IRA LEVIN

103

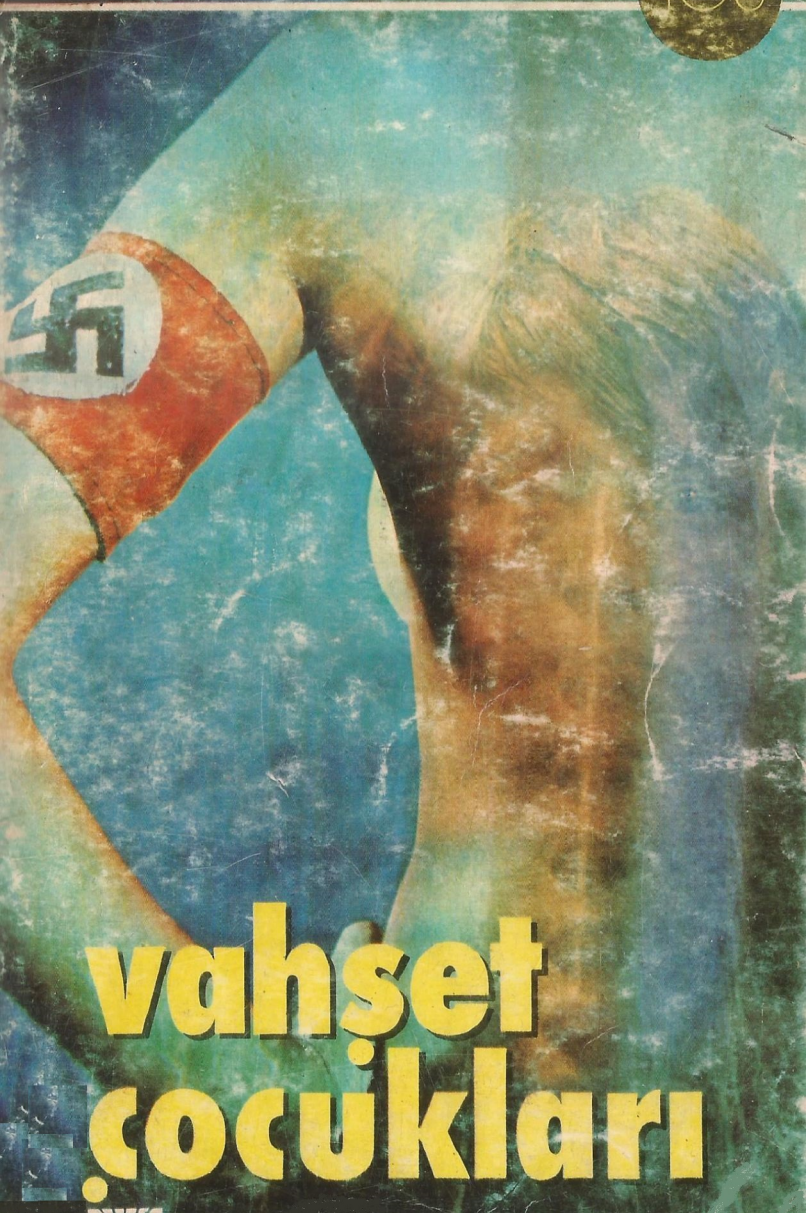

vahşet çocukları

altın kitaplar yayınevi

8.76.49

(C) Copyright : Ira Levin — Kesim Telif Hakları Ajansı — Altın Kitaplar — 1976

JED LEVİN

NİCHOLAS LEVİN

ADAM LEVİN'e

ve

CHARLES LEVİN'in anısına

1

1974'ün bir eylül akşamının erken saatlerinde çift motorlu, küçük, siyah - beyaz bir uçak, Sao Paulo'nun Congonhas Havaalanının iki no'lu pistine doğru alçaldı, kayar gibi indi. Yavaşladı. Bir otomobilin beklediği hangara girdi. Birisi beyaz giysili üç adam, uçaktan otomobile geçtiler, Sao Paulo'nın beyaz gökdelenlerle dolu merkezine doğru gitmeye başladılar. Yirmi dakika kadar sonra otomobil, Avenida İpiranga'daki Sakai adlı, tapınağa benzer bir Japon lokantasının önünde durdu.

Üç adam yanyana, Sakai'nin geniş, kırmızı, pırıl pırıl cilalı holüne girdiler. Koyu renk giysili olan ikisi iri yarı ve saldırgan görünüşlüydü. Birisi sarışın, diğeri esmerdi. Aralarında yürüyen ise daha ince yapılı, daha yaşlıydı. Limon sarısı kravatının dışında, tepeden tırnağa beyazlara bürünmüştü. Beyaz eldivenli elinde dolu bir valiz tutuyor, ıslık çalarak, hoşnut, çevresini süzüyordu.

Kimonolu bir vestiyer memuru kadın, beyazlı adamın beyaz şapkasını eğilerek, tatlı tatlı gülümseyerek aldı. Valize doğru uzandı. Adam,

valizi kızın elinden uzaklaştırdı Gülümseyerek yaklaşan genç bir Japon'a dönüp, «Adım Aspiazu,» dedi. Konuştuğu Portekizce, hafifçe Alman şivesine kaçıyordu. «Bana bir oda ayrılmıştı.» Adam altmış yaşlarında görünüyordu. Kısa saçları aklaşmıştı. Neşeli, canlı, kahverengi gözleri, ince, kırçıl bir bıyığı vardı.

«Ah, Sinyor Asmiazu!» diye atıldı Japon. O da Portekizce konuşuyordu. «Her şey hazır, efendim! Lütfen beni izleyin. Şu merdivenleri çıkacağız. Hazırlıklarımızın hoşunuza gideceğinden eminim.»

Beyazlı adam gülümseyerek, «Daha şimdiden çok mutluyum,» dedi, «Kente döndüğüme seviniyorum.»

«Köyde mi oturuyordunuz.»

Sarışının peşinden merdivenleri çıkmakta olan beyazlı adam, içini çekti. Anlamsız bir sesle, «Evet,» dedi, «Köyde otururum.»

Beyazlının peşinden esmer adam gidiyor, en arkadan da Japon geliyordu. Öndekilere, «Sağdaki ilk kapı,» diye seslendi. «İçeri girmezden önce lütfen ayakkabılarınızı çıkarır mısınız?»

Sarışın adam duvardaki sekiz köşeli bir delikten içeriye baktı. Sonra kapının tokmağına tutunarak bir ayağını kaldırdı. Ayakkabısını çıkardı. Beyazlı adam beyaz ayakkabılı ayağını koridorun halısına doğru uzattı. Siyah saçlı adam eğildi. Ayakkabının yan tarafındaki sarı tokayı açtı. İki ayakkabısını da çıkarmış olan

sarışın da ince oymalı kapıyı açıp açık yeşil boyalı odaya girdi. Japon da ayaklarındaki terlikleri çıkardı. «En iyi odamızı verdik size. Sinyor Aspiazu,» dedi. «Çok güzeldir. Rahattır.»

«Bundan eminim.» Beyazlı adam, ikinci ayakkabısının çıkarılmasını bekledi.

«İmparator Yemeğimiz saat yedididedir. Saki değil bira ikram ediyoruz. Sonra da püro.»

Sarışın adam kapıya geldi. Yüzünde küçük, beyaz yara izleri vardı. Kulaklarından birinin memesi yoktu. Başını sallayıp geri çekildi. Şimdi ayakkabıları çıkarılınca boyu daha da kısalmış olan beyazlı adam odaya girdi. Japon onu izledi.

Oda serindi. Mis gibi kokuyordu. Açık yeşil duvarlara uygun küçük küçük halılar serilmişti yere. Bunların üzerine açık renk yastıklar serpiştirilmişti. Alçak, uzun, siyah masanın yanlarına arkalıklar yerleştirilmiş, masaya üç kişilik servis takımı konmuştu. Odanın sağ yanında, duvara dayalı bir siyah masa daha vardı. Bunun karşısındaki duvar, kenarları siyah çizgili beyaz kâğıtlarla kaplı bir paravanayla kapatılmıştı. Japon, ortadaki masayı işaret ederek, «Yedi kişiye bol bol yetecek kadar yer var,» dedi. «Size en iyi kızlarımız hizmet edecekler. Hem de en güzelleri.» Gülümsedi. Kaşlarını kaldırdı.

Beyazlı adam paravanaları göstererek, «Bunların gerisinde ne var?» diye sordu.

«Bir oda daha, sinyor.»

«Bu gece kullanılacak mı?»

«Kimseye ayrılmış değil. Ama belki gelen olur.»

«O odayı da ben tutuyorum.» Beyazlı adam, paravanaları açsın diye sarışın adama işaret etti.

Japon, bir beyazlı adama, bir sarışına baktı. Çekine çekine, «O oda altı kişiliktir,» dedi. «Bazan sekiz kişi de kalabilir.»

«Elbette.» Beyazlı adam odanın ortasına doğru yürüdü. Dolgun valizi pantolonuna sürtünüyordu. «Parasını ödeyeceğim.»

Sarışın olanı paravanaları açıyordu. Japon ona yardım etmek için atıldı. Ya da paravanaların zarar görmemesini sağlamak için yardım etmek istedi. Bu oda birincisinin aynısıydı. Yalnızca bunun tavan ışıklandırma paneli koyu renkteydi. Işığın altındaki masa da ikişer tanesi yanlarda, birer tanesi de iki başta olmak üzere altı kişi için hazırlanmıştı. Beyazlı adam odaya bakmak için döndü. Japon ona gülümseyerek baktı. «Bu odanın parasını sizden eğer bugün bu odayı tutmak isteyen çıkarsa alacağım,» dedi.

Beyazlı adam hayretle, «Ne kadar naziksiniz!» dedi. «Teşekkür ederim.»

Siyah saçlı adam, «Özür dilerim ama,» dedi Japon'a. Odanın hemen iç tarafında duruyordu. Elbiseleri buruş buruş, yüzü ter içindeydi. «Bunu kapamanın bir yolu var mıdır?» Duvardaki sekizgen deliği işaret ediyordu. Portekizceyi Brezilya şivesiyle konuşuyordu.

Japon, «O kızlar içindir,» dedi, «yemek servislerini zamanında yapmaları için.»

Beyazlı adam siyah saçlı adama, «Önemi yok,» dedi. «Sen nasılsa dışarda duracaksın.»

Siyah saçlı adam, «Düşündüm ki... belki de ben...» diye başladı. Sonra özür diler gibi omuz silkti.

Beyazlı adam Japon'a, «Her şey istediğimiz gibi,» dedi, «Konuklarım buraya saat sekizde gelecekler. Ve...»

«Ben onlara odanızı gösteririm.»

«Gerek yok. Adamlarımdan biri onları aşağıda bekleyecek. Yemekten sonra burada bir toplantı yapacağız.»

«İstediğiniz kadar kalabilirsiniz.»

«Bence bir saat bize yeter sanırım. Şimdi bana lütfen bir bardak Dubonnet getirir misiniz? Buz ve bir dilim limonu da unutmayın.»

«Derhal, sinyor.» Japon saygıyla eğildi.

«Bu odayı daha fazla aydınlatabilir misiniz? Konuklarımı beklerken okumak istiyorum da.»

«Özür dilerim Sinyor, bütün ışık bu kadar.»

«Peki, idare ederim. Teşekkürler.»

«Ben teşekkür ederim, Sinyor Aspiazu,» Japon yine eğildi. Sarışın adama daha az, siyah saçlıya da hemen hemen hiç eğilmedi. Odadan çabucak çıktı.

Siyah saçlı adam kapıyı kapadı. Sonra yüzünü kapıya dönerek kollarını kaldırdı. Parmaklarını kıvırıp uçlarını sanki bir klavye üzerinde

dolaştırırmış gibi kapının üst pervazında gezdirdi. Sonra ellerini yavaş yavaş çekti.

Beyazlı adam gidip sırtını duvardaki deliğe dönük durdu. Bu sırada sarışın olanı masanın başındaki alçak sandalyenin yanına çökmüştü Sonra sandalyenin minderlerini alıp kenara bıraktı. Bambu sandalyeyi inceledi. Altına üstüne baktı. Onu da minderlerin yanına koydu. Masanın çevresindeki halıyı dikkatle yokladı, inceledi.

Dizlerinin üzerine çömelerek masanın altına baktı. Bir ucundan öteki ucuna dikkatle aradı.

Masadan uzaklaştı.

Beyazlı adam ceketinin düğmelerini çözerek geldi. Valizini yere bıraktı. Sonra dikkatle bambu sandalyeye oturup yayıldı. Bacaklarını masanın altına sokmuştu.

Sarışın adam eğilerek sandalyeyi itti, masaya göre ayarladı.

Beyazlı adam, **«Danke,»** dedi.

«Bitte,» dedi sarışın adam. Gidip yine sırtı sekiz köşeli deliğe dönük durdu.

Beyazlı adam, bir eldivenini çıkarmış, masaya beğeniyle bakıyordu. Siyah saçlı adam kolları havada iki oda arasındaki kapının üstünü yokluyordu.

Kapı hafifçe vuruldu. Sarışın adam kapıya döndü. Siyah saçlı adam döndü. Kollarını indirdi. Sarışın dışarıya kulak verdi. Sonra kapıyı açtı. İçeriye elinde tepsiyle pembe kimonolu bir kadın garson girdi. Başını önüne eğmişti. Beyaz

çoraplı ayakları yerdeki hasır halının üzerinde çıtırtılar çıkarıyordu.

Beyazlı adam mutlulukla, «Ah!» dedi. Eldivenlerini katladı. Kadın garson sade, yassı yüzlü biriydi. Beyazlı adamın ilk heyecanı geçmişti. Kadın onun yanına çömeldi. Tabağındaki peçeteyle çubukları aldı. Beyazlı adam yapmacık bir ilgiyle, «Senin adın ne, şekerim?» diye sordu.

«Tsuruko, Sinyor.» Kadın masaya bir kâğıt bardakaltı koydu.

«Tsuruko!» Beyazlı adam gözleri iri iri açılmış, dudaklarını büzerek sarışın adamla, siyah saçlı adama baktı. Sanki onlarla çok önemli, etkileyici bir itirafı paylaşıyor gibiydi.

Kadın garson, içkiyi masaya bıraktıktan sonra kalktı. Geri geri kapıya gitti.

«Tsuruko, konuklarım gelinceye kadar rahatsız edilmek istemiyorum.»

«Peki, Sinyor.» Kadın döndü. Dizlerini birbirinden ayırmadan, küçük adımlarla kapıdan çıkıp gitti.

Sarışın adam kapıyı kapadı. Duvardaki deliğin önünde yerini aldı. Siyah saçlı adam dönüp ellerini yine iki oda arasındaki açıklığın pervazı üzerine götürdü.

Beyazlı adam valizini yanına çekerek, «Tsu, ru, ko,» dedi. Sonra Almanca, «Eğer bu güzel bir kadınsa, pek güzel olmayanları nasıl oluyor acaba?» diye konuştu.

Sarışın adam hırlar gibi güldü.

Beyazlı adam, valizinin kapağını araladı. Katlanmış eldivenlerini bir kenarına sıkıştırdı. Valizdeki kâğıtların, sarı dosya zarflarının arasından ince bir dergiyi çekip aldı. Masaya, tabağının yanına koydu. Bu bir İngiliz tıp dergisi, **Lancet** idi. Derginin kapağından gözlerini ayırmadan ceketinin göğüs cebinden, üzeri kanaviçe işlemeli ,eski bir gözlük kılıfı çıkardı. Bunun içinden de siyah çerçeveli gözlüğünü aldı. Açıp taktı. Kılıfı gene cebine soktu. İnce bıyığını sıvazladı. Elleri küçük, pembe, temizdi. Ceketinin iç cebinden üzerinde el yazısı bir ithafın bulunduğu altın bir sigara tabakası çıkardı.

Sarışın adam olduğu yerde kıpırdamadan duruyordu. Siyah saçlı adam duvarları, döşemeyi, servis masasını bir bir aradı. İnceledi.

Beyazlı adam, Dubonnet'ini yudumlayarak **Lancet'i** okuyor, sigarasını tüttürüyordu. Üst dişlerindeki bir arayıştan soluğunu ıslık gibi dışarıya veriyordu. Zaman zaman okuduklarından şaşkına dönmüş gibi sesler çıkarıyordu. Bir seferinde de İngilizce, «Kesinlikle yanlış efendim!» diye bağırdı.

●

Konuklar dörder dakikalık aralıklarla geldiler. Aşağıda smokinli Japon gelen konuğa merdivenin başında bekleyen sarışın adamı gösteriyor, o da konuğu yukarıya çıkarıyordu. Siyah saçlı adam, her konuğu odaya çıkardığında,

kapının önünde bırakılan ayakkabıları sayarak gelenlerin sayısını kontrol ediyordu.

Altı tane iyi giyimli, açık renk tenli işadamı, odaya çoraplarıyla girip birbirlerini selâmladılar. Beyazlı adama kendilerini tanıtmak için Portekizce ya da İspanyolca konuştular: «Ignacio Carreras, doktor, sizinle tanışmak benim için bir şereftir.»

«Merhaba, nasılsınız? Yerimden kalkamıyorum. Kapana sıkışmış gibiyim burada. Bu, Rio'dan José de Lima. Bu da Buenos Aires'ten Carreras.»

«Doktor? Ben Jorge Ramos.»

«Dostum! Kardeşiniz benim sağ kolum gibiydi. Kalkamadığım için özür dilerim. Kapana sıkıştım. Buenos Aires'den Ignacio Carreras, Rio'dan José de Lima. Jorge Ramos, buralı, Paulo'lu.»

Konuklardan ikisi eski arkadaştılar. Birbirlerini görmekten sevinç duydular. «Santiago'daydım; Sen neredeydin?» «Rio'da!» Bir diğeri topuklarını birbirine vurarak kendini, «Antânio Paz, Pârto Alegre,» diye tanıttı.

Masanın iki yanına dizildiler. Otururken gösterdikleri beceriksizliğe inleyerek, gülerek tepki gösterdiler. Hepsinin evrak çantaları yanlarındaydı. Peçeteleri sallayarak açtılar. Sevimli bir kadın garsona ne içeceklerini söylediler. Yassı yüzlü Tsuruko her konuğun önüne dumanları tüten sabunlu sıcak bezler koydu. Beyazlı a-

damla konukları, ellerini, ağızlarını özenle sildiler.

Şimdi Portekizce, İspanyolca konuşmaların arasına Almanca da eklenmeye başlamıştı. Almanca adlar sıralanıyordu.

«Ah, sizi tanıyorum. Stangle'nin emrindeydiniz, değil mi? Treblinka'da?»

«'Farnbach'mı dediniz? Karım bir Farnbach'dır. Frankfurt yakınındaki Langen'den.»

İçkiler, küçük tabaklarda iştah açıcı mezeler geldi... Küçük küçük karidesler, kızarmış, top biçimi köfteler. Beyazlı adam tahta çubukların nasıl kullanılacağını gösterdi. Bunu bilenler, bilmeyenlere öğrettiler.

«Bir çatal, Tanrı aşkına!»

«Hayır, hayır!» diye beyaz adam güzel genç garson kıza gülümsedi. «Ona öğreteceğiz! Öğrenmek zorunda!»

Garson kızın adı Mori idi. Servis masasının başında duran Tsuruko'ya tabakları, üstü kapalı kâseleri getiren, «Adım Yoshiko, Sinyor;» dedi. Kıpkırmızı kesildi.

Herkes yedi içti. Peru'daki bir zelzeleden, yeni Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ford'dan söz ettiler.

Kâselerle çorba, kızarmış, çiğ yemekler yendi. Çaylar içildi.

Konuklar, petrol sorunundan, Batı'nın bu sorun yüzünden İsrail'in sempatisini kaybedeceğinden konuştular.

Daha yemek getirildi... Pişmiş et, istakoz

parçaları... ve Japon birası.

Şimdi Japon kadınlarından konuşmaya başlamışlardı. Takma gözlü, zayıf yapılı biri olan Kleist - Carreras, bir arkadaşının bir Tokyo genelevinde başından geçen çok komik bir olayı anlattı.

Smokinli Japon içeri girdi. Bir istekleri olup olmadığını sordu. Beyazlı adam, «Her şey birinci sınıf,» dedi, «kusursuz!» Ona diğerleri de Portekizce - İspanyolca - Almanca katıldılar.

Kavun geldi. Sonra daha çay içtiler.

Konuklar balıkçılıktan, balık pişirme yöntemlerinden konuştular.

Beyazlı adam Mori'ye evlenme teklifinde bulundu. Genç kadın gülümseyerek bir kocası ve iki çocuğu olduğunu açıkladı.

Adamlar bambu sandalyelerden güçlükle doğruldular. Kollarını iki yana açıp parmaklarının ucuna basarak gerindiler. Midelerini sıvazladılar. İçlerinde beyazlı adam da olan birkaç tanesi dışarı, tuvalete gittiler. Diğerleri beyaz adamdan söz ettiler. Ne kadar nazikti, ne kadar canlı ve gençti... Altmış üç yaşındaydı, değil mi? Yoksa altmış dört müydü?

Tuvalete gidenler döndüler. Onları ikinci bir gurup izledi.

Masa temizlenmiş, üzerine konyak kadehleri, tablalar, bir kutu da ağızlıklı püro konmuştu. Mori dolaşıyor, eğilerek bardaklara birer parmak amber rengi konyak koyuyordu. Tsuruko ile Yoshiko servis masasının başında fısıldaşı-

yorlardı. Beyazlı adam, «Dışarı çıkın, kızlar,» dedi. «Aramızda konuşmak istiyoruz biraz da.»

Tsuruko, Yoshiko'yu önüne katarak kapıya yöneldi. Mori son kadehe de konyak doldurdu. Şişeyi masanın boş tarafına bıraktı. Acele acele kapıya gitti.

Beyazlı adam oturdu. Ona Farnbach - Paz yardımcı oldu.

Diğerleri de yerlerine oturdular. Bu kez şakalaşmıyorlardı. Ciddiydiler. Püro kutusu elden ele dolaştı.

Beyazlı adam altın tabakasından bir sigara aldı. Kapadı. Baktı. Tabakayı sağındaki Farnbach'a uzattı. Farnbach saçları kökünden kesilmiş kafasını, istemem gibilerinden salladı. Ama sigara ikram edilmediğini, tabakanın üzerindeki yazıyı okuması istendiğini anlayınca kutuyu aldı. Mavi gözleri hayranlıkla doldu. «Ohhh!» Okurken kalın, buruşuk dudaklarının arasından gürültüyle soluk verdi. «Harikulâde! Bir madalyadan daha üstün! İzin verir misiniz?» Kutuyu yanındaki Kleist'e doğru salladı.

Beyazlı adam gülümsüyordu. Sigarasını sol tarafında yanık bekleyen çakmağa doğru uzattı. Bu sırada çantasını da kendine doğru çekip açtı. İçinden bir deste kâğıt çıkarıp konyak kadehini bir kenara iterek masanın üzerine koydu. Sigarasını kül tablasına bıraktı. «Harikulâde!» dedi Kleist. «Bak, Schwimmer.» Şimdi beyazlı adam altın sigara tabakasının masanın çevre-

sinde Mundt'a doğru yaklaştığını izliyordu. Mundt göğüs cebinden gözlüğünü aldı. Beyazlı adam da gözlük kutusunu çıkardı. Gözlüğünü alıp taktı. Scwimmer'le Kelist'in beğeni dolu bakışlarına gülümseyerek karşılık verdi. Mundt'tan hayranlık dolu bir ıslık yükseldi. Uzun ve pesten. Beyazlı adam sigarasını tabladan alıp bir soluk çekti. Yine tablaya bıraktı. Önündeki kâğıtları düzeltti. En üsttekini inceledi. Konyak kadehine uzandı. Bir yudum aldı.

Altın sigara tabakası şimdi mavi gözlü, ak saçlı Hessen'den yine ona gelmişti. Hessen, «Sahip olunabilecek en harikulâde şey,» dedi.

Beyazlı adam, «Haklısınız,» diye onu onayladı. «Bununla gurur duyuyorum.» Tabakayı kâğıtların yanına koydu.

Farnbach, «Kim gururlanmaz ki?» dedi.

Beyazlı adam konyak kadehini bırakırken, «Şimdi işimize dönelim, çocuklar,» dedi. Gözlüğünü burnunun ucuna kadar indirdi. Üzerinden masanın çevresindekilere baktı. Hepsi ciddi ciddi bekliyorlardı. Odayı derin bir sessizlik kaplamıştı. Yalnızca soğuk hava aygıtının vınlaması duyuluyordu.

Beyazlı adam, «Ne yapacağınızı biliyorsunuz,» diye başladı, «bunun uzun bir iş olduğunu da. Şimdi size işin ayrıntılarını anlatacağım.» Öne eğilerek kâğıtlarına baktı. «Önümüzdeki iki buçuk yıl içinde doksan dört kişi aşağı yukarı belirli tarihlerde ölecekler,» diye önündeki kâ-

ğıttan okudu. «Bunların on altısı Batı Almanya'da, on dördü İsveç'te, on üçü İngiltere'de, on ikisi Birleşik Devletler'de, onu Norveç'de, dokuzu Avusturya'da, sekizi Hollanda'da, altışar tanesi de Danimarka ve Kanada'da . Toplam doksan dört ediyor. İlki ekimin on altısında ya da ona yakın bir tarihte ölecek. Sonuncusu da nisan 1977'nin yirmi üçünde ya da ona yakın bir tarihte.»

Doğruldu. Masadaki adamlara baktı. «Bu adamlar **neden** ölmeliler? Neden belirli ya da buna yakın tarihlerde?» Başını salladı. «Şimdi olmaz. Ama bunun nedeni size daha sonra anlatılacaktır. Şimdilik ancak şu kadarını söyleyebilirim: Onların ölümleri Örgüt'ün ve benim uzun yıllarımızı verdiğimiz, bir servet yatırdığımız çalışmaların son adımını oluşturacaktır. Bu, Örgüt'ün şimdiye dek giriştiği en önemli harekettir. Üstelik, 'önemli' sözcüğü işin gerçek önemini anlatacak değerde de değil. Çok zayıf, yetersiz kalıyor. **Arî ırkın umudu ve kaderi tehlikede**. Abartmıyorum, dostlarım. Gerçeği söylüyorum. Arî ırkın, Slavların, Yahudilerin, beyaz ve sarı ırkın üzerinde kalabilmesi için, bu hareketin başarıya ulaşması gerekiyor. Başarıya ulaşamazsak, plânı gerçekleştiremezsek, her şeyimizi kaybederiz. Bu yüzden, 'önemli' sözcüğü durumu anlatmaya yeterli değil mi? Belki de 'önemli', yerine, 'kutsal' desek daha doğru olur. Belki değil; evet, bu, gerçeğe daha uygun bir

sözcük, Sizler de bu **kutsal** hareketin birer parçasısınız.»

Beyazlı adam, tabladan sigarasını aldı. Külünü silkeledi. Dikkatle dudaklarına götürdü.

Adamlar sessizce, huşuyla birbirlerine bakındılar. Pürolarını, konyaklarını bir an hatırladılar. Beyazlı adama yeniden baktılar. Beyazlı adamsa sigarasını tablaya bastırıp bakışlarını onlara çevirdi.

«Brezilya'dan yepyeni kimliklerle ayrılacaksınız,» diye konuşmaya başladı. Valizine dokundu. «Her şey burada. Hem de sahte değil. Size iki buçuk yıl yetip artacak kadar da para verilecek. Elmas olarak.» ...Beyazlı adam gülümsedi... «Bunları gümrükten çok acaip, tedirgin edici biçimlerde geçireceksiniz.»

Adamlar da gülümseyip omuz silktiler.

«Her biriniz bir ya da iki ülkedeki kişilerden sorumlu olacaksınız. Herbirinize on üçten sekize kadar görev verilecek. Adamlardan çoğu hâlâ ecelleriyle ölmediler. Altmış beş yaşındalar. Sağlıkları yerinde.»

Hessen hayretle, «Hepsi de altmış beş yaşında mı?» diye sordu.

«Hemen hemen hepsi. Ya da günleri geldiğinde altmış beş yaşında olacaklar. Birkaçı, bir ya da iki yıl küçük ya da büyük olabilir.» Beyazlı adam, sayıları ve ülkeleri okuduğu kâğıdı alıp bir kenara koydu. Diğer dokuz - on kâğıdı aldı. «Adresler,» dedi, «1961 ve '62' deki adresler. Bugün onların yerlerini bulmakta güçlük

çekmeyeceksiniz. Hepsi de aile babaları. Güvenilir, devlet hizmetinde çalışan kişiler... Vergi kontrolörlüğü, okul müdürlüğü... gibi işlerde çalışıyorlar. Orta derecede güce sahip kişiler.»

Schwimmer, «Demek bu da onların ortak yanları?» diye sordu.

Beyazlı adam bunu başiyle onayladı.

Hessen, «Dikkati çekecek kadar birbirine benzeyen bir topluluk,» dedi. «Bir başka örgütün, bize karşı olan bir örgütün üyeleri mi?»

«Değil birbirlerini, bizi bile tanımıyorlar,» dedi beyazlı adam, «Ya da tanımadıklarını umuyorum.»

Kleist, «Şimdi emekli olmuşlardır, değil mi?» diye sordu, «Altmış beş yaşlarındaysalar?» Takma gözü başka tarafa bakıyordu.

«Evet, çoğu emeklidir sanırım,» dedi beyazlı adam, «ama başka yerlere taşındılarsa bile geride yeni adreslerini kesinlikle bırakmışlardır. Bundan eminim. Schwimmer, sana İngiltere düşüyor. On üç kişi. En azı bu.» Kleist'e, Schwimmer'e geçirmesi için daktilo edilmiş bir kâğıt verdi. «Yeteneklerinden hiç kuşkumuz yok. Kraliçenin kendisinin bile kuşkulanmayacağı tam bir İngiliz olacağından eminiz.»

Schwimmer, önüne gelen kâğıda, kum rengi bıyıklarına dokunarak bakarken, «İnsana nasıl iltifat edileceğini biliyorsunuz,» dedi. Oxford İngilizcesiyle, «Ne de olsa bizim Kraliçe hazretleri öyle pek zeki bir kadın sayılmaz. Biliyorsunuz.»

Beyazlı adam gülümsedi. «Bu yetenekten yararlanılabilir. Yine de yeni kimliğiniz diğerleri gibi Alman asıllı. Gezgin satıcılarsınız, çocuklar. İşlerinizin arasında vereceğiniz molalarda belki de bir iki çiftçi kızıyla ilgilenebilirsiniz.» Diğer kâğıda baktı. «Farnbach, siz İsveç'te dolaşacaksınız.» Kâğıdı sağında oturan Farnbach'a uzattı. «Listenizde on dört kişi var.»

Farnbach öne doğru eğildi. Kılsız kaş çıkıntısı buruş buruştu. «Hepsi de yaşlı, devlet memurluklarında çalışan kişiler,» dedi, «onları öldürmekle Arî ırkı zafere mi ulaştıracağız?»

Beyazlı adam ona bir an baktı. Sonra, «Bu bir soru mu yoksa tespit mi?» diye sordu. «Bana soru gibi geldi. Öyleyse, çok şaşırdım diyebilirim. Çünkü sen ve diğerleri bu iş için yalnızca yetenekleriniz değil, sorgusuz sualsiz itaatiniz de göz önünde tutularak seçildiniz.»

Farnbach arkasına dayandı. Kalın dudaklarını sımsıkı kapadı. Burun delikleri açılıp kapanıyordu. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti.

Beyazlı adam önündeki kâğıda baktı. «Hayır Farnbach, bir soru değildi bu. Özel düşüncendi. Bu yüzden konuyu açıklamam gerek: Onları öldürmekle hedefimizin gerçekleşmesi için **gerekli yolu hazırlamış** olacaksınız. O gün gelecek, -1977'de değil, ama zamanı var. Emirlere uyun. Traunsteiner, size Norveç'le Danimarka düşüyor.» Kâğıtları uzattı. «Birinde on, diğerinde altı kişi var.»

Traunsteiner kâğıtları aldı. Ablak yüzü ciddiydi: Sorgusuz sualsiz itaat.

«Hollanda'yla Almanya'nın yukarı bölümü,» dedi beyazlı adam, «çavuş Kleist'e kalıyor. Yine on altı kişi, sekiz birinde, sekiz diğerinde.»

«Teşekkür ederim, Herr doktor.»

«Almanya'nın güneyinde sekiz, Avusturya'da dokuz... toplam on yedi kişi de Çavuş Mundt'un.»

Yuvarlak yüzlü, gözlüklü Mundt, kâğıtların kendisine gelmesini sırıtarak bekledi. «Avusturya'ya gittiğimde,» dedi, «Yakof Liebermann'ın icabına bakacağım.» Kâğıtları ona ileten Traunsteiner, altın dişlerini göstererek gülümsedi.

«Yakof Libermann,» dedi beyazlı adam, «icabına bakılmış bir kişidir. Zaman, hastalıklar, parasını yatırdığı bankanın iflası onu çökertti. Şimdi ekmek parası derdinde koşuyor. Bize göre değil. Unut onu.»

«Elbette,» dedi Mundt, «zaten şaka yapmıştım.»

«Ben şaka etmiyorum. Polis ve basın için Yakof Libermann can sıkıcı bir kişi. Öldürmekle onu bir kahraman niteliğine sokarsın.»

«Ben bu Yahudi piçinin adını hiç duymamıştım.»

«Keşke ben de aynı şeyi söyleyebilseydim.»

Masanın çevresindekiler gülüştüler.

Beyazlı adam elindeki son kâğıdı Hessen'e uzattı. «Senin için de on sekiz kişi,» dedi gülümseyerek. «On kişi Amerika Birleşik Devletle-

ri'nde, altısı Kanada'da. Ağabeyine layık bir kardeş olduğuna inanıyorum. Hessen.»

«Öyleyim,» dedi Hessen. Gururluydu. «Öyle olduğumu göreceksiniz.»

Beyazlı adam çevresindekilere baktı. «Söylediğim gibi,» dedi, «adamlar, her birinin adlarının hizasında yazılı tarihlerde, ya da buna yakın tarihlerde öldürülecekler. İşin tam tarihinde görülmesi, çok daha iyi olur elbette. Bir hafta, hattâ bir ay gecikme mazur görülebilir. Çünkü işinizi en tehlikesiz ve emin biçimde görmeniz gerekiyor. Buna siz karar vereceksiniz. Kullanacağınız yöntemlere gelince: İstediğinizi seçebilirsiniz. Yalnız değişik olsun, Herhangi bir kuşkuya meydan bırakmasın. Hiç bir ülkede, hiç bir bit yeniği olduğundan kuşkulanmamalı. Öldüreceğiniz kişilerin altmış beş yaşlarında oldukları-nı asla unutmayın: Gözleri pek güçlü değildir. Refleksleri de öyle, Herhalde arabalarını iyi kullanamıyorlardır, karşıdan karşıya geçerken yeterince dikkatli değildirler. Bıçaklanabilirler, haydutların saldırısına uğrayabilirler. Yüksek düzeydeki kişilerin dikkatini çekmeden onları öldürecek çeşitli yollar vardır.» Gülümsedi. «Bu yolları bulacağınızdan eminim.»

Kleist, «İşimizi gördürecek ya da bize yardımcı olacak birini tutabilir miyiz?» diye sordu.

Beyazlı adam ellerini hayretle iki yana açtı. «Sen mantıklı, aklı başında bir insansın. Bu yüzden seçildin. Yine de gerektiği zaman bir yardımcı tutabilirsin elbette. Yeter ki öldüreceğin

kişiler tam tarihlerinde ölsünler ve de onların ölümlerinden kimse kuşkulanmasın.» Çalışma yöntemlerinizde tümüyle özgürsünüz.» Sustu. Sonra parmağını kaldırdı. «Hayır, tümüyle değil. Özür dilerim. Bir tek şart var. Çok önemli bir şart. Öldürülecek kişinin ailesine asla dokunulmayacak. Bir de yalnızca dışardan kişileri yardımcı alabilirsiniz.»

Traunsteiner, «Neden yardımcıya ihtiyacımız olacakmış?» diye atıldı. Kleist, «Önüne çıkacak engelleri bilmiyorsun ki,» diye karşılık verdi.

Farnbach, bakışlarını önündeki kâğıttan ayırmadan, «Evet,» dedi, «İsveç'i bilirim, ama 'Rasbo' diye birini hiç duymadım.»

Beyazlı adam, «Rasbo Uppsala'nın on beş kilometre kuzey doğusunda küçük bir kasabadır,» dedi. «Bertil Hedin o, değil mi? Orada posta müdürlüğü yapıyor.»

Farnbach ona baktı.

Beyazlı adam Farnbach'ın bakışını karşıladı. Sabırla gülümsedi. «Ve postacı Hedin'i öldürmek,» diye konuşmasını sürdürdü, «her bakımdan çok önemli... Hadi hadi Farnbach, her zamanki gibi iyi bir asker ol.»

Farnbach omuz silkip başını yine kâğıdına çevirdi. «Doktor... sizsiniz,» dedi.

Beyazlı adam gülümsemesini sürdürerek, «Öyleyim,» diye karşılık verdi.

Kâğıdını okumakta olan Hessen, «İşte iyi bir tane,» dedi, «Kankakee.»

Beyazlı adam çantasından bir yığın sarı büyük zarf alarak, «Chicago dışında bir yerdir,» dedi. Zarfları masanın üzerine yaydı... Yarım düzine kadar şişkin zarfın her birinin köşesine bir ad yazılmıştı: **Cabral, Carreras, de Lima**...

Beyazlı adam arkasına dayanarak zarfların dağıtılmasını işaret etti. Gözlüklerini çıkarttı «Zarfları burada açmayın,» dedi sonra. «Ben her şeyi bu sabah kontrol ettim. Brezilya giriş pulları ve vizeleri olan Alman pasaportları, çalışma izin belgeleri, şöför ehliyetleri, iş kartları belgeleri... her şey zarflarda. Odalarınıza döndüğünüzde yeni imzalarınızı öğrenmeye çalışın. İmzalanması gereken her şeyi imzalayın. Uçak biletleriniz de var. Gideceğiniz ülkelerin parasından da bir miktar kondu.»

Kleist, üzerinde **Carreras** yazılı zarfı iki eliyle önünde tutarak «Ya elmaslar?» diye atıldı.

«Merkezde, emin yerde,» dedi beyazlı adam. Gözlüklerini kanaviçe işlemeli eski kutusuna koydu. «Havaalanına giderken alacaksınız... Yarın yola çıkıyorsunuz... Ostreicher'e şimdiki pasaportlarınızı ve kişisel belgelerinizi siz dönünceye kadar saklasın diye vereceksiniz.»

Mundt, «Daha 'Gomez' adına yeni alışmıştım,» dedi. Güldü. Diğerleri de ona katıldılar.

«Elimize ne geçecek?» diye sordu Schwimmer, bir yandan da çantasını kapatıyordu. «Elmas olarak demek istedim.»

«Her biri hemen hemen kırk kıratlık elmaslar.»

Farnbach, «Vay canına,» dedi.

«Hayır, tüpler oldukça küçük. Tüplerin içinde bir düzineye yakın elmas var. Bugünkü değerleriyle her biri yetmiş bin krezero eder. Değeri yarın enflasyonla daha da artacaktır. Böylece iki buçuk yıl için en azından dokuz yüz bin kadar krezeronuz olacak; bu da sizi rahatça geçindirir. Büyük Alman firmaları hesabına çalıştığınız için her türlü ihtiyacınızı karşılayacak paranız var demektir. Uçağa binerken yanınıza her hangi bir silâh almayın. Bugünlerde **herkesin** üstünü arıyorlar. Her şeyinizi Ostreicher'e bırakın. Elmasları satmakta güçlük çekmeyeceksiniz. Tamam mı?»

Hessen, ataşe çantasını yanına bırakarak, «Ya haberleşme?» diye sordu.

«Söylemedim miydi? Her ayın başında şirketinizin Brezilya şubesine telefon edeceksiniz... Merkeze tabii. İş konuşması yapıyormuş gibi davranın. Özellikle sen, Hessen, Birleşik Devletler'de on telefondan dokuzunun dinlenildiğinden eminim.»

Traunsteiner, «Savaştan beri hiç Norveççe konuşmadım,» dedi.

«Çalış.» Beyazlı adam gülümsedi. «Başka bir şey var mı? Yok mu? O halde birer kadeh konyak daha içelim. Kadehlerimizi kaldıralım.» Tabakasını açıp içinden bir sigara aldı. Tabaka-

yı kapatıp baktı... Sonra kolunun beyaz yeniyle üzerinde yazıyı parlattı.

●

Tsuruko eğilerek Sinyor'a teşekkür etti. Katlanmış paraları kimonosunun beline sokarak içinde yemek artıklarının kurumuş olduğu tabakları toplayan Yoshiko'nun yanına gitti. Yoshiko, «Bana yirmi beş verdi!» diye fısıldadı. «Sen ne kadar aldın?»

Tsuruko, «Bilmiyorum,» diye karşılık verdi. İkisi de Japonca konuşuyorlardı. «Henüz bakmadım.»

«Elli verdiğine bahse girerim!»

«İnşallah.» Tsuruko kirli tabakları alarak sinyor'un ve Mori'le şakalaşan konuklardan birinin yanından geçip dışarıya çıktı. Koridordaki konukların arasından zigzaglar çizerek geçti. Tellerin ucunda sallanan çıplak ampullerin aydınlattığı dar merdivenlerden inip aynı derecede dar bir koridora çıktı.

Koridor, eskiden kalma tavan vantilatörlerinin serinlettiği, garson kızlar, aşçılar ve yardımcılarıyla dolu bir mutfağa gidiyordu. Tsuruko pembe kimonosuyla onların arasından geçti. Elindeki tabakları kutularla mantarın durduğu bir masanın üzerine bıraktı. Döndü. Çadır bezi bir peçete aldı. Silkeledi. Masanın madeni yüzeyi üzerine yaydı. Çukur tabaklardan birinin kapağını açtı. Bir kenara koydu. Kırmızı çanağın

içinde hâlâ çalışmakta olan İngiliz malı bir teyp duruyordu. Tsuruko teypin düğmelerine düşünceli düşünceli elini götürdü. Sonra teypi alıp peçetenin üzerine bıraktı. Peçetenin uçlarını teypin üzerinde kavuşturup ufak bir çıkın yaptı.

Peçeteye sarılı alıcıyı göğsüne bastırarak bir camlı kapıya gitti. Kapının yakınında bir adam oturuyordu. Başını kaldırıp Tsuruko'ya baktı.

Tsuruko peçeteli şekli ona doğru sallayarak, «Artık yemek,» dedi. «yaşlı bir kadın almaya geliyor.»

Adam ona yorgun bakışlarla baktı. Gözlerini ellerine çevirdi.

Tsuruko kapıyı açıp avluya çıktı. Bir kedi çöp tenekelerinin arasından fırladı. Sokak lâmbaları ve neonlarla aydınlatılmış yere doğru kaçtı.

Tsuruko kapıyı arkasından kapattı. Karanlığa doğru eğilerek, «Hey, orada mısın?» diye Portekizce, alçak sesle seslendi. «Sinyor Hunter?»

Omuz çantalı, ince uzun bir erkek, karanlıktan çıktı. «Başardın mı?»

«Evet.» Tsuruko peçeteyi açıp teypi çıkardı. «Hâlâ çalışıyor. Nasıl kapatılacağını bilemedim.»

«İyi iyi, farketmez.» Genç bir adamdı bu. Yakışıklıydı. Kapıdan gelen ışık, karışık kahverengi saçlarına vuruyordu. «Nereye koydun?»

«Servis masanın altındaki pirinç kâsesine.»

Teypi genç adama verdi. «Kapağını yanlanmasına dayadım. Teypi görmesinler diye.»

Genç adam teypi kapıdan yana tutup bir düğmesine bastı. Sonra da diğerine, Tsuruko yana çekilerek ışığın daha çok gelmesini sağladı. «Onlara yakın mıydı?» diye sordu Hunter. Portekizcesi iyi değildi.

«Buradan şurası kadardı.» Tsuruko kendisiyle en yakın çöp tenekesini işaret etti.

«İyi, iyi.» Genç adam bir düğmeye bastı. Beyazlı adamın sesi Almanca konuştu. Hunter. «Çok güzel!» dedi. Bir başka düğmeye basarak sesi susturdu. Teypi işaret etti. «Ne zaman çalıştırdın?»

«Yemek bitip bizi dışarı çıkarttıkları sırada. Hemen hemen bir saat kadar konuştular.»

«Gittiler mi?»

«Ben buraya gelirken gidiyorlardı.»

«İyi iyi.» Genç adam mavili beyazlı havayolları çantasının fermuarına asıldı. Blucin pantolonla blucin bir ceket giymişti. Yirmi üç yaşlarında gösteriyordu. Kuzey Amerikalıydı. Teypi çantasına yerleştirirken, Tsuruko'ya, «Bana büyük yararın dokundu,» dedi. «Gazetem sinyor Aspiazu hakkındaki öyküme bayılacak. Kendisi sinemanın en büyük yapımcılarından biridir.» Kalça cebine uzandı. Bir cüzdan çıkardı. Cüzdanı ışıktan yana tutarak açtı.

Tsuruko onu izleyerek, «Bir Kuzey Amerika dergisi mi?» diye sordu.

«Evet. **Movie Story.** Çok önemli bir sinema dergisi.» Tsuruko'ya gülümsedi. Cüzdanından çıkardığı banknotları ona verdi. «Yüz elli krozero,» dedi. «Çok teşekkürler. Bana çok yardımcı oldun.»

«Teşekkür ederim.» Tsuruko ona bakıp gülümsedi.

Hunter, lokantadan yana bakarak, «Yemek kokularınız çok güzel,» dedi. Cüzdanı kalça cebine yeniden soktu. «Seni beklerken karnım çok acıktı.»

«Size yiyecek bir şey getireyim mi?» Tsuruko paraları kimonosunun beline soktu. «Sanırım...»

«Hayır, hayır.» Genç adam onun eline dokundu. «Ben otelimde karnımı doyururum. Teşekkürler. Çok çok, teşekkürler.» Genç Japon kızının elini sıkarak oradan uzun adımlarla uzaklaştı.

Tsuruko onun peşinden, «Bir şey değil, siniyor Hunter!» diye seslendi. Bir an genç adamın peşinden baktı. Sonra dönüp kapıyı açtı. İçeri girdi.

●

Toplantıdakiler barda yeniden birer kadeh veda içkisi içtiler. Smokinli Japon kendisini Hiroo Kuwayama diye tanıttı. Sakai'nin üç sahibinden biriydi. O sırada yepyeni bir buluş olan

elektronik ping-pong oyunu oynanıyordu. Bu öylesine çekici geldi ki, birer kadeh daha ısmarladılar. Hattâ bir üçüncüsünü ısmarlayacaklardı ki vaktin geç olduğunu düşünerek vazgeçtiler.

On bir buçuk sıralarında hep birlikte şapkalarını almak için vestiyere gittiler. Hessen'e şapkasını veren kimonolu kız gülümsedi. «Bir arkadaşınız geldi,» dedi, «ama yukarı davet edilmeden çıkmak istemedi.»

Hessen ona bir an baktı. «Öyle mi?» dedi sonra.

«Evet. Genç bir adam. Bir kuzey Amerikalıydı sanırım.»

«Ah, elbette,» dedi Hessen, «evet. Kimi kastettiğinizi anladım. Peşimden mi geldi, dediniz?»

«Evet, sinyor. Siz yukarı çıkarken geldi.»

«Tabii nereye gittiğimi sordu, değil mi?»

Kimonolu Japon kızı başını evet anlamında salladı.

«Söylediniz mi?»

«Özel bir toplantı olduğunu söyledim. Partiyi kimin verdiğini bildiğini sanıyordu. Ama yanılmıştı. Sinyor Aspiazu'nun daveti olduğunu söyledim. Sinyor Aspiazu'yu da tanıyor.»

«Evet, biliyorum,» dedi Hessen, «hepimiz iyi arkadaşızdır. Aslında yukarı çıkmalıydı.»

«Her halde bir iş toplantısı yaptığınızı, rahatsız edilmenizin doğru olmayacağını ileri sürdü. Üstelik iyi giyimli değildi. Blucin giymişti.» Ki-

monolu kız, ince, zarif parmaklarını boğazına götürdü. «Kravatı da yoktu.»

«Yine de bize katılmamasına üzüldüm. Hiç olmazsa bir merhaba diyebilirdi. Sonra hemen çıkıp gitti mi?»

Kız başını salladı.

«Pekâlâ,» dedi Hessen. Gülümsedi. Kıza bir krezero verdi.

Hessen beyazlı adamla görüşmeye gitti hemen. Ellerinde ataşe çantaları, şapkaları olan diğerleri çevrelerini aldılar.

Sarışın adamla siyah saçlı adam, derhal kalın, oymalı giriş kapısına yöneldiler. Traunsteiner acele acele bara gidip Hiroo Kuwayama'la geldi.

Beyazlı adam beyaz eldivenli elini Kuwayama'nın omuzuna koyarak onunla ciddi ciddi konuştu. Kuwayama dinledi. Derin soluklar aldı. Dudaklarını ısırdı. Başını salladı.

Sonra bir şeyler söyledi. Lokantanın arka tarafına gitti.

Beyazlı adam diğerlerine sert bir işarette bulunarak onları çevresinden uzaklaştırdı. Holün bir kenarına çekildi. Şimdi geldiğindeki kadar şişkin olmayan valizini siyah masanın üzerine bıraktı. Lokantanın arka tarafına bakarak bekledi. Kaşlarını çatmıştı. Beyaz eldivenli ellerini ovuşturuyordu.

Lokantanın arka tarafından renkli pantolon ve buluzlar giymiş olan Tsuruko ile Mori geldiler. Yoshiko'nun sırtında hâlâ kimonosu

vardı. Kuwayama onları önüne katmış geliyordu. Hepsi de şaşkın ve kaygılıydılar. Yemek yiyen müşteriler onlara baktılar.

Beyazlı adam onlara dostça gülümsedi.

Kuwayama kadınları beyazlı adamın yanına getirip kenara çekildi. Kollarını göğsünde kavuşturarak bekledi.

Beyazlı adam üç kadına gülümsedi. Başını üzüntülü üzüntülü salladı. Kısa kesilmiş ak saçlarının üzerinden beyaz eldivenli elini geçirdi. «Kızlar,» dedi, «gerçekten üzücü bir şey oldu. **Benim** için üzücü demek istedim, sizin için değil. Açıklayacağım.» Derin bir soluk aldı. «Ben bir çiftlik aletinin yapımcısıyım. Güney Amerika'nın en büyük fabrikasına sahibim. Bu gece benimle yemek yiyenler...» omuzunun üzerinden arkasını işaret etti... «benim satıcılarımdır. Bu gece burada yeni çiftlik aletlerini onlara tanıtmak, özelliklerini, bütün ayrıntılarını anlatmak için toplandık. Biliyorsunuz böyle durumlarda gizlilik çok önemlidir. Her şey çok önemlidir. Şimdi **bir Kuzey Amerika şirketinin casusunun** toplantımızı haber aldığını öğrendim. Bu gibi kişilerin nasıl çalıştıklarını bildiğimden, onun mutfağa gidip içinizden birini ya da hepinizi elde ettiğini, konuşmalarımızı gizli bir yerden dinlemenizi istediğini, belki de resimlerimizi çektirttiğini düşünüyorum.» Elini kaldırdı. «Çünkü satıcılarımdan birkaçı bu rakip firmada çalışmıştı. Şimdi yanımda kimin çalıştıklarını öğrenmiş olacak-

lar.» Başını salladı, esefle gülümsedi. «İşim çok önemlidir. Çıkar işidir.»

Tsuruko, Mori ve Yoshiko başlarını hafif hafif sallayarak ona boş boş bakıyorlardı.

Beyazlı adamın yanına gelip arkasında duran Kuwayama söze karıştı: «İçinizden biri sinyor'un dediklerini yaptıy...»

«Susun!» Beyazlı adam bir elini havaya kaldırdı. Ama dönüp Kuwayama'ya bakmadı. «Rica ederim, izin verin de ben konuşayım.» Elini indirdi. Gülümsedi. Kızlara bir adım yaklaştı. İyi niyetli bir tavırla, «Bu adam,» dedi, «kuzey Amerikalı, size para teklif etmiş olabilir. Zararsız bir numara çevirdiğini ya da bize şaka yapmak istediğini de söylemiş olabilir. Size büyük miktarda para vermiştir belki de... Burada bol bol bahşiş alan sizler herhalde onun teklifini kabul etmemişsinizdir?» Beyazlı adamın kahverengi gözleri neşeyle ışıldıyor, gülümsüyordu.

Kıkır kıkır gülen Yoshiko başını olumsuz salladı.

Beyazlı adam da onunla beraber güldü. Elini kızın omuzuna doğru uzattı ama dokunmadı. «Kabul etmediğinizi ben de biliyordum zaten!» dedi. Tsuruko ile Mori'ye gülümsedi. Onlar da beyazlı adama kararsız kararsız gülümsediler. «Şimdi tam olarak anladığıma göre, sizin durumunuzdaki kızlar çok çalışırlar, sorumluluk sahibidirler... İki çocuğunla sen, Mori... Büyük bir para teklifi karşısında... Böyle bir teklifi nasıl reddeceğinizi anlayamıyorum. Edersiniz. Etme-

mek aptallıktır! Fazladan birkaç krezero. Hayat bugünlerde çok pahalı. Biliyorum. Bu yüzden size yukarda bol bol bahşiş verdim. Eğer bu Kuzey Amerikalı size para teklif ettiyse, siz de kabul ettiyseniz buna hiç kızmam. Sinirlenmem. Yalnızca bilmek istiyorum.»

Mori, «Sinyor,» diye itiraz etti, «hiç kimse bana bir şey teklif etmediği gibi, bir şey yapmamı da istemedi.»

Tsuruko başını sallayarak, «Hiç kimse, bir teklifte bulunmadı, sinyor,» dedi, «doğru söylüyorum.»

Beyazlı adam, «Ne denli anlayışlı olduğumu göstermek için,» dedi, «size o adamın verdiğinin iki katını vereceğim.» Elini ceketinin iç cebine sokup dolgun bir cüzdan çıkardı. Açtı. Bakışlarını kadınların üzerinde dolaştırdı. «Hem size hem de sinyor'a...» Başını Kuwayama'dan yana salladı. «Böylece o da size öfkelenmeyecek. Kızlar? Lütfen.» Beyazlı adam parasını Yoshiko'ya gösterdi. «Bu yeni makineler üzerinde yıllardan beri çalışıyoruz. Milyonlarca krezero ederler. Eğer rakiplerimin neler bildiğini, öğrendiğini anlarsam, kendimi koruyacak tedbirler alabilirim.» Parasını Tsuruko'ya gösterdi. «Fabrikamın daha süratli çalışmasını sağlar, ya da bu genç Kuzey Amerikalı'yı bulurum... Onu kendi safıma çeker, ona da susması için para veririm...»

Kuwayama, «Hadi hadi kızlar, korkmayın? Sinyor Aspiazu'ya herşeyi anlatın. Size hiç kızmayacağım,» dedi.

«Gördünüz mü?» diye beyazlı adam onları isteklendirdi. «Açık konuşmanızdan bir kötülük gelmeyecek.»

«Söyleyecek hiç bir şey yok,» dedi Mori. Cüzdandaki banknotlardan gözlerini ayıramayan Yoshiko üzüntülü üzüntülü, «hiç bir şey yok,» dedi, «gerçekten yok.» Başını kaldırdı. «Olsaydı memnuniyetle söylerdim, sinyor. Ama yok.»

Tsuruko da cüzdana bakıyordu.

Beyazlı adam bakışlarını ondan ayırmadı.

Tsuruko başını kaldırdı. Duraksadı. Sonra başını olumlu salladı.

Beyazlı adam rahat bir soluk aldı.

«Tam söylediğiniz gibi oldu,» diye anlattı Tsuruko, «mutfaktaydım. Size servis yapmaya hazırlanıyorduk. Yardımcı çocuklardan biri gelip dışarda benimle görüşmek isteyen birinin beklediğini haber verdi. Size hizmet edenlerden biriyle konuşmak istiyormuş. Gittim. Beni bekliyordu. Bir Kuzey Amerikalıydı. Bana iki yüz krezero verdi. Ellisini önce yüz ellisini de iş bittikten sonra. Bir derginin muhabiri olduğunu, sizin de film yapımcısı olduğunuzu söyledi. Hiç kimse sizinle röportaj yapamazmış.»

Dikkatle onu dinlemekte olan beyazlı adam, «Devam et,» dedi.

«Plânladığınız yeni filmlerin ne olduğunu öğrenirse dergisi için çok güzel bir haber olurmuş. Ona sizin konuklarınızla daha sonra görüşeceğinizi söyledim... Sinyor K. öyle demişti bize... o da...»

«Saklanıp konuşmaları dinlemeni söyledi.»

«Hayır, sinyor, bana bir teyp verdi. Teypi içeri soktum. Konuşmalarınız bitince de götürüp verdim.»

«Bir... teyp mi?»

Tsuruko başıyla evetledi. «Bana teypin nasıl çalıştırılacağını gösterdi. İki düğmeye birden bastım.» Tsuruko teypi çalıştırıyormuş gibi parmaklarıyla işaret etti.

Beyazlı adam gözlerini kapadı. Hareketsiz durdu. Sonra gözlerini açıp Tsuruko'ya baktı. Hafifçe gülümsedi. «Toplantımız boyunca odada bir teyp mi vardı?»

«Evet, sinyor. Servis masasının altındaki bir pirinç kâsesinin içinde. Teyp iyi çalıştı. Adam bana paranın geri kalanını vermezden önce teypi çalıştırdı. Çok memnun kaldı.»

Beyazlı adam güçlükle bir soluk aldı. Üst dilini dudağının üzerinde dolaştırdı. Ağzını kapadı. Yutkundu. Beyaz eldivenli elini alnına götürüp terlerini sildi.

Tsuruko, «Bana ikiyüz krezero verdi,» diye sözünü bitirdi.

Beyazlı adam ona baktı. Yaklaştı. Derin bir soluk aldı. Tsuruko'ya gülümsedi. Kız ondan bir baş kısaydı. Yumuşak bir sesle, «Yavrum,» dedi, «bu adam hakkında bana herşeyi anlatmanı istiyorum. Genç... Ama ne kadar genç? Nasıl?»

Böylesine yakın durmalarından tedirginleşen Tsuruko, «yirmi iki ya da yirmi üç yaşların-

daydı sanırım. Karanlıkta onu iyice göremedim. Ama çok uzun boyluydu. Yakışıklı ve dostçaydı. Kısa, kahverengi, kıvırcık saçlıydı.»

«Güzel. Güzel tarif ettin. Blucin giyiyordu..»

«Evet, Aynı kumaştan da ceket... Omuzuna da bir havayolları şirketinin çantasını asmıştı.» Tsuruko omuzunu işaret etti. «Teypi o çantaya koydu.»

«İyi. Çok gözlemci bir insansın, Tsuruko. Hangi havayolları?»

«Dikkat etmedim. Çanta mavili, beyazlıydı.»

«Bir mavili beyazlı havayolları çantası. Yeterli bu. Sonra?»

Tsuruko kaşlarını çattı. Başını salladı. Sonra mutlulukla gülümsedi: «Adı Hunter, sinyor!»

«Hunter mı?»

«Evet, sinyor! Hunter. Kendisi söyledi.»

Beyazlı adam'ın yüzünde çarpık bir gülümseme belirdi. «Söylediğinden eminim. Devam et. Başka?»

«Portekizcesi iyi değildi. Kendisine büyük yardımda bulunduğumu söyledi.»

«Demek burada uzun süre kalmamış, değil mi? **Bana** da yardımın dokunuyor, Tsuruko. Devam et.»

Tsuruko yine kaşlarını çattı. Sonra omuzlarını silkti. «Hepsi bu kadar, sinyor.»

«Lütfen düşün, Tsuruko. Bir şeyler hatırlarsın belki. Bunun benim için ne denli önemli olduğunu bilemezsin.»

Tsuruko elini ağzına götürdü. Beyazlı ada-

ma bakarak başını olumsuz salladı.

«Bir başka toplantı düzenlediğim takdirde kendisiyle nasıl temasa geçeceğini falan söylemedi mi?»

«Hayır, sinyor! Hayır! Böyle bir şey olmadı. Olsaydı söylerdim.»

«Düşünmeye devam et.»

Tsuruko'nun kaygılı yüzü birden aydınlandı. «Bir otelde kalıyor o, sizce bunun yararı dokunur mu?»

Beyazlı adam ona soran bakışlarla baktı.

«Yemeğini otelinde yiyeceğini söyledi. Çünkü ona yiyecek isteyip istemediğini sormuştum... Beni beklerken acıkmıştı... Öyle dedi. Otelinde yiyecekmiş.»

Beyazlı adam, «Gördün mü?» dedi, «bir şeyler hatırladın işte.» Bir adım geri çekildi. Cüzdanından dört yüz Brezilya banknotu çıkardı. Tsuruko'ya verdi.

«Teşekkür ederim, sinyor.»

Kuwayama gülümseyerek yaklaştı.

Beyazlı adam ona da dört tane banknot verdi. Birer tane de Mori ile Yoshiko'ya. Sonra Tsuruko'ya gülümsedi. «İyi bir kızsın sen,» dedi. «Gelecekte patronunun çıkarlarını daha çok düşün!»

«Peki, sinyor! Söz veriyorum.»

Kuwayama'ya, «Onu üzmeyin,» diye öğütledi.

«Ah, hayır, şimdi sırası değil!» Kuwayama sırıttı.

Beyazlı adam masadan çantasiyle şapkasını alıp önünde eğilen kadınlara ve Kuwayama'ya gülümsedi. Dönüp kendisini bekleyen adamlarının yanına gitti.

Gülümsemesi kaybolmuştu şimdi. Gözleri kısılmıştı. Adamlarının yanına varınca Almanca, «Kıç yalayıcı pis fahişe,» dedi. «onun memelerini oyup kesmem gerekirdi!»

Onlara teypi anlattı.

Sarışın adam, «Caddeyi ve bütün arabaları aradık,» dedi. «Blucinli Kuzey Amerikalı diye biri yok.»

«Onu bulacağız,» dedi beyazlı adam. «Yalnız çalışıyor. Bir amatör o. Yalnızca yaşı gereği değil, adını bile söylemiş. 'Hunter' demiş. Bu da Jaeger'in İngilizcesidir. (*). Tecrübeli bir insan böyle şakalar yapmaz. Aptal da. Yoksa orospu karının bir otelde kaldığını bilmesine meydan vermezdi.»

Schwimmer, «Tabii söyledikleri doğruysa,» dedi.

«Doğru değilse akıllıdır. Hadi harekete geçelim. **Paulista**'mız Hessen amatör bir 'avcı' tarafından izlenmesine göz yumdu. Şimdi suçunu bağışlatmak için herbirinize birer otel adı verecek.» Hessen'e baktı. Hessen bakışlarını ona çevirdi. «Geç saatlerde yemek servisi yapan bir

(*) Bu iki sözcük de 'avcı' anlamına gelir.

otel,» dedi. «Ama blucin giyenlerin cesaretini kıracak kadar lüks bir otel de değil. Kendini onun yerine koy: Birleşik Devletlerden Horst Hessen'i, hattâ belki de Mengeley'i bulmak için Paula'ya gelen bir genç adamsın. Hangi otelde kalırdın? Kadın garsonlara rüşvet yedirecek kadar paran var, ama bir romantiksin. Kendini yepyeni bir Yakof Liebermann gibi hissetmek istiyorsun. Bir turist gibi değil. Beş otel adı ver, Hessen.»

Beyazlı adam bakışlarını diğerlerine çevirdi. «Hessen sizlere araştıracağınız otellerin adını verince,» dedi, «şuradaki çanaktan birer kutu kibrit alacaksınız, dışarı çıkacaksınız, taksi şöförlerine otelin adını söyleyeceksiniz. Otele varınca da orada **uzun boylu, kahverengi kıvırcık kısa saçlı bir Kuzey Amerikalının** kalıp kalmadığını soracaksınız. Blucin pantolon, ceket giydiğini, mavili beyazlı bir havayolları çantası taşıdığını anlatacaksınız. Sonra da kibrit kutusunun üzerindeki numaraya telefon edeceksiniz. Eğer adamı bulduğunuzu söylerseniz Rudi, Tintin ve ben hemen geleceğiz. Eğer bulamazsanız Hessen size başka bir otel adı söyleyecek. Herşey anlaşıldı mı? İyi. Ben sizi burada bekleyeceğim. Onu yarım saat içinde ele geçirirsek teypi dinlemeye bile zamanı kalmaz. Hessen?»

Hessen, «The Nacional,» dedi Mundt'a, Mundt, «Nacional,» diye yineledi. Kibrit kutusu almaya gitti.

Hessen Schwimmer'e, «The Del Rey,» dedi.

Traunsteiner'e: «Tha Maraba.»
Farnbach'a: «The Comodora.»
Kleist'a: «Savoy.»

●

Beş dakika kadar dinledi. Sonra durdu. Bandı yeniden sardı. Adamlar önce havadan sudan, hoşlarına giden, gitmeyen şeylerden konuşmuşlardı. Sonra, «Aspiazu,» dedi, **«Lasst uns jetzt Geschaeft reden, meine Jungens.»** (*) Ve asıl konuya girdiler! Tanrım!

Bu kez bandı sonuna kadar dinledi... «Tanrım! Güzel Tanrım!» diyerek... Bunu **«tak»** diye bir ses ve uzun bir sessizlik izledi. Galiba kadın garson çanağı aşağı getiriyordu bu sırada. Teypi durdurdu. Yeniden sardı. Heyecandan, açlıktan bir şeyi kaçırıp kaçırmadığına emin olmak için yeniden dinledi.

Sonra kalktı. Odanın izin verdiği kadar dolaşmaya başladı. Başını sallıyor, ensesini kaşıyor, ne yapması gerektiğini düşünüyordu.

Yapılacak yalnızca bir tek şey vardı. Sonunda buna karar verdi. Zaman farkına aldırış etmeden harekete geçmeliydi. Ne kadar çabuk olursa o kadar iyiydi. Teypi komodinin üstüne

(*) «Artık iş konuşalım, çocuklar.»

telefonun yanına koydu. Cüzdanını çıkarıp yatağın üstüne oturdu. Üzerine numara ve adın yazılı olduğu kartı çıkardı. Telefon aygıtının altına sıkıştırdı. Cüzdanını cebine sokup ahizeyi aldı. Şehirlerarası santral memurunu istedi.

Kızın sesi tatlı ve seksiydi: «İstediğiniz numarayı bulunca haber veririm.»

Kızın bir yere gidip samba yapacağından kuşkulanarak, «Ben telefonda bekleyeceğim.» dedi, «acele edin, lütfen.»

«Beş - on dakika alır, sinyor.»

Kızın numarayı denizaşırı santral memuruna verişini dinledi. Kafasından neler söyleyeceğini geçiriyordu. Tabii Liebermann bir yerlere konferans vermeye gitmemiş, evinde oturuyorsa... Evde ol, yalvarırım, evde ol, Bay Liebermann!

Kapı hafifçe vuruldu. İngilizce, «Tam zamanıydı,» dedi. Telefonu elinden bırakmadan uzanıp kapıyı açtı. Sarkık bıyıklı bir garson elinde üzeri bir peçeteyle kapalı tepsiyle içeri girdi. Bir şişe de Brahma getirmişti. Ama tepside bardağa benzer bir şey yoktu. «Uzun sürdü, özür dilerim,» dedi garson, «Saat on birde her yer kapanıyor. Yemeği kendim hazırladım.»

«Farketmez,» dedi adam Portekizce. «Tepsiyi karyolanın üzerine bırak, lütfen.»

«Bardağı unuttum.»

«Önemi yok. Bardak istemem. Bana hesabı verin. Bir de kalem.»

Yemeğin parasını bir çekle ödedi. Bahşişi de unutmadı.

Garson bahşiş için ona teşekkür etmeden çıktı. Kapıyı kapatırken de geğirdi.

Del Rey otelinden asla ayrılmaması gerektiğini anlıyordu.

Adam yatağa oturdu. Telefondan kulağına boş ıslık sesleri geliyordu. Dönüp tepsiyi çekti. Üzerindeki sarı peçeteyi kaldırdı: Kocaman, içi tavuk etiyle dolu bir sandviç ortaya çıktı. Şimdi garsonu bağışlamıştı. Sandviçi tuttu. Bir lokma ısırdı. Tanrım, ne kadar da açıkmıştı!

«Ich möchte Wien,» dedi bir santral. **«Wien!»** (*)

Adam, teypi ve Yakof Liebermann'a söyleyeceklerini düşünüyordu. Ağzı yemek doluydu Çiğnedi, çiğnedi. Yuttu. Brahma bira şişesini aldı. Aslında dünyanın en lezzetli birasıydı bu- Ama şimdi ağzına pek tatsız gelmişti.

Sevimli santral memuru kız, «Çok kalmadı,» dedi.

«Umarım,» teşekkür ederim.»

«İşte ,bağlandı, sinyor.»

Bir zil çaldı.

Adam biradan bir yudum daha aldı. Yuttu. Elini kalçasına sildi.

Öte yandan zil çalmaya devam ediyordu.

(*) «Viyana'yı istiyorum.»

Sonra telefon açıldı: **«Ja...»** Ses çok net geliyordu.

«Bay Liebermann?»

«Ja. Wer'st da?» (*)

«Ben Barry Koehler, Hatırladınız mı, Bay Liebermann? Ağustosun ilk günlerinde sizinle görüşmeye gelmiştim. Sizinle çalışmak istiyordum? İllinois'nin Evanston kentinden Barry Koehler.»

Sessizlik.

«Bay Liebermann?»

«Barry Koehler, Illinoise'de saatin kaç olduğunu bilmiyorum, ama Viyana'da hava öylesine karanlık ki, oturduğum yerden saati bile göremiyorum.»

«Illinois'de değilim ben. Sao Paula'da, Brezilya'dayım.»

«Bu da Viyana'nın havasını aydınlatmaz.»

«Özür dilerim Bay Liebarmann, ama sizi bu saatte aramam için yeterli bir neden var. Dinleyin.»

«Söyleme, tahmin ediyorum. Bir otobüs bekleme yerinde Martin Bormann'ı gördün.»

«Hayır, Bormann'ı değil? Mengele'yi. Onu görmedim ama konuşmasını teype aldım. Bir lokantada.»

Sessizlik.

(*) «Evet, kimsiniz?» anlamında bir söz.

«Dr. Mengele! Auschwitz'i yöneten adam. Ölüm Meleği!»

«Teşekkür ederim. Ben de başka bir Mengele'den söz ediyorsun sanmıştım.»

Barry, «Özür dilerim,» dedi, «öylesine...»

«Mengele'yi ormana kaçırmıştım ben. Josef Mengele'yi tanırım.»

«Öylesine sustunuz ki, bir şey söylemek gereğini duydum, Bay Liebermann. Mengele ormandan çıktı. Bu gece bir Japon lokantasındaydı. Aspiazu adını kullanmıyor mu?»

«Çeşitli adları var: Gregory, Fischer, Breitenbach, Rindon...»

«Ve Aspiazu, değil mi?»

Sessizlik. Sonra: «**Ja.** Ama bu adı alan başka kişiler de var.»

«Ama bu o,» diye Barry ısrar etti, «yanında bir sürü SS vardı. Onları doksan dört kişiyi öldürmeye yolluyor. Hessen de oradaydı. Kleist. Traunsteiner. Mundt.»

«Bak, beni dinle, henüz uyandığımı sanmıyorum. Sen uyanık mısın? Neden söz ettiğinin farkında mısın?»

«Evet! Size teypi dinleteceğim! Burada, yanımda!»

«Bir dakika. Başından başla

«Pekâlâ.» Şişeyi kapıp bir yudum bira içti.

«Barry?»

Hah-ha! «Buradayım. Bir parça bira içiyordum da.»

«Oh.»

«Bir **yudumcuk,** Bay Liebermann. İçim yanıyor. Henüz yemeğimi bile yemedim. Bu teyptekiler öylesine midemi bulandırdı ki, bir lokma bir şey yiyemiyorum. Oysa garson bana nefis bir tavuklu sandviç getirdi.»

«Sao Paulo'da ne işin var?»

«Beni işe almadınız ben de tek başıma gelmeye karar verdim. Sandığınızdan çok daha kararlıyım.»

«Sorun paraydı, senin kararlı olup olmaman değil.»

«Sizden para almayacağımı **söylemiştim.** Şimdi bana kim para veriyor? Bakın, bu konuyu atlayalım. Buraya geldim. Araştırma yaptım. Sonunda yapılacak en iyi hareketin Volswagen fabrikasının çevresinde dolaşmak olduğuna karar verdim. Stangl'ın çalıştığı yer. Birkaç gün önce de Hofst Hessen'i gördüm. Hiç olmazsa gördüğümü sandım. Emin değildim. Şimdi saçları gümüş beyazlığında. Estetik ameliyat da olmuş sanırım. Yine de onu izledim. Bugün evine erken döndü... Hayatınızda görmediğiniz kadar şirin bir evde oturuyor... Baş döndürücü bir karısı iki de kızı var... Saat yedi buçukta evden çıktı. Otobüsle kente indi. Onu bu Japon lokantasına kadar izledim. Üst katta özel bir odaya çıktı. Merdivenlerde bir Nazi nöbetçi duruyordu. Parti de 'Sinyor Aspiazu' diye biri tarafından veriliyordu.»

«Devam et.»

«Lokantanın arka tarafına geçip garson kızlardan birini elde ettim. İki yüz krezero karşılığında bütün bir bandı doldurttum. Mengele ve diğerleri yarın harekete geçiyorlar. Bay Liebermann. Almanya, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, İskandinavya, her yer! Bu hareket bir **Kameradenwerk.** (*) Büyük, çılgınca bir iş... Bu işe burnumu soktuğum için üzgünüm. Amaçları...»

«Barry.»

«... Ari Irkın zaferini... Tanrı aşkına!»

«Ne var?»

«Sakin ol.»

«Sakinim. Hayır, değilim. Tamam. **Şimdi** sakinim. Gerçekten. Teypi sizin için çalacağım. Düğmeye basıyorum, bakın?»

«Kim gidiyor, Barry? Kaç kişi?»

«Altı. Hessen, Traunsteiner, Mundt... ve iki kişi daha... Schwimmer'le Farnbach. İkisinin adını duydunuz muydu?»

«Schwimmer, Mundt ve Farnbach'ı bilmiyorum.»

«Mundt mu? Mundt'u tanımıyor musunuz? Adı sizin kitabınızda, Bay Liebermann! Be de ordan öğrendim.»

(*) Sözlük anlamı 'Arkadaş çalışması,' 'ortak çalışma' olan bu söz, Türkçe'de 'Ülküdaşlar Örgütü' olarak deyimlendirebilir.

«**Kitabımda** mı? Hayır.»

«Evet! Treblika bölümünde. Kitap valizimde. Size sayfa numarasını söyleyeyim mi?»

«Mundt diye birini bilmiyorum. Adını bile duymadım ben. Bu senin yanılgın.»

«Ah, tanrım. Pekâlâ. Her neyse, altı kişiler iki buçuk yıl için gidiyorlar. Belirli bazı kişileri belirli tarihlerde öldürecekler. Işte işin çılgınca tarafı şimdi geliyor, hazır mısınız, Bay Liebermann? Bu adamlar öldürmeye gidiyorlar, öldürecekleri **doksan dört kişi** var. **Hepsi de altmış beşinde, devlet hizmetinde** çalışan kişiler. Nasıl buldunuz?»

«Barry, sana bir şey sormak istiyorum. Bu toplantıda Almanca konuştular, değil mi? Sen...»

«Ben Almancayı kusursuz anlarım. Pek iyi konuşamam, ama anlarım. Büyükannem yalnız Almanca konuşurdu, annemle babam da gizli bir şey konuşmak istediklerinde Almancaya başvururlardı. Çocukken bile Almanca bilirdim.»

«Kameradenwerk ve Josef Mengele altı kişiyi...»

«Altmış beş yaşlarındaki doksan dört kişiyi öldürmeye yolluyorlar. Bunların birkaçı altmış dört ya da altmış altı yaşında. Bandı geri sardım. Şimdi çalacağım. Sonra bana bunu kime götürmem gerektiğini söylersiniz. Siz o kişiyede telefon eder, benim kendisine başvuracağımı söylersiniz ki, beni hemen, gecikmeden kabul etsin. Buradan yola çıkmadan durdurulmalılar.

Ilk cinayet ekimin on altısında işlenecek. Bekleyin şimdi, tam yerini bulayım.»

«Barry, gülünç bu. Senin teypinde bir yanlışlık olmalı. Ya da... Sözünü ettiğin kişiler onlar değil.»

Kapı üç kez vuruldu. Barry, «Defolun!» diye kapıya bağırdı. Telefonu kapatmıştı. Sonra Portekizce konuşması gerektiğini hatırladı. «Telefon konuşması yapıyorum!»

Telefondaki ses, «Başka birileri olmalı,» dedi, «Seninle şakalaşıyorlar.»

«Bay Liebermann, teypi dinler misiniz, lütfen?»

Şimdi kapı sürekli çalınıyordu.

«Allah kahretsin. Bir dakika.» Telefonu yatağın üzerine bırakarak doğruldu. Sarsılır gibi çalınan kapıya gitti. «Ne var?»

Portekizce, «Yavaş! Yavaş!» dendi.

«Sinyor, burada bir Japon kadını var, size benzeyen birini arıyor. Bir şey söyleyecek, sizi uyaracakmış. Çünkü birisi...» Kapının tokmağını çevirdi. Kapı boğa gibi güçlü, iri yarı bir adamla birlikte üzerine geldi. Kıskıvrak yakalandı. Kolları geriye kırılırcasına çekildi. Onbeş santimlik pırıl pırıl çelik bıçak şakladı. Başı geriye çekildi; tavan açık kahverengi benekler içinde kayar gibi oldu; kolu, midesi acıyordu.

Beyazlı adam şapkası başında, valizi elinde içeri girdi. Kapıyı kapadı. Kapının iç tarafında durarak sarışın adamın Amerikalı'yı tekrar tek-

rar bıçaklamasını izledi. Vur, kıvır, çek; vur, kıvır, çek!

Soluk soluğa kalan sarışın adam bıçaklamayı bıraktı. Siyah saçlı adam, gözleri şaşkınlıktan açılmış genç Amerikalı'yı yavaşça yere bıraktı. Sarışın adam bıçağı tuttuğu kanlı elini genç adamın üzerine doğru tutarak siyah saçlı adama, «Havlu,» dedi.

Beyazlı adam yataktan yana baktı. Yaklaştı. Valizini yere bıraktı. Telefondaki ses, «Barry?» diyordu.

Beyazlı adam komodinin üstündeki teype baktı; beyaz eldivenli parmağını kapama düğmesine bastırdı. Teypin kapağı açıldı. Kaset serbest kaldı. Beyazlı adam bunu aldı. Ceket cebine attı. Gözüne telefon aygıtının altındaki kart ilişti. Bunu aldı. Yataktaki ahizeye yeniden baktı. Öte yandaki ses, «Barry!» diyordu, «orada mısın?»

Beyazlı adam acele etmeden uzandı. Ahizeyi aldı. Kaldırdı. Kulağına götürdü. Kahverengi gözlerini kısarak dinledi. Burun delikleri titriyordu. Dudakları açıldı; öylece kaldı.

Sonra ahizeyi telefonun üzerine bıraktı. Elini çekti. Döndü. «Onunla nerdeyse konuşacaktım,» dedi, «içimden gelmişti.»

Bıçağındaki kanı havluya silmekte olan sarışın adam ona merakla baktı.

Beyazlı adam, «Birbirimizden öylesine uzun bir zamandan beri nefret ediyoruz ki,» dedi, «Ve buradaydı, avucumun içinde. Sonunda onun

konuşacaktım!» Yeniden telefona döndü. Başını pişmanlıkla salladı. Alçak sesle, «Liebermann, seni orospu çocuğu, pis Yahudi! Yardakçın öldü. Sana ne söyledi? Neler anlattı? Farketmez. Elinde delil olmadıkça burada seni kimse dinlemez. Delil de cebimde artık. Adamlar yarın uçakla hedeflerine gidecekler. Dördüncü Reich doğacak. Elveda, Liebermann. Gaz odasının kapısında görüşmek üzere.» Başını salladı. Gülümsedi. Kartı cebine koydu.

Siyah saçlı adam, dolaptaki valizi, eşyaları göstererek, «Bunları toplıyayım mı?» diye Portekizce sordu.

«O işi Rudi yapar. Sen aşağıya Traunsteiner'in yanına in. Bir arka kapı bul, arabayı oraya çek. Sonra biriniz buraya gelsin, bize yardımcı olsun. Ve **ona oğlanın telefonda konuştuğunu söyleme.** Teypi dinlerken bulduğumuzu söyle.»

Siyah saçlı adam başını sallayıp çıktı.

Sarışın adam Almanca, «Yakalanmayacaklar mı?» diye sordu, «Adamlar, demek istedim.»

«İş başarılmalı,» diye karşılık verdi beyazlı adam. «Ne pahasına olursa olsun. Şansımız yaver gidecek. Yakof Liebermann'ı kim dinler ki? Zaten inanmadı. Amerikalının onunla nasıl konuştuğunu duydun. Tanrı bize yardım edecek. O doksan dört kişi ölecek.» Gözlüğünü taktı. Cebinden bir kibrit kutusu alarak telefona yöneldi. Telefon memuruna bir numara söyledi.

«Merhaba dostum,» dedi neşeyle, «lütfen sinyor Hessen'i bağlayın.» Beyaz eldivenli eliyle ahizenin ağzını kapatarak, «Ceplerini boşalt, Rudi,» dedi. «Hessen? Dr. Mengele. Burada her şey yolunda. Kaygılanacak bir şey yok. Dediğim gibi tam bir amatör. Almanca anladığından bile emin değilim. Çocukları imzalarını çalışmaları için evlerine yolla. Geceyi güzel bitirdik. Hayır, 1977'ye kadar olmaz. Burada işimizi bitirir bitirmez ben karargâha uçacağım. Tanrı seninle beraber olsun, Horst. Bunu benim için diğerlerine de söyle: «Tanrı yardımcıları olsun.» Telefonu kapadı: «Heil Hitler!»

2

Küçük gölü, Mozart anıtı, çimenlikleri, gezinecek yolları, atlı İmparator Franz heykeliyle Burggarten, uluslararası haber ajansı Reuters'in Viyana bürosunun muhabirlerinin, sekreterlerinin ılık havalarda öğle yemeklerini alıp orada yiyecekleri kadar yakındı. Ekim ayının on dördüne gelen pazartesi, serin ve kapalı bir gündü ama dört Reuters memuru yine de Garten'e gittiler; bir sıraya oturup sandviçlerini açtılar, kâğıt bardaklara beyaz şaraplarını doldurdular.

Dört kişiden biri, kadehlere şarap koyanı, Reuters'in kıdemli Viyana muhabiri Sydney Beynon'du. İki kez evlenip ayrılmış, Liverpool'lu, kırk dört yaşındaki Beynon, kalın, bağa çerçeveli gözlükleriyle tacını tahtını terkeden Kral Edward'a çok benzerdi. Şarap şişesini sıranın yan tarafına koyar, şarabından bir yudum alırken birden, Yakof Liebermann'ın kahverengi şapkası, önü açık siyah yağmurluğuyla geldiğini gördü

Geçen hafta boyunca Beynon'a birkaç kez, Liebermann'ın kendisini aradığını, konuşmak

istediğini haber vermişlerdi. Beynon bu isteği yerine getirmemişti. Aslında dakik bir insandı. Kendisini arayanları derhal ararda. Şimdi kendisini olduğundan daha suçlu buluyordu: Çünkü bir zamanlar Liebermann en parlak yıllarında, Eichmann'la Stangl'nin yakalanmaları sırasında, Beynon'un en iyi, verimli haber kaynaklarından biri olmuştu. Nazi Avcısı Liebermann her zaman **herkesi** suçluluk duygusuna kaptırırdı. Bu yüzden biri onun için — Stevil Dickens miydi? — «Liebermann, Allahın belâsı toplama kamplarını peşinden getiriyor,» demişti, «Liebermann bir odaya girince bütün o Yahudiler mezarlarından feryat ediyorlar.» Üzücü bir şeydi bu, ama gerçekti.

Belki Liebermann da bunun farkındaydı. Çünkü kendisini şimdi Beynon'a olduğu gibi özür diler gibi takdim eder; daima bir parça uzak dururdu. Tıpkı saygılı, ama bulaşıcı hastalık taşıyan bir ayı gibi, diye düşündü Beynon. «Merhaba Sydney,» dedi Liebermann şapkasına dokunarak, «Lütfen ayağa kalkma.»

Beynon'daki suçluluk duygusu şimdi daha da artmıştı. Bu yüzden hafifçe doğruldu. «Merhaba, Yakof! seni gördüğüme sevindim. «Elini uzattı. Liebermann eğildi. Uzandı. Beynon'un elini kendi iri, ılık pençeleri arasına aldı. Beynon, «Seni aramadığım için özür dilerim, Yakof,» dedi, «Geçen hafta oradan oraya dolaşıp durdum.» Geri oturdu. Bardağı tutan eliyle işaret ederek

yanındakileri tanıttı: «Freya Neustadt, Paul Higbee, Dermot Brody. Bu da Yakof Liebermann.»

«Ah, olur şey değil!» diyerek Freya elini etekliğine silip uzattı. İçtenlikle gülümsedi. «Nasılsınız? Sizinle tanışmak ne büyük zevk.» Freya Neustadt suçlu suçlu duruyordu.

Yanındakilerle el sıkışan, başını sallayan Liebermann'a bakan Beynon, onun böylesine yaşlanmış olması karşısında üzüntü duydu. Son buluşmalarının üzerinden iki yıl geçmiş, bu süre içinde Liebermann gözle görülür derecede çökmüştü. Yine de o dikkati çeken görünümünü yitirmemişti, ama o zamanki gibi yapılı, güçlü değildi. Omuzları yağmurluğun hiç denilecek ağırlığı altında çökmüş, iki yıl önceki azimli yüz kırış kırış olmuş, sarkık gözkapaklarının altındaki gözlerine yorgun bir anlam gelmişti. Değişmeyen yalnızca burnuydu... Yahudilere özgü çengel burun... Oysa bıyığı kırlaşmıştı. Düzeltilmek istiyordu. Zavallı adam karısını, bir böbreğini ve Savaş Suçları Haber Merkezinin bütün parasını kaybetmişti. Kayıpları tüm varlığında okunuyordu. Beynon şimdi ona neden telefon etmediğini çok daha iyi anlıyordu. Suçluluk duygusu kabardı. Ama kendi kendine düşenden, kaybedenden kaçınmanın sağlıklı bir güdü olduğunu yineleyerek suçluluk duygusunu bastırmaya çalıştı.

Yine de nazik olmak isterdi insan elbette. «Otur, Yakof,» dedi içtenlikle. Yanındaki yeri

işaret etti. Şarap şişesini kendine çekerek yer açtı.

Liebermann, «Size engel olmak istemem,» dedi koyu, aksanlı Ingilizcesiyle. «Belki daha sonra konuşuruz?»

«Otur,» dedi Beynon, «Bu yanımdakileri büroda yeteri kadar görüyorum.» Freya'ya arkasını dönüp hafifçe itti; Freya geri çekilip Beynon'a arkasını çevirdi. Beynon gülümseyerek Liebermann'a oturmasını işaret etti.

Liebermann oturdu. Içini çekti. Kocaman elleriyle dizlerini tutarak eğildi. Ayaklarını salladı. «Yeni ayakkabılar,» dedi canıma okuyor.»

«Daha nasılsın?» diye sordu Beynon. «Kızın nasıl?»

«Ben iyiyim. Kızım da. Şimdi üç çocuğu var, ikisi kız, biri oğlan.»

«Oh, çok güzel.» Beynon aralarında duran şarap şişesine dokundu. «Korkarım fazla kadehimiz yok.»

«İstemem, istemem. İçki yasaklandı bana.»

«Hastanede yattığını duydum...»

«Girip çıkıyorum, girip çıkıyorum.» Liebermann omuz silkti. Yorgun, kahverengi gözlerini Beynon'a çevirdi. «Akıl almaz bir telefon konuşması yaptım,» diye anlattı. «Birkaç hafta önce. Tam gece yarısı. Şu Kuzey Amerikalı genç beni Sao Paulo'dan aradı. Mengele'le ilgili bir teypi varmış. Mengele'nin kim olduğunu biliyorsun elbette, değil mi?»

«Senin aradığın Nazilerden biri, değil mi o?»

«Herkesin aradığı Nazi. Yalnızca benim değil. Alman Hükümeti onu yakalayana hâlâ altmış bin dolar veriyor. Auschwitz toplama kampının başhekimiydi. 'Ölüm Meleği' deniyordu ona. Tıp Fakültesinin iki diplomasına sahipti. İyi, üstün Ari kişiler yapabilmek için çocuklar, ikizler üzerinde denemeler yaptı. Genler yoluyla kimyasal maddeler vererek kahverengi gözleri maviye çevirmeye çalıştı. Universiteden iki diplomalı biri yapıyordu bunu. Onları öldürdü. Bütün Avrupa'dan toplanmış binlerce ikizi öldürdü, Yuhudi ya da Yahudi olmayan çocukları. Hepsi kitabımda yazıyor.»

Beynon, yumurtalı, salatalı sandviçinin yarısını aldı. Azimle ısırdı.

«Savaştan sonra yuvaya, Almanya'ya döndü,» diye Liemann anlatmasını sürdürdü. «Ailesi zengindir, Günzburg'da otururlar; çiftlik aletleri yaparlar. Oysa adı duruşmalarda anılmaya başlanmıştı. O zaman ODESSA onu Almanya'dan kaçırıp Güney Amerikaya yolladı. Onu orada bulduk, kentten kente izledik: Buenos Aires, Bariloche, Asuncion. 1959'dan beri ormanda, Brezilya ile Paraguay sınırındaki nehir kenarındaki bir yerleşme bölgesinde oturuyor. Özel muhafızları var. Paraguay vatandaşlığına girdi. Bu yüzden bize iade edilemez. Yine de dikkatli olması gerekiyor. Çünkü oradaki genç Yahudi toplulukları onu ele geçirmeğe çalışıyorlar. Bu gençlerden bazıları Parana nehrinde yüzen sandallarda gırtlakları kesilmiş olarak bulundu.»

Liebermann sustu. Freya, Beynon'ın omuzuna dokundu. Şarap istedi. Beynon şişeyi ona geçirdi.

«Yani bu çocukta bir teyp var,» dedi Liebermann. Dosdoğru önüne bakıyordu konuşurken. Elleri dizlerindeydi. «Bir lokantada Mengele eski SS'leri Almanya'ya, Ingiltere'ye, iskandinav'ya; Amerika Birleşik Devletleri'ne yolluyor. Bir sürü altmış beş yaşında kişiyi öldürmeleri için.» Döndü. Beynon'a gülümsedi. «Çılgınlık, değil mi? Ve de çok önemli bir plân bu. Işin içine ül**küdaşlar örgütü** de karışıyor, yalnızca Mengele değil. Nasıl buldun?»

Beynon gözlerini kırpıştırdı. Gülümsedi. «Hiç hoşuma gitmedi. Bu teybi dinledin mi?»

Liebermann başını olumsuz salladı. «Hayır, dinlemedim. Tam bana çalmaya hazırlanmıştı ki, kapı çalındı, onun kapısı, açmaya gitti. Patırtılar, oldu, güm güm diye sesler geldi. Biraz sonra da telefon kapatıldı.»

«Zaman kusursuz ayarlanmış,» dedi Beynon, «bana güzel bir şaka gibi geldi bu. Kim bu Kuzey Amerikalı?»

«İki yıl önce beni üniversitesinde, Princeton'da, konferans verdiğim sırada dinleyen bir delikanlı. Ağustosta bana geldi. Hesabıma çalışmak istediğini söyledi. Yeni işçilere ihtiyacım var mıydı? Şimdi yalnızca eskileri kullanıyorum. Biliyorsun, bütün param, Merkez'in parası Allgemeine Wirtschaftsbank'da. Öyle sanıyorum.»

Beynon onu onayladı.

«Merkez şimdi benim apartmanda... Bütün dosyalar, birkaç masa, ben ve karyolam. Aşağı katın tavanı çatırdamaya başladı. Ev sahibi beni dava ediyor. Benim artık yalnızca bana para yardımında bulunacak kişilere ihtiyacım kaldı. Bu da çocuğun işi değil elbette. O zaman kendi başına çalışmak üzere Sao Paulo'ya gitti.»

«Pek de güvenilecek bir kişi değil sanırım.»

«Telefonda konuşurken ben de aynı duygulara kapıldım. Olayları da tam olarak bilmiyordu. SS'lerden birinin adının Mundt olduğunu söyledi. Bu Mundt'u **benim kitaptan** öğrenmiş. Oysa benim kitaptan Mundt diye biri yok. Mundt adını hiç **duymadım.** Bütün bunlar çocuğa olan güvenimi çoğaltmadı... Yine de... Bütün o güm güm seslerden, patırdılardan sonra, ben telefonda durmadan ona seslenirken, belirgin bir ses geldi... Çok yüksek değil, ama gayet net bir ses: Bir kasetin teypten çıkarılması sesi. Bir şey daha var. O sırada hat sessizdi. O uzun sessizlikte...» Liebermann yanındakine baktı «...telefondan bana kadar bir nefret ulaştı, Sydney,» Liebermann başını salladı. «Daha önce hiç hissetmediğim biçimde bir nefret. Duruşma salonunda Stangl bile öylesine bir nefretle bakmamıştı. Açık, net bir nefret. Belki de bu nefreti çocuğun söylediklerinden çıkarmıştım. Ama Mengele'den geldiğine eminim. Telefonu kapatanın Mengele olduğunu eminim.» Liebermann bakışlarını ce-

virdi. Öne doğru eğildi. Dirseklerini dizlerine dayamıştı. Bir eliyle diğer elini tutuyordu.

Beynon ona baktı. Duygulanmıştı, ama yine de kuşkuluydu. «Ne yaptın?» diye sordu.

Liebermann sırtını dikleştirdi. Beynon'a bakıp omuzlarını silkti. «Viyana'da, sabahın dördünde, ne yapabilirdim ki? Çocuğun söylediklerinden bütün hatırlayabildiklerimi yazdım. Okudum. Sonra da onun çıldırmış olduğunu, kendimin de bir çılgın olduğunu düşündüm. Yalnızca... Kaseti teypten çıkaran, telefonu kapatan kimdi? Belki de Mengele değildi. Başka biriydi. Daha sonra, Sao Paulo'da sabah olduğunda, oradaki ABD elçiliğinden Martin McCarthy'i aradım. O Sao Paulo polisinden bana nereden telefon edildiğini öğrendi. Bir otelden. Bizim Kuzey Amerikalı oteiden gece sıra kadem basmıştı. Burada Pacher'e telefon ettim.Ondan Brezilya'ya SS'leri izletip izlettiremeyeceğini sordum... Çocuk bana SS'lerin o gün Sao Paulo'dan ayrılacaklarını söylemişti... Pacher bana gülmedi, ama hayır dedi. Elinde güvenilir, sağlam bir delil olmadan harekete geçemezdi. Bir insanın otel borcunu ödemeden ortadan kaybolması, hiç bir şeyi kanıtlamazdı. Bu çocuğa güvenerek benim eski SS'lerin harekete geçtiğini söylememin de önemi yoktu. Mengele davasiyle ilgilenen Alman savcısını aradım. Ama yoktu yerinde. Savcı hâlâ Fritz Bauer olsaydı bana cevap verirdi. Ama yenisi bana yok dedirtti.» Yine omuz silkti. Kulak memesini ovuşturdu. «Eğer çocuk doğ-

ruyu söylediyse, adamlar Brezilya'dan ayrıldılar. Ustelik otelden nereye gittiği de bilinmiyor oğlanın. Bulunamadı. Anladığım kadariyle varlıklı bir insan olan babası, Brezilya'da polise oğlunu bulmaları için baskı yapıyormuş. Ama oğlu öldü.»

Beynon özür diler gibi, «Viyana'da böyle bir öyküsü yaza...»

«Hayır, hayır, hayır,» diye Liebermann onun sözünü kesti, «sana bu konuda bir yazı yaz demiyorum. Istediğim şu Sydney: Bunun mümkün olduğuna inanıyorum. Sana fazla sıkıntı vermeyeceğini de umuyorum. Çocuk ilk cinayetin yarın değil öbür gün işleneceğini söylemişti: On altı ekimde. Ama yerini söylemedi. Sizin Londra bürosunun, diğer bürolardan gelen gazete kupürlerini sana yollamalarını sağlıyabilir misin? Altmış dört, almış altı yaşlarında kazara ölen ya da öldürülen kişilerin listesi ister misin? Çarşamba gününden sonraki bütün kuşkulu ölümleri istiyorum.»

Beynon kaşlarını çattı. Gözlüklerini itti. Liebermann'a kuşkuyla baktı.

«Bu bir şaka değildi, Sydney. Üç haftadan beri ortada yok. Evine düzenlice mektup yazıyor, otel değiştirince derhal ailesine adresini bildiriyormuş.»

Beynon, «Öldüğünü varsayalım,» dedi. «Sırf kendisini ilgilendirmeyen işlere burnunu soktu diye, Mengele'nin peşindeki bir başka genç tarafından öldürülmüş olmaz mı? Hattâ soyul-

muş, alalâde bir hırsız tarafından da öldürülmüş olabilir. Onun ölümü hiç bir biçimde bir... belirli yaşlarda bazı kişilerin Naziler tarafından öldürüleceğini göstermez.»

«Konuşmaları teype almıştı. Bana neden yalan söylesin?»

«Belki de yalan söylemedi. Belki teypteki konuşmaları yanlış anladı.»

Liebermann derin bir soluk aldı. Soluğunu bıraktı. Başını salladı. «Biliyorum,» dedi, «olabilir. Önce ben de senin gibi düşündüm. Zaman zaman da hâlâ düşünüyorum. Ama birinin bir parça araştırma yapması gerekir. Bunu benden başka kim yapar ki? Eğer yanıldıysa yanıldı. Bir parça zamanımı boşa harcamış, Sydney Beynon'u bir parça rahatsız etmiş olurum. Ama haklıysa... Doğruyu söylediyse... O zaman büyük bir şey yürürlüğe girdi demektir... Benim de **sağlam** bir delil bulmam gerek. SS'leri durdurmak için. Sana bir şey söyleyeceğim, Sydney.»

«Nedir?»

«Kitabımda bir Mundt var!» Liebermann başını ciddi ciddi salladı. «Onun tam söylediği sayfada. Treblinka toplama kampındakilere işkence eden gardiyanlar listesinde Mundt adı geçiyor. Onu unutmuştum. Hepsini birden nasıl akılda tutabilirim ki? Öbürleri kadar dosyası kabarık biri değil: Riga'da bir kadın onun ondört yaşındaki bir kızın boynunu kırdığını görmüş; Florida'da bir adam onun tarafından hadım edilmiş, yakaladığım takdirde Mundta aleyhinde ta-

nıklık edeceğini söyledi. Demek çocuk doğruyu söylemişti. Neden diğer söyledikleri de doğru olmasın? Bana kupürleri sağlayacak mısın?»

«Elimden geleni yapmaya çalışacağım,» dedi Beynon. Elindeki şarap kadehini bıraktı. Ceketinin cebinden not defteriyle kalemini çıkardı. «Hangi ülkeler demiştin?»

«Çocuk Almanya, Ingiltere, Iskandinavya... Norveç, Isveç, Danimarka... Amerika Birleşik Devletleri demişti. Ama öyle konuşuyordu ki, başka ülkeler de var gibi geldi. Sen Fransa ve Hollanda'yı da kat.»

Beynon ona şöyle bir baktı. Sonra stenoyla yazdı.

«Teşekkür ederim, Sydney. Sana gerçekten borçluyum. Bir şey bulabilirsem bunu ilk kez sana bildireceğim. Yalnızca bu konuda değil, her şeyde.»

«Yakof, günde dediğin yaşlarda kaç kişinin öldüğünü hiç düşündün mü?»

«Cinayetten söz ediyorum ben. Normal ölümden değil. Ya da cinayet sayılabilecek kazalardan.» Liebermann başını salladı. «Hayır, bu biçimde ölüm pek fazla olmaz. Bazılarını mesleklerine bakarak saf dışı bırakabilirim.»

«Ne demek istiyorsun?»

Liebermann, bıyıklarını sıvazlayıp çenesini tuttu. Sonra elini indirip omuz silkti. «Hiç,» dedi, «çocuğun verdiği bazı ayrıntılar var. bak...» Beynon'un not edfterini işaret etti... «oraya altmış

dört, altmış altı' yaşlarında diye yazmayı unutma.»

«Yazdım. Başka ne gibi ayrıntı var?»

«Önemli bir şey yok. Saat dört buçukta uçakla Hamburg'a gidiyorum. Kasımın üçüne kadar Almanya'da konuşmalar yapacağım.» Ceketinin cebinden kalın, kahverengi, yıpranmış bir cüzdan çıkardı. «Lütfen eline geçecek şeyleri evime postalama. Döndüğümde elime geçmiş olur.» Beynon'a bir kart verdi.

«Peki, Nazi cinayeti olarak nitelendireceğin bir şeye rastlarsan?»

«Kimbilir?» Lieberman cüzdanını geri cebine koydu. «Ben adım adım ilerlerim.» Beynon'a güülmsedi. «Hele bu ayakkabılarla.» Ellerini kalçalarına dayayıp doğruldu. Çevresine bakındı. Başını hoşnutsuzlukla salladı. «Mımmm. Sıkıntılı, kapalı bir gün.» Döndü. Hepsine birden sordu: «Böyle bir günde yemeğinizi neden burada yiyorsunuz?»

Beynon gülümseyerek, baş parmağıyla arkasındaki anıtı işaret ederek «biz Pazartesi Mozart Kulübü üyeleriyiz,» dedi.

Liebermann elini uzattı. Beynon bu eli tuttu. Liebermann diğerlerine gülümsedi. «Sizi bu sevimli delikanlıdan yoksun bıraktığım için özür dilerim,» dedi.

«Sizin olsun,» dedi Dermont Brody.

Liebermann, Beynon'a, «Teşekkür ederim, Sydney,» dedi, «sana güvenebileceğimi biliyordum. Ah, bir dakika.» Eğildi. Daha alçak sesle

konuştu. «Onlara çarşambadan sonrası üzerinde çalışmalarını söyle. Devam etmelerini. Olur mu?»

Beynon, olur, diye başını salladı. «Kaç kişi öldürülecek?»

«Pek çok,» dedi Liebermann. Beynon'un elini bırakıp doğruldu. Diğerlerine başıyla aile-hasmarladık dedi. Ellerini yağmurluğunun cebine sokarak döndü, Ring'in trafiğine, kalabalığına doğru yürüdü.

Sırada oturan dört kişi onun peşinden baktılar.

Beynon, «Ah, Tanrım,» dedi. Freya Neuctadt başını üzüntülü üzüntülü salladı.

Dermot Brody öne doğru eğilerek sordu: «Son söylediği neydi, Syd?»

«Onlardan kupürleri kesmeye **devam etmelerini** isteyeceğim.» Beynon defteriyle kalemini cebine koydu. «Altı yedi kişi öldürülecek. Yalnızca bir kişi değil.»

Paul Higbee ağzından piposunu çekerek, «Acayip bir düşünce, ama Liebermann haklı,» dedi.

Freya, «Hadi ordan sen de,» diye söze karıştı. Nefretleri Yahudilere ulaşan Naziler. Olacak şey değil.»

Beynon kâğıt şarap kadehini aldı. Sandviçinin diğer yarısını kaptı. «Son iki yıl Liebermann için çok kötü geçti.»

Freya, «Kaç yaşında?» diye anlamlı anlamlı sordu.

Beynon, «Emin değilim,» diye karşılık verdi, «a, evet, altmışbeşinde olmalı sanırım.»

Freya, «Gördünüz ya,» dedi, «Naziler altmış beş yaşındakileri öldürüyorlar. Paranoid bir hayal bu. Bir aya kadar Liebermann Nazilerin **kendisini** öldürmek istediklerini söylemeye başlayacaktır.»

Dermot Brody yine sordu: «Dediklerini yapacak mısın, Syd?»

Freya, Beynon'a dönerek, «Ne münasebet,» dedi, «yapmayacaksın, değil mi?»

Beynon şarabından bir yudum aldı. Sandiviçini ısırdı. «Elimden geleni yapacağımı söyledim. Yapmazsam döndüğünde yine başıma gelip beni sıkıştıracaktır. Üstelik Londra'dakiler benim yepyeni bir konu üzerinde çalıştığım izlenimine kapılırlar.» Freya'ya gülümsedi. «Bu izlenimi vermek hiç bir zaman kötü sonuç doğurmaz.»

*
**

Essen kenti Halk Ulaşım Komisyonu Başkanı altmış beş yaşındaki Emil Döring, yaşıtları gibi kendisini alışkanlıkların kurbanı etmemişti. Şimdi emekliydi. Kentin kuzeyindeki Gladbeck kasabasında oturuyor, günlük yaşantısını değişik biçimlere sokmak için elinden geleni yapıyordu. Sabah gazetelerini almaya belli saatlerde gitmez, Oberhausen'deki kızkardeşini belirli öğleden sonralarda ziyaret etmez, eğer son daki-

kada evde kalmaya karar vermediyse akşamlarını kasabanın hiç bir sevilen barında geçirmezdi. Alıştığı, sevdiği üç bar vardı. Bunlardan birini seçerdi. Bazan bir iki saat içinde evine geri döner, bazan da gece yarısına kadar kalırdı.

Bütün yaşamı boyunca Döring düşmanlarının kendisini pusuda beklediklerinin farkındaydı. Bu yüzden kendisini yalnızca sokağa silahlı çıkarak korumamış, aynı zamanda davranışlarını elinden geldiğince değiştirmeye çalışmıştı. Önce onu haksız yere kabadayılık etmekle suçlayan okul arkadaşları çıkmıştı. Sonra askerlik arkadaşları... Hepsi de kalın kafalı birer ahmak olan bu arkadaşlar, onun hafif, rahat işler almasına öfkelenmişlerdi. Sonra Ulaşım Komisyon'unda hainlikte Machiavelli'ye taş çıkartacak olan takipleri vardı. Oysa Döring Ulaşım Komisyonu hakkında istese öyle hikâyeler anlatabilirdi ki!

Ve şimdi, altın yıllarının sayılı olduğunu, artık eskisi kadar dikkatli davranmaması, emektar Mauser tabancasını dolaba kaldırması gerektiğini düşündüğü bir sırada, kendisini her zamankinden daha çok bir saldırıya hedefmiş gibi görüyordu.

Ondan yirmi üç yaş daha küçük olduğunu kendisine ince ince yollarla hatırlatmaktan asla bıkmayan ikinci eşi Klara, oğullarının klarnet hocasiyle bir macera yaşıyordu. Döring bundan emindi. Klarnet hocası Wilhelm Springer adında Klaar'dan küçük -otuzsekiz yaşında!- alçak,

değersiz bir kişiydi. Ama hiç olmazsa yarı yarıya Yahudiydi. Üstelik homoseksüeldi. İşte Klara ile bu homoseksüel - Yahudi Springer, onun aralarından çekilmesinden büyük sevinç duyarlardı. Döring öldüğü takdirde Klara yalnızca dul kalmayacak zengin de olacaktı: Döring'in Klara'nın bildiği üç yüz bin markın üzerinde parası vardı, Klara'nın bilmediği, kızkardeşinin arka avlusuna iki çelik kasa içinde gömdüğü beşyüz bin markı bulunuyordu. Klara ondan bunun için ayrılmıyordu. Bekliyordu. Evlendikleri günden beri onun ölümünü bekliyordu. Orospu karı.

Evet, beklemeye devam edebilirdi Klara. Emil Döring sağlıklıydı. Springers gibi daha bir düzinesinin hakkından gelebilirdi. Haftada iki kez idman salonuna gidiyor... belirli gün ve saatlerde değil... Altmış beş yaşında olsun ya da olmasın çok iyiydi. Mauser'i de. Paltosunun altında silahın sertliğini duymaktan hoşlanır, kendi kendine gülümserdi.

Dün gece Lorelei - Bar'da karşılaştığı ameliyat araçları satıcısı Reichmeider'e de bunu anlatmıştı. Şu Reichmeider ne tatlı adamdı! Döring'in Ulaşım Komisyonuyla ilgili öykülerini zevkle dinlemişti... Hattâ bir ara gülmekten nerdeyse sandalyesinden yuvarlanacaktı. Başlangıçta onunla konuşurken bir acayip olmuştu. Çünkü Reichmeider'in gözlerinden biri bir parça garipti - galiba bir gözü takmaydı - ama Döring çok geçmeden buna alışmış, ona 1964 yılındaki devlet soruşturmasını, hattâ Zellermann skan-

dalını bile anlatmıştı. Bu sırada beş altı bardak birayı yuvarlamışlar, daha bir samimi olmuş, özel sorunlara dalmışlardı. Döring ona Klara ile Springer'den söz etmiş, işte bu sırada elini Mauser'inin olduğu yere götürüp şişkinliği okşamıştı. Reichmeider onun altmış beş yaşında olduğuna inanamamış, en fazla eili yedisinde gösterdiğini söylemişti. Ne nazik bir insandı o! Reichmeider'in buralarda yalnız birkaç gün kalacak olması gerçekten üzücüydü.

Bu gece Emil Döring, Loreiei - Bar'a, Reichmeider'le yeniden buluşmak, ona Her - Şeyi - Bilen Oskar Vowinckel'in yükselişini ve düşüşünü anlatmak için, gelmemişti. Oysa saat dokuzu çoktan geçtiği halde, bir gece önceki kesin kararlarına karşın Reichmeider ortalıklarda yoktu. Gürültücü bir yığın delikanlı, güzel kızlar vardı. Kızlardan birinin göğüsleri neredeyse dışarıdaydı. Sanki günlerden çarşamba değil de cuma ya da cumartesiydi. Televizyonda bir futbol maçı vardı. Döring arada sırada bunu izliyordu. Aynadan da güzel kızın göz alıcı göğüslerini gözlüyordu. Arada sırada da oturduğu yerden hafifçe eğilerek kapıdan girenleri kontrol ediyordu. Reichmeider'in gelmesinden umudu hâlâ kesmemişti. Sonra geldi de.

Ama birdenbire, çok garip bir biçimde Döring'in omuzunu yakaladı: «Döring, hemen dışarı gel! Sana söylemek istediğim bir şey var!» Ve gitmişti.

Döring şaşkın, ne yapacağını bilmez bir

halde Franz'ın bakışlarını yakalamaya çalıştı. Ona doğru bir onluk attı. Kalabalığın arasından itişe kakışa yolunu buldu. Reichmeider ona ısrarla işaret ediyor, Kirchengasse'ye doğru gidiyordu. Sol elini sanki incitmiş gibi bir mendil sarmıştı. Pahalı kumaştan olduğunu belli eden elbisesinin bacakları ve omuzları tebeşir gibi beyaz toza bulanmıştı.

Döring ona alelacele yaklaşarak, «Ne var? Ne oldu?» diye sordu.

«Benim değil senin başın dertte,» dedi Reichmeider. Heyecanlıydı. «Şu yıktırılmakta olan yapı var ya... işte oradan geçiyordum.. Bak, adı neydi, karınla kırıştıran herifin canım?»

Son derece şaşkın, ama kendisini Reichmeider'in heyecanına kaptırmış olan Döring, «Springer,» dedi, «Wilhelm Springer!»

«Tamam!» diye haykırdı Reichmeider, «demek yanılmamıştım. Ne şans... Dinle herşeyi anlatacağım. Caddeden buraya doğru geliyordum. Çişim geldi. Tutacak halde değildim. Yıktırılmakta olan yapıya gelince içine daldım. Yan taraftaki avluya çıktım .Ama burası fazla aydınlıktı. Sonra bir kapıdan içeri geçtim. Çişimi yaptım. Dışarı çıkmak üzereydim ki iki kişi geldi, tam içeri girdiğim yerden... Birisi diğerine Springer diye hitap ediyordu... 'Kendisi şimdi Lorelei barında,' dedi. 'pis şişkonun canına okumanın zamanı geldi.' Dün gece söylediğin adın Springer olduğunu biliyordum! Buradan da senin evine gidilir, değil mi?»

Döring gözlerini kapadı. Derin derin soluk aldı. Öfkesinin bir bölümünü yuttu. «Bazan o taraftan giderim,» dedi, «değişik yollardan giderim eve.»

«Demek bu gece bu yoldan gideceğini umuyorlar. İkisi de orada bekliyorlar. Şapkalarını gözlerinin önüne kadar çekmişler, ellerinde sopaya benzer bir şeyler var. Dün gece dediğin gibi, Springer üzerine atlamaya hazır. Ben yapının içinden geçtim, bu tarafa çıkacak bir yol buldum.»

Döring yeniden derin bir soluk aldı. Reichmeider'in tozlu omuzuna elini kayarken kendini borçlu hissediyordu. «Teşekkür ederim,» dedi, «Teşekkür ederim.»

Reichmeider gülümseyerek, «Tek elinle bile onların hakkından geleceğinden eminim,» dedi, «diğeri cansız, cılız bir şey... Yapılacak en akıllıca iş eve başka yoldan gitmektir elbette. Tabii bu Springer denilen kişiden ebediyen kurtulmak istemiyorsan.»

Döring ona soran bakışlarla baktı.

«Eline gerçekten mis gibi bir fırsat geçti,» dedi. Reichmeider, «Bu gece değilse bile bir başka zaman yoluna yine çıkacak. Iş çok basit. Oraya yürü, sana saldıracaklardır.... Sen işini gör. ben senin hemen arkanda olacağım. Daha sonra lehine tanıklık ederim. Sana saldırdıklarını söylerim...» Döring'e yaklaştı. Paltosunu açarak tabancasını gösterdi. «Eğer sen haklarından gelemezsen işlerini ben bitiririm. O zaman sen be-

nim lehime tanıklık edersin. İki yoldan da Springer'den kurtulmuş olacaksın. Çok çok biraz sopa yersin o kadar.»

Döring, Reicmeider'e bakakaldı. Elini göğsüne götürüp bastırdı. Şaşkınlık içinde, «Tanrım,» dedi, «bunu gerçekten kullanacağım ha!»

Reichmeider elindeki mendili çözdü. «Böylece karın başını önüne alıp düşünmek zorunda kalacak.»

Döring iyiden iyiye heyecanlanmıştı. «Bak bunu hiç düşünmemiştim. Ayaklarımın dibine düşüp bayılacak. 'Söyle bakalım, Klara, Wilhelm Springer'i hatırlıyor musun? Erich'in klarnet hocasını? Bu gece sokakta üzerime atladı... Nedenini bilmiyorum... Onu öldürdüm.' «Artık Döring'in keyfine ölçü yoktu. «Tanrım, bu haber **Klara**'yı da öldürür!»

«Hadi gel,» dedi Reichmeider, «cesaretlerini kaybedip kaçmadan gidelim.»

Kirchengasse'nin karanlık yokuşunu indiler. Arabaların parlak farları peşlerinden geliyor, yanlarından geçip kayboluyordu.

«Dünyada adalet yoktur diye kim demiş?»

«'Pis şişko' ha? Ah, seni parlak homoseksüel seni! Seni kalbinden vuracağım.»

Tenha Lindenstrasse'yi geçtiler. Vitrinleri kapalı dükkanların önünden ağır ağır konuşmadan yürüdüler. Dört katlı, karanlık, çatısı yıkılmış binaya geldiler. Reichmeider onu bir kenara çekerek «Sen burada bekle,» diye fısıldadı,

«ben gidip bakayım. Belki başka yardımcı da almışlardır.»

«Evet, iyi olur.» Döring tabancasını çıkardı.

«Artık yolu biliyorum. El fenerim de var. Geç kalmam. Sen beni tam burada bekle.»

«Onlara görünme sakın!»

Reichmeider, «Kaygılanma,» diye fısıldadı. Ince, uzun siluети alacakaranlıkta kayboldu.

Döring'in tetikteki eli titriyordu. Yıllardan beri taşıdığı, ancak şimdi kullanma fırsatını bulacağı Mauser'ini sıkı sıkı kavramıştı. Sonra işemek istedi. Mauser'i binanın kapısına yaklaştırıp Lindenstrasse'den vuran ışıkta içeriyi görmeye çalıştı. Silahın emniyetini açtı.

Sonra Reichmeider'in bekiemesini söylediği yere gelip durdu. Ne arkadaş! Gerçek bir erkek! Yarın akşam onu Kaiserfof'a yemeğe götürecekti. Ona bir de armağan alacaktı. Altın bir şey. Belki kol düğmesi...

Elinde silahla binanın koridorunda duruyordu. Gözleri karanlığa alışmıştı. Wilhelm Springer'in göğsüne ölüm kurşunlarını nasıl sıkacağını düşünüyordu.

Ve... polisten sonra... eve gidip, Klara'ya anlatışını.

Gazetelere bile geçecekti belki de. **Emekli Ulaşım Komisyonu Yöneticisi Saldırganları Öldürdü.** Bir resmi. Ya televizyon röportajları?

Gerçekten çişini etmesi gerekiyordu. Artık kendini tutamayacaktı. Fazla bira içmişti. Silahının emniyet tetiğini kapadı. Mauser'i yerine sok-

tu. Duvara dönerek pantolonunun önünü açtı. Bacaklarını iki yana alabildiğine açarak boşaldı. Oh, ne rahatlık!

Reichmeider yukardan alçak sesle sordu: «Orada mısın, Döring?»

Döring başını kaldırıp kalın tahta desteklere bakarak, «Evet!» diye karşılık verdi. «Buradayım. Sen **orada** ne yapıyorsun?»

«Buradan karşıya geçmesi daha kolay. Orada her çeşit sürpüntü var. Birazdan yanındayım. Orada dur. Fenerin pili bitti. Yerinden ayrılırsan seni bulamam.»

«Onları gördün mü?»

Cevap yok. Kapıların arasından gelen ölgün ışıklara bakarak Döring çişini yapmayı sürdürdü. Bu ışıkta Reichmeider aşağıya kazasız belâsız inebilecek miydi? Springer'le arkadaşını görmüş müydü? Yoksa Springer kaçmış mıydı? Acele et, Reichmeider!

Yukarda bir patırdı. Döring başını kaldırıp yine baktı. Tahtaların üzerine taşlara benzer bir şey düşmüştü. Sonra sanki gerisinde yıldırım varmış gibi tavan tahtaları üzerine gümbürdüyerek, uğuldıyarak geldi. Döring merak ederek, ıstırapla kıvranarak çabucak öldü.

*
**

Heidelberg'de yaptığı son konuşmada - 1970 yılındaydı bu - toplantı salonu kara meşe kaplı, harikulâde eski bir katedraldi. Salonun

bin kişilik yeri dolup taşmıştı. Bu kez beş yüz kişilik çok modern, bir binada, en arka iki sırası boş kalan bir salondaydı. Konuşma böyle bir yerde çok daha kolaydı elbette. Sanki büyük bir oturma odasında, konuklarla sohbet ediyor gibi gidiyordu.

Evet. Konferansı şimdiye kadar olduğu gibi yolunda gidiyordu. Genç Alman dinleyicilerini diğerlerine yeğlerdi. Geçmişe ilgi duyan, dikkatli, kendi veren bir topluluktu bu. Almanca konuşmak da farklı bir hava yaratıyordu. Uygun sözcükleri bulmakta güçlük çekmiyordu.

Liebermann kendisini yine konuşmasına verdi. «Başlangıçta tek istediğim intikamdı,» dedi. Ikinci sırada oturan, kendisini dikkatle dinleyen genç hanıma hitap eder gibiydi. «Annemin, babamın, kızkardeşlerimin, toplama kamplarında geçen yıllarımın intikamını almak istiyordum.» Daha arkadaki sıralara hitap edebilmek için sesini yükseltti. «Onca ölünün, başkalarının yitirdiği yılların intikamını almak. Ben neden yaşıyordum? Neden geriye kalmıştım? İntikam almak için elbette.» Sustu. Bekledi. «Herhalde Viyana'nın bir müzisyene daha ihtiyacı yoktu.» Dinleyicilerden beklediği kahkahalar yükseldi. Liebermann da gülümsedi. Sağ tarafta oturan kahverengi saçlı bir gence baktı. (Delikanlı bir parça Barry Koehler'e benziyordu.) «Ama intikam almanın güçlüğü...» dedi Barry Koehler'i düşünmemeye çalışarak, «...insan intikam alamaz. Intikam duygusu bitip tükenmez.» Bakışla-

rını Barry'e benzeyen gençten kaçırdı. Şalona baktı. Başını salladı. «Hayır. İntikam almanın ne yararı var ki? Şimdi intikamdan da üstün, en az onun kadar güç bir şey istiyorum!» İkinci sıradaki genç kadına baktı. «Hatırlanmak istiyorum. Hatırlanmak. Bunu elde etmek güçtür. Çünkü hayat sürüp gidiyor. Her yıl karşımıza yeni yeni dehşetler, felâketler çıkıyor: Vietnam, Orta Doğu ve Irlanda'da terör hareketleri, suikastlar, (altmış beş yaşında doksan dört kişi?) ve her yıl,» diye konuşmasını sürdürmeye çalıştı, «Yeni felâketlerin karanlığında eskiler unutuluyor. Oysa filozoflar bizi uyardılar: Geçmişi unutursak, hatalarımızı yeniden yaşarız. İşte bir Eichmann'ı, bir Mengele'yi yakalamak bu bakımdan çok önemlidir. Böylece onlar...» söylediklerinin dinleyicileri etkilemediğini farketti Liebermann. «Bir Stangl, demek istiyorum ki... Özür dilerim, düşüncelerime kapıldım.»

Dinleyicilerde gülüşmeler oldu. Ama yararı dokunmadı. Liebermann onların dikkatini, ilgisini yitirmişti. Bunu yeniden elde etmeye çalıştı: «İşte bir Eichmann'ı, Stangl'ı yakalamak bu bakımdan önemlidir. Duruşmaları yapılmalı. Mahkûm olup olmamaları önemli değil, hayır, ama **tanıklar duruşmaya getirilmeli,** dünyaya, özellikle, o sırada henüz doğmamış bile olan **sizlere,** görünüşte sizin benim gibi olan kişilerin belirli bazı şartlar altında ne denli hayvanlaşabilecekleri, insanlık dışı kötülükler yapabilecekleri hatırlatılmalı. Böylece siz.....» Parmağıyla işaret

etti, «Siz.... siz... siz... Gelecekte bu gibi olayların yeniden doğmasına izin vermeyeceksiniz.»

Son. Başını eğdi. Alkışlara boğuldu. Kürsüden bir adım çekildi. Bekledi. Sonra başını kaldırarak yerine geçti. Alkışların iyiden iyiye dinmesini bekledi. «Teşekkür ederim,» dedi, «eğer sorularınız varsa, bunları cevaplandırmak için elimden geleni yapacağım.» Çevresine bakındı.

Traunsteiner arabanın direksiyonunu sımsıkı kavrayarak kaldırımın kenarından gitmekte olan ak saçlı adamın sırtına doğru tam gaz attı. Adam arabanın projektörü andıran farlarını farkederek döndü. Elindeki ikiye katlanmış dergiyi gözlerine götürdü. Bir iki adım çekilmek istedi. Arabanın çamurluğu onu havalandırıp fırlattı. Traunsteiner gülümsememeye çalışarak arabayı kaldırıma çıkardı. Köşedeki işaret levhasını devirmekten fren yaparak kıl payı kurtuldu. Yeniden gacırtılar çıkartarak fren yaptı. Ve arabayı **Esbjer - 14 Km** levhasının bulunduğu daha geniş bir yola soktu.

Liebermann, «Çoğunlukla Yahudilerden ve dünyanın dört bir yanındaki ilgili kişilerden sağlanan yardımlarla,» diye karşılık verdi. «Bir de yazılarımdan, bu gibi konferanslardan kazandığım parayla.» Arka sıradan kalkan bir ele işaret

etti. Pembe, yanaklı, tonbul bir genç kadın ayağa kalktı. Frieda Maloney hakkında sormaya başladı:

«Üst düzeydeki kişilerin duruşmalarının yapılmasının önemli olduğunu anlıyorum. Ama Frieda Maloney gibi bir konuda intikam duygusuyla hareket ettiğiniz kanısında değil misiniz? Yıllardır Amerikan vatandaşlığında bulunan Frieda Maloney'i çekip buraya getirdiniz. Savaş sırasında her ne yaptıysa bunu o zamandan bugüne yaptığı yaralı işlerle ödemedi mi? Amerika'da çok yararlı bir kişiydi. Öğretmenlik yapıyordu.» Genç kadın yerine oturdu.

Liebermann başını salladı. Bir an sustu. Bıyığını sıvazladı. Sanki bu soru ona şimdiye dek hiç sorulmamış gibi düşünceliydi. Sonra, «Sorunuzdan anladığım kadariyle siz ana okulu öğretmenliği yapan, yuvasız bebelere anne - baba bulan, sokak köpeklerine iyi davranan ve kusursuz bir ev kadını olan Frieda Altschul Maloney'in toplama kamplarında toptan ölümleri onaylayan üst düzeyde bir sorumlu olduğunun da farkındasınızdır. Eğer onu yakalayıp getirmeseydik işlediği suçları öğrenecek miydiniz? Sanmam. Bütün bu kötülükleri öğrenmenizin yersiz, önemsiz olduğunu düşünmüyorum. Hükümetiniz de benim kanımda.»

Liebermann çevresine bakındı... Eller havaya kalkıyordu ...Bary'e benzeyen genç de elini kaldırmıştı. Liebermann bakışlarını ondan kaçırdı. (Şimdi olmaz Barry, işim var.) Ve tam ortada

oturan zeki bakışlı, sarışın bir gence işaret etti. (Barry'nin telefondaki sesi, **doksan dört kişi**'diye diretiyordu. 'hepsi de **altmış beş** yaşlarında.)

Şimdi ona yepyeni bir soru yöneltiliyordu. «Oysa Frieda Maloney henüz sorguya bile çekilmedi. Hükümetimiz Nazi suçlularını yakalamakla gerçekten dediğiniz kadar ilgili mi? Dünya da böyle bir hükümet var mı? Ya İsrail? Bu konuya olan ilgi bir parça sönmüş değil mi? Zaten Haber Merkezinizi yeniden açamamanız da bunu göstermiyor mu?»

Sana zeki, kurnaz gençleri seç diye kim söyledi? Yüksek sesle, «Bir kere,» dedi Merkez daha küçük bir yerde bulunuyor ve çalışıyor. Mektuplar geliyor, öğüt veriliyor .Daha önce de dediğim gibi, biz hükümetin değil, kişilerin yardımıyla ayakta duruyoruz. Ikincisi, dediğiniz gibi Alman ve Avusturya yetkilileri bu konuya eski ilgiyi göstermiyorlar, İsrail'in de daha dikkat, zaman isteyen sorunları var, ama yine de adalet aranıyor. Frieda Maloney'in sorusu ise ocak ya da şubatta yapılacak, sonra da duruşmasına bakılacaktır. Merkez'in de katkısıyla tanıklar bulundu.» Liebermann havaya kalkan ellere, pırıl pırıl genç yüzlere baktı... Birden neye baktığını farketti. Bir altın madeniydi bu, Tanrım! Tam önünde!

Burada, bu aydınlık toplantı salonunda Almanya'nın en zeki beş yüz kişisi toplanmıştı. Kuşaklarının kaymağıydı bu topluluk. Oysa kendisi, tutmuş, sorunu tek başına çözmeye çalışı-

yordu. O yorgun, yaşlanmış beyniyle. Güzel Tanrım!

Onlara sormak mı? Çılgınlık bu!

Birine işaret etmiş olmalıydı .Bir neo - Nazizm sorusu sorulmuştu. Liebermann, «Nazizmin yeniden dirilmesi için iki faktör gereklidir,» diye sakin bir sesle konuştu, «toplumsal şartların 1930'lardakine yakın derecede kötüleşmesi ve Hitler gibi bir liderin ortaya çıkması gerek. Bu faktörler gerçekleştiği takdirde dünya bir yeni Nazizm tehlikesiyle karşı karşıya gelecektir. Ama şu anda böyle bir şey yok.» Eller havaya kalktı yine. Ama bu kez Liebermann kendi elini kaldırdı. «Bir dakika, lütfen,» dedi, «sorulara bir dakika kadar son vermek istiyorum ...Şimdi ben bir soru soracağım.»

Eller indi. Parlak, zeki yüzler ona merakla baktılar .

Çılgınlık bu! Ama bu genç, hareketli beyinlerden nasıl yararlanmazdı?

İki eliyle kürsüye tutundu. Derin bir soluk aldı. Düşündü. Kusursuz incilerle dolu toplantı salonuna, «Bir sorunu çözmek için,» dedi, «sizin beyinlerinizi ödünç almak istiyorum. Genç bir arkadaşım beni **kuramsal** bir sorunla karşı karşıya bıraktı. Bunu çözmek istiyorum. Bu yüzden sizin genç beyinlerinize ihtiyacım var. Bana bu büyük unviersitenin öğrencilerinden ve dostlarından başka kim daha iyi yardımcı olabilir?»

Ellerini kürsüden çekip doğruldu. Salondaki-

lere şöyle bir baktı ...Adamın sözünü ettiği, gerçek değil, kuramsal bir promlemdi.

«Size Güney Amerika'daki **Ülküdaşlar Örgütü**'nden söz etmiştim,» diye başladı Liebermann. «Dr. Mengele'yi de anlattım. İşte arkadaşımın ortaya koyduğu sorun şu: Örgüt ve Dr. Mengele, Avrupa ve Kuzey Amerika'nın çeşitli ülkelerinde çok sayıda kişiyi öldürmeye karar vermişler. Tam olarak doksan dört kişi. Hepsi de altmış beş yaşlarında. Bu kişiler iki buçuk yıl içinde öldürülecekler. Nedir bu? Doksan dört kişinin ölümü, **Ülküdaşlar Örgütü** ve Dr. Mengele için neden gerekli?»

Genç öğrenciler topluluğu tedirgin bekledi. Aralarında fısıldaşmalar oldu. Birisi öksürdü. Bunu bir diğeri izledi.

Liebermann, «Alay etmiyorum,» dedi, «bu sorun bana verildi. Çözmem için. Bana yardımcı olabilir misniz?»

Öğrenciler birbirlerine doğru eğildiler, fısıldaşmalar derinleşti. Fikir alışverişinde bulunuyorlardı.

Liebemrann, «Doksandört kişi,» dedi ağır ağır. Onlara yön vermek ister gibiydi, «altmış beş yaşlarında. Devlet hizmetlerinde çalışıyorlar. Çeşitli ülkelerde. Iki buçuk yıl içinde.»

Bir el kalktı. Peşinden bir diğeri.

Liebermann umutla ilk kalkan ele işaret etti. «Evet?»

Mavi süveterli bir genç yerinden doğruldu. Beklenmeyecek kadar tiz bir sesle, «Bu kişiler

sorumluluk taşıyan mevkideler sanırım,» dedi, «onların ölümleri toplumsal koşulların, sizin az önce sözünü ettiğiniz gibi daha hızla kötüleşmesini sağlayacak, Böylece Nazizmin doğuşuna bir ortam hazırlanmış olacaktır.»

Liebermann başını olumsuz salladı. «Hayır. Yüksek mevkideki kişilerin beklenmedik ölümleri dikkati çekmez mi? Hem de iki buçuk yıl içinde? Hayır, bence bu kişiled orta sınıftan, pek yüksek olmayan mevkilerdeki insanlar. Altmış beş yaşlarında olduklarına göre çoktan emekli olmuşlardır. Işleri gereği öldürülmeleri olanağı zayıf.»

Sağ arka taraftan bir ses, «Neden öldürülecekler?» diye yükseldi, «Zaten doğal olarak ölümleri yakın değil mi?»

Liebermann, aynı kanıda olduğunu anlatmak ister gibi baş salladı. «Doğru,» dedi, «yakında doğal nedenlerden ötürü ölecekler .Peki, öldürülmeleri neden? Ben de size bunu soruyorum işte.» Bir başka ele işaret etti. Şimdi kalkan ellerin sayısı çoğalmaya başlamıştı.

Uzun boylu bir genç ayağa kalktı. «Her halde bunlar aileleri olmayan Nazi taraftarlarıdır. Hayat sigortalarını, paralarını Nazi'lere bırakmışlardır. Para için cinayet işlenecektir.»

«Bu mümkün, ama geçerli değil. Daha önce de söylediğim gibi, **Ülküdaşlar Örgütünü**'nün, savaş sona ermeden Avrupa'dan kaçırdıkları büyük bir servetleri var.» Ceketinin göğüs cebinden kalemini aldı. «Bu yine de olabilir.» Not kâ-

ğıtlarından birinin arkasını çevirdi. Yazdı: **Para?** Kalemini kaldırdı. Sağ tarafa işaret etti.

Gözlüklü, uzun kahverengi saçlı bir genç kız ayağa kalktı. «Bana öyle geliyor ki, bu doksan dört kişi Nazi taraftarı değil, Nazi aleyhtarı. Aralarında belirli bir bağ olduğu açık. Acaba bunlar şu ya da bu biçmide **Ülküdaşlar Örgütü'nü** tehdit eden uluslararası bir Yahudi Örgütünün üyeleri mi?»

«Böyle bir topluluk olsa ben de bilirdim,» dedi Liebermann, «Üyelerinin hepsinin yaşları altmış beş olan böyle bir örgüt duymadım.»

Genç kız yerine oturmadı. «Belki yaşlarının altmış beş olması önemli değildir,» dedi. «Aradaki bağ eskiden, daha genç yaşlarda kurulmuştur. Hepsinin ...yirmi - otuz yaşında olduğu devirde. Belki hepsi de savaş sırasında belirli bir askeri harekete karışmışlardır, bu da şimdi onların öiümünü gerektirmektedir.»

Liebermann, «Bunların bazıları Alman, bazıları Amerikalı ,ya da Isveçli... Tarafsız olan kişiler de var içlerinde. Ama...»

Birisi, «A.U.N. Petrol,» diye seslendi.

«Çok yaşlılar,» dedi. Bakışlarını yerine oturmuş olan genç kıza çevirdi. «Ilginç bir noktaya parmak bastınız. Altmış beş yaş önemli olmayabilir. Yaşamları boyu hep altmış beş yaşında değillerdi elbette. Teşekkür ederim.»

Önündeki kâğıda, yazdı: **Eski bir bağ mı?**... ve birisi, «bu kişiler oturdukları ülkenin yerlileri mi, yoksa gidip yerleşmişler mi?» dedi.

Liebermann başını kaldırdı. «İşte bir güzel nokta daha. Bilmiyorum.» dedi. «**Nerede doğmuşlar?**» diye yazdı. «Güzel,» dedi gençlere, «iyi gidiyor.»

Ön sırada bacak bacak üstüne atıp oturmuş bir genç, «Onlar **size** yardım eden, para veren kişiler, »dedi.

«İltifat ediyorsunuz. Ben o kadar önemli değilim. Ustelik benim doksan dört tane para yardımında bulunan dostum yok.» Bir başkasına işaret etti.

Barry'e benzeyen genç: «İki buçuk yıllık süre ne zaman başlıyor, efendim?»

«Iki gün önce başladı.»

«O halde 1977'de bitecek. 1977'de gerçekleşecek önemli bir siyasal olay var mı? Belki de o zaman bu ölümler bir uyarı ya da güç gösterisi olarak ilân edilecektir?»

«Ama neden bu kişiler? Yine de ilginç bir şey söylediniz. 1977 baharında gerçekleşecek önemli bir siyasal olaydan haberi olan var mı?»

Sessizlik. Baş sallamalar. Arkadan birisi, «Ben mezun olacağım,» diye seslendi. Gülüşmeler oldu. Alkış tutuldu.

Liebermann da gülümsedi. **1977 ilkbaharı?** diye yazdı. Başka birine söz verdi.

Yine mavi süveterli, tiz sesli gençti bu. «Adamların kendileri değil şimdi kırk yaşlarında olmaları gereken oğulları yüksek mevkilerdedirler. Oğullar onların cenaze törenlerine katılıp

işlerini ihmal etsinler diye babaları öldürülmektedir.»

«Uzak bir olasılık bu .Yine de üzerinde düşünülecek bir fikir. Bu insanların önemli kişilerle ilşkisi var mı?» Yazdı: **İlişkiler? Arkadaşlar?**

Zeki bakışlı sarışın delikanlı kalktı. Gülümseyerek, «Herr Liebermann, bu gerçekten kuramsal bir sorun mu?» dedi.

Bir daha bu çocuğa söz verme. Toplantı salonunu derin bir sessizlik aldı. Liebermann, «Elbette,» dedi.

«O halde arkadaşınızdan size bir parça daha bilgi vermesini isteyin. Bu doksan dört kişiyle ilgili sorunu elde somut bir tek bilgi kırıntısı olmadan Heidelberg'in en büyük beyinleri bile çözemez.»

«Haklısınız. Daha bilgi gerek. Ama tahminlerde bulunmak da yararlı oldu.»

Arka taraftan bir el kalktı. Liebermann işaret etti.

Ak saçlı, ince yapılı yaşlıca biri ayağa kalktı. Ya fakülte üyesiydi ya da öğrencilerden birinin babası. Adam önündeki koltuğun arkalığına dayanarak, kesin, nefret dolu bir sesle konuştu: «Şimdiye kadar ileri sürülen fikirlerin hiç birisi sorunda **Dr. Mengele'**nin varlığını tanımadı. Cinayetler politikse bunu **Ülküdaşlar Örgütü.** Dr. Mengele olmadan da yönetebilir. Dr. Mengele, doktor olduğu için buna karıştırıldı. Ben de bu sorunun tıbbi yönden alınmasını istiyorum. Belki de yeni öldürme yöntemlerini gizliden gizliye

denemek istemektedirler. Bu doksan dört kişi yaşlı, önemsiz ve Nazizme karşı Nazizm için bir tehlike olmadıkları için seçilmişlerdir. Deneme programı da uzun bir zaman süresi ister. 1977 ilkbaharında gerçek ölümler başlayacaktır.» Adam oturdu.

Liebermann bir an ona baktı. Sonra, «Teşekkür ederim, efendim,» dedi. Sonra salondakilere baktı. «Hatırınız için bu centilmenin profesörlerinizden biri olmasını dilerim,» dedi.

«Birçok ses acı acı, «Öyledir,» dedi. Geirasch adı havada dolaştı.

Neden???? diye yazdı. Liebermann... Sonra yine yaşlı adamdan yana baktı. «Bence bir deneme programı yalnızca hükümet işlerinde çalışanlara özgü tutulamaz. Ama Dr. Mengele'nin bu işteki rolü konusunda haklısınız. Bu konuda bir şey söyleyecek var mı?»

Gençlerden ses çıkmadı.

«Doksan dört kişinin öldürülmesinin tıbbi yönü olabilir mi?» Uzun, kahverengi saçlı genç kıza baktı. Kız başını olumsuz salladı.

Barry'e benzeyen genç, Mavi süveterli genç de başlarını olumsuz salladılar.

Liebermann kürsünün üzerindeki not kâğıdına baktı:

Para?
Eski ilişkiler?
Doğdukları yer?
'77 ilkbaharı?

Ilişkiler? Arkadaşlar?
Neden M???

Salona baktı. «Teşekkür ederim,» dedi. «Sorunu çözmediniz, ama beni sonuca götürebilecek tahminlerde bulundunuz. Bunun için sizlere borçluyum. Şimdi yine **sizin** sorularınıza dönebiliriz.»

Eller havaya fırladı. Liebermann işaret etti.

Barry'e benzeyen gencin yanında oturan bir genç kız kalktı. «Herr Liebermann, Moshe Gorin'le Yahudi Savunucular hakkındaki düşünceniz nedir?»

«Haham Gorin'le hiç karşılaşmadım. Onun için kişisel bir görüşüm yok. Onun Genç Yahudi Savunucularına gelince, eğer savunuyorlarsa, iyi. Ama bazan bildirildiği gibi saldırıyorlarsa, hiç iyi değil. Kim giyerse giysin, kahverengi gömlek asla geçerli değildir.»

Ve gümüş saçlı Horst Hessen parlak güneş ışıklarının altında ter dökerek büyük dürbününü mavi gözlerine kaldırdı. Beyaz şapgalı, göğsü çıplak adamın yemyeşil otları gide gele makineyle biçişini izledi. Direkte bir Amerikan bayrağı dalgalanıyordu. Bunun gerisinde tek katlı, se-

vimli bir ev vardı. Adamla çimen biçme makinesini, içinde turuncu ışıklanmaların olduğu kara bir bulut kapladı. Uzaktan boğuk bir patlama sesi duyuldu.

3

Mengele, Führer'in portresini ve Führer'le ilgili diğer bütün küçük fotoğrafları, anıları kanapenin solundaki duvara yerleştirdi. Böylece aile fotoğraflarına, kendi üniversite diplomalarına, yalnız diğer duvardaki iki pencere arasıyla laboratuar gözlem penceresi ve kapının çevresi kalıyordu. Böylece boşalan dördüncü duvara bel hizasında dokuz santim genişliğinde bir tahta kiriş çıkmıştı. Bunun üzerindeki duvarın kâğıdı yırtılmış olduğundan buraya iki kat beyaz boya çekmişti. Boya kuruyunca da Rio'dan biri tabelâ ressamı getirtti.

Ressam, çok güzel, dümdüz, ince, kara çizgiler ve harfler çizebiliyordu. Ama daha baştan, Mengele'nin çok hafif yazdıklarını yanlış kopye etmek ya da yanlış telâffuz etmek gibi hatalar yapmaya başladı. Hecelemede kendi bildiği Brezilya yönlerine kaçıyordu. Bu yüzden Mengede, dört gün onun masasının başında durarak izledi, uyardı, çalıştı. Şimdi bundan nefret etmeye başlamıştı. İkinci gün uçağın geleceğini düşünerek sevinmeye başladı.

İş yapıldığında, uzun masanın üzerindeki

düzgün dergi yığınları duvar kıyısına konduğunda, Mengele, çelik - deri karışımı koltuğunda arkasına yaslanabilir, kendi yarattığı çizelgeye beğeniyle bakabilirdi. Doksan dört ad, ülkeleri, tarihleri ve kare biçimindeki kutuyla üç sütün halinde sıralanmıştı. Hepsi oradaydılar: **1: Döring... Almanya... 16/10/74 □'ten 94. Ahearn... Kanada... 23/4/77 □ 'ye.** Bu kutuların dolmasını nasıl da istiyordu. 'Bunu kendisi yapacaktı elbette. Ya kırmızı da ya siyah kalemle. Renk üzerinde henüz karara varmamıştı.

Sandalyesinde dönüp Führer'e gülümsedi. **Bunun için yan tarafa konmanıza sinirlenmediniz, değil mi, Führer'im? Elbette kızmadınız. Nasıl kızabilirsiniz ki?**

Sonra, beklemekten başka ne yazık ki yapılacak bir şey yoktu... Kasımın birine kadar. O zaman merkeze haberler gelmeye başlayacaktı.

Laboratuarda çalışmaya gayret etmişti. Burada, pek isteksiz bir biçimde, kromozomları kurbağa - hücresi özüne aşılıyordu.

Bir gün uçağıyla Asuncion'a gitti. Berberine uğradı. Bir kadınla yattı. Bir saat satın aldı. Franz Schiff'le La Calandria'da nefis bir öğle yemeği yedi.

Ve de şimdi, sonunda, beklediği gün gelip çatmıştı... Güzel bir gündü, Güneş ışıkları öylesine güçlüydü ki, çalışma odasının perdelerini kapamak zorunda kalmıştı. Radyo açıktı. Merkez'in frekansına ayarlanmıştı. Kulaklıklar, not defteriyle kalemin yanında duruyordu. Çalışma

masasının üzerinde ameliyat gereçleri gibi düzenli, küçük, henüz açılmamış bir kutu kırmızı boya, bir tornavida, yepyeni bir fırça, bir kutu da terebentin duruyordu. Uzun masanın sol yanı duvardan çekilmişti. Bir seyyar merdiven ilk ülkeler ve adlar sütununun başında duruyordu.

Öğleye doğru, Mengele'nin en çok sabırsızlandığı bir sırada, bir uçağın motor sesi perdelerden içeri giderek artan bir gürültüyle girdi, **Merkez'**in uçağının gürültüsü... Bu da haberlerin ya çok kötü, ya da çok iyi olduğunu gösteriyordu. Mengele çalışma odasından hızla çıktı. Avluda çamurla oynayan hizmetçi çocuklarının arasından geçti. Uçak ağaçların gerisindeydi. Mengele gözlerini eliyle perdeleyerek koşar adımlarla hizmetçilerin evlerini, barakaları, jeneratör kulübesini geçti. Sık ormanın ortasına açılan yola çıktı. Uçağın indiğini duyuyordu. Adımlarını ağırlaştırdı. Gömleğinin arkasını pantolonunun içine soktu. Mendilini alıp alnını, yanaklarını sildi. Neden uçak gelmişti, neden radyoyla konuşmamışlardı? Bir şey olmuştu. Bundan emindi. Liebermann mı? Bu herif her şeyi yarıda kesecek güçteydi. Eğer böyle bir şey yaptıysa Mengele Viyana'ya kendisi gidecek, onu bulup öldürecekti. Zaten yaşamak için nesi kalmıştı ki?

Çift motorlu, kırmızı beyaz uçağın ağır ağır, kendi çelik rengi, daha küçük uçağına yaklaşışını izledi. Uçak indi. Kapısı ardına kadar açıldı. Nöbetçiler açık mavi giysili uzun boylu adamın

merdivenlerden inmesine yardımcı olmak için uçağa yaklaştılar.

Albay Seibert! Demek haberler kötüydü.

Albay onu gördü. El salladı... Yeteri kadar canlı, neşeli bir el sallayıştı bu... Mengele'ye geldi. Elinde kırmızı bir çarşı çantası vardı.

Mengele hızlı hızlı yürüdü. «Ne haber?»

Albay gülümsedi. «Haberler iyi!» dedi

Tanrıya şükürler olsun! Mengele daha hızlandı. «Kaygılanmıştım.»

El sıkıştılar. Güçlü, Kuzeyli yüzü, beyazımsı sarı saçlarıyla yakışıklı bir erkek olan albay, «Bütün 'seyyar satıcılar' raporlarını verdiler,» dedi. «Ekim 'müşterileri' ziyaret edilmiş. Dördü tam tarihinde, ikisi bir gün önce, birisi de bir gün sonra.»

Mengele elini göğsüne bastırdı. Derin bir soluk aldı. «Tanrıya şükürler olsun! Uçağın geldiğini görünce kaygılandım.»

Birlikte yürüdüler.

«**Yedisi** de mi?»

«Yedisi de. Hiç bir engelle karşılaşılmadan.» Albay elindeki çantayı uzattı. «Bu sana. Ostreucher'den esrarlı bir paket.»

«Ah,» dedi Mengele, «teşekkürler. Esrarlı bir şey değil bu. Bana bir miktar ipekli kumaş yollamasını söylemiştim. Hizmetçilerimden biri bana gömlek dikecek. Yemeğe kalacak mısın?»

«Kalamam,» dedi albay, «saat üçte torunumun düğün provası var. Onun Ernest Roebling'in torunuyla evlendiğini biliyor muydun? Yarın.

Ama dur... yine de bir kahveni içerim.»

«Benim çizelgeyi gör bir.»

«Çizelge mi?»

«Evet.»

Albay gördü. Pek beğendi. «Çok güzel! Tam bir sanat eseri! Bunu sen kendin yapmadın ya?»

Çantayı masanın yanına koyan Mengele mutlulukla, «Yok canım,» dedi, «ben iki çizgiyi bir araya getiremem. Rio'dan birini getirttim. Yaptı.»

Albay dönüp ona hayretle, baktı.

«Kaygılanma,» dedi Mengele, «Adam Rio'-ya dönerken başına bir kaza geldi.»

«Umarım kötü bir kazadır.»

«Hem de nasıl.»

Kahveleri getirildi. Albay, Füfrer'in fotoğraflarını inceledi. Sonra kanepeye oturarak kahvesini yudumlamaya başladı. «Hepsi de birer daireye yerleşmişler,» diye anlattı. «Hessen hariç. O bir kamping kamyonu almış. Onu haftada hiç olmazsa bir kez bizi aramasını söyledim. Havalar kötüleşinceye kadar arabada yatıp kalkacakmış.»

Mengele, «Adamların öldürüldüğü tarihleri bilmem gerek,» diye atıldı. «Kayıtlara geçirmeliyim.»

Albay, «Elbette,» dedi, «daktilo ettirmiştim.» Elini ceketinin iç cebine soktu.

Mengele kahve fincanını bırakıp albay'ın uzattığı incecik daktilo edilmiş kağıda uzandı. Gülümseyerek başını salladı. «Yedi kişiden dör-

dü tam tarihinde!» diye hayretle söylendi. «Harika!»

Albay, «Hepsi de usta kişiler,» dedi, «Schwimmer'le Mundt bundan sonrası için hazırlıklarını yapmışlar bile. Farnbach'la konuşmak gerekiyordu. Kuşkucu bir insan o.»

«Biliyorum. Bana da mesele çıkarttı.»

«Artık böyle bir şey yapmayacak. Ben kendisiyle konuştum.»

«Güzel, Mengele, elindeki kâğıdı katlayıp masaya bıraktı. Çizelgeye baktı. Hayalinden kutulara koyacağı yedi kırmızı çizgiyi geçiriyordu.

Albay, «Dün beni albay Rudel aradı,» dedi. «Kendisi şimdi Costa Brava'da.»

«Öyle mi?» Şimdi Mengele albaynı neden geldiğini merak etmeye başlamıştı. Neydi neden?» «Nasıl?»

«Iyi. Ama bir parça kaygılı. Günler Wenzler'den bir mektup almış: Bir uyarı mektubu. Yakof Liebarmann'ın operasyondan haberi varmış. İki hafta önce Heidelberg'de verdiği bir konferans sırasında dinleyicilere olağanüstü 'kuramsal bir şoru' sormuş. Kızı Heidelberg'de okuyan bir arkadaşı, Wenzler'e anlatmış.»

«Liebermann ne sormuş?»

Albay bir an Mengele'ye baktı. «Biz... sen ve biz... neden altmış beş yaşlarındaki doksandört kişiyi öldürmeye kalkabiliriz? Bir 'kuramsal soru.'»

Mengele omuz silkti. «Demek hiç bir şey bilmiyor. Kimsenin doğru karşılığı vermediğinden de eminim.»

«Bundan Rudel de emin. Ama Liebermann'ı böylesine gerçeklere uygun bir soruyu nasıl sorabildiğini merak ediyor. Sen de hiç şaşırmış gibi görünmüyorsun.»

Mengele kahvesini yudumladı. Havadan sudan söz edermiş gibi konuştu: «Kendisini bulduğumuzda Amerikalı teypi dinlemiyordu. Liebermann'la konuşuyordu.» Kahve fincanını masaya bıraktı. «Bunu her halde telefon şirketinden sen de öğrenmişsindir.»

Albay içini çekti. Mengele'ye doğru eğildi. «Neden bize söylemedin?»

«Doğrusunu istersen,» dedi Mengele, «operasyonu geri bırakmanızdan korktum.»

«Haklıydın. Bilseydik bu işi şimdi başlatmazdık. Üç dört ay ay beklemek güç mü gelecekti sana?»

«Sonuçları tümüyle değiştirebilirdi. İnan bana, doğru söylüyorum. İstediğin psikcloğa sor.»

«O zaman bu adamları atlar, başkalarından oluşan bir liste hazırlardık.»

«Sonucu yüzde yirmi azaltarak mı? İlk dört ayda on sekiz **kişi var.»**

«Böyle davranmakla sonucu azaltmış olduğunu düşünmüyor musun? Liebarmann yalnızca öğrencilerle mi konuştu dersin? Adamlar, **bizim** adamlarımız yarın tutuklanabilirler! Böylece sonuç **yüzde doksan beş** azalır!»

«Albay, rica ederim,» diye Mengele alttan aldı.

«Tabii bir sonuç elde edeceğimizi düşünürsek.»

Mengele karşılık vermedi. Albay kahve fincanını aldı, Öfkeyle baktı. Geri bıraktı.

Mengele içini çekti. «Sonucun benim dediğim gibi olacağına inan, albay, bir an olsun düşün. Eğer kendisini dinleyecek başka biri olsaydı Liebermann öğrencilerden yardım ister miydi? Adamlarımız işlerini yapıyorlar, değil mi? Liebermann **elbette** başkalarıyla da konuşmuştur... Belki Avrupa'nın bütün polisleri, savcılarıyla görüşmüştür! Demek ki ona kulak asmamışlar. Başka ne yapabilirlerdi?... Onun gibi eski bir Nazi düşmanı elinde hiç bir delil olmadan gelip **çılgınca** denilebilecek bir masal anlatıyor. Kararı verdiğimde işte buna güvendim ben.»

«Karar vermek sana düşmezdi. Aiti adamımızı, gerektiğinden, düşündüğümüzden daha büyük bir tehlikeye attın.»

Mengele, «Böyle yapmakla da,» dedi, «büyük serveti korumuş olduk. Ari ırkın kaderini saymıyorum tabii.» «Mengele kalktı. Masaya gitti. Sigara kutusunu aldı. «Her neyse, ok yaydan çıktı artık.»

Albay kahvesini yudumladı. Bakışları Mengele'nin sırtındaydı. «Rudel benden adamları bugün geri çağırmamı istiyor.»

Mengele döndü. Ağzından sigarayı çekti. «Buna inanmam.»

Albay başını salladı. «Bir subay olarak sorumluluklarını gayet ciddiye alıyor.»

«Ustün ırktan biri olarak da sorululukları var!»

«Doğru, ama operasyonun yolunda gideceğine asla bizim kadar inanmadı. Bunu sen de biliyorsun Josef.»

Mengele susuyordu... Saldırgandı. Bekliyordu.

«Rudel'e şimdi bana söylediklerinin aynını anlattım,» dedi albay, «Eğer çocuklar gerekli tarihlerde rapor verir, her şey yolunda giderse onları neden geri çağıralım? Liebermann kimseyi uyarmamış, havayı bulandırmamış demektir. Sonunda razı oldu. Ama Liebermann'ın peşinde bir adam kondu... Bu işi Mundt üzerine aldı. Tehlike havası sezilirse o zaman yeni kararlar almak zorunda kalacağız. Ya Liebermann öldürülecek, ki o zaman yer yerinden oynar, ya da çocuklar geri çekilecek.»

Mengele, «Çocukları geri çekersen her şey mahvolur,» dedi. «Şimdiye kadar başardığım her şey. Harcadığımız onca para. Bunu nasıl düşünebilirsin? Eğer bu altı kişi yakalanırsa, senin yerinde olsam altı kişi **daha** yollarım ben. Sonra altı kişi **daha**. Altı kişi **daha!»**

«Seninle aynı kanıdayım, Josef. Eğer bir karar vermek gerekirse bunda senin de payın olsun isterim. Ama Rudel senin, çocukları Liebermann'ın uyarıldığını bile bile yolladığını öğrenirse... Seni bu işin içinden kesip atar. Tümüyle.

Aylık raporları bile alamazsın. Onun için Rudel'e bir şey söylemeyeceğim. Ama önce bana tek başına hiç bir karar vermeyeceğin üzerine yemin etmelisin.»

«Ne hakkında? Alınacak herhangi bir karar kaldı mı?»

Albay gülümsedi. «Bir uçağa atlayıp Liebermann'ın peşinden gkitmeni istemem.»

Mengele sogarasındanÖdnl

Mengele sigarasından bir nefes çekti. «Şaka mı ediyorsun? Avrupa'ya gitmeye cesaret edemeyeceğimi biliyorsun.»

«Bana Örgüt'le temasa geçmeden operasyonu etkileyecek **hiç bir** davranışta bulunmayacağına söz verir misin?»

«Elbette,» dedi Mengele.

«O halde Rudel'e, Liebermann'ı bu haberi nasıl aldığını bilmediğimi söyleyeceğim.»

Mengele başını inanmazlıkla salladı. «İnanamıyorum,» dedi,» «o koca bunak, Rudel'i kastediyorum, Liebermanin değil. o kadar çok parayı, parayla birlikte Ari ırkı asıl bir kalemde defterden silebilir. Sıradan altı kişinin güvenliği için.»

Albay, «Para, elimizdeki servetin çok küçük bir parçası,» dedi, «salt senin bu konuda dikkatli ölmanı sağlamak için para konusunu abarttık. Ari ırkın kaderine gelince, daha önce de söylediğim gibi, Rudel bu projenin gerçekleşebileceğine asla gerektiği kadar inanmadı. Onda bir bilimci kafası yoktur.»

«Son sözü ona söyletirsen çılgınlık edersin.»

«Sırası gelince düşünürüz. Tabii gelirse. Şimdilik Liebermann'ın öğrencilerle bile olsun konuşmaktan vazgeçmesini dileyelim. Sen de bu güzel çizelge üzerinde doksan dört tane işaret yap.» «Ayağa kalktı. albay. «Beni uçağa kadar götür.» Bir adım attı. Sonra ağır ağır yürüyerek «Işte gelin geliyor,» diye şarkı söyledi. Bir adım daha attı. «Beyazlar içinde. Ne saçma! Ben sade, gösterişsiz düğünlerden hoşlanırım. Gel gör ki, bunu bir kadına anlatması çok güç.»

Mengele onunla uçağa kadar gitti. Gökyüzüne yükselen uçağa el sallayıp evine döndü. Yemek odasında yemeği hazırdı. Yedi Sonra ellerini laboratuarın musluğunda yıkayıp çalışma odasına geçti. Boya kutusunu bir güzel çalkaladı. Tornavidayla kapağını açtı. Gözlüklerini taktı. Parlak kırmızı renkteki boya Kutusunu bir elinde, fırçayı öteki elinde tutarak merdivene çıktı .

Fırçayı boyaya batırdı. Fazlasını fırçayı kutunun kenarına sürerek akıttı. Bir soluk aldı. Sonra fırçayı **Döring - Almanya - 16/10/74'**ün yanındaki kutuya götürdü.

İşaret gayet güzel oldu. Beyazın üzerinde pırıl pırıl parlayan kırmızı göz alıyordu.

Horve - Danimarka - 18/10/74'in yanındaki kutuya da aynı işareti koydu.

Ve de **Guthrie — V.St.A. —19/10/74'e** de.

Merdivenden indi. Biraz uzaklaştı. Gözlüklerinin üzerinden çizdiği çizgileri inceledi.

Olmuştu.

Yeniden merdivene çıktı. **Runsten — İsveç —22/10/74, Rausenberger — Almanya — 22 10/74, Lyman — İngiltere — 24 - 10 - 974** ve de **Oste — Hollanda — 27/10/74'**ün yanlarındaki kutuları da işaretledi.

Merdivenden inip yine baktı.

Çok güzel, Yedi kırmızı işaret.

Oysa hiç zevk almamış, sevinmemişti.

Allah Rudel'in belasını versin! Seibert kahrolsun! Kahrolsun Liebermann! Allah **herkesin** belâsını versin!

●

Cehennemdi dönüp geldiği yer. Yauhdi olmasa olağanüstü Yahudi aleyhtarı olabilecek bir kişiliği olan ev sahibi Glanzer, tirtir titreyen küçük Esther'e suçlamalar yağdırırken Liebermann'ın daha önce hiç görmediği hantal görünüşlü genç bir kadınla Max, Lili'nin yazı masasını yatak odasının kapısının yanındaki köşeye itiyorlardı. Tavandan akan suların altına evdeki bütün kapkacaklar yerleştirilmiş, bir çatırtı çuturtudur gidiyordu. Mutfaktan düşen bir tabak sesi geldi... «Ah, allah kahretsin!» ...Lili'nin sesi... Ve telefon çaldı. Glanzer dönüp göstererek, «Aha!» dedi. «Orta halli bir insanın malına önem vermeyen büyük şahsiyet geliyor. Valizini yere bırakma, **onu alacak yer yok!»**

Max, yazı masasını bir köşesinden ittirerek, «Yuvaya hoşgeldin,» dedi.

Liebermann valizini yere koydu. Çantasını da. Pazar sabahı olduğundan sessiz, sakin, boş bir eve geleceğini ummuştu. «Ne oldu?» diye sordu.

«Ne mi oldu?» Glanzer iki masanın arasından, soğana benzeyen yüzü pancar gibi kızarmış, yaklaştı. «Ne mi oldu? Yukarıyı sel götürüyor. Olan bu! Eve gerektiğinden fazla eşya soktun, borular fazla ağırlığa dayanamadılar. Çatladılar! Bütün bu eşyayı kaldırabileceklerini mi sandıydın?»

«Yukardaki borular çatladıysa bundan ben mi sorumluyum?»

«Her şey buna bağlı.» diye bağırdı Glanzer. «Bütün ev senin o eşyaların yüzünden başımıza çökecek!»

«Yakof?» Esther elini ahizenin üzerine tutarak telefonu uzattı. «Mannheim'den von Palmen adında biri. Geçen hafta da telefon etmişti.» «Esther'in kızılımsı koyu kahverengi peruğunun altından bir tutam aç saç çıkmıştı.

«Numarasını al. Ben kendisini ararım.»

Lili mutfağın kapısında göründü. Üzüntülüydü. «Pembe kâseyi kırdım.» dedi. «Hannah'ın en sevdiği kâseydi.»

Glanzer en yüksek sesiyle, «Dışarı!» diye haykırdı. «Bütün bu masalar dışarı çıkarılacak! Burası bir apartman, büro değil. Dosya dolapları da!»

Liebermann da onunki kadar yüksek sesle, «Sen defol!» diye bağırdı. Glanzer'le en güzel bu biçimde başedileceğini tecrübeleriyle öğrenmişti. «Git çürümüş tahtalarını tamir et! Kontratta evin yalnızca sandalye ve masalar olduğu için yazılı mı?»

«Mahkemede kontratta ne yazdığını öğrenirsin.»

«Bu su baskını için ne ödeyeceğini **sen** öğreneceksin! **Defol!»** Liebermann parmağıyla kapıyı işaret etti.

Glazer gözlerini kırpıştırdı. Sanki bir ses geliyormuş gibi yere baktı. Liebermann'a kaygılı kaygılı baktı. Başını salladı. «Evet, gidiyorum,» diye fısıldadı Parmaklarının ucuna basarak kapıya gitti. «Hayatım malımdan daha kıymetlidir.» Dışarı çıktı. Kapıyı peşinden dikkatle kapadı.

Liebermann ayağını yere vurarak, «Döşemeyi tekmeliyorum, Glanzer!» diye bağırdı.

Uzaktan bir ses geldi: «İnşallah aşağı düşersin!»

Max, Liebermann'ın koluna dokunarak, Yapma; Yakof,» dedi, «döşeme çökebilir.»

Liebermann dödü. Çevresine bakındı. İçini çekti.

Bir dosya dolabının üzerini silmekte olan Esther, «Erken farkına vardık,» dedi, «durum o kadar kötü değil. Tanrıya şükürler olsun ki, bu sabah bir fındıklı kek yaptım. Buraya getirdim. Olanları görünce Max'la Lili'yi çağırdım. Diğer

odalara bir şey olmamış. Yalnızca mutfak ve burasını su basmış.»

Max, kocaman, güzel, gri gözleri olan genç kadını tanıttı. İngiltere'nin Brighton bölgesinden gelen Lili'yle kendisinin yeğeni Alix'di Tatilini geçirmeye gelmişti. Liebermann onun elini sıktı. Yardımcı olduğu için teşekkür etti. Paltosunu çıkarıp temizliğe yardım etmeye başladı.

Yazı masalarını, mobilyayı kuruladılar. Dolan su taslarını boşaltıp yeniden koydular. Tavanı uçlarına havlu bağladıkları uzun süpürgelerle sildiler.

Sonra yazı masalarına, kanepenin bir bölümüne oturarak kahve için kek yediler. Akan yerlerden şimdi daha az su geliyordu. Liebermann yolculuğunu, ziyaretlerine gittiği eski dostları; gördüğü değişiklikleri anlattı. Alix, yarım yamalak Almancasiyle Esther'in işiyle ilgili sorularına karşılık verdi. Tekstil desinatörlüğü yapıyordu.

Max, başını ağır ağır sallayarak, «Bir yığın yardım var, Yakof,» dedi.

«Kutsal günlerden sonra hep öyle olur,» dedi Esther.

Max ona, «Ama geçen yıldan fazla, şekerim,» dedi. Liebermann'a dödü: «Banka meseleni biliyorlar.»

Liebermann başını salladı. Esther'e baktı. «Bana Reuters'den bir şey geldi mi? Raporlar? Kupürler?»

«Reuters'den kocaman bir zarf var, üzerinde ÖZEL diye yazıyor.»

«Rapor mu?» diye atıldı Max.

«Gitmezden önce Sydney Beynon'la konuştum. Koehler'in anlattıklarını söyledim. Ondan bir haber çıkmadı, değil mi?»

Esther de Max'da başlarını olumsuz salladılar.

Bardağıyla tabağını alarak kalkan Esther, «Doğru olamaz,» dedi, «çılgınca bir şey bu.» «Max'ın oturduğu yazı masasına yaklaştı. Lili de kalktı. Tabakları toplamaya başladı. Esther, «Sen her şeyi bırak da Alix'i gezdir,» dedi. Temizliği ben yaparım.»

Liebermann, paltolarını giyen Max, Alix ve Lili'ye teşekkür etti. Lili'yi öptü. Alix'le el sıkışıp ona iyi tatiller diledi. Max'ın sırtını sıvazladı. Kapıyı peşlerinden kapatınca valizini alıp yatak odasına gitti.

Banyoya geçip saat on ikide alınacak olan ilacını içti. Valizindeki ikinci kat giysisini dolabaştı. Ceketini çıkarıp süveter giydi. Terliklerini ayaklarına geçirdi. Elinde gözlüğüyle oturma odasına geldi. Çantasını aldı. Masaların arasından yemek odasına yürüdü.

Esther mutfak kapısından, «Ben burada oyalanır, akan sularla uğraşırım,» dedi. «Şu Mannheim denilen adamı arayayım mı?»

«Daha sonra...» Liebermann artık bürosu haline gelen yemek odasına girdi.

Çalışma masasının üzeri dergiler, açılmış mektuplarla doluydu. Çantasını yere bıraktı. Lâmbayı yaktı. Gözlüğünü taktı. Masadaki dergilerin, mektupların arasında gri Reuters zarfını buldu. Zarf bayağı doluydu. Bu kadar çok mu ölüm olmuştu?

Çalışma masasına oturarak Reuters zarfından başka ne varsa kaldırdı. Hepsini masanın öteki ucuna, kenara dizdi. Hannah'ın resmi ters döndü. Dergiler yerlere yuvarlandı.

Zarfın tel tutacağını kopardı. Üst tarafını yırtıp açtı. Zarfı yan eğerek yeşil kurutma kâğıdının üzerine içindekileri silkeledi: bir yığın gazete kupürü, teleksle yazılmış kâğıtlar. Yirmi otuz kadar fotokopisi alınmış, çoğunlukla gazetelerden çabucak kesilmiş parçalar **Mann getötet in Autounfall; Priest Slain by Robbers; Eldsvada döder man, 64.** Kupürlerin bazılarına gazetelerin adları, tarihleri mavi, sarı renkte etiketlerle yapıştırılmıştı. Toplam kırk konu vardı.

Liebermann zarfın içine baktı. İki küçük küpürle, bütün kupürlerin sarıldığı bir tabaka beyaz kâğıdı buldu.

Kâğıdın ortasına düzgün bir yazıyla, **bilgi ver. S.B. Tarih, 30 Ekim,** yazılmıştı.

Bu kâğıdı zarfla birlikte bir kenara ayırdı. Diğerlerini masanın üzerine yaydı. Fransızca, Almanca, İngilizce, Norveççe, Hollandaca gazete kupürleri... «Esther!» diye seslendi.

«Efendim?»

«Bana İsveççe, Hollandaca, Norveççe, Da-

nimarkaca sözlükleri ver.» Almanca bir kupürü aldı :Slongen'deki bir kimyevi maddeler fabrikasında meydana gelen patlamada, altmış beş yaşındaki gece bekçisi August Mohr ölmüştü. Hayır. Bunu bir kenara koydu.

Sonra geri aldı. Gündüzleri fazla kazanç sağlamayan devlet işinde çalışan bir insan gelirini arttırmak için gece de çalışamaz mıydı? Altmış beş yaşında biri için güç bir şeydi, bu, ama olanaksız değildi. Patlama haberin gazetede çıktığı günün sabahı, saat bire doğru olmuştu. Demek Ekim 20'de.

Esther geldi. «Sözlükler burada olmalı,» dedi. Duvara dayalı yemek masasına gitti. Kitapların üzerindeki kartonları okudu. «Danimarkaca sözlük yok,» dedi, «Max'da vardır belki.»

Liebermann, çekmeceden bir not defteri çıkardı. «Fransızca sözlüğü de versen iyi olur.»

«Dur bulayım da.»

Lieberman, mektuplar arasında dimdik duran kalemine uzandı, Gazete kupürüne bakarak sarı not defterine yazdı: **20, Mohr, Ağustos: Solingen.** Sonuna bir soru işareti koydu.

«Sözlükler,» dedi Esther, bir kutuyu açtı: «İsveççe, Norveççe, Fransızca...»

«Ve lütfen Hollandaca,» diye seslendi Liebermann. Elindeki kupürü sol tarafa koydu.

Esther dört tane kalın, mavi, ciltli taşıyarak geldi. Liebermann masanın üzerinde sözlüklere yer açtı. Esther. «Her şey ne güzel düzenliydi,» diye yakındı. Sözlükleri masaya bıraktı.

«Ben yeniden düzene sokarım, teşekkürler.»

«Çeviri yapacak idiysen, Max'ı yollamamalıydın.»

«Düşünemedim.»

«Onu bulmaya çalışayım mı?»

Liebermann, başıyla istemediğini belirtti. İngilizce bir kupür daha aldı. Esther masanın üzerindeki gazete kupürlerine bakarak, «Bu kadar çok kişi öldürülmüş mü?» diye sordu.

«Hepsi değil. Bazıları kaza.»

«Hangilerini Nazilerin öldürdüğünü nasıl anlayacaksın?»

«Anlayamam. Gidip yerinde araştıracağım.» Almanca bir kupür aldı.

«Araştıracak mısın?»

«Ölüm nedenini bulmaya çalışacağım.»

Esther ona, kaşlarını çatarak baktı. «Bir çocuk telefon etti, sonra da ortadan kayboldu diye mi?»

«Güle güle, Esther, şekerim.»

Esther masadan uzaklaştı. «Senin yerinde olsam, makaleler yazar, bir parça para kazanmaya bakardım.»

«Sen yaz ben altını imzalayayım.»

«Yiyecek bir şey ister misin?»

Liebarmann istemediğini söyledi.

Kupürlerden bazıları aynı ölüm haberlerini veriyorlardı. Çoğunluk tüccar, çiftçi, emekli endüstri işçileri ve serserilerdi. Bir çoğu, komşuları, akrabaları ve genç asiler tarafından öldü-

rülmüştü. Liebermann büyüteciyle sözlükleri bir bir karıştırdı.

Öğleden sonra geç vakit, son kupürü de olamazların yanına bıraktı.

Olabilir saydığı on bir ölüm vardı.

Not defterindeki bu listeyi aldı. Yeniden ölüm tarihlerine göre sıraladı.

Üçü ekimin on altısıdna ölümüştü: Chambon, Hilaire, Bordeaux'da da; Döring, Emil, Gladbeck'de, (Gladbeck, Esse nbölgesinde bir kasabaydı.) Ve Persson, Lars, Fagersta'da, İsveç'te.

Telefon çaldı. Esther açtı.

Ekimin on sekizinde iki kişi: Guthrie, Malcolm, Tuscon'da...»

«Yakof, yine Mannheim.»

Liebermann telefonu aldı. «Buyrun, ben Liebermann.»

«Merhaba, Herr Liebermann,» dedi bir erkek sesi. Liebermann bu sesi daha önce de duymuştu, ama şimdi çıkartamıyordu. «Yolculuğunu nasıl geçti? Doksan dört kişinin neden öldürüleceklerini buldunuz mu?»

Liebermann kalemine bakarak sesin sahibi anlamaya çalıştı. «Kim konuşuyor?»

«Adım Klaus von Palmen. Heidelberg'deki konuşmanızı dinledim. Belki de beni hatırlarsınız. Sorunun gerçekten kuramsal olup olmadığını sormuştum size.»

Elbette hatırlamıştı. Zeki bakışlı sarışın genç. «Evet, yatırladım.»

«Diğer dinleyicileriniz bizden daha iyisini başardılar mı?»

«Soruyu başkalarına sormadım.»

«Sorunuz aslında kuramsal değildi, değil mi?»

Liebermann kuramsal olduğunu söylemek ya da telefonu kapamak istedi... Ama daha güçlü bir güdüyle bundan vazgeçti: Ona inanmak isteyen biriyle konuşmak gereğini duyuyordu. Bu asi bir Alman genci olsa bile, «Bilmiyorum,» dedi, «bana bunu söyleyen kişi... ortadan kayboldu. Belki haklıydı, belki de yanılıyordu.»

«Ben de bu kadarını düşünmüştüm. Ekimin yirmi dördünde Pforzheim'de birinin köprüden düşüp boğulduğunu öğrenmeniz hoşunuza gider mi? Altmış beş yaşındaydı, Posta servisindeki işinden emekli olmak üzereydi.»

Liebermann önündeki olabilirler listesine bakarak, «Adolf Müller,» dedi. «Biliyorum. Daha on kişi var: Solingen' de, Gladbeck'de, Birmingham'da, Tucson da, Bordeaux'da, Fgersta'da...»

«Oh.»

Lieberman kalemine gülümsedi. «Reuters Haber ajansında adamın var.»

«Çok güzel! Altmış beş yaşlarındaki on bir devlet memurunun kaza sonucu ölmelerinin istatistiklere uygun olup olmadığını araştırmaya başladınız mı?... Üç hafta içinde?»

«Başkaları da var,» dedi Liebermann, «akrabaları tarafından öldürülenler. Reuters'in gözünden kaçanlar da olmalı. Bundan eminim.

Bütün bunların dışında altı ölüm... Kuşkulu. Sonra bu gibi ölümlerin istatistiğini tutan var mı? İki kıta üzerinde kaza ölümleri, yaşları ve meslekleriyle. Tanrım, belki de zamanı gelince neyin istatistiklere göre normal olduğunu öğreneceğiz.»

«Yetkili kişilerle konuştunuz mu?»

«Bugünlerde Nazi avıyla pek ilgilenilmediğini söyleyen sizdiniz değil mi? Konuştum, ama dinlemediler. Onlara hak vermedi mde değil. 'Bazı kişiler öldürülebilir, ama nedeni bilmiyorum' dersem beni dinlerler mi?»

«O halde bu nedeni bulmalıyız. Bunun için ölüm olaylarından bazılarını incelememiz gerek Daha çok ölen kişinin karekterini, geçmişini araştırmamız doğru olur sanırım.»

«Teşekkür ederim,» dedi Liebermann, «bunu ben de düşündüm. 'Biz' demekle ne anlatmak istiyorsunuz?»

«Pforzheim buradan arabayla birkaç saat sürer, Herr Liebermann. Ben hukuk öğrencisiyim. Sınıfımın birincisiyim. Gözlemler yapmaya, yerinde sorular sormaya alışkınım. Bilirim.»

«Ne demek istediğinizi anladım, genç dostum, ama bu size göre bir iş değil.»

«Öyle mi? Neden? Yoksa Nazizme karşı koymayı yalnızca kendi tekelinize aldınız? Hem de **benim** ülkemde?»

«Herr von Palmen...»

«Sorunu herkesin önünde açıkladınız. O za-

man bunun sizin özel göreviniz olduğunu da söyleseydiniz?»

«Beni dinleyin.» Lieberman başını salladı: Ne Alman!» Herr von Palmen, sorunu **bana** anlatan kişi sizin gibi genç bir çocuktu. Sizden daha saygılı ve sevimli, ama başka yönlerden farklı değildi. Onun öldürüldüğüne hemen hemen eminim. İşte size bu yüzden bu iş size göre değil diyorum. Çünkü bunun için profesyoneller gerek, amatörler değil. Üstelik işleri daha da karıştırabilirsiniz. Ben Pforzheim'e vardığımda durum sizin yüzünüzde bir hayli güçleşmiş olabilir!»

«Işinizi güçleştirmeyeceğim gibi öldürülmeyeceğim de. Öğrendiklerimi size bildireyim mi, yoksa kendime mi saklayayım?»

Liebermann, onu durdurmanın bir yolunu bulmaya çalıştı. Ama yoktu. «Hiç olmazsa nasıl bir araştırma yapacağınızı biliyor musunuz?»

«Elbette. Müller parasını kime bıraktı, kimin akrabasıdır, askeri ve siyasal faaliyetleri nasıldı...»

«Nerede doğmuştu...»

«Biliyorum.»

«Herhangi bir biçimde Mengele'le ilişkisi var mı? Hem savaş sırasında, hem de savaştan sonra. Askerliğini nerede yaptı? Hiç Günburg'da bulundu mu?»

«Günzburg mu?»

«Mengele' bir zamanlar orada otururdu.

Bir sorgu memuru gibi davranmamaya çalışın. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.»

«Istersem çok sevimli bir kişi olabilirim. Herr Liebermann.»

«Çok iyi, çok iyi. Şimdi bana adresinizi, telefon numaranızı verin. Size cinayetleri işleyecek kişilerden üçünün resimlerini yollayacağım. Otuz yıl öncesinin resimleri bunlar. İçlerinden biri estetik ameliyat da yaptırtmış olabilir. Ama yine de size yararlı olacağını düşünüyorum. Bir de size benim hesabıma çalıştığınıza dair bir mektup yollayacağım. Yoksa siz mi bana sizin hesabınıza çalıştığımı gösteren bir mektup yollamak isterdiniz?»

«Herr Liebermann, size hayranlığım ve saygım büyük. Bana inanın. Size bir parça yardımım dokunursa bundan gurur duyacağım.»

«Peki, peki.»

«Ne tatlı konuştum değil mi?»

Liebermann von Palmen'in adresini, telefon numarasını aldı. Birkaç öneride daha bulundu. Telefonu kapadı.

Belki de çocuk bir şeyler başarırdı. Ne de olsa genç bir beyne sahipti. Zekiydi.

İkinci listeyi de tamamladı. Birkaç dakika inceledi. Sonra masanın sol alt çekmecesini aldı. Dosyalardan topladığı fotoğraf albümünü çıkardı. Hessen, Kleist ve Traunsteiner'in resimlerini aldı... SS üniformaları içinde gülümseyen genç yüzler. Fotoğrafları masaya bırakarak, «Esther!» diye seslendi. Hessen, mutlu ailesine

doğru eğilmiş, siyah saçları, tilkiye benzeyen yüzüyle ona gülümsüyordu. Liebermann resmi ters çevirdi. Arkaya yazılmış tarihçenin altına ekledi: **Saçlar şimdi kırlaşmıştır. Estetik ameliyat geçirdi.**

«Esther!»

Fotoğrafları aldı. Sandalyesinden kalktı. Kapıya gitti.

Esther çalışma masasının başında uyuyakalmıştı. Başını kollarına dayamıştı. Dirseğinin hemen yanında içi su dolu bir tas duruyordu.

Ona parmaklarının ucuna basarak yaklaştı. Resimleri masanın köşesine koydu. Yine parmaklarının ucuna basarak oturma odasından yatak odasına geçti.

Esther, «Nereye gidiyorsun?» diye sordu.

Esther'in uyanmış olmasına şaşıran Liebermann, omuzunun üzerinden karşılık verdi: «Banyoya.»

«Nereye **gideceğini** sordum. Araştırmak için.»

«Ha! Essen yakınındaki bir yere... Gladbeck'e. Solingen'e de gideceğim. Sence bir sakıncası yok ya?»

●

Farnbach otelin önünde durdu. Otel memurunun saatlerce olduğu gibi durduğunu söylediği parlak, mavimsi mor şafak ışıklarına hayranlıkla baktı. Eldivenlerini giydi. Paltosunun kürk

yakasını kaldırdı. Storlien korktuğu kadar soğuk değildi, ama yeteri kadar soğuktu. Tanrıya şükürler olsun ki, bu kuzeydeki son işiydi. Brezilya onu soğuğa pek dayanıksız yapmıştı. «Beyefendi?» Omuzuna dokunuldu. Farnbach döndü. Kendisinden daha uzun boylu, siyah şapkalı biri kimlik kartını gösterdi: «Dedektif Löfquist. Sizinle bir dakika konuşabilir miyim acaba?»

Farnbach, adamın avucundaki plastik-deri karışımı kılıf içindeki kimlik kartını aldı. Şafağın ışıklarında iyice göremiyormuş gibi yaparak kartı inceledi. Aslında düşünmek için zaman kazanmaya bakıyordu. Kartı dedektife geri verdi. Gülümsedi. Telaşlı, heyecanlı, tedirgindi. «Evet, elbette müfettiş bey,» dedi. Buraya daha öğle üzeri geldim. Her halde yasalarınızdan birini bozmadığımı umarım.»

Löfquist de gülümseyerek, «Bozmadığınızdan eminim,» dedi. Kimlik kartını siyah deri ceketinin iç cebine koydu. «İsterseniz hem yürüyelim, hem de konuşalım.»

«Olur,» dedi Farnbach,» ben de çağlayana bir bakmak istiyordum. Burada yapılacak başka bir şey yokmuş.»

«Evet, yılın bu mevsiminde öyledir.» Otelin parke döşeli kaldırımında yürümeye başladılar. «Haziran ve temmuzda ortalık biraz canlanır. Bu aylarda geceler bile güneşli olur. Turistler gelir. Ama ağustosta kimsecikler kalmaz. Kentin merkezi bile bir mezarlık havasına bürünür. Siz Almansınız, değil mi?»

«Evet,» dedi Farnbach, «adım Busch. Wilhelm Busch. Satıcıyım. Bunda kötü bir şey yok, değil mi, müfettiş?»

«Hayır, elbette yok.» Kemerli bir yoldan geçtiler. Löfquist, «Rahatlayabilirsiniz,» dedi. «bu resmi bir soruşturma değil.»

Sağa döndüler. Yanyana yürüyorlardı. Farnbach gülümseyerek, «Masum bir vatandaşın omuzuna bir polisin dokunması ile ürker,» dedi.

«Sanırım öyledir. Sizi üzdüysem özür dilerim. Hayır, yalnızca ben buraya gelen yabancıları göz altında tutarım. Özellikle Almanları. Onların konuşmalarını aydınlatıcı bulurum da. Ne satıyorsunuz, Herr Busch?»

«Maden donatımı.»

«Ya?»

«Ben Orenstein, Koppel firmasının İsveç temsilcisiyim.»

«Bu adları duyduğumu sanmıyorum.»

«Bu alanda oldukça büyük bir firmadır,» diye anlattı Farnbach, «onlarla on dört yıldan beri çalışıyorum.» Sonunda yürümekte olan Löquist'e baktı. Adamın yukarıya kıvrık burnu, sivri çenesi ona SS'de emrinde çalıştığı bir yüzbaşıyı hatırlatıyordu. O yüzbaşı da bu Löfquist gibi söze, «Kaygılanacak bir şey yok, bu tamamiyle özel bir konuşma,» diye başlar, sonra ithamlar, istekler ve işkence gelirdi.

«Sie de oralı mısınız, Lübeck'li?»

«Hayır, aslında ben Dortmund'luyum. Şim-

di Lübeck yakınındaki Reinfeld'de yaşıyorum. Yani İsveç'de olmadığım zamanlarda demek istedim. Stockholm'de bir evim var.» Farnbach bu orospu çocuğu neler biliyor, diye merak etti. Tanrı adına, neler öğrenmişti? Hessen, Kelits ve diğerleri de şimdi onun durumunda mıydılar? Yoksa bu onun özel başarısızlığı mıydı?

Löfquist sağ tarafta, ormana giden bir yolu göstererek, «Buradan dönelim,» dedi, «buradan çağlayan daha güzel görünür.»

Dar yola saptılar. Tepeye tırmandılar. Farnbach paltosunun önünü açmıştı. İşler kötüye gittiğinde tabancasını en rahat nasıl çekeceğini düşünüyordu.

Löfquist, «Almanya'da ben de bir süre kaldım,» dedi, «Lübeck'den gemiye bindim.»

Herif şimdi Almanca konuşmaya başlamıştı. Oldukça iyi bir Almancaydı bu. Farnbach, gerçekten kaygılanacak bir şey yok mu acaba?» diye merak ediyor, içi içini yiyordu. Lads Lennart Löfquist'in onunla yalnızca Almanca konuşabilmek için ahbaplık etmesi mümkün müydü? Fazla iyimserlik gibi geliyordu böyle düşünmek Farnbach da Almanca, «Almancanız çok güzel,» dedi, «bu yüzden mi biz Almanlarla arkadaşlık ediyorsunuz, Almanca konuşma fırsatı bulabilmek için mi?»

«Ben **her** Almanla konuşmam,» dedi Löfquist. Sesi bastırmaya çalıştığı bir neşeyle doluydu. «Yalnızca kilo alan, kendilerine Farnstein

yerine 'Busch'diyen eski onbaşılarla konuşurum.»

Farnbach durdu. Adama bakakaldı.

Löfquist gülümseyerek şapkasını çıkardı. Başını kaldırıp baktı. Bir parça daha ışığa doğru gitti. Parmağıyla dudaklarının üzerine bıyık takmış gibi yaptı.

Farnbach hayretler içindeydi. «Ah tanrım,» diye soludu. «Bir saniye önce sizi düşünmüştüm! Sanırım ben... TANRIM! Yüzbaşı Hartung!»

Heyecanla el sıkıştılar. Yüzbaşı gülerek Farnbach'a sarıldı. Sırtına vurdu. Sonra doğrulup Farnbach'ı omuzlarından tuttu. «Eski dostlardan birini görmek ne zevk! Nedreyse ağlayacağım, Allah kahretsin!»

«Ama... nasıl olur bu?» Farnbach şimdi daha da şaşkındı.

Yüzbaşı bir kahkaha attı. «Sen Busch olabiliyorsun da,» dedi, «ben neden Löfquist olmıyayım? Tanrım, artık Almancayı aksanlı konuşuyorum. Gerçek, sıkıcı bir İsveçli oldum ben!»

«Ve de **polissiniz?**»

«Evet.»

«Beni korkuttunuz, efendim.»

Yüzbaşı başını pişmanlıkla salladı. Farnbach'ın omuzunu okşadı. «Evet, bir gün baltanın düşüneceğinden hâlâ korkuyoruz, değil mi Farnstein? Bunca yıldan sonra bile, İşte yabancılara bu yüzden dikkat ediyorum ya. Bazan düşlerimde kendimi duruşmaya çıkarılmış görüyorum.»

«Gözlerime inanamıyorum. Hiç bu kadar şaşırdığımı hatırlamıyorum.»

Dar yolda ilerlediler.

Yüzbaşı bir kolunu Farnbach'ın omuzuna atarak, «Ne bir adı, ne de yüzü unuturum,» dedi. «Seni Krondikesvagen'den benzincide arabanın yanında dururken gördüm. 'Bu şık paltolu adam bizim onbaşı Farnstein,' dedim kendi kendime. 'Yüz kron bahse girerim ki o.'»

«Adım Farnstein değil efendim, Farnbach.»

«Ya? Otuz yıldan sonra bu kadarını bile hatırlamam şaşılacak bir şey, değil mi? Emrimde onca kişi vardı! Konuşmazdan önce kesinlikle emin olmam gerekiyordu eblette. Seni sesin ele verdi. Hiç değişmemiş. Sonra şu 'efendim' sözcüğünü de bırak olur mu?»

«Buralara nasıl geldiniz? Detektiflik falan...»

«Öyle ahım şahım bir öyküm yok,» dedi yüzbaşı Kolunu Farnbach'ın omuzundan çekti. «Bir İsveçliyle evli bir kızkardeşim vardı. Skane'deki çiftliklerinde oturuyorlardı. Yakalandıktan sonra toplama kampından kaçtım. Gemiyle geldim... Lübeck'den Trelleborg'a. Kızkardeşimin yanında saklandım. Kızkardeşimin kocasının pek hoşuna gitmedi bu. Adı Lars Löfquist'di. Eri'ye de iyi davranmıyordu. Bir yıl kadar sonra kavga ettik. Onu kazara öldürdüm. Derin, gizli bir yere gömüp yerini aldım. Fizik yapı olarak aynıydık hemen hemen. Kimlik belgeleri de bana uydu. Kızkardeşim Eri de ondan kurtuldu-

ğuna seviniyordu. Onu tanıyan biri geldiğinde yüzüme bir şey sarıyor, Eri de yüzüme gaz ocağının patladığını, kendisiyle konuşamayacağımı söylüyordu. Birkaç ay sonra çiftliği satıp buraya, kuzeye geldik. Önce Sundsvall'de bir konserve fabrikasında çalıştık. Hoşumuza gitmedi. Üç yıl sonra buraya, Storlien'e geldik. Burada Eri için de güzel işler vardı. İşte bu kadar. Polisliği seviyorum. Beni arayacak, soruşturacak birini bir polisten başka kim daha çabuk öğrenir? Bu gürleme çağlayanın sesi. Hemen köşeyi dönünce. Şimdi sen anlat, Farnstein! Yok, **Farnbach.** Nasıl satıcı Herr Busch oldun? Bu palto sana benim bir yıllık kazancımdan daha çok paraya mal olmalı.»

«Ben 'Herr Busch' değilim,» dedi Farnbach ters ters, «Ben Brezilya'nın Porto Alegre kentinden sinyor Paz'ım. Busch takma adım. Buraya **Ülküdaşlar Örgütü'**nün verdiği bir görevle geldim. Çok çılgınca bir görev.»

Şimdi hayretle, şaşkınlıkla bakmak sırası yüzbaşıya gelmişti. «Yani... Sahi mi? Örgüt var mı? Demek gazetelerin palavrası değil, ha?»

«Elbette değil,» dedi Farnbach, «beni Brezilya'ya Örgüt yerleştirdi. İş buldu.»

«Şimdi de **burda,** İsveç'teler ha?»

«**Ben** buradayım. Onlar hâlâ orada, Dr. Mengele'le çalışıyorlar. 'Ari Irkın kaderini tayin etmeye çalışıyorlar. Bana öyle söylediler.»

«Ama... Harikulâde bir şey bu, Farnstein! Tanrım, böylesine heyecanlandırıcı bir haber al-

mamıştım... Henüz tükenmedik! Yenilmedik! Neler oluyor? Bana anlatabilir misin? Bana her şeyi anlatman emirlere aykırı düşer mi?»

«Emirlerin içine edeyim! Emirlerden bıktım usandım.» Farnbach bir an şaşkın yüzbaşıya baktı. Sonra ekledi: «Buraya, Storlien'e, bir öğretmeni öldürmeye geldim. Bizim düşmanımız olmayan, tarihin akışını hiç bir biçimde değiştirmeye gücü olmayan yaşlı bir adamı öldürmeye geldim. Ama onu ve diğerlerini öldürmek 'kutsal bir görev'. Bu ölümler bizi geri, iktidara getirecek. Dr. Mengele öyle söylüyor.» Döndü. Yürüdü.

Yüzbaşı onun peşinden baktı. Sonra hızlı adımlarla yaklaştı. «Allah kahretsin, ne demek istiyorsun sen?» diye bağırdı. «Açık konuşsana!»

Farnbach burnundan gürültülü soluklar alarak çağlayanın üzerine doğru uzanan balkon gibi bir çıkıntıya geldi. Çıkıntının çevresindeki demir parmaklıklara tutunarak sol tarafından gürültüyle dökülen pırıl pırıl sulara baktı.

«Sana doğruyu söyledim,» dedi yüzbaşıya. «Örgüt var! iki hafta önce Göteborg'da birini öldürdüm. Anders Runsten adında bir öğretmeni. Onun adını hiç duymuş muydun? Ben de duymamıştım. Duyan olduğunu da sanmıyorum. Tümüyle meçhul, emekli, altmış beş yaşında biri. Bira şişesi koleksiyonu yapan, kendi halinde bir insan. Bana sekiz yüz otuz **bira şişesini** gös-

tererek övündü! Ben... Bense onu beyninden vurup cüzdanını boşalttım.»

Yüzbaşı, «Göteberg,» diye yineledi, «evet, bu olay hakkındaki raporu okumuştum.»

Farnbach parmaklığa dönüp tutundu. «Cumartesi günü, bir cinayet daha işleyeceğim,» dedi. «Saçma, anlamsız bir cinayet! Bu gibi öldürmelerle nasıl başarıya ulaşabiliriz ki?»

«Belli bir tarih verildi mi?»

«Her şey en küçük ayrıntılarına dek düşünüldü.»

Yüzbaşı Farnbach'a yaklaştı. «Ve sana emir üstlerinden biri tarafından verildi?»

«Dr. Mengele verdi. Brezilya'dan ayrıldığımız sabah Albay Seibert ellerimizi sıktı.»

«Demek yalnız sen değilsin bu işte?»

«Başka ülkelerde, başkaları var.»

Yüzbaşı, Franbach'ın kolunu sımsıkı tutarak, «o halde bir kez daha 'emirlerin canı cehenneme' dediğini duymayayım,» dedi öfkeyle «Sen emir kulusun. Bir onbaşısın. Sana bir **görev** verilmiş. Eğer üstlerin bunun nedenini açıklamadılarsa bir bildikleri vardır. Güzel Tanrım, sen bir SS'sin. Bir SS gibi davran! Şerefim Sadakattir.' Bu sözler senin ruhuna işlemiş olmalı.»

Farnbach ona dönerek, «Savaş **sona erdi**, efendim!» dedi.

«Hayır! Eğer Örgüt varsa, çalışıyorsa sona ermedi demektir. Albayının ne yaptığını bilmediğini mi düşünüyorsun? Tanrım, be adam, eğer

Reich'ın yeniden doğma olasılığı binde bir bile olsa, bunu gerçekleştirmek için elinden geleni yapmamayı nasıl düşünebilirsin? Bir düşün, Farnbach! Reich yeniden doğuyor! Yuvaya dönebiliriz o zaman! Kahramanlar gibi! Bu boktan disiplinsiz dünyadaki disiplinli düzenli bir Almanya'ya döneriz!»

«Ama zararsız, yaşlı adamları öldürmek...»

«Kim bu öğretmen? Sandığın kadar zararsız bir kişi olduğunu sanmam. Kim? Lundberg' mi? Olafsson mu? Kim?»

«Lundberg.»

Yüzbaşı bir an sustu. «Evet, zararsız olduğunu kabul ediyorum Lundberg'in. Yine de onun gerçek yüzünü nasıl bilebiliriz ki? Albayının neler bildiğini, öğrendiğini bilemeyiz ki? Ve doktorun! Hadi hadi, be adam, sırtını dikleştir, görevini yap! **Sana emir verilmiş!**»

«Mantıksız olsa da mı?»

Yüzbaşı gözlerini kapadı. Derin derin soluk aldı. Gözlerini açıp Farnbach'a baktı. «Evet,» dedi, «mantıksız olsa da. Üstlerinin bir bildikleri vardır, yoksa sana böyle bir emir vermezlerdi. Tanrım, yine umut doğdu. Bu umut, senin iradesizliğin, zayıflığın yüzünden sönecek mi?»

Farnbach, tedirgin tedirgin yüzbaşının yanına geldi.

«Bu görevi yerine getirmekte hiç bir güçlük çekmeyeceksin, Farnbach,» dedi yüzbaşı. «Sana Lundberg'i gösteririm. Alışkanlıklarını anla-

tırım. Oğlumun iki yıl öğretmenliğini yaptı. Kendisini çok iyi tanırım.»

Farnbach şapkasını gözlerine kadar çekip indirdi. Soran bakışlarla gülümsedi. «Bir oğlun mu var?»

«Evet, neden olmasın?» Yüzbaşı ona baktı. Kıpkırmızı kesildi. «Ah,» dedi. Sonra buz gibi bir sesle ekledi: «Kızkardeşim 957'de öldü. Ben de evlendim. Çok pis düşüncelerin var, Farnbach.»

«Bağışla beni, özür dilerim.»

Yüzbaşı ellerini cebine soktu. «Evet,» dedi, «sana cesaret ve güven verdiğimi sanıyorum. Subayların sana güveniyorlar. Görevini yerine getireceğini biliyorlar. Onları yarı yolda bırakmayacaksın, değil mi? Sana Lundberg konusunda yardımcı olacağım. Cumartesi günü çalışıyorum, ama yerime birini bulurum. Mesele değil.»

Farnbach başını olumsuz salladı. «Öldüreceğim kişi Lundberg değil,» dedi. Atıldı. Eldivenli elleri deri ceketli göğsü itti.

Yüzbaşı demir parmaklıkların üzerinden arka aşağı düştü. Ellerini paltosunun cebinden çıkarmış tutunmak istermiş gibi havayı kucaklıyordu. Sonra tepetaklak döndü. Köpüklü, çağıldayan sulara gömüldü.

Farnbach, demir parmaklıklardan eğilip aşağıya üzüntülü üzüntülü baktı. «Cumartesiyi beklemeye gerek yoktu,» dedi.

●

Frankfurt - Essen uçağından Essen - Mülheim Havaalanında inen Liebermann kendini iyi hissettiğini farketti. Şaşırdı. Gerçi çok iyi değildi, ama öyle halsiz, isteksiz de sayılmazdı. Çünkü Ruhr bölgesine ne zaman adımını atsa kendini bir tuhaf hissetmeye başlardı. Her şey buradan gelmişti: Tüfekler, uçaklar, denizaltılar. Burası, Hitler'in silâh deposu olmuş, (59'da ve tekrar 66'da) yükselen dumanlar, Liebarmann'a, barış zamanı endüstrisinin dumanları olarak görünmezdi. Savaşı hatırlatırlardı ona, bir suçluluk duygusuna kapılırdı. Buraya geldiğinde, kalbinin sıkışmaya, başının dönmeye başladığını hissederdi.

Şimdi de aynı duygulara kapılacağını beklemişti. Ama hayır, kendini oldukça iyi hissediyordu. Fabrika bacalarından yükselen duman, dumandı işte. Manchester ya da Pittsburgh'daki fabrikaların dumanlarından farklı değildi .Artık geçmişten ona bir şeylerin uzandığı yoktu. Aksine yepyeni, bir Mercedes araba içinde uzanan kendisiydi. Hem de tam zamanında. Barry Koehler'in telefonunun üzerinden iki ay geçmişti. Sonunda şimdi harekete geçiyordu. Gladbeck'de Emil Döring hakkında soruşturma yapacaktı. Döring öldürülmüş müydü? Onun başka ülkelerdeki bazı kişilerle ilişkisi var mıydı? Mengele ile **Ülküdaşlar Örgütü**'nün onu öldürmek istemeleri için bir neden var mıydı? Eğer doksan dört kişi gerçekten ölecekse, Döring bunla-

rın ilki olmuştu. Bu gece her şeyi öğrenmiş olacaktı.

Ama... Ya Reuters ekim 16'da ölenlerin bazılarını kaçırmışsa? Şimdi bunları düşünme, Soğukkanlılığını koru.

Baş müfettiş Haas, kuzeyli Almanlara özgü o gırtlaktan gelen konuşmasiyle, «Tuvaletini yapmak için dar koridora girmiş,» demişti, «Kötü şans. Yanlış zamanda yanlış yer seçmiş. «Kırk yaşlarında, sert bakışlı, mavi gözlü, yüzü çopur bir adamdı. Saçları tamamiyle dökülmüştü. Elbiseleri tertemiz, ütülü, çalışma masası düzenliydi. Liebermann'a nazik davranmıştı. «Üçüncü kat duvarı olduğu gibi üzerine çökmüş. Inşaatın baş kalfası birinin duvarı önceden bir manivelayla kurcalayıp kolay yıkılmasını sağlamış olabileceğini söyledi, **ama sorumluluğu üzerinden atmak için böyle** söylemesi gerekirdi zaten değil mi? Bunun aksini kanıtlayacak bir şey bulamadık. Çünkü Döring'i toprağın altından çıkardıktan sonra doğal olarak yaptığımız şey, yıkılma tehlikesi gösteren her şeyi yıkmak oldu. Döring'in ölümünü de tam bir kaza olarak kabul ettik. İnşaat sahipleri Döring'in dul eşiyle bir anlaşmaya vardılar bile. Eğer cinayet olmasından kuşkulansalardı, her halde anlaşmaya varmakta acele etmezlerdi».

«Ama yine de,» dedi Liebermann, «cinayet olabilir. Bu düşünülebilir.»

«Bazı serseriler veya hırsızlar da yapmış olabilir. Döring'in yıkıntıya girdiğini görünce ken-

dilerince eğlenmek istemişlerdir. Evet bu olabilir. Ama Döring'in önceden düşünülerek, kasten öldürüldüğünü aklıma bile getirmedim. Onu izleyen bir insan nasıl olur da üçüncü kata çıkıp bütün bir duvarı Döring'in aşağıda bulunduğu o kısacık süre içinde üzerine yıkabilir? Olacak şey değil bu. Zaten öldüğünde çişini yapıyordu. Iki şişe bira içmişti, iki düzine değil.» Haas gülümsedi.

Liebermann, «Duvar daha önceden yıkılmak üzere hazırlanmıştır,» dedi, «birisi yukarda bekler, diğeri Döring'i oraya getirir.»

«Nasıl?' Neden şurda durup çişini etmiyorsun, dostum? İşaret koyduğumuz yere etmelisin çişini' mi demiştir ona katil? Üstelik Döring bardan tek başına çıkmış. Hayır, Herr Liebermann, bu gibi olayları daha önce de gördüm. Bunun bir kaza olduğundan kuşkunuz olmasın. Caniler işi fazla uzatmazlar: Bıçaklarlar; vururlar, boğarlar. Biliyorsunuz.»

«Tabii öldürecekleri başka kişiler yoksa,» dedi Liebermann. Düşüceliydi. «Daha başkalarını da öldüreceklerse, ölümlerin birbirine benzemesini istemezler.»

«Diğerleri mi?»

«Evet.»

«Döring'in kızkardeşi geldi Frau Döring'i tutuklamam için bana bağırıp çağırdı. Bir de Spinger adlı birini. İlgilendiğiniz kişi bu mu, Herr Liebermann?»

«Belki de. Kimdir?»

«Bir müzisyen. Döring'in kızkardeşine göre de Frau Döring'in sevgilisi Yakışıklı da.»

«Springer kaç yaşında?»

«Otuz sekiz, otuz dokuz yaşlarında. O gece, kaza gecesi Essen opera binasında orkestradaydım. Böylece orada olamayacağını kanıtlıyor.»

«Bana Döring hakkında bir şeyler anlatabilir misiniz? Arkadaşları kimdi? Hangi kulüplere, örgütlere dahildi?»

Haas başını olumsuz salladı. «Bende yalnızca gerekli olan bilgi var. Onu birkaç kez gördüm, ama tanışmadım. Buraya bir yıl kadar önce geldiler. Altmış beş yaşında, bir yetmiş boyunda, seksen altı kilo... »Liebermann'a baktı. «Belki bir şey ilginizi çeker: Üzerinde silâh vardı.»

«Var mıydı?»

Haas gülümsedi. «Müzelik bir şey, bir Mauser. Tanrı bilir kaç yıldır ne temizlenmiş, ne yağlanmış, ne kullanılmış.»

«Dolu muydu?»

«Evet, ama ateş etseydi belki de elini uçurdu.»

«Bana Frau Döring'in adresiyle telefon numarasını verir misiniz? Döring'in kzıkardeşinin de? Barın da. Sonra ben işime gideyim.»

Haas, Liebermann'ı istediği adresleri bir kâğıt parçasına yazdı. «Bu olayla neden ilgilen-

diğinizi sorabilir miyim?» dedi. «Döring bir savaş suçlusu değildi, değil mi?»

Liebermann bir an karşılık vermedi. Sonra, «Sanmıyorum,» dedi, «ama savaş suçlularından biriyle ilişkisi olabilir. Bir söylentiyi araştırıyorum. Sonuç almayabilirim de. Boş çıkabilir.»

Lorelei barındaki barmene, «Kazayı Döring'in bir arkadaşı hesabına inceliyorum,» dedi. «Kendisi bunun bir kaza olmadığını düşünüyor.»

Barmen'in gözleri iri iri açıldı. «Demeyin! Yani birisi kasten mi duvarı...? Vay canına!» Barmen ufak tefek, dazlak kafalı biriydi. Liebermann'ın adını sormadı. Liebermann da söylemedi.

«Devamlı müşteriniz miydi?»

Barmen kaşlarını çattı. Bıyıklarıyla oynadı. «Pek denemez. Her gece gelmezdi. Haftada bir ya da iki kere gelirdi. Bazan da öğleden sonraları.»

«Anladığım kadariyle o gece buradan yalnız başına çıktı, değil mi?»

«Tamam.»

«Buradan çıkmazdan önce yanında biri var mıydı?»

«Yalnızdı. Tam sizin oturduğunuz yerde oturuyordu. Alelacele çıkıp gitti.»

«Ya?»

«Parasının üstünü bile almadı. Almayı bek-

lemedi. Gerçi bahşiş verirdi, ama bıraktığı para kadar değil. Bir başka sefer veririm diye düşündüm.»

«Içkisini içerken sizinle konuştu mu hiç?»

Barmen başını olumsuz salladı. «Durup laflayabileceğim bir gece değildi. Ticaret okulunun dansı vardı... Saat sekizden sonra burası tıka basa doldu.»

Barın tezgâhının öteki ucunda oturan ablak suratlı, melon şapkalı biri, «Beklediği vardı,» dedi, «Durmadan kapıya, beklediğinin gelip gelmediğine bakıyordu.»

Liebermann, «Döring'i tanır mıydınız?» diye atıldı.

«Hem de çok iyi. Cenaze törenine gittim. Pek basit oldu. Şaşırdım.» Barmen'e, «Törende kim yoktu, biliyor musun? Oschsenwalder. Onun gelmemesine şaştım. Gelmemesi için ne gibi önemli bir işi olabilirdi ki?» Yaşlı, melon şapkalı adam büyük bira kadehini iki eliyle tutup içti.

Barmen, «Özür dilerim,» dedi Liebermann'a, Birkaç müşterinin oturduğu yere doğru gitti.

Liebermann kalktı. Domates suyunu ve çantasını alarak yaşlı adamın yanına gitti.

«Döring genellikle burada, bizimle beraber otururdu,» dedi yaşlı adam. Elinin tersiyle ağzını sildi. «Ama o gece tezgâhın tam orta yerinde yalnız başına oturdu. Durmadan kapıya bakıyordu. Birini bekliyordu. Sık sık da saatine bakıyordu. Apfel, onun beklediği kişinin bir gece

önce gelen satıcı olduğunu söyledi. Döring, konuşkan bir insandı. Ölümüne üzüldük desem yalan olur. Beni yanlış anlamayın. Ondan hoslanırdık. Ama aynı hikâyeleri tekrar tekrar anlatır, bizi bıktırırdı. İyi hikâyelerdi, ama insan kaç kez aynı şeyleri dinleyebilir ki? Durmadan başkalarından nasıl daha akıllı olduğunu söyleyip övünürdü.»

«Bir gece önce bir satıcıyla mı konuşuyordu?»

Yaşlı adam başını olumlu salladı. «Önce hepimize birden konuşuyordu. Tıptan. Sonra Döring'le ikisi konuştular. Döring konuşuyor, adam da gülüyordu.»

O sırada Barmen yanlarına geldi. «Tamam,» dedi, «bakın söylemeyi unuttum. Döring kazadan **önceki** gece buradaydı. Bu olanaksız, olağanüstü bir şey. Yani iki gece üstüste gelmesi.»

«Karısının kaç yaşında olduğunu biliyor musunuz?» dedi yaşlı adam, «önce kızı zannetmiştim, meğer karısıymış.»

Liebermann barmene, «Döring'in konuştuğu satıcıyı hatırlıyor musun?» diye sordu.

«Onun satıcı olup olmadığını bilmiyorum,» diye barmen karşılık verdi. «Ama hatırlıyorum. Bir gözü takmaydı. Üstelik sık sık da parmaklarını çıtlatıyordu. Bu da benim sinirime dokunmuştu.»

«Kaç yaşlarındaydı?»

«Ellisinde olmalı. Belki de elli beş.» Yaşlı

adama baktı. «Öyle değil mi?»

Yaşlı adam onu onayladı. «Evet, o yaşlarda olmalı.»

Liebermann kucağındaki çantasını açtı. «Ben de bazı resimler var. Uzun bir süre önce çekilmiş. Ama siz bir bakın. Belki de içlerinden biri satıcı olabilir.»

Barmen bir parça daha yaklaşarak, «Memnuniyetle,» dedi. Yaşlı adam da yaklaştı.

Çantasından resimleri çıkartan Liebermann, «Size adını söyledi mi?» diye yaşlı adama sordu.

«Sanmam. Söylediyse bile hatırlamıyorum. Ama bir gördüğüm yüzü bir daha unutmam.»

Barmenle yaşlı adam resimlerin üzerine eğildiler. Liebermann, «Bunlar otuz yıl öncesinin resimleri,» diye onları uyardı.

Başlarını kaldırıp Liebermann'a baktılar. Yaşlı adam, «Tanıyamadım,» dedi. Bira kadehini aldı.

Barmen, «Bize otuz yıl öncesinin resimlerini gösterip bunlardan şimdi elli elli beş yaşlarında olan birini tanımamızı isteyemezsiniz,» dedi. «Üstelik bir ay önce gördüğümüz birini.»

Liebermann, «Üç hafta önce,» diye düzeltti.

Yaşlı adam birasından içti.

Liebermann onlara, «Bunlar savaş suçluları,» dedi, «hükümetiniz tarafından aranıyorlar.»

Yaşlı adam, «**Bizim** hükümetimiz tarafından,» dedi. Bira kadehini plastik altlığın üzerine bıraktı. «Senin değil.»

«Doğru. Ben Avusturyalıyım.»

Barmen uzaklaştı. Ablak yüzlü yaşlı adam onun peşinden baktı.

Lieberman, ellerini resimlerin üzerine koyarak, «Arkadaşınız Döring'i bu satıcı öldürmüş olabilir,» dedi.

Yaşlı adam birasına baktı. Dudaklarını büzmüştü. Bardağın sağını kendisine doğru çevirdi.

Liebermann ona acı acı baktı. Resimleri toplayıp çantasına koydu. Çantasını kapadı.

Geri gelen barmen, «İki mark,» dedi,

Liebermann tezgâhın üzerine bir beş marklık koydu. «Telefon için bir parça bozukluk istiyorum, lütfen.»

Telefon kabinine gitti, Frau Döring'in numarasını çevirdi. Hat meşguldü.

Döring'in kızkardeşini denedi. Cevap alamadı.

Kabinin içinde çantasını bacaklarının arasına sıkıştırmış, bir kulağını çekiştirerek Frau Döring'e ne söylemesi gerektiğini düşünüyordu. Nazi avcısı Yakof Liebermann'a düşmanca davranma olasılığı vardı. Böyle bir olasılık bulunmasa bile görümcesinin suçlamalarından sonra bir yabancıyla konuşmak istemeyebilirdi. Ondan bir randevu nasıl koparabilirdi? Pforzeim'de Klaus von Palmen'in kendisinden daha iyi sonuçlar elde edebileceğini düşündü. Von Palmen'i geçmeliydi.

Frau Döring'i yine aradı. Telefon öteki uçta çalışıyordu.

«Evet?» Bir kadın. Telaşlı. Sinirli.

«Frau Klara Döring'le mi konuşuyorum?»

«Evet, Kimsiniz?»

«Ben Viyana'dan Yakof Liebermann.»

Sessizlik. Sonra: «Yakof Liebermann mı? Şu... Nazileri bulan kişi mi?» Şaşırmış, hayret etmişti. Ama sesi düşmanca değildi.

«Onları arayan,» dedi Liebermann. «Yalnızca bazan bulabilen kişi. Ben burada, Gladbeck'teyim Frau Döring. Acaba bana bir parça zaman ayırır mısınız diye merak ettim, yarım olsun yeter. Sizinle ölen kocanız hakkında görüşmek istiyorum. Kendisi bilmeden, ilgilendiğim kişilerin işlerine karışmış olabilir. Sizinle gelip konuşabilir miyim? Sizin için uygun olan bir zamanda?»

Geriden klarnet sesi geliyordu. Mozart mı? «Emil...»

«Emin değilim. Bilmeden karışmış olabilir. Şimdi evinizin yakınlarındayım. Gelebilir miyim? Yoksa benimle bir başka yerde mi buluşmak istersiniz?»

«Hayır, sizinle görüşemem.»

«Frau Döring, rica ediyorum. Çok önemli.»

«Hayır. Şimdi olmaz.»

«O halde yarın? Buraya salt sizinle konuşmak için geldim,» Klarnet sesi kesildi. Sonra yeniden başladı. Çaldığı son bölümü tekrarladı. Kesinlikle Mozart'tı. Frau. Döring'in aşığı Springer mi çalıyordu? Kadın onu bu yüzden mi reddediyordu? «Frau Döring?»

«Pekâlâ. Saat üçe kadar çalışıyorum. Yarın saat dörtte gelebilirsiniz.»

«Frankenstrasse on iki numara, değil mi?»

«Evet. Apartman numarası otuz üç.»

«Teşekkür ederim. Saat dörtte. Teşekkür ederim. Frau Döring.»

Telefon kabininden çıktı. Barmen'den Döring'in öldüğü yapının yönünü sordu.

«Bina yıkıldı.»

«Ne yandaydı?»

Bardak yıkamakta olan barmen ıslak parmağıyla işaret etti: «Şurada.»

Liebermann, dar bir yoldan yürüdü. Daha geniş bir yola çıktı. Gladbeck sıkıntılı, bakımsızdı.

Liebermann eski fabrika binasının taş duvarlarına baktı. Üç çocuk taşları birbiri üzerine yığarak köprü yapıyorlardı. İçlerinden bir askeri bir sırt çantası takmıştı.

Yoluna devam etti. Öteki sokak Frankenstrasse idi. Bir kadının apartmanlardan birine bir bebek arabasını sokmaya çalışışını izledi. Sonra otelinin yolunu tuttu.

Temiz, az eşyalı odasında Döring'in kızkardeşini yeniden aradı. «Her kimseniz Tanrı sizinle beraber olsun!» diye bir kadın sesi karşılık verdi. «Daha eve şimdi girdik! Bize ilk telefon edensiniz.»

Güzel. «Frau Toppat orada mı?»

«Oh, hayır. Özür dilerim, Frau Toppat gitti. Kendisi şimdi Kaliforniya'da ya da oraya var-

mak üzere, Biz evi ondan önceki gün satın aldık. Demek telefon Frau Toppat içindi! Kızının yanına gitti. Adresi ister misiniz? Burada bir yerlerdedir.»

«Hayır, teşekkürler. Zahmet etmeyin.»

«Artık her şey bizim: mobilya, kırmızı balık... Hattâ bahçede sebzemiz bile var. Evi biliyor musunuz?»

«Hayır.»

«Ne fena. Ama bizim için kusursuz bir ev. Yine de Tanrı yardımcımız olsun, elbette. Frau Toppat'ın adresini istemediğinizden emin misiniz. Bulabilirim.»

«İstemiyorum. Teşekkürler. İyi şanslar.»

«Şansımız iyi, ama yine teşekkür ederim Bir parça daha şanslı olmak zarar getirmez.»

Liebermann telefonu kapadı. İçini çekti. Başını salladı,

Yıkandıktan, ilâçlarını aldıktan sonra küçücük yazı masasına oturdu. Çantasını açtı. Frieda Maloney'in işlediği suçlar üzerine yazdığı yazıyı çıkardı.

●

Kapı, kısa, sert zincirin izin verdiği kadar açıldı. Bir oğlan çocuğu alnındaki siyah saçları iterek aralıktan baktı. On üç yaşlarında kadardı. Sıska ve sivri burunluydu.

Liebermann yanlış adrese gelip gelmediğini

merak etti. «Burası Frau Döring'in apartmanı mı?»

«Siz Herr Liebermann mısınız?»

«Evet.»

Kapı yeniden kapandı. Zincirin sürülmesinden çıkan ses duyuldu.

Çocuk, Döring'in torunu olmalı, diye düşündü Liebermann ya da —Frau Döring, Döring'den çok genç olduğuna göre — oğluydu. Belki de Frau Döring yalnız kalmamak için komşu çocuğunu çağırtmıştı.

Her kim idiyse, çocuk kapıyı ardına kadar açıp Liebermann'ı içeri aldı. «Frau Döring evde mi?»

«Telefonda.» Çocuk, şapkasını almak için elini Liebermann'a uzattı.

Lieberman şapkasını verirken gülümsedi. «Sen onun torunu musun?» diye sordu.

«Oğluyum.» Oğlanın sesinde bu aptalca soruyu küçümsediğini belirten bir anlam vardı. Kapısı aynalı dolabı açtı.

Liebermann çantasını yere bırakıp paltosunu çıkardı. Portakal rengi, krom ve cam eşyalarla dolu oturma odasına bir göz attı. Oda bir eşya deposu gibiydi.

Yine gülümseyerek paltosunu çocuğa verdi. Çocuk paltoyu bir askıya astı. Dolapta birkaç manto, palto vardı. Mantolardan biri leopar derisindendi. Raftaki kutuların, şapkaların gerisinden bir kuş, doldurulmuş bir karga ya da

başkası Liebermann'a bakıyordu. «Oradaki kuş mu?» diye sordu Liebermann.

«Evet. Babamındı.» Oğlan dolabın kapısını kapadı. Açık mavi gözleriyle Liebermann'a baktı.

Liebermann yerden çantasını aldı.

Oğlan, «Nazileri yakaladığınızda öldürüyor musunuz?» diye sordu.

«Hayır.»

«Neden öldürmüyorsunuz?»

«Bu yasalara aykırı; üstelik onları yargılamak daha iyi. Böylece insanlar daha çok şey öğrenirler.»

«Ne öğrenirler?» Çocuk kuşkuluydu.

«Nazilerin kim olduklarını, ne yaptıklarını.»

Oğlan oturma odasına döndü.

Orada bir kadın duruyordu. Ufak tefek, sarışın. Siyah bir etekle ceket giymişti. İçinde bej rengi, dik yakalı bir kazak vardı. Kırk yaşlarında, güzel bir kadındı. Başını yana eğerek gülümsedi. Ellerini sinirli sinirli önünde kavuşturmuştu.

«Frau Döring?» Liebermann ona yaklaştı. Kadın elini uzattı. El sıkıştılar. «Beni kabul ettiğiniz için teşekkürler,» dedi Liebermann. Karının yüzü boyalıydı. Yeşilimsi mavi gözlerinin dış kısımlarında bir iki kırışık vardı.

Frau Döring çekine çekine, «Lütfen,» dedi «bana kimlik kartınızı gösterebilir misiniz?»

«Elbette. Çok iyi ediyorsunuz.» Çantasını öteki eline geçirerek ceketinin iç cebine uzandı.

«Eminim ki...» dedi Frau Döring, «siz... Kim olduğunuzu söylediniz. Ama ben...»

Oğlan, «adının baş harfleri şapkasının içinde yazıyor,» dedi. Liebermann'ın arkasındaydı. «Y.S.L.»

Liebermann pasaportunu uzatarak Frau Döring'e gülümsedi. «Oğlunuz bir dedektif gibi çalışıyor.» Oğlana döndü: «Çok iyi. Baktığını bile farketmedim.»

Oğlan siyah saçlarını yine alnından iterek gülümsedi.

Frau Döring pasaportu geri verdi. «Evet, oğlum zekidir. Yalnızca biraz tembel. Aslında şimdi klarnet çalışması gerek.»

«Hem kapıya bakıp hem de odamda olamam, değil mi?» diye söylendi çocuk. Oturma odasına yürüdü.

Frau Döring, yanından geçen oğlunun asi saçlarını okşadı. «Biliyorum, yavrum,» dedi, «şaka ettim.»

Oğlan koridora geçti.

Frau Döring, Liebermann'a gülümseyerek, «Gelin oturun, Herr Liebermann,» dedi. Odanın pencereli köşesine doğru gitti. Bir kapı çarpıldı. «Kahve ister misiniz?»

«Hayır ,teşekkür ederim. Sokağın karşı tarafındaki yerde biraz önce çay içtim.»

«Bittner'de mi? Ben de orada çalışıyorum. Sekizden üçe kadar.»

«Sizin için rahat ve güzel bir iş olmalı.»

«Öyle. Brish döndüğünde evde oluyorum.

Pazartesi günü çalışmaya başladım. Hoşuma gidiyor.»

Liebermann kanapeye, Frau Döring de bir sandalyeye oturdular. Kadın dimdik, elleri siyah etekliğini kucağında oturuyordu. Başını yana eğmişti.

«Liebermann, «Önce,» dedi, «başsağlığı dilerim. Üzüntünüzü anlıyorum.»

Frau Döring, ellerine bakarak, «teşekkür ederim,» dedi. En üst perdeden klarnet sesleri gelmeye başladı. Liebermann koridordan yana baktı. Sonra da Frau Döring'e Kadın ona gülümsedi. «İyi çalar,» dedi.

«Biliyorum, Frau Döring. Dün telefonda dinledim. Ondan daha büyük biri çalıyor sanmıştım. Tek çocuğunuz mu?»

Kadın gururla, «Evet,» dedi, «müzisyen olmak istiyor.»

«Inşallah babası ona yeteri kadar para bırakmıştır.» Liebermann gülümsedi. «Bıraktı mı? Kocanız parasını size ve oğluna bıraktı mı?»

Şaşıran Frau Döring başını olumlu salladı. «Bir de kızkardeşine bıraktı. Neden sordunuz?»

«Güney Amerika'daki Nazilerin onu neden öldürmek isteyeceklerini bulmaya çalışıyorum.»

«**Emil'i** öldürmek mi?»

Liebermann, Frau Döring'e bakarak başını salladı. «Başkalarını da.»

Kadın kaşlarını çattı. «Hangi başkaları?»

«Herr Döring'in bağlı olduğu topluluktakiler. Çeşitli ülkelerdekiler.»

«Ama Emil hiç bir örgüte, topluluğa bağlı değildi ki .Ne demek istiyorsunuz? Emil'in Komünist olduğunu mu? Çok yanılıyorsunuz, Herr Liebermann.»

«Almanya dışından mektup almaz mıydı hiç? Telefon?»

«Asla. Hiç olmazsa eve gelmezdi. Bürosundan sorun. Belki de onlar bir şey biliyorlardır. Ben gerçekten bilmiyorum.»

«Bu sabah sordum. Onlar da bilmiyorlar.»

«Bir **seferinde,»** dedi Frau Döring. «üç ya da dört yıl önce kızkardeşi Amerika'dan telefon etti. Oraya gezmeye gitmişti. İşte ülke dışından yapıldığını bildiğim tek telefon konuşması bu. Oh, bir seferinde de ilk karısının erkek kardeşi telefon etti. Italya'dan Gümüşle ilgili bir işe para yatırmasını istiyordu. Ya da Platinle.»

«Yatırdı mı?»

«Hayır. Emil tutumlu, parasını seven bir adamdı.»

Klarnet yukarda, bir gün önceki gibi Mozart'ı çalıyordu. «Klarnet Kuintet» den munietti çalınan. Çok da iyi çalıyordu çocuk. Liebermann, o oğlanın yaşındayken kendisinin ne yaptığını düşündü. Eski piyanoda günde iki üç saat çalışırdı o zamanlar. Ruhu şadolsun, annesi, «Müzisyen olmak istiyor,» demişti dostlarına. Oğlunun müziğe olan yeteneğinden en az Frau Döring'inki kadar gurur duyuyordu. Gelecekte ne olacağını kim bilebilirdi ki? Piyanoya son kez ne zaman dokunmuştu?»

«Anlamıyorum,» dedi kadın, «Emil öldürülmedi.»

«Öldürülmüş olabilir. Bir gece önce bir satıcı onunla oturup konuşmuş. Satıcı saat onda barda görünmediğine göre yıkılmak üzere olan o binada randevulaşmışlardır belki de, Emil Döring oraya tam zamanında gitmiştir.»

Frau Döring başını olumsuz salladı. «Emil kimseyle öyle bir yerde buluşmazdı. Hatta çok iyi tanıdığı biriyle bile. İnsanlardan çok kuşkulanırdı. Naziler onunla neden ilgilensinler?»

«O gece yanına neden silah almıştı?»

«Hep alırdı.»

«Hep mi?»

«Onu tanıdığımdan beri silah taşır. Daima. Tabancasını bana daha ilk buluşmamızda göstermişti. Bir randevuya silahlı gelmeyi, bunu göstermeyi düşünebiliyor musunuz? Ben de bundan pek etkilenmiştim doğrusu.» Genç kadın başını salladı. İçini çekti.

«Kimden korkuyordu?»

«Herkesten. Bürodaki arkadaşlarından, hattâ yüzüne bir parça olsun dikkatli bakanlardan...» Frau Döring öne doğru eğildi. «Emil bir parça... deliydi demeyeceğim, ama normal de değildi. Onu bir seferinde birine götürmeye kalkıştım: Bir doktora. Televizyonda onun gibi kişiler üzerine bir program vardı. Herkesin kendilerine düşman olduğunu düşünen insanlar hakkında. Bunu ona uygun bir dille anlattım. Vay, efendim vay, Kendisine tuzak kurduğumu

ileri sürdü. Onu deli yerine koyuyormuşum. O gece beni nerdeyse öldürecekti!» Frau Döring arkasına dayandı. İçini çekti. Liebermann'a düşünceli düşünceli baktı. «Ne yaptı, size Nazilerin peşinde olduğunu mu yazdı?»

«Hayır, hayır.»

«Peki neden böyle düşünüyorsunuz?»

«Bazı söylentiler var da.»

«Yanlış. Bana inanıp, Herr Liebermann, Emil, Nazilerin hoşuna gidecek bir tipti. Yahudi aleyhtarı; Katolik aleyhtarı. Özgürlük aleyhtarıydı. Herkese, her şeye karşıydı. Yalnızca Emil Döring, kendisi, dışında.»

«Bir Nazi miydi?»

«Olabilir. Ama olmadığını söylerdi. Zaten ben onunla 1952'de tanıştım. Önceki durumunu bilemem. Olmadığını sanıyorum. Elinden gelse hiç bir şey yapmazdı.»

«Savaşta ne yapmış?»

«Ordudaymış. Onbaşı olarak, sanırım. Güç işlerden hep kaçınmış. Arka plânda kalmak için elinden geleni yapmış.»

«Hiç savaşa katılmamış mı?»

«Kendini çok zeki sayardı. Savaşa aptallar gider, derdi.»

«Nerede doğmuş?»

«Essen'in öteki yakasındaki Laupendahl'da.»

«Ve de hep orada mı kalmış?»

«Evet.»

«Hiç Günzburg'a gitmiş mi?»

«Nereye?»

«Günzburg. Ulm yakınında.»

«Böyle bir şey söylediğini hatırlamıyorum.»

«Ya Mengele adı size bir şey hatırlatıyor mu? Herr Döring'den hiç duydunuz mu bu adı?»

Frau Döring ona baktı. Kaşlarını kaldırdı. Başını salladı. Hayır.

Liebermann, «Birkaç sorum daha kaldı,» dedi, «Çok naziksiniz, Frau Döring. Sizi sıktığımın farkındayım. Kocanız önemli bir kişinin yakını mıydı? Örneğin hükümetten birinin?»

Kadın bir an düşündü. «Hayır.»

«Önemli bir kişinin arkadaşı?»

Kadın buna omuz silkti. «Birkaç Essen'liyle ahbaptı. Memurlarla. Bir sefer de Krupp'la el sıkışmış. En önemli anısı buydu.»

«Onunla kaç yıldır evlisiniz?»

«Yirmi iki yıldır. 1952 ağustosunun dördünden beri.»

«Bütün bu yıllar boyunca kocanızın dahil olduğu bir örgütün adını işitmediniz, görmediniz demek?»

«Hayır, asla.»

«Peki, Nazi aleyhtarı olamaz mı?»

«Asla. Nazizme karşı olmaktan çok Nazi taraftarıydı. Oyunu Nasyonal Demokratlara verdi. Ama onlara katılmadı. Hiç bir şeye katılmazdı o.»

Liebermann, arkasına dayanıp çenesini ovuşturdu.

«Emil Döring'i gerçekten kimin öldürdüğünü söylememi ister misiniz, Herr Lieberman?»

Liebermann ona baktı.

Kadın öne doğru eğilerek konuştu: «Tanrı. Aptal, küçük bir köylü kızını yirmi iki yıl süren mutsuzluktan kurtarmak için öldürdü. Ve Erich'e onu sevecek, yardımcı olarak bir baba vermek için. Oğlum müzisyen olmak istediği için kendisine **geri zekâlı, homoseksüel** diyen bir babadan kurtuldu. Naziler dualara karşılık verirler mi, Herr Liebermann?» Frau Döring başını olumsuz salladı. «Hayır, duaları işitmek Tanrı'nın işi. O duvarı Emili'in üzerine ittiği geceden beri Tanrı'ya şükürler ediyorum. Bu işi daha önce de yapabilirdi. Ama yine de iyi oldu. Varsın geç olsun.» Kadın gene arkasına dayandı. Bacak bacak üstüne attı. Güzel bacakları vardı. Tatlı tatlı gülümsedi. «Evet,» dedi, «Erich güzel çalıyor değil mi? Bu adı unutmayın: Erich Döring. Bir gün onun adını konser salonlarının önündeki afişlerde göreceksiniz!»

Liebermann Frankenstrasse 12'den çıktığında alacakaranlık çökmek üzereydi. Kaldırımlar acele acele yürüyenlerle, caddeler otomobiller, troleybüslerle dolmuştu. Liebermann onların arasında yürüdü.

Döring bir hiçti: boş, bencil, kendisinden başka hiç kimse için önemli olmayan bir kişi. Dünyanın hemen hemen öteki ucundaki Nazi-

lerin düşmanlığını çekecek belirgin bir neden yoktu. Bardaki satıcı mı? Herhalde yalnız bir insandı o. Kaza gecesi Döring'in bardan telaşlı çıkışı mı? Bir erkeğin bardan telaşlı, acele çıkmasının bir sürü yakın nedeni olabilirdi.

Demek ki 16 ekim kurbanı ya Fransa'da Chambon ya da İsveç'teki Perrson olmuştu.

Ya da Reuters'in gözünden kaçan başka biri.

Ya da hiç kimse.

Barry, Barry! Bana neden telefon ettin?

Kalabalık Frankenstrasse'nin güney yanında daha hızlı yürümeye başladı.

Kuzey yanında da Mundt hızlı hızlı yürüyordu. Dudaklarına yanmamış bir sigara sıkıştırmıştı. Kolunun altında gazete vardı.

●

Berrak, yağışsız bir geceydi, ama bağlantı yine de bozuktu. Mengele'nin duyduğu, «Liebermann, ilk öldürdüğümüz kişi olan Döring'in oturduğu yerde soruşturma yapıyor... **çatırtı, çatırtı, çatırtı**... Asker resimleri göstermiş... **çatırtı, çatırtı, çatırtı**... Solingen'de... Aynı işi... **çatırtı, çatırtı, çatırtı**... bir patlamada ölen kişi için de yapıyor... Tamam.»

Mengele, boğazına kadar yükselen safrayı yutarak önündeki düğmeye basıp, «Lütfen tek-

rarlar mısın, albay,» dedi, «tam olarak anlayamadım. Tamam.»

Sonunda anladı. Duydu.

Mendiliyle buz kesilen alnını silerek, «İlgilenmediğimi söyleyemeyeceğim,» dedi. «Bizim hiç bir ilişkimiz olmayan birinin ölüm nedenini araştırıyorsa o zaman daha bir şey bilmiyor demektir. Tamam.»

«Döring'in apartmanı... Öğleden sonra dörtte oraya gitmiş tam bir saat kalmış... Tamam.»

«Ah, Tanrım.» Mengele yine düğmeye bastı. «O halde Liebermann'ın icabına bakmalı hemen. Aynı fikirdesin, değil mi? Tamam.»

«Çok dikkatli olmalıyız... Bir karar verilir verilmez sana bildiririm. İyi haberlerim de var. Mundt... ikinci müşteriyi tam tarihinde ziyaret etti... Ditto Hessen, Farnbach da aradı. Soruları vardı soracak. İkinci müşteri eski kumandanıymış. Daha sonra bir İsveç kimliği sağlayarak İsveç vatandaşı olmuş. Bunu bizim bilip bilmediğimizi sordu.»

«Bu yüzden görevini geri bırakmamış ya? Tamam.»

«Yo, hayır. Böylece çizelgenin üzerine üç işaret daha koyabilirsin. Tamam.»

«Liebermann'ın icabına derhal bakılmalı. Ya Solingen'deki adamla yetinmez de soruşturmaya devam ederse? Tamam.»

«Liebermann'ın Almanya içinde öldürülmesine karşıyım. Tamam.»

«O halde Almanya dışına çıkar çıkmaz. Tamam.»

«Duygularını elbette göz önünde tutacağız, Josef. Tamam, bitti.»

Mengele mikrofona baktı. Bıraktı. Kulaklıklarını çıkarttı. Telsizi kapadı.

Sonra verandaya çıktı. Gülümsedi. «Özür dilerim,» dedi. Oturdu. General Farina, Franz ve Margot Schiff'le briç oynadı.

Onlar gidince bir fener alıp düşünmek için nehir kıyısına yürüdü. Görevli adama bir şeyler söyledi. Sonra nehir kıyısındaki bir toprak yığınının üzerine oturup bir sigara yaktı. Yakof Liebermann'ı düşünüyordu. Seibert'i, Örgüt'ü düşünüyordu. En soylu ideallere ömür boyu bağlılığını düşünüyordu. Dünyanın en iyi, en üstün ırkının daha da yükselmesi... O burnunu her yere sokan Yahudi, bu idealin gerçekleşmesini köstekleyebilirdi. Yahudilerden daha aşağılık, kötü kim vardı?

İkinci sigarasını nehre doğru fırlattı. Nöbetçiye. «Uyuma,» diyerek eve yürüdü.

Sonra içinden otların bürümüş olduğu 'fabrika'ya giden yola sapmak geldi. Bu yolda o geçmiş zamanın sabahlarında genç Reiter, von Sweringen, Tina Zygorny -ne yazık ki şimdi hepsi de ölmüştü- neşeyle buluşurlardı.

İşte oradaydı, uzun, alçak kapı... Her yanını sarmaşığa benzer ağaçlar sarmıştı. Pencerelerin tahta çerçevelerinin boyası dökülmüş-

tü. Camlar kırılmıştı. (Hizmetçilerin çocuklarının işi, Allah kahretsin onları).

Ön kapı bir menteşeye bağlı olarak sallanıyordu. Tina Zygorny o erkekçe gülüşüyle bir kahkaha atmış, von Sweringen kükremişti: «Kalk ve Parla! Güzellik uykusu yetti!»

Şimdi çevrede yalnızca sessizlik vardı.

Feneri önünde tutarak Mengele merdivenleri çıkıp içeri girdi. Buraya son gelişinin üzerinden en azı beş yıl geçmişti...

Güzel Bavyera! Poster duvara yapışmıştı. Tozlu, uçları yırtıktı: Gökyüzü, dağ, çiçekli kırlar.

Mengele gülümsedi. Fenerin ışığını başka yöne çevirdi.

Toz toprak içindeki odada gezindi.

Diğer boş odalara baktı. On yıldan fazla zaman önce burası pırıl pırıl, canlıydı.

Her şey alınıp atılmış ya da bir kliniğe verilmişti. Yahudilerin eline geçmesin diye. O günlerde güçlüydü. Yahudiler. Komando İsak ve diğerleri... Onların eline hiç bir ipucu vermemeliydiler.

Orta koridordan geçti. Yatakhaneye geldi. Ot döşekler hâlâ duruyordu. Ama dağınıktılar.

Bakalım bir düzine ot yatak ne işinize yarayacak, Yahudi köpekleri.

Yatakların arasından gülümseyerek, hatırlayarak geçti.

Duvarın dibinde bir şey parladı.

Mengele yaklaştı. Fenerini tuttu. Sonra e-

ğilip aldı. Üzerindeki tozları üfledi. İnceledi. Hayvan pençeleri; halka biçiminde... Bir kadın bileziği yani. Şans getirsin diye mi? Hayvanların güçleri bu bileziği takana geçer miydi?

Bunu çocukların bulamamış olması gariptİ.

Evet, bu bileziğin yıllardan beri burada durması ve Mengele'nin bu korku ve tedirginlik dolu gecede onu bulması şansının yolunda gideceğini gösteriyordu. Bileziği avucunda sıktı. Sonra bileğine taktı. Salladı. Pençeler adeta dans eder gibi sallandılar.

Bakışlarını çevresinde gezdirdi. Sonra başını kaldırıp yıkılmış çatı direklerinin arasından yıldızlara baktı; ve kendisini izleyen Führer'ine,

Seni yenik düşürmeyeceğim!

4

Klaus von Palmen önündeki kalın sosisi bıçağıyla keserek, «On bir kişiden yalnızca dördünü saf dışı bıraktık,» dedi. «Sizce araştırmayı kesmek için zaman çok erken değil mi?»

Liebermann bıçağıyla patetes püresini çatalına yığmaya çalışarak, «Araştırmayı kesmekten söz eden kim?» diye karşılık verdi. «Ben yalnızca ta Fagers'ta'ya kadar gitmeyeceğimi söyledim. Ama başka yerlere gitmeyeceğimden söz etmedim. **Bir başkasından** Fagersta'ya gitmesini istemeyeceğimi de. Fagersta'ya bir çevirmene gerek duymayacak birini bulmaya çalışacağım.» Patetesli, sosisli çatalını ağzına götürdü.

Frankfurt havaalanındaki Five Continent lokantasındaydılar. Cumartesi akşamı, 9 kasım. Liebermann Viyana'ya dönerken Frankfurt'ta iki saatlik bir mola ayırmış, Klaus da Mannheim'den onunla buluşmaya gelmişti. Lokanta pahalı bir yerdi... Ama delikanlının iyi bir yemeğe ihtiyacı vardı. Klaus von Palmen Pforzheim'deki adamın köprüden düşmeyip atladığını, beş kişinin buna tanık olduğunu öğrenmekle kalmamış, perşembe akşamı Liebermann'la yaptığı telefon konuş-

masından sonra Freiburg'a da gitmişti. Üstelik o hırçınlığı da galiba iyi beslenmemekten ileri gelmişti. Bu çocukların hangisi iyi gıda alıyordu ki? Öyleyse Five Continent'te yemek yiyecekler-di. Zaten sandviç satan o barlardan birinde oturup konuşamazlardı da!

Solingen'deki kimyasal maddeler fabrikasında gece bekçiliği yapan August Mohr, Liebermann'ın daha önce düşündüğü gibi gündüzleri bir hastanede, geceleri de fabrikada çalışıyordu. Itfaiye yetkilileri patlamayı ayrıntılarına kadar incelemiş, bunun önceden hazırlanmış bir şey olmadığına kesinlikle karar vermişlerdi. Üstelik August Mohr'ın, Emil Döring gibi bir Nazi plânına kurban gitmesi olanaksızdı. Okumamış, yoksul bir adamdı. Altı yıldır duldu. Yatalak annesiyle iki odalı bir evde oturuyordu. Savaş yılları da dahil bütün yaşamı boyunca Solingen'deki çelik fabrikasında çalışmıştı. Ülke dışından mektup ya da telefon konuşmaları mı? Ev sahibi kahkahalarla gülerek. «Ülke içinden bile gelmedi, efendim!» demişti.

Klaus, Freiburg'da önce bir ipucu yakaladığını sanmıştı. Sular İdaresinde çalışan Josef Rausenberger, evinin yakınında soyularak bıçaklanmış, komşulardan biri birinin bir gece önce onun evini gözlediğini görmüştü.

«Takma gözlü bir adam mı?»

«Komşu kadın pek farkedememiş. Küçük bir arabada, iri yarı bir adam. Sigara içiyormuş. Kadın polise böyle ifade vermiş. Arabanın mar-

kasını bile farketmemiş. Solingen'de takma gözlü bir adam mıydı?»

«Gladbeck'de vardı. Devam et.»

Ama, Rausenberger uluslararası hiç bir örgütün üyesi değildi. Çocukluğunda iki bacağının dizden aşağısını bir tren kazasında yitirmişti. Bu yüzden askerlik yapmamış, ayağını, yani takma ayağını, Almanya'dan dışarı atmamıştı. Yetenekli, iyi bir işçi, evine bağlı bir koca ve babaydı. Ölünce her şeyi karısına kalmıştı. Nazilere karşıydı. Oyunu onlara vermemişti, o kadar. Schwenning'de doğmuştu. Tek önemli akrabası, **Berliner Morgenpost** gazetesinde çalışan kuzeniydi.

Döring, Müller, Mohr, Rausenberger: Hayal gücü ne denli zorlanırsa zorlansın birer Nazi kurbanı olmaları olanaksızdı. On bir kişiden dördüydü bu.

Liebermann, «Stockholm'de birini tanıyorum,» dedi, «bir oymacı. Aslında Polonyalı. Çok zekidir. Fagersta'ya memnuniyetle gider. Fagersta'daki Persson'la Bordeaux'daki adam iki ana konu. Barry'nin söyleyebildiği tek tarih ekim on altı olmuştu. Eğer bu iki kişi de Naziler tarafından öldürülmediyse, demek ki Barry yanıldı.»

«Tabii o tarihte gerçekten Naziler tarafından öldürülen kişiyi bulamadıysak. Ya da o kişi ekim onaltı da değil da başka bir tarihte öldürüldü.»

«'Şu olmadıkça, bu olmadıkça', 'eğer böyle olsaydı' gibi tahminlerle vakit geçireceğiz. Keşke bana hi çtelefon etmeseydi.»

«Sizi telefonda tam olarak ne dedi? Her şey nasıl oldu?»

Liebermann anlattı.

Garson, boşalan yemek tabaklarını aldı.

O gidince Klaus, «Sizin adınızın da listede olduğunu hiç düşünmediniz mi?» diye sordu. «Telefonu kapatan Mengele olmasa bile, ki o olduğunu hiç sanmıyorum, bir başka Nazidir. O da Barry'nin kiminle konuştuğunu bulmayı üstüne görev edinecektir. Otelin santral memuru onun kiminle konuştuğunu her halde bilir.»

Liebermann gülümsedi. «Ben daha altmış iki yaşındayım.» «Üstelik devlet memuru da değilim.»

«Alay etmeyin. Eğer katiller şunu bunu öldürmeye yollanıyorsa, bunlardan birine, hepsinden önemli bir görev neden verilmesin?»

«Hâlâ yaşadığıma göre beni listelerine almadılar.»

«Belki de bir süre beklemeye karar vermişlerdir. Siz her şeyi öğrendiniz diye Ülküdaşlar Örgütü bu operasyonu ertelemiş de olabilir.»

«Ben de sana bunu anlatmaya çalışıyorum.»

«Tehlikede olduğunuzu anlamıyor musunuz?»

Garson Klaus'un önüne kirazlı pasta, Liebermann'ın önüne de bir Linzer turtası koydu.

Klaus'un kahvesini, Liebermann'ı çayını da getirmişti.

O gidince Liebermann, «Uzun bir süreden beri tehlike içinde yaşıyorum, Klaus,» dedi. «Artık tehlikeyi aklıma getirmez oldum. Yoksa Merkez'i kapatıp başka bir şeyler yapmam gerekirdi. Haklısın: eğer bir takım Nazi katilleri varsa, ben de büyük olasılıkla öldürülecekler listesindeyimdir, İşte gerçeği araştırıp bulmaktan başka yapılacak bir iş yok. Ben Bordeaux'ya gideceğim, arkadaşım Piwowar'ı da Fagersta'ya yollayacağım. Eğer bu kişiler de Nazilerin kurbanı olmamışlarsa, birkaç tanesini daha araştıracağım. Salt emin olmak için.»

Kahvesini karıştıran Klaus, «Fagersta'ya ben de gidebilirim,» dedi. «Bir parça İsveççe konuşurum.»

«Senin için uçak bileti almak zorunda kalırım, Klaus. Tamam mı? Piwowar için buna gerek yok. Sonra derslerini ihmal etmemen gerek.»

«Bir ay derslere devam etmesem de yine de okulu birincilikle bitiririm.»

«Ah, Tanrım, Ne beyin. Söyle bakayım, nasıl böylesine zeki oldun, sen?»

«Size bir şey söylesem çok şaşırırsınız, Herr Liebermann.»

Liebermann ciddi, ilgiliyle dinledi.

Klaus'un annesiyle babası eski Nazilerdendi. Annesinin Himmler'le yakın ilişkisi olmuş, babası Luftwaffe'de albaylık yapmıştı.

Liebermann'a yardım önerisinde bulunan hemen hemen bütün genç Almanları, eski Nazilerin çocuklarıydı. İşte Liebermann'a Tanrıyı düşündüren bir kaç şeyden biri de buydu: Tanrı vardı. Bir parça elini ağır tutuyorsa bile yine de adaleti yerine getirmekten kaçınmıyordu.

●

«Çok kötüyüz.»

«Hayır, değiliz, aksine çekiciyiz. Bunu bir filmde yapmamız gerekirdi.»

«Ne demek istediğimi biliyorsun. Bize bak bir, Bir, iki, üç... Tuppence adımı unuttuğunu söylüyor.»

«Margaret'in kısaltılmışı olan Meg.»

«Tam adım.»

«Reyneolds, Tuppence Lütfen, Hemşire Reynolds.»

«Bu karanlıkta cüzdanımı bulamamam.»

«Mmmm, evet, öyle. Ama çok iyi.»

Genç kadın utançla kızararak, «Yalnızca bu geceyle kalmayacak, değil mi?» diye sordu.

«Bunu mu düşünüyordun?»

«Hayır, turşunun fiyatını düşünüyordum. Elbette bunu düşünüyorum! «Dolambaçlı yollara sapma.»

«Niyetim kaçamak yapmak değil, Meg. Korkarım yalnızca bu geceyle yetineceğiz. Ama benim yüzümden değil. Bu konuda seçim hakkına sahip değilim. Buraya yollandım... Biriyle

bir iş görmek için. O kişi de senin çalıştığın hastanede oksijen çadırında yatıyor. Ailesinden başka kişiler de içeri alınmıyor.»

«Harrington mu?»

«Tamam. Üstüne bastın. Eğer ona ulaşamadığımı üstlerime bildirirsem beni hemen Londra'ya çağırırlar.»

«Harrington iyileşince yine gelir misin?»

«Sanmam. Bir başka görev verirler, bana. Buraya başkasını yollarlar. Tabii Harrington iyileşirse.»

«Haklısın, Herrington altmış altı yaşında. Oldukça kötü bir krizdi. Allahtan bünyesi sağlam. Her sabah saat sekizde idman olsun diye koşar. Koşmanın kalbe yararı dokunduğunu söylerler, ama altmışaltı yaşında biri için hiç doğru değil. Aksine zararı dokunur.»

«Onunla görüşememen ne fena, Burada en azından iki hafta kalabilirdim. Noel'de buluşur muyuz dersin? Bizim mağaza Noel'de kapanır da. Serbest olabilir misin?»

«Belki de...»

«Ne güzel! Kensington'da bir katım var. Yatağım bundan çok daha yumuşak.»

«Alan, hangi işte çalışıyorsun?»

«Söyledim ya.»

«Bana hiç de satıcılık gibi gelmedi. Satıcıların, sattıkları eşyaları koydukları çantaları olur. Ne satıyorsun, ha? Aslında satıcı değilsin, değil mi?»

«Akıllı Meg. Sen sır tutmasını bilir misin?»

«Elbette.»

«Gerçekten mi?»

«**Evet,** bana güvenebilirsin, Alan.»

«Ben Maliye Bakanlığında çalışıyorum. Geçen on ya da yirmi yıl içinde Harrington'un vergi kaçakçılığı yaptığı ihbar edildi.»

«Buna inanmam. O bir sulh hakimi!»

«Zaten bu işleri öyle kişiler yapar.»

«Tanrım, Harrington heykeli dikilecek kadar doğru, dürüst bir insandır.»

«Olabilir. Ben de gerçek durumu anlamaya geldim. Evine bir gizli verici radyo yerleştirip bu odadan konuşmaları dinleyeceğim. Böylece ihbarın doğru olup olmadığını ortaya çıkaracağım.»

«Siz böyle mi çalışırsınız?»

«Çoğunlukla, Hastanedeki odası evinden daha iyi olur aslında. İnsan hastanede tedirgindir, telaşlıdır. Karısına, çoluğuna çocuğuna parasını nerede sakladığını söyler, avukatına bir iki şey fısıldar... Oysa hastaneye giremiyorum Sorun bu. Hastane yöneticiyle konuşabilirim, ama o da Harrington'un dostu olabilir. Buna izin vermez. Ya da gider Harrington'a her şeyi anlatır. Al başına belayı...»

«Seni canavar herif, seni!»

«Meg! Ne oldu...»

«Şimdi her şeyi anladım. O dediğin şeyi Harrington'un odasına benim koymamı istiyorsun. İşte bu yüzden, acaip bir 'raslantıyla' be-

nimle tanıştın. Ah, Tanrım... Bir şeyin peşinde olduğunu anlamalıydım. Yoksa benim gibi evde kalmış, modası geçmiş bir kızla neden ilgilenecekmişsin...»

«Meg! Böyle konuşma yavrum.»

«Ellerini çek üstümden! Bana yavrum da deme. Ah, Tanrım, ne eşşekmişim!»

«Meg, sevgilim, uzan yatağa, kımıldama...»

«Defol! Harrington'un vergi kaçırmasına sevindim! Zaten vergilerinizle iliğimizi kanımızı sömürüyorsunuz.»

«Meg! Evet, haklısın; doğru. Bana yardımcı olmak isteyeceğini umuyordum. Bu yüzden tanıştık. Ama burada bulunmamızın nedeni bu değil. Maliye Bakanlığına hoşuma gitmeyen bir kızla yatacak kadar bağlı mıyım sanıyorsun? Hem de seninle on beş gün beraber olmayı neden hesaplayayım? Bütün sözlerim doğru, Meg. Ben iri yarı, olgun ve dolgun kadınlardan hoşlanırım. Noel'de yanıma gelmeni de gerçekten istiyorum.»

«Sana inanmıyorum.»

«Ah, Meg... İnanman için ne yapmamı istersin. On beş yıldan beri ilk kez hoşuma giden bir kadınla karşılaştım, Meg, Bu kadın sensin. Şimdi her şeyi aptallığımla berbat ettim.' Yat, sevgilim. Bir daha Herrington adını ağzıma almayacağım. Artık yalvarsan da bana yardımcı olmanı istemem.»

«Merak etme yalvarmayacağım.»

«Sen yat, sevgilim... Tamam... Bırak sana

sarılayım, bu güzel, kocaman... Mmmmmm! Ah, Meg, sen cenneti ta kendisisin! Mmmmmm!»

«Alçak herif...»

«Ne yapacağım, biliyor musun? Yarın Londra'ya telefon edip Harringfon'un iyileşmekte olduğunu, elimden geleni yaptığımı söyleyeceğim. Belki de perşembe ya da cumaya kadar burada kalmayı başarırım. Mmmmm! Ben hemşirelere bayılırım. Biliyor muydun bunu? Annem hemşireydi, Mary de. Yani karım. Mmmmm!»

«Ah...»

«**Sen** benden hoşlanmayabilirsin, ama memelerin hoşlanıyor.»

«Noel için söylediklerin doğru mu, kepaze herif.»

«Yemin ederim ki doğru. Boş olduğumuz başka zamanlarda da buluşabiliriz. Hattâ işini Londra'ya bile nakledebilirsin. Hiç bunu yapmayı düşündün mü? Bir hemşire başka bir hastanede iş bulmakta güçlük çekmez, değil mi?»

«Ah, yapamam. Böyle birdenbire düzenimi bozamam: Alan? Gerçekten... Gerçekten burda iki hafta kalabilir misin?»

«Eğer, gizli dinleme cihazını yerleştirebilsem daha da çok kalabilirdim. Harrington'un oksijen çadırından çıkıp başkalarıyla konuşmaya başlayacağı zamana kadar burada beklemek zorundayım, değil mi ya? Ama bu işi sana yaptırtmayacağım? Meg. Çok ciddiyim.»

«Biliyorum...»

«İlişkilerimizin bozulmasına izin veremem.»

«Ah, saçmalama. Ne alçak bir adam olduğunu biliyorum zaten. Onun için dediklerini yapsam ne farkeder ki? Ben hükümete yardımcı olmak istiyorum, sana değil.»

«O halde... Görevimin yerine getirilmesine engel olmamalıyım.»

«Ne yapmam gerekiyor? Ben elektrikten hiç anlamam.»

«Anlamana gerek yok. Yalnızca Harrington'un odasına bir paket sokacaksın. Bir şeker kutusu büyüklüğünde paket. Hem de çiçekli bir kâğıda sarılı. Bütün yapacağın iş bu kâğıdı açıp paketi Harrington'un yatağına yakın bir yere bırakmak... Bir rafa, başucu masasına olabilir... Başına ne kadar yakın koyarsan o kadar iyi... Sonra da kutuyu aç.»

«Hepsi bu kadar mı? Yalnızca açacak mıyım?»

«Araç otomatik olarak çalışmaya başlar.»

«Ben böyle şeylerin çok küçük olduğunu sanırdım.»

«Telefon tipinde olanlar küçüktür. Ama bunlar değil.»

«Parlama falan yapmaz, değil mi? Oksijen var ya orda.»

«Yok canım. Şekerlemelerin altında yalnızca bir mikrofunla verici var. Kutuyu ancak gereken yere yerleştirdikten sonra aç.»

«Kutu hazır mı? Yarın koyabilirim.»

«Aferin!»

«Harrington'ın bir vergi kaçakçısı olduğunu

düşünüyorum da. Mahkemeye verilirse kıyamet kopacak!»

«Delilleri toplayıncaya kadar bundan kimseye söz etme.»

«Yok, asla etmem. Biliyorum. Masum olduğunu kabul etmeliyiz önce. Ne heyecanlı şey! Kutuyu açtıktan sonra ne yapacağımı biliyor musun, Alan?»

«Hayal edemiyorum.»

«Kutuya bir şey fısıldayacağım, yarın akşam yapmamızı çok **isteyeceğim** bir şey fısıldayacağım.

«Kutuyu açtığın anda ben onu burdan soluğumu keserek dinleyeceğim, seni yaramaz, Meg, seni! Ah, şahanesin sevgilim.»

●

Liebermann Bordeaux'la Orleans'a, arkadaşı Piwowar da Fagersta'le Göteborg'a gitti. Bu kentlerde ölen altmış beş yaşındaki dört devlet memuru da, daha önceki dört kişi gibi Nazilerin öldürülebileceği türden kişiler çıkmadılar.

Reuters'den yeniden kupürlerle dolu bir zarf geldi. Bu kez yirmi altı kişi. Bunlardan altısı «mümkün» listesine alındı. Şimdi ekimin on altısındaki üç kişi de dahil onyedi kişi vardı. Artık Liebermann Barrü'nin yanıldığından hemen hemen emindi. Ama kendi kendine durumun ne denli kritik olduğunu tekrarlayarak bunlardan

beşini daha inceledi. İncelenmesi en kolay olanları. Danimarka'daki iki işi, orada oturan bir vergi tahsildarı olan arkadaşı Goldschmidt'e, Hamburg, yakınlarındaki Trittau'daki olayı da Klaus'a verdi. Ingiltere'deki iki ölümü kendisi inceledi. Böylece Reading'de oturan kızıyla ailesini de ziyaret etmek fırsatını buldu.

Beşi de diğer sekiz olaydan farklı çıkmadı. Klaus, Dul Schreiber'in kendisiyle konuşmaktan öteye gitmek istediğini bildirdi.

Birkaç kupür daha geldi. Zarfın içinde Beynon'dan bir not vardı: **Artık bu iş için Londra'dan kupür isteyecek nedenim kalmadı. Bir şey çıkartabildin mi?»**

Liebermann ona telefon etti, ama bulamadı.

Bir saat sonra yine telefon etti.

«Hayır, Sydney, bir şey bulamadım. Aklımca olabilir saydığım on yedi kişinin içinden on üçünü araştırdım. Hiç biri de Nazilerin öldürmek isteyecekleri gibi biri çıkmadı. Yine de iyi oldu. Sana zahmet verdiğim için özür dilerim.»

«Önemi yok; oğlan daha ortaya çıkmadı mı?»

«Çıkmadı. Babasından bir mektup aldım. Brezilya'ya iki kez gitmiş, İki kez de Washington'a, Vazgeçmek istemiyor.»

«Yazık. Eğer bir şey bulursa bana da haber ver.»

«Elbette. Tekrar tekrar teşekkür ederim, Sydney.»

Ondan sonra aldığı kupürlerden de bir iş çıkmadı. Liebermann dikkatini, Batı Alman hükümetinin, doksan yedi bin kadın ve çocuğu gaz odalarınca yollayan, o zaman (ve şimdi) kendi adıyla Şili'nin Punte Arenas kentinde yaşayan Walter Rauff'u savaş suçlusu olarak istemesi için bir seri mektup yazmaya yöneltti.

1975 ocağında konferanslar vermek için Amerika Birleşik Devletleri'ne iki aylık bir tura çıktı. New York City'den başlayıp yine New York City'de bitecek olan, ülkenin doğusunu kapsayacak bir turdu bu.

14 ocakta perşembe günü Liebermann, Masachusetts'in Pittsfield kentinde bir İsrailli topluluk önünde konferans verdi. Kitabının karton kapaklı baskısını kendisine imzalatmak için gelen bir kadın, Pittsfield'den değil Leneox'dan geldiğini söyledi.

«Leneox mu?» diye sordu Liebermann. «Buraya yakın mı?»

Kadın gülümseyerek, «Yedi mil uzakta,» diye karşılık verdi, «ama yetmiş mil uzaklıkta da olsaydı gelirdim.»

Liebermann gülümsedi. Teşekkür etti.

Kasımın on altısı. Curry, Jack; Lenox, Massachussets. Listeyi yanına almamıştı, ama ezbere biliyordu.

O gece Liebermann, pencereye vuran karın sesini dinleyerek yattı. Gözüne uyku girmiyordu. Curry. Vergilerle, vergi tahakkuk işleriyle ilgiliydi.

Lieberman bu ölümü de incelemişit. Ama yine de Lenox'a yedi mil uzaklıktaydı. Worcester'e otobüs yolculuğu iki saat alırdı ancak...

Ertesi sabah erkenden ev sahibinin arabasını aldı. Büyük bir Oldsmobile'di bu. Lenox'a gitti. Yeri on on beş santimlik kar kaplamıştı. Daha da yağıyordu. Buldozerler yolları kardan temizliyordu. İnanılmaz bir şeydi bu. Viyana'da olsa bu karda hayat felce uğrardı.

Lenox'da hiç kimse Jack Curry'nin kasten vurulduğunu ileri sürmemişti. Ama Polis Şefi De Gregorio bunun bir kaza olduğundan emin değildi. Kurşun insanı kuşkulandıracak biçimde enseden girmişti. Curry bulunduğunda, ölüli beş altı saat olmuştu. Bir kaza kurşununa kurban gitmediğini gösterecek her şey vardı. Ama o yörede çok dolaşan olmuştu. Polis onca ayak izinden ne gibi bir ipucu bulabilirdi ki? Curry'e düşmanlığı olabilecek birini aramışlar, ama bulamamışlardı. Çünkü Curyr dürüst, anlayışlı saygıdeğer bir vatandaştı. Acaba Uluslararası bir topluluğa ya da örgüte dahil miydi? Yalnızca Rotary kulübüne. Bundan sonrasını Bayan Curry bilirdi. Ama DeGregorio, Bayan Curry'nin konuşmak niyetinde olduğundan pek emin değildi. Kadıncağız Curry'nin ölümünden beri kendisini toparlayamamıştı.

Liebermann öğleye doğru küçük, dağınık bir mutfakta oturmuş, çayını yudumluyordu. Bayan Curry, her an ağlayacak gibiydi. Liebermann tedirgin tedirgin oturuyordu. Emin Dö-

ring'in dul eşi gibi o da kırk yaşlarındaydı .Ama benzerlik burada bitiyordu Bayan Curry, uzun, boylu, zayıf, kısacık kahverengi saçlıydı. Üstelik üzülüyordu da. Dolu dolu olan gözlerini elleriyle bastırarak, «Onu birinin öldürmek isteyeceğini düşünemem,» dedi. «O... dünyanın en iyi insanıydı. Güçlü, iyi, sabırlı ve bağışlayıcıydı... Bir **kayaydı.** Ve de şimdi... Ah, Tanrım! Ben... ben...» Bayan Curry ağlamaya başladı. Sel gibi akan yaşlarını buruş buruş olmuş bir kâğıt mendille sildi. Elini alnına dayayarak hıçkırmaya devam etti.

Liebermann çayını masaya bırakıp çaresiz çaresiz bekledi.

Bayan Curry özür diledi.

Liebermann, «Önemi yok,» dedi. Ne yardımcı olmuştu ya! Yedi millik yolu bu kadını ağlatmak için gelmişti. Artık yaptığı araştırma yetmiyor muydu?

Liebermann arkasına dayandı. Bekledi. Kirli tabaklarla dolu, düzensiz mutfağa baktı. Buzdolabı eskiydi. Kapının arkasına bir karton kutu içinde boş şişeler konmuştu.

Bayan Curry, burnunu mendiliyle silerek, «Kusuruma bakmayın,» dedi, açık renk gözleriyle Liebermanna' baktı.

«Birkaç soru sormak istiyorum, Bayan Curry. Kocanız kendi yaşında kişilerin katıldığı uluslararası bir topluluğa ya da örgüte dahil miydi?»

Dul kadın başını olumsuz salladı. «Amerikan toplulukları,» dedi, «Lejyon, Amvets; Rotary... O yalnızca Rotary kulübe üyeydi.»

«İkinci Dünya Savaşı asker emeklisi miydi?»

«Evet. Hava kuvvetlerinden. Bir de madalyası var.»

«Avrupa'da mı savaştı?»

«Uzak Doğu.»

«Bir de özel bir soru soracağım. İnşallah. kusuruma bakmazsınız. Parasını size mi bıraktı?»

Kadın başını salladı. «Fazla bir şey yok...»

«Doğum yeri neresidir?»

«Ohio'nun Berea kentinde.» Kadının bakışları Liebermann'ın arkasına gitti. «Ne yapıyorsun burada? Neden kalktın?» Liebermann döndü. Döring'in oğlu kapıda duruyordu. Emil, hayır, Erich Döring, ince yapılı karga burunlu, siyah saçları karmakarışıktı. Mavi, beyaz çizgili pijama giymiş, ayakları çıplaktı. Göğsünü kaşıyarak merakla Liebermann'a baktı.

Lieberman yerinden hayretle doğruldu. Almanca konuştu: **Guten Morgen.»** Ama sözler ağzından çıkınca Almanca konuştuğunu farketmişti. Oğlan başını salladı. İçeri yürüdü... **Emil Döring'le Jack Curry birbirlerini tanıyorlardı.** Tanımış olmaları gerekirdi. Yoksa çocuk buraya, onları ziyarete nasıl gelirdi? Giderek çoğalan bir heyecanla Bayan Curry'e döndü: «Bu çocuk nasıl **burada** oluyor?» diye sordu.

«Gribe tutuldu. Zaten kar yüzünden okullar da kapalı. Bu, Viyana'dan Bay Liebermann, Jack,' dedi. Kendisi ünlü bir kişidir. Oh, terliklerini nerde, Jack? Ne istiyorsun?»

Oğlan kusursuz bir İngilizceyle? «Bir bardak greyfurt suyu,» dedi.

Bayan Curry ayağa kalktı. «Tanrım,» dedi, «terliklerin ayaklarına küçülecek! Üstelik hastasın da!»

Oğlan Liebermann'a, Erich Döring'in açık mavi renkteki gözleriyle bakıyordu. «Neyinizle ünlüsünüz?» diye sordu.

«**Es ist doch ganz phantastic!**» (*) dedi Liebermann, «Bir ikiziniz olduğunu biliyor musunuz? Almanya'nın Gladbeck kentinde, tıpkı size benzeyen bir çocuk var.»

«Tıpkı bana mı benziyor?» Küçük Jack Curry kuşkuluydu.

«Tıpkı! Hayatımda hiç böylesine büyük bir benzerlik görmemiştim. Yalnızca ikiz kardeşler birbirine bu kadar benzer.»

«Jack, sen yatağına dön!» dedi Bayan Curry. Elinde bir karton kutu meyve suyuyla buzdolabının yanında duruyordu. «Ben meyva suyunu getiririm.»

Oğlan, «Bir dakika,» dedi.

«Şimdi!» diye bağırdı kadın. «Böyle terlik-

(*) «Fakat bu olağanüstü!»

siz, ceketsiz dolaştıkça hastalığın kötüye gidecek. Hadi odana git!» Bayan Curry gülümsedi. «Veda et ve git.»

«Hey Tanrım,» dedi çocuk, «**allahaısmarladık!**» Odadan hışımla çıktı.

«Hayret edilecek şey,» dedi Liebermann, «Onu, Almanya'daki çocuk sandım ziyaretinize gelmiş gibi... Ses bile aynı... Gözlerdeki bakışlar, hareketler...»

Kadın, «Herkesin bir benzeri vardır,» dedi. Yeşil bir bardağa meyve suyunu dikkatle boşaltı. Benim benzerim Ohio'da imiş. Kocam onunla benim evlenmezden önce tanışmış.» «Şimdi kabalık etmek istemem, ama çok işim var. Görüyorsunuz. Jack'ın evde olması da, cabası. Bence kocamı kimse vurmadı. Bu bir kazaydı. Onun bir tek düşmanı bile yoktu.»

Liebermann gözlerini kırpıştırdı. Başını salladı. Sandalyenin arkalığındaki paltosuna uzandı.

●

Böylesine benzerlik inanılacak gibi değildi.

Benzerliğin yanı sıra, iksii de altmış beş yaşlarında olan iki babanın da birbirinden bir ay arayla kaza sonucu ölmeleri vardı. Ve annelerin yaşlarının kırk bir kırk iki olması. Bu kadar çok benzerlik nasıl bir araya gelirdi?

Arabanın tekerleği sağa çekti. Liebermann

hemen düzeltti. Sileceklerin açtığı temiz yerden bakarak kendini arabayı kullanmaya verdi.

Bu kadarı da raslantı olamazdı. Ama ne olabilirdi ki? Kocasının erdemlerini öven Lenox'lu Bayan Curry'nin, kocasının erdemsizliğini sayıp döken Frau Döring'in oğullarının doğumundan dokuz ay önce aynı karga burunlu, zayıf adamla cinsel ilişkide bulunmaları mümkün müydü? Böyle bir şey olsa bile çocuklar ikiz olamazdı. Ama öyleydiler. Birbirlerinin kesinlikle benzeriydiler.

İkizler...

Mengele'nin ilgisini çeken en önemli konu. Auschwitz toplama kampındaki çalışmalarının konusu.

Öyleyse?

Heidelberg'deki ak saçlı profesör, «İleri sürülen fikirlerin hiç birisi bu sorunda Dr. Mengele'nin parmağı olduğunu ortaya koymuyor,» demişti.

Evet, ama bu çocuklar ikiz değildi. Yalnızca ikiz gibi görünüyorlardı.

Worcester'e giden otobüste de aynı konuyu düşündü.

Bir raslantı olmalıydı bu. Bayan Curry'nin de ilgisiz bir tavırla söylediği gibi herkesin bir benzeri oluyordu. Liebermann da yaşamı boyunca buna birkaç kez tanık olmuştu: Bir Bormann, İki Eichmann, yarım düzineye kadar başkaları. Oysa benzer olmak, aynı olmak değildi ki. Peki, Bayan Curry meyve suyunu bardağa koyar-

ken neden öylesine dikkatli davranmıştı? Ellerinin titremesi kendisini ele verir diye mi korkmuştu? Sonra birden çok iş olduğunu söyleyerek onu adeta kapı dışarı etmesi? Güzel Tanrım, acaba bu iki kadının bu işte parmakları var mıydı? Ama nasıl? Neden?»

Kar dinmişti. Güneş parlıyordu. Massachusetts göz kamaştırıcı beyaz tepeleri ve evleriyle geçip gidiyordu.

Mengele'nin ikizlere olan düşkünlüğü. Onun insanlık dışı bütün çalışmaları bunu gösteriyordu: Öldürülen ikizler üzerinde jenetik değişikliklerin aranması, yaşayan ikizler üzerinde değişiklikler yaratmak...

Şimdi kendine gel Liebermann, ileri gidiyorsun. Erich Döring'i görmenin üzerinden iki aydan fazla zaman geçti. Ve de biraz önce aynı tipte bir çocuk daha... Evet, aralarında şaşırtıcı bir benzerlik var. Kafanda her şeyi birbirine uydurmaya çalışıyorsun sen: İkizler ve Mengele'nin Auschwitz toplama kampındaki denemeleri. On yedi kişiden iki kişinin birbirine çok benzeyen oğulları varsa, ne olmuş? Bunda şaşılacak ne var?

Ama ya ikiden fazlaysa? Ya üç taneyse?

Görüyor musun? Yine aşırı gittin.

Trittau'daki dul kadın Klaus'a aşırı yakınlık göstermişti. Altmış yaşlarında mıydı? Belki. Ama daha genç olması da mümkündü. Kırk bir? Kırk iki?

Worcester'de evinde kaldığı kadın, Bayan Labowitz adında biriydi, denizaşırı telefon açıp açamayacağını sordu. «Parasını ödeyeceğim, elbette.»

«Bay Liebermann! Bizim konuğumuzsunuz. **Telefon sizin!»**

Liebermann üstelemedi. Zaten kaldığı ev şato gibi bir yerdi.

Saat beşi çeyrek geçiyordu. Avrupa'da on bir yirmi beş yani.

Santral memuru, Klaus'un numarasının cevap vermediğini söyledi. Liebermann ona yarım saat sonra yeniden aramasını söyledi. Kapattı. Bir an düşündü. Yine santralı açtı. Adres defterinin sayfalarını çevirip ona Stockholm'de Gabriel Piwowar'la, Odense'de Abe Goldschmidt'in telefon numaralarını verdi.

Tam yemeğe oturuyorlardı ki, numara bağlandı. Liebermann, yemeğe gelen konuklarla, Labowitze ailesinden özür dileyerek kalktı. Kütüphaneye geçti.

Goldschmidt. Almanca konuştular.

«Ne var? İncelemem gereken başkaları mı çıktı?»

«Hayır? Aynı iki kişiyi soracağım. Onların on üç yaşlarında oğulları var mıydı?»

«Bramminge'dekinin vardı. Horve. Kopenhang'daki Okking ailesinin de on üç yaşlarında iki kızı.»

«Horve'nin dul eşi kaç yaşında?»

«Genç. Zaten buna şaşmıştım. Bakayım.

Natalie'den bir iki yaş küçük. Herhalde kırk iki yaşlarında vardı.»

«Oğlanı gördün mü?»

Okuldaydı. **Onunla** konuşmam mı gerekiyordu?

«Hayır, yalnızca kime benzediğini merak ettim de.»

«Sıska bir oğlan. Piyanonun üzerinde resmi duruyordu. Keman çalarken çekilmiş. Kadın resmin eski olduğunu, oğlan dokuz yaşındayken çekildiğini söyledi. Demek şimdi on üç yaşlarında.»

«Koyu renk saçlı, mavi gözlü, sivri burunlu mu?»

«Şimdi nerden hatırlayayım? Saçları koyu renkti, evet. Gözlerinin rengini bilemem. Çünkü resim renkli değildi. Tamam mı?»

«Tamam, Teşekkür ederim, Abe. Güle güle.»

Telefonu kapadı. Ama daha ahize elindeyken yine çaldı.

Piwowar. İbranice konuştular.

«Gidip konuştuğun iki kişinin on dört yaşlarında erkek çocukları var mıydı?»

«Anders Runsten'in vardı.

«Onu gördün mü?

«Runsten'in oğlunu mu? Annesini beklerken benim resmimi yaptı.

«Tarif eder misin?»

«İnce yapılı, siyah saçlı, sivri burunlu.»

«Mavi gözlü mü?»

«Açık mavi.»

«Annesi de kırk iki yaşlarında mı?»

«Söylemiş miydim?»

«Hayır.»

«Nerden biliyorsun o halde?»

«Şimdi konuşamam. Yemekte beni bekleyenler var. Güle güle, Gabriel, kendine iyi bak.»

Telefon yine çaldı. Santral memuru Klaus'un numarasının hâlâ cevap vermediğini bildirdi. Liebermann o numarayı daha sonra isteyeceğini söyledi.

Liebermann yemek odasına döndü. Başı dönüyordu. Sanki yalnızca giysileri, derisi, eti burada Worcester'de oturuyordu, geri kalan bölümü bir başka yerdeydi (Auschwitz'de mi?).

Konuklarla konuştu. Sorular sordu, soruları cevaplandırdı. Dolly Labowitz'i üzmemek için yeteri kadar yemek yedi.

İki arabayla konferans vereceği yere gittiler. Liebermann konuşmasını yaptı. Sorulara cevap verdi. Defterleri imzaladı.

Eve döndüklerinde Klaus'un numarasını yine yazdırdı. Santral memuru, «Orada saat sabahın beşidir,» diye hatırlattı.

«Biliyorum.»

Klaus'un sesi şaşkındı. «Ne? Evet? İyi kaşamlar, Neredesiniz?»

«Amerika'nın Massachusets eyaletinde. Tritau'daki dul kadın kaç yaşlarındaydı?»

«Ne?»

«Trittau'daki dulun yaşı kaçtı? Frau Schreiber'in.»

«Tanrım! Bilmiyorum. Yaşını tahmin etmesi güçtü. Çok makyaj yapmıştı. Kocasından çok genç. Kırk yaşlarında olmalı.»

«On dört yaşlarında bir de oğlu var değil mi?»

«O yaşlarda. Bana kaba davrandı. Annesi rahat konuşabilelim diye onu kızkardeşinin evine yolladı.»

«Çocuğu anlat.»

Bir anlık bir sessizlik oldu. «İnce yapılı, boyu benim çeneme geliyor. Mavi gözlü, koyu kahverengi saçlı, sivri burunlu, Ne oluyor?»

Liebermann önündeki telefona bakıp sustu.

«Herr Liebermann?»

«Aradaki bağlantıyı buldum.»

«Tanrım! Nedir?»

Liebermann derin bir soluk aldı. «Hepsinin de erkek çocukları aynı.»

«Aynı ne?»

«Oğul Aynı erkek çocuk! Her bakımdan aynı! O çocuğu burada, Gladbeck'de, gördüm. Sen de orada gördün. O, Göreburg'da, İsveç'de, Bramminge'de, Danimarka'da, Aynı çocuk! Bir müzik aleti çalıyor ya da resim yapıyor. Anne de daima kırk bir kırk iki yaşlarında. Beş değişik anne, beş değişik çocuk, ama aynı çocuk. Değişik yerlerde hep aynı çocuk.»

«Anlamıyorum...»

«Ben de. Bu benzerlik bize bir şeyler anlat-

malı. tamam mı? Birbirinin tam benzeri beş çocuk.»

«Herr Liebermann... Bence altı tane olmalı. Freiberg'da oturan Frau Rausenberger de kırkbir, kırkiki yaşlarında. Oğlu var. Çocuğu görmedim, sormadım. Ama Frau Rosenberger oğlunun Heidelgerg'e gideceğini söyledi. Hukuk öğrenmeye değil, yazar olmaya.»

«Altı etti,» dedi Liebermann.

Aralarındaki sessizlik uzadı. Uzadı.

«**Doksan** dört tane mi yoksa?

Liebermann, «Altı bile şimdilik olanaksız,» diye karşılık verdi. «Ama neden olmasın? Ama neden babaları öldürüyorlar? Mengele'nin Auschwitz toplama kampında başlıca merakı neydi biliyor musun? İkizler. Binlerce ikizi, kusursuz, üstün ırktan kişiler yetiştirebilmek için inceledi. Bana bir iyilikte bulunur musun?»

«Elbette.»

«Freiburg'a tekrar git. Oradaki çocuğa bir bak. Trittau'dakine benzeyip benzemediğini gör. Sonra da bana deli olup olmadığımı söyle.»

«Bugün giderim. Sizi nerden arayayım?»

«Ben seni ararım. İyi geceler, Klaus.»

«İyi günler.»

Liebermann telefonu kapadı.

«Bay Liebermann?» Dolly Labowitz ona kapıdan gülümsüyordu.

«Bizimle haberleri izlemek ister misiniz?»

●

Hannah'ın memelerinden süt gelmiyor, Dena ağlıyordu. Hannah bu yüzden sinirliydi. Bunda anlaşılmayacak bir şey yoktu. Ama bu, Denan'ın adını değiştirmeye bir neden miydi? Hannah bu konuda diretiyordu. «Benimle tartışma,» dedi. «Bugünden sonra ona Frieda diyeceğiz. Bir bebek için en güzel ad bu. O zaman benim de sütüm gelir.»

Karda Hannah'ın yanında yürürken, «çok mantıksızca bir düşünce bu,» dedi sabırla, «birinin diğeriyle hiç ilgisi yok.»

Hannah, «Bebeğin adı, Frieda,» dedi Hannah, «Adını yasalara uygun biçimde değiştireceğiz. «Kar, Hannah'ın önünde derin bir çukur biçiminde açıldı. Hannah çukura düştü. Dena kollarında çığlıklar atarak ağlıyordu. Ah, Tanrım! Liebermann karlara baktı. Dümdüz uzanıyordu kar. Bir odada, bir yatakta yatıyordu. Worcester. Labowitz. Altı erkek çocuk. Dena büyümüş. Hanna ölü.

Ne düş! Nerden, neden böyle bir düş görmüştü? Frieda! Hannah'la Dena'nın o çukura yuvarlanmaları...

Bir an hareketsiz kaldı. O korkunç sahneyi gözlerinde silmeye çalıştı. Sonra kalktı... Banyoya gitti.

Yatak odasına döndü. Saati pencerelerden birinin önüne getirdi. Baktı. Yediye yirmi vardı.

Sıcak yatağa yeniden girdi. Düşündü.

Birbirine benzeyen altı çocuk... Altı değişik yerde, altı değişik yerde yaşıyorlar... Altısının

da babası kaza sonucu ölüyor, hepsi de aynı yaşlarda, birbirine benzer işlerde çalışıyorlar.

Çocuklar. Anneler. Hannah'ın süt gelmeyen memeleri. Süt.

«**Bir bebek için kusursuz bir ad**...

Güzel Tanrım, elbette. Öyle olmalı.

Şimdi herşeyi anlıyordu. Meyve suyu. Kadının onu kovar gibi davranması. Çocuğu odasına yollamak istemesi...

Liebermann yattığı yerden herşeyin çorap söküğü gibi gelmesini diledi. Önemli sorun, bütün bunlarda Mengele'nin oynadığı roldü.

Adım adım ilerlemeliydi.

Kalktı. Duş yaptı. Traş oldu. Bıyığını düzeltti. Saçını taradı. İlacını içip dişlerini fırçaladı. Giyinip eşyasını topladı.

Yediyi yirmi geçe mutfağa indi. Hizmetçi Franees mutfaktaydı. Bert Labowitz hem kahvaltısını ediyor, hem de okuyordu. Günaydın dedikten sonra onun karşısına oturdu. «Boston'a sandığımdan daha erken gitmem gerekiyor,» dedi. «Ben de sizinle gelebilir miyim?»

Labowitz, «Elbette,» dedi.

«Güzel. Önce Lenox'a bir telefon etmem gerekiyor.»

Saat sekize çeyrek kala Liebermann kütüphanedeki telefondan Bayan Curry'i aradı.

«Alo?»

«Günaydın. Ben Yakof Liebermann. İnşallah sizi uykunuzdan uyandırmadım.»

«Kalkmıştım.»

«Bu sabah oğlunuz nasıl?»

«Bilmiyorum. Hâlâ uyuyor.»

«Güzel. Uyku iyi gelir. Evlat edinildiğini bilmiyor, değil mi? Bir ikizi olduğunu söylediğimde bu yüzden sinirlendiniz, değil mi?»

Sessizlik.

«Sinirlenmeyin, Bayan Curry. Oğlunuza bir şey söyleyecek değilim. Siz istemedikçe söylemem. Ama bana bir tek şey söylemenizi istiyorum. Onu Frieda Maloney adında bir kadından mı aldınız?»

Sessizlik.

Aldınız, Jo?»

«Hayır! Bir dakika.» Telefonun masaya konduğunu anlatan bir gürültü. Uzaklaşan adım sesleri. Sessizlik. Geri gelen adım sesleri. «Alo?»

«Evet?»

«Onu bir acenta yoluyla aldık. New York'da. **Hiç kusursuz, yasalara uygun biçimde yapıldı.**

«Rash - Gaddis acentası mı?»

«Evet!»

«Fieda Maloney orada 1960'dan 1963'e kadar çalıştı.»

«Bu adı hiç duymadım! Neden böyle sorular soruyorsunuz? Eğer oğlumun bir ikiz kardeşi varsa ne farkeder?»

«Bilmiyorum.»

«O halde beni bir daha rahatsız etmeyin!

Jack'a yaklaşayım demeyin. «Telefon kapatıldı. Hatta derin bir sessizlik oldu.

Bert Labowitz onu Logan havaalanına götürdü. Liebermann New York'a kalkan dokuz uçağına yetişti.

On bire yirmi kala Rash - Gaddis evlât edinme acentasının müdür yardımcısının karşısındaydı. Bayan Teague ince yapılı, ak saçlı hoş bir kadındı. «Asla, dedi.

«Asla mı?»

«Evet. Frieda Maloney burada dosyalama sekreteri olarak çalıştı. Fakat çocukların evlâtlık verilmesinde görevlendirilecek kadar ehliyetli değildi. Frieda Maloney iade edilmemek için mücadele ederken avukatı onu en sevimli, yararlı bir vatandaş olarak takdim etmeye çalıştı. Böylece burada aslından daha önemli rol oynanmış, işler görmüş gibi gösterildi. Aslında basit bir sekreterdi. Hükümet yetkilileriyle görüştük... Çok kaygılıydık. Maloney'le olan ilişkilerimizin aydınlığa çıkarılmasını istiyorduk. Basına bu konuda bilgi vermeyi düşündük. Ama sonra susmayı yeğledik. Zamanla unutuldu.»

Liebermann kulağını çekiştirerek, «Demek evsiz barksız bebeklere anne baba bulmadı,» dedi.

«Asla.» Bayan Teague ona gülümsedi. «Aslında yanlış düşünüyorsunuz. Mesele bebeklere yuva bulmak değil, yuvalara bebek bulmak gerekiyor. İstek o kadar fazla ki yetişemiyoruz. Kürtaj yasasının değişmesinden sonra durum

iyiden iyiye güçleşti. Bize müracaat eden ailelerden pek azına yararlı olabiliyoruz.»

«O zaman da mı böyleydi? 1960'dan 63'e kadarda mı?»

«O zaman ve her zaman. Şimdiyse durum berbat.»

«Çok mu başvuru var?

«Geçen yıl otuz binin üzerine çıktı. Ülkenin dört bir yanından. Hattâ Avrupa'dan bile.»

«Size şunu sormak istiyorum, Bayan Teague. 1961, 1962 de size bir karı - koca gelip bir bebek evlât edinmek istediklerini söylüyorlar. İyi insanlar; gelirleri de orta halli. Baba devlet memuru. Sağlam bir işi var. Kadınsa yirmi sekiz. yirmi dokuz yaşlarında. Adamsa elli iki. Bu çiftin sizden bir bebek evlât edinme şansları ne kadardır?»

«Hiç yoktur. Kocanın çok yaşlı olduğu ailelere bebek vermeyiz. En fazla kırk beş olmalı. O zaman bile güç. Biz genellikle otuz yaşlarında, evlilikleri sağlam temeller üzerine oturmuş, bir çocuğa gereken ana - baba sevgisini verecek yaşta olanlarını seçeriz.»

«Peki, benim dediğim gibi çift nerden çocuk alabilir?»

«Rush - Gaddis'ten alamaz. Başka acentelar da var. Kuralları bizimki kadar katı olmayan acenteler. Sonra özel anlaşmalar da oluyor. Kürtaj yaptırmak istemeyen biri doktor ya da bir avukat yoluyla çocuğunu evlatlık verebiliyor.»

«Ama dediğim gibi bir çift size gelirse, geri mi çevirirsiniz?»

«Evet. Kırk beşinin üzerinde olan kişilere asla bebek vermedik. Kurallarımıza uygun bekleyen, tanrıya yakaran binlerce uygun aile var.»

«Demek baba kırk beşin üzerinde olursa reddediyorsunuz,» dedi Liebermann, «Belki de bunları Frieda Maloney dosyalıyordu?»

«O ve diğer sekreterler. Bütün müracaatları, mektuplaşmaları üç yıl bir dosyada tutarız. O sırada beş yıl tutuyorduk. Şimdi üçe indi.»

«Teşekkür ederim.» Liebermann çantasını alarak kalktı. «Bana çok yardımcı oldunuz. Size borçluyum.»

Guggenheim Müzesinin karşısındaki bir telefon kulübesinden Liebermann konferans bürosundan Bay Goldwasser'i aradı.

«Çok kötü haberler aldım. Derhal Almanya'ya dönmem gerek.»

«Ah, Tanrım. Ne zaman?»

«Şimdi.»

«Olamaz.» Bu gece Boston Üniversitesinde konuşacaksın! Şimdi nerdesin?»

«New York'da. Bu gece de uçağa bineceğim.»

«Yapamazsın bunu! Konferans saati kararlaştırıldı. Davetiyeler dağıtıldı. Biletler satıldı. Ve de yarın...»

«Biliyorum, biliyorum! Konferans turunu böyle birden bırakmak hoşuma mı gidiyor, sa-

nıyorsun. Seni güç durumda bıraktığımın farkındayım. Ama...»

«Hiç kimse...»

«Bu bir ölüm kalım sorunu, Bay Goldwasser. Ölüm. Kalım. Belki daha da fazla.»

«Allah kahretsin. Ne zaman döneceksin?»

«Bilmiyorum. Almanya'da bir süre kalmam gerek. Sonra bir başka yere gideceğim.»

«Yani turun geri kalan bölümünü de mi bırakıyorsun?»

«Inan bana, eğer...»

«On sekiz yıldan beri böyle bir şey ikinci kez geliyor başıma. O zamanki bir **şarkıcıydı,** senin gibi sorumlu bir kişi değil. Bak Yakof, seni takdir ederim. Şimdi bir işadamı değil bir arkadaş, bir Yahudi olarak konuşuyorum; Eğer konferansları bu biçimde ertelersen seni temsil etmeyi nasıl sürdürebiliriz? Seni müşteriliğe hiç kimse kabul etmez artık. Hiç bir acenta kontrat yapmaz. Bir konuşmacı olarak Amerika Birleşik Devletlerinde işin biter. Yalvarırım, **düşün!»**

«Sen konuşurken ben düşündüm. Gitmem gerek. Keşke böyle bir zorunluluğum olmasaydı.»

Kennedy Havaalanına gitti. Viyanaya olan dönüş biletini Frankfurt üzerinden Düsseldorf'a çevirdi. Saat altıdaki uçağa binecekti.

Farago'nun Bormann üzerine yazdığı kitabı aldı. Öğleden sonrayı bir pencerenin önünde oturup kitap okuyarak geçirdi.

5

Frieda Maloney'le diğer sekiz kişinin Ravensbrück toplama kampında yaptıkları katliamla ilgili iddianamenin yetkili makamlara her an verilmesi bekleniyordu. Bu yüzden Yakof Liebermann'ın 17 ocak cuma günü Frau Maloney'in avukatları Zweibel'le Fassler'in bürosunda görünmesi hiç de olumlu bir etki yapmadı. Zaten Liebermann onların kendisine iyi davranmalarını beklemiyordu. Oysa Joachim Fassler, Liebermann'ın kendilerine zaman öldürmek ya da durumlarının çaresizliğiyle eğlenmek için gelmediğini anlayacak kadar güçlü bir avukattı, Liebermann'ın istediği bir şey vardı. Ya da önereceği bir şeyin karşılığını isteyecekti.

Düşündüklerinde yanılmadığını çok geçmeden anladı. Yahudi, Frieda ile görüşmek, ona savaş sırasında yaptıklarıyla hiç bir ilgisi olmayan sorular sormak istiyordu. Bu soruların yaklaşan duruşma ile de ilgisi yoktu... 1960 - 1963 yılları arasında Amerika'yla ilgili sorulardı bunlar. Ne gibi konularda? Frieda Maloney' ya da bir başkasının Rush - Gaddis acentasının dosyalarından alınan bilgilere dayanılarak bir ta-

kım ailelere evlât edinme konusunda yardımcı olup olmadığı.

Fassler, «Ben böyle bir şey duymadım,» dedi.

Liebermann, «Frau Maloney biliyor,» dedi.

Eğer Liebermann ,Frieda Maloney ile görüştürülürse, Maloney onun sorularına gereken doğru karşılıkları verirse, Liebermann kişilerin aleyhte yapacakları tanıklıkların bazılarını Fassler'e söyleyecekti.

«Hangileri?»

«Adlarını vermeyeceğim. Yalnız anlatacaklarını söyleyeceğim.»

«Hadi hadi, Bay Liebermann, ben böyle bir oyuna gelmem. Bunu siz de biliyorsunuz.»

«Fazla bir şey istemiyorum, değil mi? Frieda Maloney'in yalnızca bir saatini alacağım. O kadar. Zaten hapisanede yapacak fazla bir işi yoktur.»

«Bu adı geçen evlât edinme konusunda konuşmak istemeyebilir.»

«Bir kez kendisine sorsak nasıl olur? Tanıklık edeck üç kişinin söyleyeceklerini biliyorum. Ya bunları duruşmada dinlersiniz, ya da yarın bir görüşme elde edersiniz.»

«Öneriniz gerçekten hiç ilgilendirmiyor.»

«O zaman sizinle anlaşamayacağız.»

Her şeyi ayarlamak dört gün aldı. Frau Ma-

loney, Liebermann'ı ilgilendiren konu için ona yarım saatini verecekti. Ama buna ek olarak A) Fassler yanlarında olacak, B) dördüncü bir kişi bulunmayacak, C) konuşulan hiç bir şey yazılmayacak, D) Liebermann, görüşme başlamazdan hemen önce Fassler'e yanında bir kayıt gereci bulunmadığını kanıtlamak için üzerini aramasına izin verecekti. Buna karşılık Liebermann, üç tanığın anlatacaklarını Fassler'e iletecek, her birinin yaşını, cinsiyetini; mesleklerini, sağlık durumlarını bildirecekti. Özellikle Ravensbrück toplama kampında kalmaları sonucu oluşan sakatlıklar, yaralar, işaret edilecekti. Böylece anlaştılar.

Ocağın 22'sine gelen çarşamba günü sabahı Liebermann'la Fassler, Fassler'in gümüşi spor arabasında, Frieda Maloney'in 1973'de Amerika Birleşik Devletleri'nden getirildiği günden beri kaldığı Düsseldorf federal eczaevine gittiler. Elli yaşlarında, bakımlı, sağlıklı bir insan olan Fassler'in yanakları her zamanki gibi pembeydi, ama henüz o avukatlara özgü soğukkanlılığını takınamamıştı. Liebermann, anlaşmalarına uyarak, ona üç tanıktan birinin, en şaşırtıcı, dehşet uyandırıcı olanının duruşmada söyleyeceklerini anlatmıştı çünkü.

Bir gardiyan onları asansörle yukarı çıkardı. Halı döşeli bir koridordan geçirdi. Birkaç erkek ve kadın gardiyan, üzeri krom harflerle işaretli meşe kapıların arasına konmuş sıralarda oturuyorlardı. Gardiyan, G harfiyle işaretli bir

kapıyı açtı. Fassler'le Liebermann'ı içinde yuvarlak bir konferans masasıyla birkaç sandalyenin bulunduğu bir odaya aldı. İki pencereden biri demirli, diğeri demirsizdi. Liebermann bunu acayip buldu. İçerisi pencerelerden giren güneş ışıklarıyla aydınlıktı.

Gardiyan tavan lâmbasını yaktı. Zaten aydınlık olan odada elektrik ışığı fazla bir değişiklik yapmadı. Sonra gardiyan kapıyı peşinden kapatarak gitti.

Liebermann'la Fassler çantalarını, şapkalarını odanın köşesindeki sehpaya bıraktılar. Paltolarını çıkarıp astılar. Liebermann kollarını iki yana açarak durdu .Fassler onun üzerini aradı. Liebermann'ın paltosunun ceplerine baktı, çantasını açmasını istedi. Liebermann söylenenleri yaptı.

Bu iş de bitince Fassler gidip pencerelerden birini aralayıp durdu. Liebermann kollarını göğsünde kavuşturdu. Bekledi.

Frieda Altschul'ın dosyasını, nerede olduğuna dair bilgiyi Alman ve Amerikan yetkililerine 1967'de vermişti. Dosya Merkez'deydi. Ravensbrück toplama kampından sağ çıkanların ifadeleri alınmıştı. Buna Frieda Altschul'un duruşmasında tanıklık edecek üç kişi de dahildi. Kendisi bu kadınla hiç karşılaşmamıştı. Onunla aynı masaya oturacağı bir günün geleceğini düşünmemişti. Her şey bir, yana, ortanca kızkardeşi Ida Ravensbürck'de ölmüştü. Frieda Altsc-

hul Maloney'in, kızkardeşinin ölümünde parmağı olması mümkündü.

Liebermann, Ida'yı aklından çıkardı. Rush-Gaddis Acentasiyle birbirine benzeyen altı ya da daha fazla çocuğu düşünmeye çalıştı. Rush-Gaddis'de çalışan eski dosya memurlarından biri de geliyor, dedi kendi kendine. Bu masada oturup bir süre konuşacak, belki de ortada dönen dolabı anlayacağım.

Fassler pencereden döndü. Saatine bakıp kaşlarını çattı.

O sırada kapı açıldı. Frieda Maloney içeri girdi. Açık mavi cezaevi üniformasını giymiş, ellerini cebine sokmuştu. Bir kadın gardiyan onun omuzu üzerinden gülümsedi. «Günaydın, Herr Fassler,» dedi.

Fassler ona yaklaşarak, «Günaydın,» diye karşılık verdi, «nasılsın?»

«İyiyim. Teşekkür ederim. Kadın Liebermann'a da gülümsedi. Gitti.

Fassler, Frieda Maloney'i omuzlarından tutup yanağını öptü. Onu odanın bir köşesine çekti. Alçak sesle konuşuyordu. Kadın, avukatın iri yarı gövdesinin arkasında kaybolmuştu.

Liebermann oturdu.

Fotoğraflarda gördüğünü biliyordu Liebermann: Orta yaşlı alışılmış tipte bir kadın. Saçlarını yanlardan yukarı doğru taramıştı. Tepesi kıvırcıktı. Gri beyaz sağlıksız bir cilt, geniş bir çene yapısı, hayal kırıklığına uğramış bir ağız. Gözler yorgun, ama azimli. Hapisane giysisi

içinde rFieda Maloney, çok çalışmış, yorgun bir garson kadın ya da oda hizmetçisi izlenimini uyandırıyordu. Liebermann, bir gün, diye düşündü, gerçekten canavara **benzeyen** bir canavarla karşılaşacağım.

Sonra masanın kenarına tutunarak Fassler'in söylediklerini duymaya çalıştı.

Masaya geliyorlardı.

Liebermann, Frieda Maloney'e baktı. Frieda Maloney de ona. İnce dudakları kısılmıştı. Liebermann'ı tartıyordu. Sonra oturdu. Liebermann'ı başiyle selamladı.

Liebermann da onu.

Fieda Maloney, dirseklerini masaya dayayarak oturuyordu.

Fassler, «Şimdi saat tam olarak, on ikiye yirmi beş var,» dedi. Liebermann'ın sağına oturmuştu. Liebermann'a bakıyordu.

Liebarmann'ın bakışları ise Frieda Maloney' deydi.

Kadın da, ince kaşlarını kaldırmış, Liebermann'ı süzüyordu.

Liebermann konuşamayacağını anladı. Soluğu kesilmiş gibiydi... Yalnızca ortanca kardeşi Ida'yı düşünüyor, kalbi deli gibi atıyordu.

Frieda Maliney alt dudağını emdi. Fassler'den yana baktı. Sonra yine Liebermann'a. «Bebekler üzerine konuşmamda bir sakınca yok,» dedi, «Bir çok aileyi mutlu ettim. Bunda utanılacak bir şey yok.» Güneylilere özgü yumuşak bir Almancayla konuşuyordu. **«Ülküdaşlar Örgütü'-**

ne gelince,» dedi tiksintiyle, «artık onlar benim ülküdaşlarım değiller. Olsalardı bugün burada olmazdım değil mi?»

Fassler, «En iyisi,» diye söze karıştı, «bana anlattıklarını anlatman.» Liebermann'a baktı. «Siz de istediğiniz soruları sorabilirsiniz. Zaman izin verdiği sürece. Tamam mı?»

Liebermann soluğunu otplamıştı. «Evet,» dedi, «tabii soru soracak zaman kalırsa.»

Frieda Maloney, «Her halde dakikaları saymayacaksın, değil mi?» diye Fassler'e sordu.

«Elbette sayacağım. Anlaşma anlaşmadır.» Sonra Liebermann'a döndü. «Yeteri kadar zamanınız olacak. Kaygılanmayın. «Frieda Maloney'e bakıp başını salladı.

Frieda Maloney ellerini masanın üzerinde kavuşturup Liebermann'a baktı. «Örgüt'ten biri benimle ilişkiye geçti,» diye anlattı.» 1960 baharında. Arjantin'de oturan amcam onlara benden söz etmişti. Kendisi şimdi yaşamıyor. Öldü. Örgüt benden bir evlat edinme acentesinde iş bulmamı istedi. Alois, benimle ilişkiye geçen adam, bana bu tür iç ya da dört acentanın adını verdi. Dosya işlerine bakmam şarttı. Bu şart yerine geldikten sonra herhangi bir acenta olabilirdi. Bana yalnızca adının Alois olduğunu söyledi. Soyadını da vermedi. Yetmişin üzerinde, ak saçlı bir adamdı. Asker tipliydi. Dimdik yürürdü.» Soran bakışlarla Liebermann'a baktı.

Liebermann bu bakışlara karşılık vermedi. aKdın rakasına dayandı. Tırnaklarını inceledi.

«Her yere gittim,» diye onlatmasını sürdürdü. «İş yoktu. Ama kışa doğru Rush - Gaddis beni çağırdı. İşe girdim. Dosyalama memuru olarak. Kocam Manhattan'da çalışmaya kalkışımı çılgınlık olarak nitelendirdi. O sırada evimizden on blok kadar ötedeki bir okulda çalışıyordum. Kocama, Rush - Gaddis'in bana, bir iki yıla kadar...»

«Yalnızca ana noktaları anlat, olur mu?» dedi Fassler.

Frieda Maloney kaşlarını çattı. «Işte böyle. Rush - Gaddis. Orada yapacağım iş, 1908'le 1912 yılları arasında doğan erkeklerle, 1931'le 1935 yılları arasında doğan kadınları araştırmaktı. Karı kocanın hıristiyan, Iskandinav asıllı, kocanın bir devlet memuru olması gerekiyordu. Alois öyle söylemeişti. Bu niteliklere uyan bir karı - koca bulduğumda, bu da ayda bir ya da iki çıkıyordu. bavşuru mektubunu daktilo ediyor, kopyasını çıkartıyordum. Bir tane Alois, bir tane de benim için. Alois'inkileri bir posta kutusu adresine yolluyordum.»

Liebermann, «Neredeydi bu adres?» diye sordu.

«Manhattan'da. Batı Yakasındaki Planetarium istasyonunda. Rush-Gaddis'de çalıştığım sürece bunları yaptım. Bir yıl kadar sonra istenilen nitelikte karı - koca bulmak güçleşti. Çünkü acentenin bütün dosyalarını elden geçirmiştim. Artık yeni müracaatları beklemek gereki-

yordu. Üç yıl içinde kırk, kırk beş başvurunun kopyasını çıkarıp Alois'ye yolladım.»

Frieda Maloney öne eğildi. Masanın üzerindeki tepsiden kâğıtlara sarılı bardaklardan birini aldı. Elinde evirip çevirdi. «Arada... Yani 1960 Noeliyle 1963 yazı sonlarına kadar bunlar oldu. Alois, ya da Willi adındaki bir başkası bana telefon ederdi. Genellikle Willi. 'Bak bakalım, Kaliforniya'da oturan Smith ailesi martta bir evlat eldinmek istiyorlar mı? Ya da başka bir ay... New Jersey'deki aileye de sor. «Bazan bana üç tane ad verirdi.» Liebermann'a bakıp açıkladı: «Başvuru mektupları daha önce yolladığım aileler bunlar.»

Liebermann anladığını belirtti.

«Böylece Smith ya Brown aileleriyle ilişkiye geçerdim.» Bardağın üzerindeki kağıt kapağı açtı. «Onlara, eski bir komşularının bana, evlat edinmek istediklerinden söz ettiğini söylerdim. Hâlâ bu düşüncede miydiler? Hemen hepsi de olumlu karşılıklar verirlerdi.» Frieda Maloney, Liebermann'a meydan okur gibi baktı. «Yalnızca ilgilenmekle kalmazlardı. Sevinçten çılgına dönerlerdi. Özellikle kadınlar. Onlara, kendilerine bir bebek bulacağımı söylerdim. Birkaç haftalık bir bebek. Ama önce bana en kısa zamanda sağlık raporlarını göndermeliydiler. Onlara Alois'in posta kutusunun adresini verirdim. Bir de çocuğa evlat edinildiğini asla söylemeyeceklerdi. Bebeği almaya geldiklerinde de

bana bir miktar para vereceklerdi elbette. Fazla değil. Ama yeteri kadar.»

Friede Maloney elindeki bardağın kağıdını buruşturup tepsiye koydu. Sürahiye uzandı. «Birkaç hafta sonra örneğin, 'Smith ailesinin yeterli olmadığı, bebeğin Brown ailesine verileceği' haberi gelirdi. Ya da...» Kadın sürahiyi bardağa doğru eğdi. Ama bardağa hiç bir şey akmadı. «Çok ilginç!» dedi. Sürahiyi tepsiye bıraktı. «Bu yerin yönetimini bir bilseniz! Bardak var, ama su yok! Tanrım!»

Fassler ayağa kalktı. «Ben getireyim,» dedi. «Sen devam et.»

Friede Maloney anlatmasını sürdürdü: «Size bu cezaevindeki yolsuzlukları bir anlatsam... Tanrım! Evet. Willi bana bebeğin kime, ne zaman verileceğini söyledi. Bebeğin verileceği gece her şey özenle hazırlanırdı. O zaman adı Idlewide olan Kennedy havalanındaki Howard Johnson Motelindeki bir odaya yerleştirdim. Bebeği bana genellikle genç bir çift, ya da bir kadın bazan da bir hostes getirirdi. Her seferinde değişik kişiler görürdüm. Evlât edinmeyle ilgili belgeler de gelirdi elbette. Bir iki saat sonra da bebeği evlat edinecek çift gelirdi. Sevinçle. Mutluluk içinde. Bana borçluluk duyarlardı. İyi insanlardı bunlar. Bana paramı verirler, İncil üzerine el basarak, çocuğu evlât edinildiğini asla söylemeyeceklerine yemin ederlerdi. Bebekler hep oğlandı. Şirin şeyler. Bebeği alıp giderlerdi.»

«Nereden geldiklerini bilmez miydiniz?»

«Çocukların mı? Brezilya'dan gelirdi. Onları getiren kişiler Brezilyalıydı. Hostesler de Brezilye havayolları Varing'in hostesleriydi.» Elini uzatıp Fassler'den sürahiyi aldı. Bardağa su doldurdu. Fassler geçip yerine oturdu.

Liebermann, «Brezilya'dan...» diye yineledi.

Frieda Maloney suyunu içti. Dudaklarını yaladı. «Hemen hemen her şey saat gibi tıkırında gitti. Bir seferinde beklediğimiz aile gelmedi. Telefon ettim. Karar değiştirdiklerini, bebeği istemediklerini söylediler. Ben de bebeği eve götürdüm. Ondan sonraki aileyi aradım. Kocama Rush Gaddis'te bir karışıklık olduğunu, bebeği evine götürebilecek kimsenin çıkmadığını söyledim. Kocam hiçbir şey bilmezdi. Hâlâ da bilmiyor. Toplam yirmi kadar bebeği evlât verdim.»

Fassler, «Yirmi...» dedi. saatine bakarak. Liebermann'a güülmsedi.» On yedi dakikanız kaldı.»

Liebermann, «Çocukları anlatır mısınız?» diye Frieda Maloney'e sordu. «Nasıllardı?»

«Çok güzel. Mavi gözlü; koyu renk saçlı. Hep birbirine benziyorlardı. Aralarında olağanüstü bir benzerlik vardı. Brezilyalılara değil de Avrupalılara benziyorlardı. Ciltleri açık renkti. Mavi gözlüydüler.»

«Size onların Brezilyalı oldukları söylendi mi, yoksa siz kendiniz mi böyle bir karara vardınız?»

«Bana bebekler hakkında hiç bir şey söylenmedi. Yalnızca motele hangi gece, saat kaçta getirilecekleri söylenirdi.»

«Acaba kimin çocuklarıydı bunlar?»

Fassler, «Frieda Maloney'in bu konuda ne düşündüğü önemli değil.» dedi.

Frieda Maloney elini sallayarak, «Farketmez,» dedi, «bence Güney Amerika'daki Almanların çocuklarıydı. Belki de Alman kızlarıyla Brezilyalı erkeklerin gayrimeşru çocukları. Örgüt onları neden Kuzey Amerika'ya yerleştiriyordu, aileleri neden böylesine dikkatle seçiyordu... Bunlar üzerine hiç fikrim yok.»

«Sormadınız mı?»

«Başlangıçta, Alois bana ne çeşit başvuru mektupları araştıracağımı anlattığında, bütün bunların anlamını sordum. Bana soru sormamamı, yalnızca söyleneni yapmamı öğütledi. Her şey ana vatan içindi.»

Fassler, «her halde onların dediklerini yapmadığın takdirde yıllar sonra uğradığın haksızlığa uğrayacağını biliyordun, değil mi?» diye söze karıştı.

«Evet, tabii,» dedi Frieda Maloney. «Bunun farkındaydım.»

Leibermann, «Bebekleri verdiğiniz yirmi aile...»

«Yirmi kadar,» diye düzeltti Frieda Maloney, «belki biraz daha az. Ama yirmiden fazla değil.»

«Hepsi Amerikalı mı?»

«Amerika Birleşik Devletleri'ni mi kastediyorsunuz? Hayır, bazı aileler Kanadalıydı. Beş ya da altısı. Gerisi Birleşik Devletlerden.»

«Avrupalı?»

«Hayır, yok.»

Libermann kulağının memesini ovuşturarak sustu.

Fassler saatine baktı .

Liebermann, «Adlarını hatırlıyor musunuz?» diye sordu.

Frieda Maloney gülümesdi. «On üç, on dört yıl önce oldu bu. Bir tanesini hatırlıyorum: Wheelock. Çünkü bana bir köpek hediye etmişlerdi. Bazan köpek üzerine bilgi edinmek için onlara telefon ederdim. Doberman cinsi köpek yetiştiriyorlardı. Henry Wheelock ailesi. Pennsylvania'nın New Providence kentinde otururlardı. Bir köpek edinmek istediğimizden şöyle bir söz getirdiler. On haftalık bir Doberman yavrusu. Hâlâ yanımızda. Yani kocamın yanında.»

Lieberman sordu: «Guthrie?»

Frieda ona bakıp başiyle onayladı. «Evet. Ilki Guthrie idi. Tamam.»

«Tucson'lu.»

«Hayır, Ohio'dan. Hayır, hayır Lowa'dan. Evet, lowa'nın Ames kentinden.»

«Sonra Tucson'a taşındılar,» dedi Liebermann, «geçen ekim ayında Bay Guthrie bir kaza sonucu öldü.»

«Ya?»

«Guthrie'lerden sonra?»

Frieda Maloney başını olumsuz salladı.

«Curry?»

«Evet. Massachusetts'li. Ama hemen Guthrie'lerden sonra değil. Bir dakika. Guthrie'ler şubatın sonunda geldiler . Sonra güneyden bir aile... Galiba Macon'lar. Sonra Curry'ler geliyor. Sonra da Wheelocks'lar.»

«Curry'lerden iki hafta sonra mı?»

«Hayır, iki üç ay sonra.»

Liebermann, Fassler'e sordu: «Bunu yazarsam kimsenin ölümüne sebep olmam, değil mi?»

Fassler homurdandı. İçini çekti. «Pekalâ.»

Frieda, Malnoey, «Bu kadar önemli mi?» diye sordu.

Liebermann kalemini çıkardı. Cebinden bir kâğıt parçası buuldu. «'Wheelock'adı nasıl heceleniyor?»

Frieda Maloney heceledi.

«New Providence, Pennşylvania mı?»

«Evet.»

«Hatırlamaya çalışın: Curry'lerden tam olarak ne kadar zaman sonra Wheelock'lar geldiler?»

«Tam olarak hatırlayamam ki. İki ya da üç ay sonra mı?»

«İki aya mı, yoksa üç aya yakın bir zaman Fassler, «Hatırlayamıyor,» dedi.

«Pekalâ. Wheelock'lardan sonra kime bebek verdiniz?»

Frieda Maloney içini çekti. «Kimin ne zaman geldiğini hatırlayamam. İki buçuk yıl içinde yirmi aile geldi. Bir tane Trunman vardı. Başkan Truman'ın arkadaşı falan değil. Sanırım Truman ailesi Kanadalıydı. Sonra... 'Corwin' ya da 'Corbin'; böyle bir şey. **Corbett.**»

Frieda başka adlar da hatırladı. Altı da kent adı verdi. Lebermann bunları yazdı.

«Vakit tamam,» dedi Fassler «Beni lütfen dışarda bekler misiniz?»

Liebermann kalemini kâğıdını kaldırdı. Frieda Maloney'e bakıp başıyla teşekkür etti.

O da başını salladı.

Liebermann kalktı. Paltosunu koluna attı. Raftan çantasıyle şapkasını aldı. Kapıya gitti. Durdu. Hiç kımıldamadı bir an. Döndü. «Bir soru daha sormak istiyorum,» dedi.

Frieda Maloney'le Fassler ona baktılar. Fassler sorabileceğini işaret etti.

Liebermann, «Köpeğinizin doğumgünü nedir?»

Frieda Maloney ona boş boş baktı.

«Biliyor musunuz?»

«Evet. Yirmi altı nisan.»

«Teşekkür ederim.» Fassler'e :«Lütfen geç kalmayın,» dedi, «bu işi bitirmek istiyorum.» Döndü. Kapıyı açıp dışarı çıktı.

Bir kanepeye oturup kalemiyle cep takvimi üzerinde bir takım hesaplar yaptı. İkiye katlanmış paltosunun öteki yanında oturmakta olan kadın gardiyan, «Onu kurtarabileceğinizi sanıyor musunuz?» diye sordu.

«Ben avukat değilim.»

Fassler arabayı koyu trafiğin içinden adım adım geçirirken, «Çok şaşırdım,» dedi adeta büyülendim. Lütfen bana Örgüt'ün bu bebek işiyle ne yaptığını söyler misiniz?»

Liebermann, «Özür dilerim,» diye karşılık verdi. «Bu bizim anlaşmamızda yok.»

Sanki bir şey biliyormuş gibi.

●

Liebermann Viyana'ya döndü. Burada, bir mahkeme emriyle yazı masaları, dosya dolapları Max'ın On beşinci Bölgede bulduğu eski bir binanın iki odasına taşınıyordu. Bu yüzden de Liebermann'ın evden derhal taşınması gereği ortaya çıkmıştı. Zaten Lili ev aramaya başlamıştı bile. (Elveda Glanzer; orospu çocuğu seni). Böylece ortaya çıkan fazladan masraflarla, değil Washington'a, Salzburg'a bile bilet alacak para kalmamıştı.

Oysa Liebermann'ın ayın dört ya da beşinde Salzburg'da olması gerekiyordu.

Yeni büroyu hale yola koymaya çalışan Max'la Esther'e durumu anlattı. «Guthrie'le Curyr aileleri bebekleri dört hafta arayla aldılar. 1961 şubatının sonunda ve martın sonunda. Guthrie de Curry de birbirlerinden dört hafta arayla öldürüldüler. Wheelock ailesi bebeklerini temmuzun beşinde aldılar... Çünkü onlar Frieda Maloney'e doğan on haftalık bir köpek yavrusu verdiler...»

«Ne?» Esther dönüp ona baktı. Duvara tuttuğu bir haritayı Max raptiyelerle tutturmaya çalışıyordu.

«...ve martın sonundan temmuzun beşine kadar aşağı yukarı on dört hafta var. Demek ki Wheelock'un şubatın yirmi ikisinde öldürülmesi gerekiyor. Ben de bu tarihten iki - üç hafta önce Washington'da olmak istiyorum.»

Esther, «Galiba ne demek istediğini anladım,» dedi.

Max, «Bunda anlamayacak ne var ki?» diye atıldı,» Babalar, bebekleri aldıkları tarihlere göre, aynı aralıklarla öldürülüyorlar. Sorun şu: Neden?»

Liebermnn bu sorunun cevabını beklemesi gerektiğini hissetti. Şimdi asıl sorun cinayetlere bir son vermekti. Bunu da en iyi biçimde Amerika Birleşik Devletleri Federal Soruşturma Bürosu (F.B.I.) yoluyla yapabilirdi. «Kaza» sonucu ölen iki kişinin kanun dışı evlat edinilen, birbirine çok benzeyen çocukları babaları olduklarını kolayca kanıtlayabilirdi. Henry Wheelock üçün-

cü kurbandı. (ya da dördüncü...) Şubatın yirmi ikisinde, Wheelock'un katilini yakalayabilirlerdi. Ondan da diğer kişinin kimliklerini ,öldürülecekleri tarihleri öğrenebilirlerdi. (Artık Liebermann, altı katilin, Döring, Guthrie, Horve ve Runsten'in öldürülmüş tarihlerinin yakınlığından ve hepsinin de değişik ülkelerde olmalarından, gruplar halinde değil de tek tek çalıştıklarına inanmıştı.)

Oysa Bonn'daki Federal Cinayet Araştırma Bürosuna da başvurabilirdi. Çünkü bir Alman Evlât edinme acentasının Frieda Maloney'in dosyalarını, dağıttığı bebekleri araştırmaya başladığından emindi. Klaus, Freiburg'daki çocuğun Trittau'dakinin benzeri olduğunu görmüş, Liebermann, Düsseldorf'da bulunduğu sırada Döring, Rausenberg ve Schreiber'in dul eşlerini aramış, «Lütfen bana çocuğunuzu evlât edinip edinmediğinizi söyler misiniz?» sorusuna iki şaşkın, bir bıkkın evlat, üçüncüsüne de öfkeli bir hayır cevabı almıştı.

Oysa Bonn'da yetkili makamlara sunacağı bir kurban yoktu. Üstelik Frieda Maloney'i nasıl konuşturduğunu anlattığı zaman hiç de olumlu karşılanmayacaktı. Washington'da da durum aynıydı. Nazi sorunları söz konusu olduğu zaman Alman yetkililerine, Amerika'ya güvendiği kadar güvenmiyordu.

Demek ki Washington'a gidecek, F.B.I'ya başvuracaktı.

Yeni bürosunda telefonun başına geçerek kendisine eskiden paraca yardım edenleri aradı: «Sizi bu biçimde rahatsız etmek istemezdim, ama inanın çok önemli. Altı SS ve Mengele bir takım işler çeviriyorlar.» Liebermann'a enflasyondan, işlerin kötü olduğundan dem vurdular. Liebermann onlara toplama kamplarında ölen annelerini, babalarını, kardeşlerini hatırlattı. Bunu yapmaktan nefret ediyordu, ama çaresi kalmamıştı. Sonunda birkaç kişiden söz aldı. «Lütfen çabuk yollayın. Çok ömenli!»

Lili onun tabağına patates püresi koyarken, «Birbirine benzeyen bu kadar çok çocuk nasıl olur?» diye sordu.

Masanın öteki yanıdnan Max, «Sevgilim,» diye karşılık verdi, «lütfen olanaksız deme. Yakof gördü. Heidelberg'deki arkadaşı da.»

Liebermann, «Frieda Maloney de gördü,» diye söze karıştı. Bebekler hep birbirlerine benziyorlardı. Bebekler az çok birbirine benzer, ama bu benzerlik başkaydı.»

Lili, Frieda Maloney adını duyunca yere tükürür gibi yaptı. «Ölmeli o.»

«Frieda Maloney bu işte Elizabeth Gregory adını kullanıyordu,» dedi Liebermann, «Ona bu adın kendisine verildiğini mi, yoksa kendisinin mi seçtiğini soracaktım, ama unuttum.»

Max, «Ne farkeder ki?» diye sordu.

Lili atıldı: «**Gregory.** Mengele'nin Arjantin'de kullandığı ad.»

«Ah, elbette.»

«Bu adı Frieda Maloney'e onun vermiş olması gerek,» dedi Liebermann. «Herşey onun başının altından çıkıyor, bütün operasyon. Çocuklarla ilgili belgeleri o imzalıyordu.»

İsveç ve Amerika Birleşik Devletleri'nden bir miktar para geldi... Liebermann, Frankfurt ve New York üzerinden Washington'a şubatın dördüne gelen salı günü için bilet aldı.

●

31 ocak cuma akşamı Mengele, Mengele adını kullanıyordu. Koruyucularıyla birlikte Sao Paulo ile Porto Alegre arasındaki Santa Catarina adasının Florianopolis kentine uçmuştu. Adadaki Novo Hamburgo otelinin balo salonu gamalı haçlar, uzun, siyahlı beyazlı flamalarla donatılmıştı. Nasyonel Sosyalizmin Çocukları bir yemek veriyorlardı. (Bir kişi 100 krezero.) Mengele'nin gelişi ne büyük bir heyecan yaratmıştı! Üçüncü Reich'de önemli rol oynayan, dünyaca tanınmış büyük Naziler, Nasyonel Sosyalizmin Çocuklarına burun kıvırmış, yapılan davetlere hasta olduklarını ileri sürerek katılmamışlardı. Liderleri Hans Stroop'u hiç bir zaman tutmamışlardı. Oysa şimdi Herr doktor Mengele buradaydı. Kanıyla canıyla, beyaz ceketiyle buradaydı. El sıkıyor, yanakları öpüyor, gülüyordu! Gelmekle en büyük bir incelik göstermişti! bstelik ne kadar da sağlıklı ve mutlu görünüyordu!

Elbette mutluydu Mengele. Neden olmasındı? Ocak ayının otuz biri değil miydi? Yarın çizelgesine dört işaret daha koyacaktı. Böylece lik sütunun nerdeyse yarısına gelmiş oluyordu. Son günlerde bütün danslı toplantılara, ziyafetlere katılıyordu. Bu da o Yahudi alçağı Liebermann'ın her şeyi rezil edeceğinden kuşkulandığı kasım ve aralık aylarında duyduğu kaygı ve üzüntünün sonucuydu. Hayranları Nazi almanlarıyla dolu bu neşeli balo salonunda şampanyasını yudumlarken, iki ay önceki durumunu hatırlıyor, şaşırıyordu. Örgüt onu nerdeyse yarı yolda bırakacaktı. Bundan hiç kuşkusu yoktu. Ama sonra Liebermann araştırmalarına, soruşturmalarına son vermiş, genç Amerikalı yardımcısının kendisine yanlış bilgi verdiğini düşünerek evine çekilmişti. (Tanrıya şükürler olsun ki o Kuzey Amerikalıya vaktinde ulaşmışlar, Liebermann'ın teypi dinlemesine meydan vermemişlerdi.) Şimdi zavallı Liebermann, **The New York Times** gazetesine göre, Amerika'nın vahşi kentlerinde dolaşıyordu. Şimdi orada mevsim kıştı! Kar yağsın, Tanrım, bol bol kar!

Mengele, solunda Stroop olduğu halde şeref köşesine oturmuştu. Hans Stroop'un, sandığı gibi bir aptal olmadığını da anlamıştı. Sağında sarışın bir güzel oturuyordu. Geçen yılın «Miss Nazi» siydi bu. Şimdi parmağında nikâh yüzüğü vardı. Üstelik Mengele'nin tecrübeli bakışları kadının dört aylık hamile olduğunu da görüyordu. Kocası Rio'daydı, İşi yüzünden geleme-

mişli. Böylesine ünlü, önemli bir kişinin yanında oturmaktan gurur duyduğu her halinden belliydi.

Mengele, hamile Miss Nazi'yle dans ederken yanına Farnbach yaklaştı. «İyi akşamlar! Nasılsınız? Burada olduğunuzu duyunca koşa koşa geldik. Size karım Ilse'yi tanıtabilir miyim? Sevgilim, Herr doktor Mengele.»

Mengele dansına devam ediyor, gülümsüyor, içkiyi fazla kaçırdığını düşünüyordu. Ama Farnbach yine de önünde duruyor, kaybolmuyor ya da başka birisi olmuyordu. Farnbach olarak kalıyordu... Kaldıkça da daha bir Farnbach oluyordu.

Mengele birden durdu. Miss Nazi'den kollarını çekti.

Farnbach mutlulukla, «Excelsior'da kalıyoruz,» dedi. «İkinci balayımızı yaşıyor gibiyiz.»

Mengele ona baktı. Baktı. «Senin Kristianstad'da olman, Oscarsson'u öldürmeye hazırlanman gerekirdi.»

Farnbach'ın karısı dehşetle soluğunu tuttu. Farnbach bembeyaz kesildi.

Mengele, **«Hain!»** diye haykırdı. **«Domuz...»** Sözcükler yeterli değildi. Kendini Farnbach'ın üzerine attı. Onun kalın boynuna sarıldı. Birlikte dans edenlerin arasından geri geri gittiler. Farnbach Mengele'nin kollarını boynundan çekmeye çalışıyordu. Yüzü kıpkırmızıydı. Gözleri yerinden oynamıştı. Bir kadın bağırdı. Konuklar onlardan yana dönmeye başladılar: «Ah, tan-

rım!» Sırtına değen bir masa Farnbahc'ı durdurdu. Çevrelerindeki kişiler çekildiler. Mengele onu masaya itti. Boğuyordu. Masanın ayakları çöktü. Ikisi birlikte bardaklar, çanaklar, yemekler, kaşık - bıçaklarla yere yuvarlandılar. Farnbach'ın tıraşlı kafasına yemekler döküldü.

Bir takım eller Mengele'yi Farnbach'ın üzerinden çekmeye çalıştı. Kadınlar haykırdılar. Müzik kesildi. Rudi, Mengele'nin bileklerne sarıldı. Ona yalvarır gibi bakıyordu.

Mengele, Farnbach'ı bıraktı. Doğruldu. «Bu adam bir haindir!» diye salondakilere haykırdı. «**Beni** aldattı, **sizi** aldattı! **Irkımıza** ihanet etti!»

Farnbach'ın yanına diz çökmüş olan çirkin karısı, «Başında cam kırıkları var,» diye bağırdı. «Ah, tanrım! Bir doktor. bulun! Ah, Bruno, Bruno!» Farnbach boğazını oğuşturuyordu.

Mengele çevresindekilere, «Bu adam öldürülmeli,» dedi, «Ari ırka ihanet etti. Ona yapması gereken bir görev verilmişti. Bunu yapmadı.»

Konuklar kaygılı, şaşkındılar. Rudi, Mengele'nin bileklerini ovuyordu.

Farnbach öksürdü. Bir şey söylemeye çalıştı. Karısının peçeteli elini yüzünden itti. Bir dirseğine dayanarak doğruldu. Mengele'den yana bakıyordu. Yine öksürdü. Boğazını ovdu. Karısı, «Kıpırdama!» diye atıldı. Ah, tanrım, doktor nerede?»

«Onlar!» diye haykırdı Farnbach, «çağırdı-

lar! Beni geri çağırdılar! »Sağ kulağından aşağıya bir damla kan aktı.

Mengele yanındakileri iterek yaklaştı. Farnbach'a baktı.

«Pazartesi günü,» dedi Farnbach. «Kristianstad'daydım! Hazırlık yapıyordum...» Çevresindekilere baktı. Mengele'ye baktı. «yapacağım iş için! Stockholm'de tanıdığım birine bana geri dönmemi söylemişler. Şirketimin bürosuna. Derhal!»

Menegele, «Yalan söylüyorsun,» dedi.

«Hayır»! diye haykırdı yine Farnbach. «Herkes döndü! bir tanesini şirketin bürosunda kendim gördüm. İkisi dönmüştü. Diğerleri de dönmek üzereydi.»

Mengele bakışlarını ondan ayıramıyordu. Yutkundu. «Neden?»

Farnbach nefretle, **«Bilmiyorum,»** diye karşılık verdi, «artık hiç soru sormuyorum. Yalnızca söyleneni yapıyorum.»

Farnbach'ın karısı, «Doktor nerede?» diye aıtldı. Kapıdan birisi, «Nerdeyse gelir,» diye cevaplandırdı.

Menegle konuştu: «Ben... doktorum.»

«Ona yaklaşma sen»!

Mengele, Farnbach'ın karısına baktı. «Kes sesini,» dedi. Çevresindekilere baktı. «Makası olan var mı?»

Mengele otel müdürünün odasında Farnbach'ın başındaki cam kırıklarını temizledi.

Başı önüne eğik oturan Farnbach konuşmuyordu.

Mengele kesikleri ilaçla temizledi. Sardı. «Çok üzgünüm,» dedi.

Farnbach doğruldu. Ceketini düzeltti. «Bize bu görevin neden verildiğini ne zaman öğreneceğiz?» diye sordu.

Mengele ona bir an baktı. «Soru sormaktan vazgeçtiğini sanıyordum.»

Farnbach topuklar üzerinde dönerek çıkıp gitti.

Mengele makası Rudi'ye verdi. Onu da, «Tin - Tin'i bul,» diyerek dışarı yolladı. «Hemen gidiyoruz. Erico'yu uyarması için yolla. Kapıyı da kapa.»

İlk yardım çantasına ilaçları yerleştirdi. Masaya oturup gözlüğünü çıkardı. Gözlerini oğuşturdu. Tabakasını çıkarıp bir sigara aldı. Yaktı. Sonra gözlüklerini takıp adres defterine baktı.

Seibert'in evine telefon etti. Durmadan kıkır kıkır gülen bir Brezilyalı hizmetçi, Sinyor'la Sinyorita'nın evde olmadıklarını, nereye gittiklerini de bilmediğini söyledi.

Merkezi aradı. Cevap alacağını sanmıyordu. Düşündüğü gibi de oldu.

Ostreicher'in oğlu Siegfried'in verdiği numarayı aradı. Bu kez telefona Ostreicher'in kendisi cevap verdi.

«Ben Mengele. Florianpolist'eyim. Biraz önce Farnbach'ı gördüm.»

Sessizlik. Sonra: **«Allah kahretsin.** Sana durumu albay yarın sabah açıklayacaktı. Çok üzgün. Bir hayli mücadele etti. »

«Tahmin ediyordum. Ne oldu?»

«O Liebermann denilen Yahudi alçağı. Geçen hafta Frieda Maloney'le konuşmuş.»

Mengele, «Ama Liebermann Amerika'da,» haykırdı.

«Önce Frieda Maloney'le konuşmuş. Her halde kadın bildiklerini anlatmıştır. Frieda'nın avukatı dostlarımızdan bazılarına 1960'larda nasıl bebek ticareti yaptığımızı sormuş. Rudel geçen pazar günü döndü. Üç saatlik bir toplantı yapıldı... Seibert senin de toplantı da olmanı çok istedi. Rudel'le bazıları istemediler... İşte böyle. Adamlar salı ve çarşamba günleri döndüler.»

Mengele gözlüğünü alnına doğru itip inledi. **«Neden şu Liebermann'ı öldürüp kurtulmuyorlardı?** Yoksa hepsi de Yahudilerden yana mıydılar? Mundt bu işi **seve seve** yapardı.»

«Bunun nedenini öğrenmek ister misin?»

«Anlat. Eğer sen konuşurken ben kusarsam kusuruma bakma.»

«Adamların on yedisi öldü. Bu da senin **sayılarına** göre hatırı sayılır bir şeydir. Bazıları altmış beşinde ecelleriyle ölecekler. Liebermann daha her şeyi bilmiyor. Çünkü Maloney bilmiyor. Ama kadın bazı adları hatırlamış olabilir. Hatırladıysa Liebermann'ın bundan sonraki işi Hessen'i tuzağa düşürmek olacaktır.»

«O halde Hessen'i çağırın. Neden altısı?»

«Seibert te aynı şeyi söyledi.»

«Sonra?»

«Işte asıl miden burada bulunacak. Durum çok tehlikeli. Rudel'e göre Örgüt'ü gün ışığına çıkartacak her şeyden kaçınmalıyız. Liebermann'ın öldürülmesi aleyhimize olur. Liebermann'ı ömür boyu Hessen'in peşinde koşturmak çok daha iyi.»

«Ama Liebermann işi burada bırakmayacaktır!»

«Belki bırakır, belki de bırakmaz.»

Mengele gözlüklerini çıkartarak, «Doğrusunu istersen,» dedi, «hepsi de yüreksiz bir avuç ihtiyar. Hepsi de deniz kenarındaki villalarında ecelleriyle ölmekten başka bir şey düşünmüyorlar. Eğer torunları yeryüzündeki son Ari ırktan kişiler de olsalar umurlarında olmayacak.»

«Hadi hadi, bizi bu noktaya kadar getirdiler.»

«Ya hesaplarım yanlışsa? O zaman ne olacak?»

«Eğer bana kalsaydı, ne pahasına olursa olsun Liebermann'ı öldürürdüm. Diğerlerini de öldürmeye devam ederdim. Ben senden yanayım. Seibert de. Biliyorum inanmıyorsun, ama Seibert bir hayli mücadele etti. O olmasaydı toplantı beş dakikada biterdi.»

«Çok iyi,» dedi Mengele,» artık gitmem gerek. İyi geceler.» Telefonu kapadı.

Dirseklerini masaya dayayarak oturdu. Başkalarına güvenince hep böyle oluyordu işte.

Büronun kapalı kapısının dışında Rudi, Hans Stroop ve yardımcıları bekliyorlardı.

Mengele dışarı çıkınca Stroop kollarını iki yana açıp gülümseyerek yaklaştı. «Zavallı Farnbach karanlıkların içinde kaybolup gitti,» dedi. «Gelin, sizi bekliyoruz.»

«Beklemeyin,» dedi Mengele, «benim gitmem gerek. «Rudi'ye işaret ederek sokak kapısına doğru acele acele yürüdü.

●

Klaus telefon etti, herşeyi bildiğini söyledi. Doksan dört çocuğun nasıl ikiz gibi olacağını ve neden Mengele'nin onların babalarının belirli tarihlerde öldürülmelerini istediğini öğrenmişti.

Bir gece önceyi romatizma sızıları ve ishal yüzünden gözünü kırpmadan geçirmiş olan Liebermann halsiz yatıyordu. Yastıkları sırtına dayayarak, «Devam et,» dedi.

«Herr Liebermann.» Klaus'un essi tedirgindi. «Bu, telefonda anlatabileceğim bir şey değil. Karışık bir şey; ben bile doğru dürüst anlalamadım. Zaten bana da başkası, birlikte oturduğum kız, Lena anlattı. Lena'nın fikri bu. Profesörlerinden biriyle konuşmuş. Konuyu tek bilen bu profesör. Buraya gelebilir misiniz? Sizi onunla görüştürürüm.»

«Salı sabahı Washington'a gideceğim.»

O «zaman yarın gelin. Ya da pazartesi günü. Geceyi burada geçirir, salı günü de Washington'a uçarsınız. Zaten Frankfurt'tan geçeceksiniz, değil mi? Ben sizi havaalanından alırım. Pazartesi akşamı profesörle buluşuruz. Burada Lena ve benimle kalırsınız.»

Liebermann, «Bana hiç olmazsa sorunun özünü anlat,» dedi.

«Olmaz. Bu, durumu gerçekten bilen biri tarafından anlatılmalı. Bu yüzden mi Washington'a gidiyorsunuz?»

«Evet.»

«O halde bol miktarda bilgiye ihtiyacınız vardır, değil mi. Zamanınızı boşa harcamayacağınızdan emin olun.»

«Pekâlâ, sana güveniyorum. Sana oraya hangi saatte geleceğimi bildiririm. Sen profesörle görüş, zamanı ayarla.»

«Olur. Lena sizinle tanışmak, size yardımcı olmak için sabırsızlanıyor. Profesör de öyle.»

«Ne profesörü bu kişi? Siyasal bilimler mi?»

«Biyoloji.»

«Biyoloji mi?»

«Evet.»

«Ben seni ararım. Teşekkürler, Klaus. Güle güle.»

Liebermann telefonu kapadı.

Bir **biyoloji** profesörü ha?

●

Seibert, Mengele'ye haberi verenin kendisi olmamasına bayağı sevindi. Ama yine de mücadeleyi çok çabuk bıraktığı kanısındaydı. Mengel'e ile olan uzun ilişkisi, onun gerçekten olağanüstü yeteneğine duyduğu hayranlık, onu Ostreicher'in yaptığı açıklamanın Mengele için yeterli olmadığına inandırıyordu. Hafta sonunda radyoyla Mengele'yi bulmaya çalışmış, bağlantı kuramayınca da altı yaşındaki torunu Ferdi'yi de yanına alarak özel uçağıyle Mengele'nin evine uçmuştu. Yanında **Die Walküre**'le **Götterdammerung**'un yeni baskıları vardı.

İniş pisti boştu. Seibert Mengele'nin Florionopolis'te kaldığından kuşkuluydu, ama bir günlüğüne Asuncion'a ya da Curitiba'ya da gitmiş olabilirdi. Ya da pilotu malzeme almak için Asuncion'a yollamıştı.

Seibert torununun elinden tuttu. Pilot yardımcısıyla birlikte yürüdüler.

Çevrede kimseler yoktu... Ne nöbetçi, ne de hizmetçi ve uşaklar. Pilot yardımcısı barakaların kapısını yokladı, Kilitliydi. Hizmetkârlara ait olan ev de kapalıydı. Seibert tedirginleşti.

Ana binanın arka kapısı kilitliydi. Ön kapısı da. Seibert kapıyı vurup bekledi. Yerde küçük bir oyuncak tank duruyordu. Ferdi oyuncağa doğru uzandı. Seibert; «Dokunma,» diye azarladı onu.

Pilot yardımcısı, pencerelerden birini tek-

meleyerek kırdı. Çevçevedeki camları ayıklayıp içeri girdi. Ön kapıyı açtı.

Ev terkedilmişti, ama her şey düzenliydi. Buradan acele, telaşla ayrılınmadığı belliydi.

Çalışma odasındaki üzeri camlı masa, Seibert'in son gördüğü gibiydi. Boya araç - gereçleri bir havlunun üzerine dizilmiş duruyordu. Seibert duvardaki çizelgeye döndü.

Çizelge kırmızı boyayla baştan başa çizilmiş, karalanmıştı. Çizgiler birer kan lekesi gibi duruyordu.

Kaygılı kaygılı bakan Ferdi, «Çizgilerin dışına çıkmış,» dedi.

Seibert bakışlarını çizelgeden ayıramıyordu. «Evet,» dedi, «çizgilerin dışına çıkmış.»

«Nedir bu?»

«Bir liste.» Seibert döndü. Plakları masanın üzerine bıraktı. Masanın orta yerinde hayvan tırnaklarından yapılmış bir bilezik duruyordu. «Hecht!» diye bağırdı. Sonra daha da yüksek sesle yineledi: «Hecht!»

Yardımcı pilotun sesi uzaktan duyuldu: «Efendim?»

«İşini bitir de uçağa dön!» bileziği aldı. «Bana bir bidon gaz getir!»

«Emredersiniz, efendim!»

«Schumann da seninle gelsin!»

«Emredersiniz, efendim!»

Seibert bileziği inceledi. Geri masaya bıraktı. içini çekti.

Ferdi, «Ne yapacaksınız?» diye sordu.

Seibert başiyle çizelgeyi işaret ederek, «Onu yakacağım,» dedi.

«Neden?»

«Hiç kimse görmesin diye.»

«Ev de ateş alacak mı?»

«Evet. Ama buranın sahibi geri dönmeyecek.»

«Nerden biliyorsunuz? Dönerse çok kızar.»

«Sen git dışardaki küçük oyuncakla oyna.»

«Seyretmek istiyorum.»

«Dediğimi yap!»

«Peki efendim.» Ferdi odadan çıktı.

«Verandadan ayrılma!» diye Seibert onun peşinden seslendi.

Sonra üzeri dergilerle dolu uzun masayı duvara doğru itti. Laboratuar penceresinin altındaki dosya çekmecelerine gitti. Bir tanesini açtı. İçi dolu kalın dosyaları aldı. Bunları dergilerin arasına soktu. Sonra çizelgeye yeniden baktı. Başını üzüntülü üzüntülü salladı.

Dolaplardaki bütün dosyaları getirip masaya yığdı. Masanın arkasındaki pencereleri açtı.

Kanepenin üzerindeki büyük Hitler portresine baktı.

Pilot yardımcısı kırmızı gaz bidonuyla gelmişti. Kapının eşiğinde bekliyordu.

Pilot yardımcısına, «Portreyi al,» dedi. Sonra pilot Schumann'ı evin içini aramaya yolladı. Evde kimsenin bulunmadığından emin olmak is-

tiyordu. Bütün pencereleri açmasını da söyledi Pilota.

Pilot yardımcısı, «Sofada durabilir miyim?» diye sordu.

Seibert, «Neden durmayacakmışsın?» diye karşılık verdi.

Dosyaların, dergilerin üzerine gaz döktü. Bir parça geri çekilerek çizelgenin üzerine de serpiştirdi. Gazlanan kâğıtta adlar ıslak ıslak parladı: **Hesketh, Eisenbud, Arlen, Looft.**

Pilot yardımcısı portreyi dışarı taşıdı.

Seibert gaz tenekesini kapının önüne bıraktı. Dosya dolaplarının kapılarını açmaya gitti. Dolapların birinden aldığı bir tutam kağıdı büktü. Masaya dönüp çakmağı aldı. Birkaç kez çaktıktan sonra yandı çakmak.

Pilot gelip, evde kimse olmadığını, pencereleri açtığını bildirdi. Seibert ona plâkları, gaz bidonunu alıp çıkmasını söyledi. «Torunumu uzaklaştır,» dedi.

Bir an bekledi. Bir elinde çakmak, bir elinde kâğıt tomarı duruyordu. «Ferdi seninle beraber mi, Schumann?» diye seslendi.

«Evet, efendim!»

Kâğıt tomarının ucunu yaktı. Bir adım ilerleyerek bunu masanın üzerindeki dergi ve dosya yığınının üzerine fırlattı. Kâğıtlar bir anda alev aldı.

Seibert kırmızı çizgilerle dolu çizelgenin yanmasına baktı. Adlar, tarihler, çizgiler alev alıp bir süre sonra yokoldular.

O zaman Seibert acele dışarı çıktı.

Evin arka tarafında hep birlikte durup alevlerin yükselişini izlediler: Ferdi'nin elinden tutmuş olan Seibert, Pilot, Pilot yardımcısı. Pilot yardımcısının kolunun altında Hitler'in portresi vardı.

●

Telefon çaldığında Esther şapkasını, mantosunu giymiş kapıdan çıkmak üzereydi. İçini çekerek döndü. Telefona cevap verdi.

Sao Paulo'dan biri Yakof'u arıyordu. Esther ona Herr Liebermann'ın kentte olmadığını söyledi. Telefon eden kişi, kusursuz bir Almancayla, onunla konuşup konuşamayacağını sordu. «Elbette,» dedi Esther.

«Adım Kurt Koehler. Oğlum Barry...»

«Ah, evet, **biliyorum,** Herr Koehler! Ben Herr Liebermann'ın sekreteri Esther Zimmer'im. Bir haber var mı?»

«Evet, var. Ama haber kötü. Barry'nin cesedi geçen hafta bulundu.»

Esther inledi.

«Ne de olsa böyle bir şey bekliyorduk.. Bunca zaman bir haber çıkmayınca. Artık eve dönüyorum...»

«Çok üzgünüm, Herr Koehler!»

«Teşekkür ederim. Barry'i bıçaklamışlar. Sonra da ormana atmışlar. Bir uçaktan atıldığı belli.»

«Oh, tanrım...»

«Her Liebermann'ın bilmek isteyeceğini düşündüm de...»

«Tabii, tabii, söylerim.»

«...ona verilecek bir haberim de var. Barry'nin cüzdaniyla pasaportunu da almışlar... O pis, Nazi domuzları... Ama pantolonun cebine bakmayı unutmuşlar. Orada bir kâğıt parçası bulduk. Galiba o teypi dinlerken bir takım notlar almış. Herr Liebermann'ın bu notlardan bir hayli yararlanacağını sanıyorum. Onunla nasıl ilişkiye geçebileceğimi bana söyleyebilir misiniz?»

«Evet, kendisi bu gece Heidelberg'de olacak.» Esther masa lâmbasını yakıp telefon defterine baktı. «Daha doğrusu Mannheim'de. Burada telefon numarası da var.»

«Yarın Viyana'ya dönecek mi?»

«Hayır, oradan Washington'a gidecek.»

«Ya? Belki de onu Washington'dan ararım. Tahmin edeceğiniz gibi, şimdi... bir parça sarsılmış durumdayım. Ama yarın eve dönmüş olacağım. Nerede kalacak?»

«Benjamin Franklin Otelinde.» Esther defterin sayfalarını çevirdi. «Otelin telefon numarası da var.» Bulduğu numarayı tane tane okudu.

«Teşekkür ederim. Orada...?»

«Uçağı alana altı buçukta iniyor. Her halde saat yedi, yedi buçukta otelinde olur. Yarın akşam.»

«İnşallah Barry hakkındaki araştırma için gidiyordur.»

«Evet, öyle. Barry haklıydı, Herr Koehler. Bir çok kişi öldürüldü. Ama Yakof buna bir son verecek. Oğlunuzun boşu boşuna ölmediğinden emin olabilirsiniz.»

«Çok sevindim buna, Fraulein Zimmer. Teşekkürler.»

«Bir şey değil. Güle güle.»

Esther telefonu kapadı. İçini çekti.

Mengele de telefonu kapadı. Yerden kahverengi valizini aldı. Pan Amarican bilet gişesine giden en kısa yolu seçti. Kahverengi saçlarını yandan ayırıp taramış, kahverengi bir de bıyık takmıştı.

Üzerinde taşıdığı Paraguay pasaportuna göre adı Ramon Ascheimy Negrin'di. Bir **comercianta en antigüedades,** yani bir antika eşya tüccarıydı. İşte bu yüzden valizinde dokuzluk otomatik bir Browning taşıyordu. Bu güçlü silah için gerekli izin belgesi vardı. Ayrıca şöför ehliyeti, her çeşit kredi kartı da. Pasaportunun bütün vizeleri tamamdı. Sinyor Aschheimy Negrin, Amerika Birleşik Devletleri'ni, Kanada'yı, İngiltere'yi, Hollanda'yı, Isveç'i, Danimarka'yı Almanya ve Avusturya'yı kapsayan geniş bir iş gezisine çıkmıştı. Vizeleride, pasaportu gibi ekim ayında yapılmıştı. Hâlâ geçerliydi.

7.45'de kalkacak New York uçağına bilet aldı. Oradan da ertesi sabah saat 10.35'de Washington'a uçacaktı.

Benjamin Franklin oteline varıp yerleşecek bol bol zaman vardı.

6

Adı Nürnberger olan biyoloji profesörü, kısa kahverengi sakalı, altın çevçeveli gözlükleriyle otuz iki, otuz üç yaşlarından fazla göstermiyordu. Serçe parmağını kıvırarak, «Özdeş görünüş», dedi, diğer parmağını da kıvırdı. «İlgilerin ve davranışların benzerliği belki de sizin sandığınızdan sonraki parmağını kıvırdı: **Benzer ailelerin yanına yerleştirme.** Işte sorunun püf noktası burada. Bütün bunları düşününce ortaya tek bir açıklama olanağı çıkıyor.» Bacak bacak üstüne atıp ellerine dizlerinde kavuşturdu. Bir sır verecekmiş gibi eğildi. «Benzer üretim,» dedi Liebermann'a, «Dr. Mengele'nin bu alanda en az on yıl ileri olduğu belli.»

Lena mutfak kapısının eşiğinde küçük bir şişeyi sallayarak, «Buna hiç şaşmamak gerek,» dedi, «Auschwitz'de yaptığı araştırmaları düşünürsek...»

Nürnberger, «Evet,» dedi. (Bu sırada Liebermann, «Araştırma,» «Auschwitz» sözcüklerini duyunca düştüğü dehşeti yenmeye çalışıyordu. Onu bağışlamak gerekti. Ne de olsa Lena genç ti, İsveçliydi. Ne bilirdi ki?) Nürnberger, «Diğer-

leri,» diyordu, «İngiliz ve Amerikalılar bu alanda çalışmaya elli yıllarında başladılar. Yine de insan yumurtacıklarıyla değil. Ya da öyle söylüyorlar. Bence açıkladıklarından başka araştırmalar yapıyorlar. İşte Mengele'nin on beş, yirmi değil, on yıl ilerde olduğunu bu yüzden ileri sürüyorum.»

Liebermann, solunda oturan Klaus'a baktı. Onun Nürnberger'in neden söz ettiğini anlayıp anlamadığını görmek istiyordu. Klaus'un bakışları Liebermann'ınkilerle karşılaştı. Genç öğrencinin gözlerinde, **gördünüz mü?** gibilerinden bir anlam vardı. Liebermann başını olumsuz salladı.

Nürnberger, «Tabii Ruslar;» diye konuşmasını sürdürdü, «daha da ilerideler. Çünkü onlar bu konuda kendilerine özgü yöntemler kullanıyorlar. Rahatça çalışabiliyorlar. Belki de Sibirya'nın bir yerinde küçük, kusursuz Vanya'lar yaşıyordur. Hatta bunlar Mengele'nin çocuklarından daha büyük de olabilir.»

Liebermann, «Özür dilerim ama,» dedi. «Neden söz ettiğinizi anlamıyorum.»

Nürnberger ona şaşırmış gibi baktı. Sonra sabırla, «Bir bireysel organizmanın jenetik yönünden benzer kopyalarının üretilmesi,» diye açıkladı yine. «Hiç biyoloji okudunuz mu?»

«Bir parça,» dedi Liebermann, «kırk beş yıl kadar önce.»

Nürnberger gülümsedi. Şimdi daha da genç-leşmiş gibiydi. «İşte bu konu üzerinde çalışmaların başlaması da o tarihlere rastlar. İngiliz biyologu Haldane tarafından başlandı. O buna **bölünme** 'cloning' (özel bir işlemle nüvesi faal duruma getirilmiş hücrelerden oluşan ve birbirine benzeyen canlılar grubu) dedi.»

Klaus, «Bölünme daha kısa ve açık,» diye söze karıştı.

Nürnberger, «Evet,» diye ona hak verdi.

Liebermann, «Bu konuyu bir parça daha anlatın,» dedi. «Ama lütfen biyolojiyi zorunlu olduğum için okuduğumu, asıl ilgimin müzik olduğunu aklınızdan çıkarmayın.»

Klaus, «Müzikli söyle,» dedi.

«Öylesine uzun bir müzik parçası olurdu ki,» dedi Nürnberger, «üstelik güzel bir aşk şarkısı da olmazdı. Şimdi elimizde bir yumurta, ya da bir yumurta hücresi, bir de sperma hücresi var. Her ikisinde de yirmi üç kromozom bulunan bir nüve hazır. Bunların üzerinde de yüz binlerce jen inciler gibi dizili. İki nüve birleşirler, elimize döllenmiş bir yumurta, kırk altı kromozom geçer. Şimdi sözünü ettiğim şey, insan hücreleri. Kromozomlar çoğalırlar, kendi jenlerinin her biri bölünür. Gerçekten mucize gibi görünen bir şey bu, değil mi? Hücre de bölünür. Bir seri benzer kromozom diğer bölünen hücrelerle birleşir. Bu işlem bir süre yenilenerek sürüp gider...»

Liebermann, «Karyokinez,» dedi. (*)

«Evet. Ve dokuz ay içinde tam bir organizmaya sahip milyonlarca hücre elde ederiz. Bunların her biri değişik fonksiyonları yerine getirirler: kemik, et, kan, saç olurlar. Ama bu hücrelerin **her biri,** vücudü oluşturan milyonlarca hücrenin her biri, çekirdeğinde kırk altı orjinal kromozomun tam bir benzerlerini taşırlar, yarısı annenin, yarısı babanın olan kromozomlar. Bu kırü altı kromozomun tek ayrı yanları seks hücreleridir, sperma ile yumurta. Bunlar da yirmi üç tanedir. Böylece birleşirler, birbirlerini tamamlayıp yepyeni bir organizmayı oluştururlar.»

Liebermann, «Bu kadarını anladım,» dedi. sini

Nürnberger öne doğru eğildi. «Bu, işlemin doğada olan biçimi, Şimdi laboratuarda yapılan çalışmalara gelelim. Burada bir yumurta hücresinin nüvesi parçalanarak hücre nüvesine zarar verilmez. Bu radyasyonla yapılır. Nüvesi çıkarılmış yumurta hücresine **üretilecek organizmanın ana hücresinin çekirdeği konur.** Ana hücrenin nüvesi, cinsiyet hücresi değil. Şimdi elimizde şu var: Nüvesinde kırk altı kromozom bulunan bir yumurta hücresi; besleyici bir sıvı için-

---

(*). Hücrelerin çoğalmasının bir türüdür. Çekirdek parçalanarak hücrenin iki kutbunda toplanır, orada yeni birer çekirdek haline gelir. Sonra hücre ortadan boğulup ikiye bölünür; böylece iki yeni hücre ortaya çıkar.

de durmadan bölünüp çoğalan döllenmiş bir yumurta. Bu, on altı ya da otuz iki hücre düzeyine ulaşınca, bu olay dört beş günde tamamlanır, 'annenin' dölyatağına ekilebilir. Tabii 'anne' biyolojik yönden anne değildir. Anne, bir yumurta sağlanmıştır, şimdi de ceninin büyüyüp gelişmesi için gerekli çevreyi sağlamaktadır. Ama cenine kendi jenetik niteliklerinden hiç bir katkıda bulunmaz. Bebek doğduğunda yalnızca vericinin bir eşidir, annenin de babanın da özelliklerini taşımaz. Nüvenin tam, eksiksiz bir benzeridir. Kromozomları, jenleri, vericinin aynıdır. Yepyeni, değişik bir kişi yerine, elimizde var olan birinin benzeri geçmiştir.»

Liebermann, «Bu...» «yapılabilir m?i»
«Nürnberger soruyu başiyle onayladı.
«Yapıldı,» diye Klaus söze karıştı.

«Kurbağalara uygulandı,» dedi Nürnberger. «Çok basit bir işlemdi. Bu olay Oxford'da öylesine büyük bir heyecana yol açtı ki, daha sonraki çalışmalar gizli tutuldu. Dallandırılıp budaklandırılmadı. Maymunlar, köpekler ve tavşanlar üzerinde yapılan çalışmaların raporlarını da okudum. Bunları her biyolog bilir. Daha önce de söylediğim gibi, bu işlem insanlar üzerinde yapıldı. Hiç olmazsa denendiğinden eminim. Böyle plânlanmış bir düşünceye hangi toplum karşı koyar? Üstün nitelikteki vatandaşları çoğalt, aşağı derecedeki kişilerin çoğalmasını yasakla. Tahsil ve doktor harcamalarından ne

büyük kısıntılar yapılabileceğini hayal edebiliyor musunuz?»

Liebermann sordu: «Mengele altmış yıllarında bunu insanlar üzerinde denemiş olabilir mi?»

Nürnberger omuz silkti. «Teori biliniyor. Mengele'ye gerekli olan, yalnızca araç - gereçleri, sağlıklı, bu işe istekli kadınları bulmaktı... Bir de kimsenin karışmayacağı, kimsenin duymayacağı çalışacak bir yer.»

«O sıralarda Mengele ormandaydı,» dedi Liebermann, «1959'da gitti, onu oraya ben sürdüm...»

«Belki de siz sürmediniz,» dedi Klaus, «belki de oraya kendi isteğiyle gitmiştir.»

Liebermann ona tedirgin tedirgin baktı.

«Ama bunun önemi yok şimdi,» dedi Nürnberger, «yani Mengele'nin denemiş olmasının ya da olmamasının. Eğer Lena'nın bana söylediği doğruysa Mengele'nin bu işi başardığı belli. Çocukların değişik ailelerin yanına yerleştirilmesi de bunu gösteriyor.» Nürnberger gülümsedi. «Ama bizim gelişmemizde jenler başlıca rolü oynamazlar. Anlattığım yolla yaratılan çocuklar, vericiye benzeyeceklerdir, onun bazı niteliklerini taşıyacaklardır. Ama bu çocuklar değişik ortamlarda yetiştirilir, değişik kültür ve aile yaşantılarına sokulursa, jenetik bakımından aynı olmalarına karşın, psikolojik yönden vericiden tümüyle farklı yetişecektir. Mengele'nin özel bir biyolojik kuşak değil, kendisini çoğalt-

mak niyetinde olduğu açık. Benzer ailelerin seçilmesi, çocukların gereken doğru ortamda yetiştirilmesi için yapılmış.» Lena mutfağın kapısına geldi.

«Çocuklar,» dedi Liebermann, «Mengele'nin kopyaları mı?»

«Jenetik yönden tam kopyaları,» dedi Nürnberger; «ama büyüdüklerinde de benzeri olup olmayacakları ayrı bir sorun.»

Lena, «Özür dilerim, yemek hazır,» dedi. Gülümsedi. «Yemeği hemen yemezsek tadı kalmaz.»

Kalktılar. Hayvan posterleri, karton kapaklı cep kitaplarıyla dolu oturma odasından hemen hemen aynı büyüklükte yine duvarları havan posterleriyle kaplanmış mutfağa geçtiler. Mutfağın penceresine demir parmaklıklar konmuştu. Masanın üzeri kırmızı bir örtüyle kaplıydı. Birbirine hiç uymayan değişik tabaklarda ekmek, salata ,bardaklarda şarap vardı.

Demir arkalıklı bir sandalyede gayet rahatsız bir biçimde oturan Liebermann, ekmeğine tereyağ süren Nürnberger'e baktı. «Çocukların 'doğru, gerekli çevrede' yetişmelerinden kastınız nedir?»

«Mümkün olduğu kadar Mengele'nin yetiştiği ortama benzer olmalı. Bakın, bir ikinci Eduard Nürnberger yapmak istesem, bir yerimden bir parça deri koparmak, bir sperm hücresi ve de kimyasal işlem yeterli olurdu... Tabii bu iş için gerekli araç gerecim de olacak...»

«Ve bir kadın,» diye Klaus onun sözünü kesti.

Nürnberger gülümseyerek, «Teşekkür ederim,» dedi, «kadını rahatlıkla bulabilirim.»

«Bu tür bir üretim için mi?»

«Varsayım bu canım. Bunun için iki küçük ameliyat gerek. Bir tanesi yumurtayı almak için, ikincisi de embriyonu aşılamak için. «Nürnberger, Liebermann'a baktı. «Ama bu da işlemin yalnızca bir parçası. Ondan sonra bebek Eduard için uygun bir ev, yuva bulmam gerekir. Önce manyak denilecek kadar dindar bir anne ve durmadan içen bir baba bulmak zorundayım. Öyle ki, karı koca daima kavga etmeliler. Bu evde ayrıca harikulâde bir amca, çocuğu her fırsatta gezmeye götüren bir matematik öğretmeni olmalı... Müzelere, kırlara götüren bir öğretmen. Bu kişiler çocuğa, kendi çocuklarıymış gibi davranmalılar... Bir laboratuarda üretilmiş çocuk gibi değil. Amca, çocuk dokuz yaşındayken ölmeli, anne baba da bundan iki yıl sonra boşanmalı. Çocuk yetişme çağına küçük kızkardeşiyle birlikte anne baba arasında gidip gelerek geçirmeli.»

Klaus önünde bir tabakta Liebermann'ın sağında oturuyordu. Liebermann'ın önünde de bir tabak var... Yemekleri, söğüş etle acayip kokulu bir havuçtu.

«O zaman bile,» diye Nürnberger anlatmasını sürdürdü, «bu çocuk asıl Eduard Nürnberger'den farklı yetişebilir. Biyoloji öğretmeni ona,

benimkinin bana gösterdiği ilgiyi göstermeyebilir. Değişik kitaplar okuyabilir, benim gibi radyo dinleyeceğine televizyon seyredebilir, buna benzer bir çok şey olabilir.»

Lena, Liebermann'ın soluna oturmuş, Klaus'a bakıyordu.

Nürnberger etinden çatalıyla bir parça alarak, «Mengele bütün bunların farkındaydı,» diye ekledi, «bu yüzden pek çok çocuğu çeşitli evlere yerleştirdi. Bunlardan bri tanesi bile istediği gibi yetişse ona yeterdi.»

Klaus, «Şimdi babaların neden öldürüldüklerini anladınız mı?» dedi Liebermann'a.

Liebermann başıyla anladığını belirtti. «Uygun sözcüğü bulamadım... Çocuklara **biçim** vermek için desek olur sanırım.»

«Evet,» dedi Nürnberger; «onları biçimlendirmek, jenetik yönden olduğu kadar **psikolojik** yönden de bir Mengele yapabilmek için.»

«Mengele belli bir yaşta babasını kaybetti,» dedi Klaus, «öyleyse çocuklar da aynı yaşta babasız kalmalıydılar.»

«Bu tıpkı bir kasayı açmaya benziyor,» dedi Lena.» Eğer şifreyi doğru çevirirseniz kasanın kapağı açılır.»

Klaus, «Tabii kasanın tokmağı yanlış yöne çevrilmezse,» dedi. «Havuçlar nefis olmuş.»

«Afiyet olsun.»

«Evet,»« dedi Nürnberger, «her şey çok nefis.»

«Mengele'nin gözleri kahverengi.»

Nürnberger, Liebermann'a baktı. «Emin misiniz?»

Liebermann, «Elimde Mengele'nin Arjantin kimlik kartı var,» dedi, «gözler, kahverengi. Üstelik babası zengin bir fabrikatördü. Devlet memuru değil. Çiftlik araç - gereçleri fabrikası vardı.»

Klaus, «Demek o **bu** Mengele ailesinden, ha?» dedi.

Lieberman evetledi.

Tabağına salata alan Nürnberger «Gerekli laboratuar araçlarını sağlayabilmesine şimdi hiç şaşmıyorum,» diye başını salladı. «Gözlerin rengi uymuyorsa Mengele verici olamaz.»

Lena, Liebermann'a sordu: **«Ülküdaşlar Örgütü**'nün başkanı kimdir, biliyor musunuz?»

«Rudel adında bir albay. Hans Ulrich Rudel.»

Klaus sordu: «Gözleri mavi mi?»

«Bilmiyorum. Öğrenirim. Ailesini de.» Liebermann elindeki çatala baktı. Bunu bir havuç parçasına batırdı. Ağzına götürdü.

Nürnberger, «Her neyse,» dedi, «bu kişilerin nasıl öldürüldüklerini biliyorsunuz,» dedi «Niyetiniz nedir?»

Liebermann bir an karşılık vermedi. Çatalını masaya bıraktı. Peçetesini de. «Özür dilerim,» dedi. Kalktı. Mutfaktan çıktı.

Lena onun peşinden baktı. Sonra bakışlarını Liebermann'ın tabağına çevirdi. Klaus'a baktı.

«Öyle değil,» dedi Klaus.

«İnşallah.»

Klaus, Lena'nın başının üzerinden Liebarmann'ı izledi. Liebarmann kitap rafının başında duruyordu.

Nürnberger, «Yediğimiz etin kusursuz olduğunu iddia edecek değilim,» dedi, «ama bir gün bundan çok daha iyi et yiyeceğiz. Daha da ucuz. Hayvan üretiminde yukarıda sözünü ettiğim teknikten yararlanılırsa tabii.»

Klaus, «Demek siz bunu savunuyorsunuz?» dedi.

«Savunmaya gerek yok», dedi Nürnberger, «bir teknik bu. İyiye de kötüye de yarar.»

«Iyi yolda yalnızca iki kullanış biçimini düşünebiliyorum,» dedi Klaus, «Siz de bunları söylediniz. Bana bir kâğıt kalem verin, size kırk tane kötü kullanış yolunu sıralayıvereyim.»

Lena, «Neden hep karşı görüşü savunursun?» diye sordu.

Klaus'un bakışları Liebermanın'daydı, yahudi, elinde bir kitap, dua eder gibi iki yana sallanıyordu. Ama evde İncil yoktu. Öyleyse elindeki dua kitabı olamazdı. Liebermann'ın kendi kitabı mıydı? Albay'ın gözlerinin rengini mi araştırıyordu? «Klaus?» Lena salata tabağını uzatmıştı.

Klaus aldı.

Lena dönüp Liebermann'a baktı. Masaya döndü sonra.

Nürnberger, «Bu konuda dilimi tutmak ba-

na güç gelecek,» dedi.

Klaus, «Dilinizi tutmak zorundasınız,» diye atıldı.

«Biliyorum, biliyorum. Kolay olmayacak ama. Bizim bölümdeki iki kişi bunu tavşanlar üzerinde denediler.»

Liebermann şimdi mutfağın kapısında duruyordu: Yüzü sapsarı, bitkindi. Gözlüğü gelinden yana sarkmıştı.

Nürnberger baktı. Lena sandalyesinde döndü.

Liebermann, Nürnberger'e «Size aptalca bir soru sormama izin verin,» dedi.

Nürnberger başını salladı.

«Vericinin sağ olması şart mı?»

«Pek gerekli değil. Çünkü hücrele rde canlıdır, ne de ölü. Yalnızca kusurlu olup olmadıkları önemlidir. Mozart'ın bir tutam saçıyla... Hatta bir tutam da değil, Mozart'ın bir tek saç kılıyla, elinde gerekli araç gereç ve laboratuar bulunan biri...» Klaus'a dönüp gülümsedi... «...ve **kadınlar** tabii...» Bakışlarını Liemann'a çevirdi, «**Yüzlerce** küçük Mozart üretebilir. Bu bebeklere uygun anne baba bulunur, sonunda da dünya şimdikinden çok daha güzel müzikle dolar.»

Liebermann gözlerini kırpıştırdı. Sendeler gibi mutfağa doğru bir iki adım attı. Başını salladı. «Müzik değil,» dedi, «Mozart da değil. Elini kaldırdı. Onlara **Hitler'**i gösterdi! Karton kapaklı kitabın üzerinde üç siyah fırça darbesi

vardı: Bıyık, sivri burun, alnın üzerine düşen kâhkül.

Liebermann, «Babası devlet memuruydu,» diye anlattı, «gümrük memuru. Hitler doğduğunda... elli iki yaşındaydı. Anneyse yirmi dokuz. Elindeki kitabı koyacak bir yer arandı. Bulamadı. Sonunda fırının üzerine bıraktı. Yine masadakilere baktı. Elini bacağına sürdü. «Baba altmış beş yaşında öldü,» dedi, «Hitler on üç - on dört yaşlarındayken.»

●

Yemek masasını olduğu gibi bırakıp öteki odaya geçtiler. Liebermann'la Klaus şezlonga, Nürnberger tabureye, Lena da yere oturdular.

Önlerindeki sandığın üzerindeki boş bardaklara bakıyorlardı.

Klaus sandığın üzerindeki tabaktan birkaç badem aldı.

Liebermann, «Doksan dört tane Hitler,» dedi. Başını salladı. «Olacak şey değil bu. Hayır.»

«Elbette değil,» diye Nürnberger söze karıştı, «**şimdi Hitler gibi jenetik kalıta sahip** doksan dört çocuk var. Bu, hepsinin de birer Hitler olacağını göstermez. Aksine değişik kişiliklere sahip olacaklardır. Hem de çoğunluğu.»

«Ama geride **birkaçı** kalır.»

Klaus, «Kaçı?» diye sordu.

Nürnberger, «Bilmiyorum,» dedi.

«Birkaç yüzden beş ya da onu Mozart olur dediniz. Doksan dört çocuktan kaç tanesi Hitler

olur. Bir tanesi? İkisi? Üçü?»

Nürnberger yine, **«Bilmiyorum,»** dedi. «Gelişi güzel konuşuyordum. Bunu hiç kimse bilemez.»

Liebermann, «Bir tahminde bulunun,» diye diretti.

«Eğer anne - babalar yaş, ırk ve babanın işi bakımından uygun düşürüldüyse sonuç zayıftır. Tabii Mengele'nin görüş açısından. Bizim değil.»

«Ama kusursuz değil,» dedi Liebermann.

«Hayır, elbette değil.»

«İçlerinden bir tanesi bile çıksa...» dedi Lena, «yanlış yönde etkilenme şansı var.»

Klaus, «Konferansta söylediklerinizi hatırlıyor musunuz?» dedi Liebemrann'a, «Birisi size yeni Nazi topluluklarının tehlikeli olup olmadığını sordu. Siz de olmadığını söylediniz. Ama toplumsal şartlar kötüye giderse, ki şimdilik öyle oluyor, Hitler gibi bir liderin ortaya çıkacağını ileri sürdünüz.»

Liebermann başını sallamakla yetindi.

«Babalardan kaçı öldürüldü?» diye sordu Nürnberger.

«Tamam!» diye atıldı Klaus. «Yalnızca altısı öldürüldü! Durum o kadar kötü değil!»

Liebermann kan çanağına dönmüş gözlerini kırpıştırarak, «Sekiz,» dedi, «Tucson'daki Guthrie'yi unuttun. Bir de Guthrie'le Curry arasındaki kişiyi. Başka ülkelerde henüz bilmediğimiz kişiler de var.»

«Başlangıçtaki başarı oranı Mengele'nin umduğundan daha fazla olabilir,» dedi Nürnberger.

Klaus, «Sanki bu başarıdan memnun olmuş gibisiniz,» dedi.

«Bilim yönünden ileriye atılmış bir adımdır, elbette.»

«Tanrım! Yani böyle oturup...»

Lena, «Klaus,» dedi.

«Oh, allah kahretsin!» Klaus elindeki bademleri fırlatıp attı.

Liebermann, «Yarın,» dedi Nürnberger'e, «Washington'a gidiyorum. Federal Araştırma Bürosuna başvuracağım. Bundan sonra öldürülecek babanın kim olduğunu biliyorum. F.B.I. katili tuzağa düşürebilir. **Tuzağa düşürmeliler.** Benimle birlikte gelip onları ikna etmeme yardımcı olur musunuz?»

Nürnberger, «Yarın mı?» dedi, «Olanaksız.»

«Yeni bir Hitler'in doğuşunu önlemek için de mi?»

«Tanrım!» Nürnberger alnını ovuşturdu. «Evet, elbette. Bana gerçekten ihtiyacınız varsa gelirim. Ama orada, Harvard; Cornell, Cal Tech'-de benden daha güçlü, etkili profesörler var. Sırf Amerikalı olmaları bile onları daha önemli kılar. İsterseniz size birkaçının adını, adresini verebilirim...»

«Evet, verin.»

«Eğer gerekirse ben de gelirim.»

«İyi,» dedi. Liebermann, «teşekkür ederim.»

«Nürnberger, cebinden bir kalemle siyah, citlli bir not defteri çıkarttı. «Shettles'in size yardımcı olacağını sanıyorum,» dedi.

«Adını yazın onun,» dedi. Liebermann, «ve onu nerede bulacağımı. Aklınıza gelen bütün adları yazın.» Klaus'a döndü: «Profesör haklı. Bir Amerikalı daha etkili olur. İki yabancıyı kulak arkası edebilirler.»

Klaus, «Orada hiç tanıdığınız yok mu?» diye sordu.

«Artık yok. Ama bir şeyler yapacağım. Kapıları kırıp devireceğim. Tanrım! Bir düşün! Doksan dört tane genç Hitler!»

Nürnberger, «Doksan dört **çocuk**,» diye söze karıştı. Bir yandan yazıyordu. «**Hitler gibi jenetik kalıta sahip doksan dört çocuk.**»

●

Benjamin Franklin bir otel olarak, kalınacak bir yer olarak, Mengele'ye göre bir yıldızın onda biri değerindeydi. Bu da banyodaki lavabonun antik bir güzelliği olmasından ötürüydü yalnızca. Bir insanın bütün yaşamını içine alan çalışmasını, Arî ırkın üstünlüğünü sağlayacak son umuttan yoksun bırakmaya çalışan bir düşmandan kurtulunacak yer olarak ise dört yıldızlıktı.

Bir kere lobideki memur kara deriliydi. Bu da otelde bazı suçların işlenebileceğini gösteriyordu. Buna kanıt da, Mengele'nin oda kapısın-

da bir tarihte zorlanarak açıldığını gösteren işaretlerin bulunmasıydı. Kapının iç tarafına, üzerinde, **«kendinizi korumak için lütfen kapınızı daima kilitli tutun,»** yazılı bir kâğıt asılmıştı.

Bir ikinci nokta da otelin hiç de bakımlı bir yer olmamasıydı. Öğleyin on ikiye çeyrek kala bile kahvaltı tepsileri kapıların önünde bekliyordu. Göğüs zırhını çıkardı. Buna yalnızca sınırı geçerken, bir de belki Almanya'da ihtiyacı olacaktı. Sonra koridora çıkıp kendisine bir tepsi, ekmek sepeti ve **Rahatsız Etmeyin** yazılı levha aldı. Tepsiyi yatağın altına sakladı. Ekmek sepetini de dolabın rafındaki kirli çamaşır torbasına soktu. **Rahatsız Etmeyin** levhasını masanın çekmecesine koydu. Aslında çekmecede aynı levhadan bir tane duruyordu. Kapıdan bulunduğu katı inceledi: Üç merdiven vardı.

Oda servisi berbattı. Yemeği neden sonra geldiğinde, o elmas tüpünü çıkarıp temizlemiş, yıkanmış, televizyona bakmış, satın alması ve yapması gereken her şeyin bir listesini çıkartmıştı. Yemeği getiren garson beyazdı. Hemen hemen kendisi kadar yaşlıydı. Üzerinde herhangi bir dükkandan alınabilecek cinsten beyaz bir iş elbisesi vardı. Mengele listesine bunu da kattı.

Yemek yalnızca **ala bonne femme** idi. Elini bile sürmedi.

Oteli bir yan kapıdan saat biri bir parça geçe terketti. Kara güneş gözlüğü, şapka, peruk takmış, paltosunun yakasını kaldırmıştı.

Omuzuna taktığı meşin kılıfta tabancası vardı. Otel odasında dişe dokunacak hiç bir şey bırakmamıştı. Amerika Birleşik Devletleri'nde silahlı dolaşmak da oldukça akıllıca bir işti.

Washington'u umduğundan daha temiz ve çekici bulmuştu. Geniş caddeler eriyen karla ıslaktı. Yaptığı ilk iş bir ayakkabıcı dükkanında durup lâstik ayakkabılar almak oldu. Brezilya'nın yazından, A.B.D.'nin kışına uçmuştu. Soğuğa alışık değildi. Listesinde vitamin de vardı.

Bir kitapçı dükkanı buluncaya kadar yürüdü. İçeri girdi. Güneş gözlüğünü çıkarıp kendi numaralı gözlüğünü taktı. Liebermann'ın kitabını buldu. Arka kapaktaki pul büyüklüğündeki resmi inceledi. Yahudilere özgü o gaga burnu tanımamak olanaksızdı. Kitabın ortasındaki resimleri açtı. Kendisininkini buldu. Liebermann onu tanıyamayacaktı. Bu, 1959'da Buenos Aires'de çekilmiş bir fotoğraftı. Liebermann'ın elde edebildiği en iyi resimdi. Ne kahverengi peruk vardı başında, ne de şimdiki kırlaşmış, kısa kesilmiş saçları. Bıyıklarını traş etmişti. Ona altı yıl önceki Mengele'le bir ilgisi yok gibiydi. Üstelik Liebermann onu aramıyordu ki.

Kitabı yerine bıraktı. Seyahat kitapları bölümünü buldu. Amerika Birleşik Devletleri'yle Kanada'nın yol haritalarını buldu. Bunların parasını iki on dolarlıkla ödedi. Parasının üzerini aldı.

Yeniden güneş gözlüklerini takarak pırıl pırıl geniş caddeye çıktı. Ama bir süre aradığını

bulamadı. O zaman bir zenciye sordu. Ondan iyi kim bilirdi ki? Yürüdü. Hayret edilecek derecede iyi anlatılan adresi buldu.

Tezgâhın gerisindeki zenci, «Nasıl bir bıçak?» diye sordu.

«Avlanmak için.»

En iyisini seçti. Alman yapısı, gerçekten güzel bir bıçaktı bu. Çok da keskindi. Mengele bunun da parasını ödedi.

Eczane hemen bitişikteydi. Vitaminlerini aldı ordan da.

Diğer blokta, tabelasında 'Üniformalar - iş Elbiseleri' yazan dükkana geldi.

«Hemen hemen otuz altı beden mi dediniz?»

«Evet.»

«Bir giyip bakar mısınız?»

«Hayır.» Omuzuna asılı tabanca yüzünden bunu yapamazdı.

Elbiseyle birlikte bir çift beyaz eldiven de aldı.

Yiyecek satan bir dükkan bulmak olanaksız gibiydi. Kimse bilmiyordu. Galiba bunlar hiç yemek yemiyorlardı.

Sonunda zencilerle dolu, gösterişli bir süper market buldu. Üç elma, iki portakal, iki muz ve birkaç salkım çekirdeksiz üzüm satın aldı.

Benjamin Franklin oteline taksiyle döndü... Yan taraftan lütfen... Saat 3.22'de yine o kasvetli, bakımsız otel odasındaydı.

Üzüm yiyip yol haritalarını inceleyerek bir

süre dinlendi. Hâlâ New Providence'deydi, Wheelock'a her halde zamanında ulaşabilecekti. Ama ondan sonrası bir koşturmaca olacaktı. Altı ay içinde gerekli bütün tarihlere yetişmeye çalışacaktı: Kankakee'de Davis, sonra Kanada'da Stroheim'le Morgan, sonra Isveç. Pasaportunun vizesini yenilemek zorunda mıydı?

Dinlendikten sonra, aldığı işçi elbisesini denemeye kalktı. Peruğunu çıkardı. Beyaz ceketle eldiveni giydi. Tepsiye yerleştirdiği mevyeleri bir garson gibi taşımaya çalıştı. «Müdüriyetin saygılarıyla, efendim,» dedi. Bunu gerektiği gibi söyleyebilmek için birkaç kez tekrarladı.

Meyve tepsini masanın üzerine bıraktı. Bıçağını kılıfından çekti. Elini arkasında tutarak döndü. Yürüdü. Durdu. Sol elini uzattı. «Teşekkür ederim, efendim.» Sol eliyle bahşişi aldı, sağ eliyle sapladı.

«Teşekkür ederim, efendim, **teşekkür ederim.**»

Acaba Yahudiler bahşiş verirler miydi?

Plânı üzerinde bir parça daha düşündü.

●

Güneşin ışıklarıyla aydınlanan bulutlar birden sona erdi. Aşağıda okyanusun mavi - siyah suları hareketsiz uzanıyordu. Liebermann eliyle çenesini tutarak sulara baktı.

Bütü ngece gözünü kırpmadan oturmuştu. Tarihi düşünmeyecek kadar tedirgin, hoşnut-

suz toplulukların yetişmiş bir Hitler'in şeytanca nutuklarını dinleyişleri gözlerinin önünden gitmiyordu. Değişik yerlerde iktidara geçmeye çalışan, taraftarlarının kör bir inatla izledikleri iki, hatta üç Hitler 1990'larda insanlığın başına büyük sorunlar çıkarabilirlerdi. Birbirlerine birer kardeşten daha çok benzeyen bu kişiler çoğaldıkça, güçlerine, servetlerine bir de 1990'ların öldürücü silahlarını ekleyerek, ilk Hitler'in ırk kavgasını başlatmazlar mıydı? Mengele'nin umudu buydu işte! Barry öyle söylemişti: «Ari ırkın zafere ulaşması!»

Dün gece Klaus'a herşeyin çok kolay olacağını söylemekle hata etmişti. F.B.I.'da kuşkuyla karşılanması, «Yakof, kim?» diye sorular sorulması olağandı. Aslında güçlü tanıdıkları senatörler vardı. Bunlardan biri gerekli yetkili kişiyi harekete geçirebilirdi. Ama şimdi, kendini işin dehşetine kaptırdığı şu anda, hiç bir şeyin yararlı olamayacağı kanısındaydı. Morali bozulmuştu. Guthrie'nin, Curry'nin ölümleri araştırılmış, dul eşleri sorguya çekilmişti... Şimdi en önemli şey Wheelock'u öldürecek kişiyi yakalamaktı. Onun aracıyla da diğer beş katili. Doksan dört kişiden geriye kalanlar ölmemeliydi.

Işin kötü tarafı, Wheelock'un öldürüleceği tarihi kesin olarak bilmemeleriydi. Hepsi bir tahminden öteye geçmiyordu. Ya Wheelock daha önce öldürülecekse? Ya Frieda Maloney kendisine hediye edilen köpeğin on haftalık olduğunda yanılıyorsa? Ya köpek dokuz haftalık

ya da sekiz haftalık idiyse? Katil Wheelock'u öldürüp ortadan kaybolabilirdi.

Saatine baktı: 10.28. Saati yanlıştı. Ayarladı: 4.28. Böylece fazladan altı saat kazanmış oluyordu. Yarım saatte New York'a varırdı. Washington'a gitmesi fazla zaman almazdı. Bu gece bir parça uyumalıydı. Uyuyacağını umuyordu. Sabahleyin tanıdığı senatörlerle telefon ederdi. Shettles'i de ararda. Nürnberger'in listesindeki diğer kişileri de.

Wheelock'un katilini hiç bir sorgu suale, açıklamaya, beklemeye gerek kalmadan gözletmeyi bir başarabilseydi... Buraya daha önce gelmeliydi... Şimdi bildiklerini bilmiş olsa elbette gelirdi...

Şimdi gereksindiği şey, bir Yahudi F.B.I.'yı ya da İsrail'in Mossad'ının bir Amerika Birleşik Devletleri şubesiydi. Yarın gidip, «Bir Nazi, Pennsylvania eyaletinin New Providence kentinde Wheelock diye birini öldürecek. Onu koruyun. Nazi'yi yakalayın. Bana soru sormayın. Herşeyi sonra açıklayacağım. Ben Yakof Liebermann'ım. Size yanlış bir iş yaptırır mıyım?» diyebileceği bir yer. Onlar da derhal harekete geçer, istediklerini yaparlardı.

Bir düştü bu. Böyle bir örgüt olsaydı...

Uçaktaki yolcular kemerlerini bağladılar. Birbirleriyle konuştular. Işıklar yandı.

Libermann, kaşlarını çatmış oturuyordu.

●

Bir saat uyuduktan sonra Mengele yıkanıp traş oldu. Peruğunu, bıyığını taktı. Koyu renk elbiselerini giydi. Her şeyi yatağın üzerine yaymıştı: Beyaz ceket, eldivenler, bıçak, **Rahatsız Etmeyin** levhası. Liebermann otele gelip de odasının numarasını öğrendikten sonra derhal garson rolünü oynamaya başlayacaktı: Hem de hiç gecikmeden.

Odadan çıkınca tokmağa ikinci **Rahatsız Etmeyin** levhasını astı.

Saat 6:45'te otelin holünde oturmuş **Time** dergisini karıştırıyordu. Bir gözü de otelin döner kapısındaydı. Eli valizli birkaç kişi geldi. Hemen hepsi de yalnızdılar. Aşağılık ırklardan kişilerdi. İçlerinde yalnızca Yahudiler, Kara derililer değil, bir iki tane de doğulu vardı.

Yediyi yirmi geçe Liebermann geldi... Uzun boylu, çökük omuzlu, bıyıklı, beli kemerli paltolu biri. Bu Liebermann mıydı? Bir Yahudi olduğu kesindi ama çok genç görünüşlüydü. Gaga burnu da Liebermann'ınki kadar belirgin değildi.

Mengele yerinden kalktı. Mermeri çatlamış tezgâhın üzerinden bir **This Week in Washington** dergisi aldı.

Kâtip, «Cumaya kadar kalacak mısınız?» diye sordu, Mengele'nin Liebermann sandığı kişiye.

«Evet.»

«Bir zil çaldı.» Bay Morris'i yedi yüz on yediye çıkartır mısınız?»

«Peki, efendim.»

Mengele döndü. Ama şimdi yerine Lübnanlıya benzer biri oturmuştu... Şişman, yağlı biri... On parmağında da yüzük vardı.

Bir başka yere oturdu.

Birkaç kişi daha geldi. Ama hiç biri Liebermann'a benzemiyordu.

Saat sekizde bir telefon kulübesine girip otele telefon etti: Yakof Liebermann'ın gelip gelmediğini sordu.

«Bir dakika.» Bir çıtırtı oldu. «Danışma.»

«Bay Yakof Liebermann adına bir oda ayırdınız mı?»

«Bu akşam için mi?»

«Evet.»

Kâtip bir şeyler okuyormuş gibi önüne baktı. «Evet, ayırdık. Bay Liebermann'la mı konuşuyorum?»

«Hayır.»

«Ona bir haber mi bırakacaktınız?»

«Hayır, teşekkür ederim. Ben daha sonra ararım.»

Telefon kulübesinin içinden de gelenleri görebiliyordu. Bir on sentliği daha telefonun deliğine koydu. Santral memurundan New Providence, Pennsylvania'da oturan biriyle nasıl görüşebileceğini sordu. Kadın ona uzun bir numara verdi. Mengele bunu **Time** dergisinin kırmızı bordürünün üzerine yazdı. Çevirdi.

Providence'de Henry Wheelock diye biri vardı. Bu numarayı da ötekinin altına yazdı.

Santral memuru ona adresi de vermişti. Wheelock ailesi Old Buck Road'da oturuyordu. Evin numarası yoktu.

Otel kapısından içeriye valizli, küçük köpekli bir Latin Amerikalı girdi.

Mengele bir an düşündü. Sonra santral memurunu aradı. Gereken bilgiyi aldı. Kulübenin içindeki rafın üzerine yaydığı bozukluklarını inceledi. İçinden gereken paraları aldı.

Öteki yanda telefon çalmaya başladığı an Mengele bu kişinin aradığı Henry Wheelock olup olmadığını düşünmeye başladı. Belki de şimdi telefona çocuğun kendisi cevap verecek ve yeniden doğan Führer'le konuşacaktı! İçini heyecandan titreten bir heyecanla soluğu kesildi. Ah, lütfen oğlum, gel telefona cevap ver!

«Alo?» Bir kadın sesi.

Mengele soluğunu bıraktı. Sırtını dikleştirdi. «Bay Henry Wheelock evde mi?»

«Evde, ama şimdi burda değil. Bahçeye çıktı.»

«Siz bayan Wheelock musunuz?»

«Evet.»

«Benim adım Franklin, madam. Sanırım on dört yaşlarında bir oğlunuz var, değil mi?»

«Var... ama...»

Tanrıya şükürler olsun. «Oğlunuzun yaşındaki çocuklar için geziler düzenliyorum. Onu bu yaz Avrupa'ya yollamak ister miydiniz?»

Bir gülme. «Yok hayır. Sanmam.»

«Size bir broşür yollayayım mı?»

«Yollayın, ama bir yararı dokunacağını sanmam.»

«Adresiniz Old Buck Road değil mi?»

«Evet.»

«O halde iyi geceler. Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim.»

Kulübeden çıktı. Kiralık araba broşürlerinden bir tane aldı. Oturup incelemeye koyuldu. Otel kapısından girenlere de bakıyordu.

Yarın bir araba kiralayıp New Providence'ye gidecekti. Wheelock'un işini gördükten sonra New York'a geçecekti. Orada bir elmas satıp Chicago'ya uçardı. Tabii Robert K.Davis hâlâ Kankakee'de oturuyorsa.

Ama **Liebermann** hangi cehennemdeydi?

Saat dokuzda kahve servisinin yapıldığı yere gidip kapıyı görebileceği bir tabureye oturdu. Tereyağında yumurta ve kızarmış ekmek yedi. Ve dünyanın en berbat kahvesini içti.

Borcunu ödeyip telefon kulübesine gitti. Belki de Liebermann otele yan kapıdan girmişti.

Girmemişti. Onu hâlâ bekliyorlardı.

Havaalanını aradı. Bir uçak kazası olup olmadığını sordu. Bu da mümkündü, değil mi?

Ama şansı yaver gitmedi. Uçak kazası olmamıştı. Bütün uçaklar zamanında gelmişti.

Hergele herif, her halde Mannheim'de bir gece daha kalmıştı. Ama ne kadar kalacaktı? Viyana'ya telefon edip Fraeulein Zimmer'e sor-

mak için vakit çok geçti. Daha doğrusu çok erkendi. Orada saat sabahın dördüydü şimdi.

Birinin, bekleme salonunda gerektiğinden fazla oturup beklediğini farketmesinden korkuyordu.

Neredesin Allahın belâsı pis Yahudi? Gel de seni öldüreyim!

●

Çarşamba günü öğleden sonra, saat ikiyi birkaç dakika geçe Liebermann, Manhattan'ın giyim kuşam satan mağazalarının önünde taksiden indi. Bardaktan boşanırcasına yağan yağmura daldı. Elinde geceyi geçirdiği Marvin'le Rita Farb'dan aldığı parlak renkli bir şemsiye vardı. Şimdi bu şemsiyeyi aldığına memnun oluyordu.

Brodway'in batı yakasına doğru hızlı hızlı yürüdü. Binaların numalarını okuyordu önlerinden geçerken.

Yedi sekiz blok yürüdü; caddeyi geçti. Önüne geldiği binaya baktı... İlk katta bir müşterek bahis gişesi vardı. İçeri girdi. Asansör bekleyen bir düzine kadar kişiye katıldı.

On ikinci katta kapıların üzerindeki numaralara bakarak ilerledi: 1202, Aaron Goldman, Yapma çiçekler; 1203, C ve M. Roth, İthal Malı Züccaciye; 1204, Bebekler, B.Rosenzweig. 1205 numaralı odanın camlı kapısı üzerine YJD yazıl-

mıştı. D harfi Y ile J harfinden bir parça yukarda kalmıştı. Liebermann kapıyı çaldı.

Cama bir gölge yaklaştı. «Evet?» Genç bir kadın sesi.

«Ben Yakof Liebermann.»

Camın altındaki, mektupların atılması için açılmış delik aralandı. «Lütfen kimlik kartınızı gösterir misiniz?»

Liebermann pasaportunu çıkarıp delikten uzattı. Pasaportu alındı.

Liebermann bekledi. Kapının üzerinde iki kilit vardı.

Kilitlerden biri çıtırdayarak açıldı.

Liebermann içeri girdi. On altı yaşlarında genç bir kız ona gülümseyerek bakıyordu. Liebermann'a pasaportunu uzatarak, «Shalom,» dedi.

Liebermann pasaportunu alıp, «Shalom,» diye karşılık verdi.

Genç kız, «Dikkatli olmamız gerekiyor,» diye özür diledi. Kapıyı kapatıp sürgüyü itti. Sırtında beyaz bir süveterle daracık bir blucin vardı. Kızıl saçlarını at kuyruğu biçiminde toplamıştı.

Küçük, karışık bir odadaydılar şimdi: Bir yazı masası, pembe beyaz kağıtların yığılı olduğu bir başka masanın üzerinde duran bir teksir makinesi vardı. Kaba tahtalardan yapılmış raflara broşürler, dergiler, gazeteler yığılmıştı. Karşı duvarda yarı kapalı kapının üzerinde **Yo-**

ung Jewish Defenders (*) yazan büyük bir poster yapıştırılmıştı. Posterde mavi Yahudi yıldızının önüne uzanmış bıçaklı bir el vardı.

Liebermann, şapkasiyle paltosunu çıkartırken, «Benimle telefonda konuşan küçük hanım siz misiniz?» diye sordu.

Kız başını salladı.

«Doğrusu çok düzenli çalışıyorsunuz. Haham burada mı?»

«Biraz önce geldi.» Şapkayla paltoyu Liebermann'dan aldı.

«Teşekkür ederim. Oğlu nasıl?»

«Henüz bilmiyorlar. Durumu tehlikeli.»

«Mmmmmm...» Liebermann başını anlayışla salladı.

Genç kız tepeleme dolu elbise askısında Liebermann'ınkine de yer buldu. Ceketini ve saçlarını düzelten Liebemrann bir yandan da yanındaki rafta duran broşürlere bakıyordu: **Yeni Yahudi, Ölüm Meleği Kissinger, Taviz yok.. asla!**

Genç kız özür dileyerek Liebermann'ın yanından geçti. Üzerine poster yapıştırılmış kapıyı vurdu. Bir parça daha araladı: «Haham? Bay Liebermann burada.»

Sonra kapıyı ardına kadar açtı. Liebermann'a gülümseyerek yana çekildi.

(*) Genç Yahudi Savunucaları

Fazla ısıtılmış, insanlarla, çalışma masalarıyla dolu odaya giren Liebermann'a tıknaz, sarı sakallı biri ciddi ciddi baktı. Ve köşedeki masanın gerisinden, yakışıklı, siyah saçlı, sakallı, yakası açık sarı bir gömlek ve tvid ceket giymiş olan Haham Moshe Gorin kalktı, geldi.

Liebermann'ın elini iki avucunun arasına alarak kuvvetle sıktı. Pırıl pırıl kahverengi gözleriyle onu ölçüp biçiyordu sanki. «Çocukluğumdan beri sizinle tanışmak istiyordum,» dedi. Yumuşak, ama içtenlik dolu bir sesi vardı. «Bu dünyada takdir ettiğim birkaç kişiden birisiniz. Sizi yaptığınız işlerden ötürü değil, bu işleri kimseden yardım istemeden, tek başınıza başardığınız için takdir ediyorum.»

Şaşkın, ama halinden memnun Liebermann, «Teşekkür ederim,» dedi, «ben de sizinle görüşmek istedim hep, Haham.»

Gorin, onu diğerleriyle tanıştırdı. Sarı sakallı, insanın elini ezecekmiş gibi sıkan, Moshe Gorin'in baş yardımcısı Phil Greenspan'dı. Gözlüklü, dazlak kafalı olanı Elliot Bachrach'dı. Bir diğer sakallı da Paul Stern, içlerinde en genç olanı... yirmi beş yaşlarındaydı galiba... Jay Rabinowitz de Liebermann'ın elini çevresine sıktı. Hepsinin başında kep vardı.

Başka masalardan sandalyeler getirdiler. Gorin'in masasının çevresine sıralayıp oturdular. Gözlüklü, uzun boylu Bachrach, Gorin'in arkasına, pencerenin pervazına oturmuş, kollarını göğsünde kavuşturmuştu. Gorin'in karşısında o-

turan Liebermann bu genç, güçlü erkeklere, duvarlara yapıştırılmış kentin ve dünyanın haritasına, kara tahtaya, kitap, dergi yığınlarına baktı. Gorin, «Bütün bu karışıklığa bakmayın,» diye elini salladı.

Liebermann ,«Benimkinden farkı yok.» diye gülümsedi, «yalnızca biraz büyük.»

«Yazık.»

«Oğlunuz nasıl?»

«Sanırım iyileşecek. Durumu giderek düzeliyor.»

«Bana randevu verdiğiniz için teşekkür ederim.»

Gorin omuz silkti. «Annesi yanında. Ben de duamı ettim.» Gülümsedi.

Liebermann, «Ne zaman bir yerde bir konuşma yapsam bana hep sizin hakkınızda ne düşündüğümü soruyorlar,» dedi. «Ben de, 'kendisiyle hiç tanışmadım, onun için özel bir fikrim yok,' diyorum.» dedi. Gorin'e gülümsedi. «Şimdi yeni bir cevap hazırlamam gerekiyor.»

«İnşallah güzel bir cevap hazırlarsınız.» Masadaki telefon çaldı. «Burada kimse yok, Sandy!» diye Gorin kapıdan yana bağırdı. «Tabii karım hariç!» Liebermann'a döndü: «Telefon beklediğiniz yok, değil mi?»

Liebermann bunu başıyle hayırladı. «Burada olduğumu bilen yok. Beni Washington'da sanıyorlar. Dün öğleden sonra Washington'a gidiyorum diye yola çıktım. Araştırmasını yaptığım

bazı ölümler için F.B.I.'ya gidecektim. Burada ve Avrupa'da. Eski SS'ler tarafından.»

«Son ölümler mi?» Corin ilgilenmişti.

«Hâlâ devam ediyor. Güney Amerika'daki **Kameradenwerk** ve Dr. Mengele'nin düzenlediği bir harekât bu.»

Gorin, «Ah, o orospu çocuğu...» dedi. Diğerleri oldukları yerde kıpırdandılar. Sarı sakallı Greenspan, Liebermann'a, «Şimdi Rio de Janeiro'da yeni bir şube açtık,» dedi, «Yeteri kadar güçlenince bir komondo birliği kurup Mengele'yi ele geçireceğiz.»

«Bol şanslar dilerim,» dedi Liebermann, «Mengele hâlâ yaşıyor, yeni yeni işler peşinde koşuyor. Eylülde Evanston kentinden genç bir Yahudiyi öldürdü orda. Delikanlı bana telefon etmişti. Konuşuyorduk. Bana şimdi üzerinde çalıştığım konuyu anlatacaktı. Sorunum şu: F.B.I.'-ya durumu anlatmak uzun sürecek.»

«Neden bu kadar beklediniz?» diye sordu Gorin, «madem durumu eylülde biliyordunuz...»

«Bilmiyordum. Hep, acaba, öyle mi böyle mi, gibi soruları cevaplandırmaya çalışıyordum. Ancak şimdi her şeyi öğrendim.» Liebermann içini çekti. Başını salladı. «Uçakta belki sizin, Y. J. D.'nin... » odadakilere baktı. «... bana yardım edebileceğini düşündüm.»

«Yapabileceğimiz bir şey varsa söyleyin,» dedi Gorin. Diğerleri de Gorin'e katıldılar.

«Teşekkür ederim. Ben de bu cevabı alacağımı umuyordum. Penneylvania'a eyaletinde

birini korumamız gerek. New Providence diye bir kentte oturuyor.»

Siyah sakallı, «Ben orasını bilirim,» dedi.

B«u adam, A.B.D.'de öldürülecek bir kişi. Bu ayın yirmi ikisinde. Ama daha önce de olabilir. Ya da birkaç gün sonra. Onun korunması şart. Ama hem onu öldürmeye gelecek kişi korkutulup kaçırılmamalı, hem de onu öldürmesine izin verilmemeli. Sorguya çekilebilsin diye sağ yakalanmalı. «Gorin'e baktı. «Böyle bir işi yapacak adamınız var mı? Birini koruyacak, birini yakalayacak?»

Gorin başını salladı. Greenspan, «İstediğiğiniz adamlar karşısınızda duruyor,» dedi. Gorin'e döndü. «Gösteriyi Jay üzerine alsın. Ben de bu işe bakayım.»

Gorin gülümsedi ;başını Greenspan'dan yana eğerek Liebermann'a, «Bunun tek derdi İkinci Dünya Savaşını kaçırmış olması,» dedi.

«Yalnızca bir iki haftanızı alır,» dedi Liebermann, «F.B.I. işe elini atıncaya dek.»

«F.B.I.'ya ne gerek var?» dedi bıyıklı genç. Greenspan'da, «Biz size onu getiririz, onu F.B.I.'dan daha iyi sorguya çeker, daha çok bilgi alırız. Size garanti veririm, diye ekledi. «Telefon çaldı.

Liebermann, olmaz gibilerinden başını salladı. «Onlara ihtiyacım olacak,» dedi, «çünkü konu, F.B.I. yoluyla İnterpol'e ulaştırılacak. İşin içinde başka ülkeler de var. Bu adamdan başka sırada beş kişi olduğunu sanıyorum.»

Gorin kapıdan yana bakıyordu. Bakışlarını Liebermann'a çevirdi. «Kaç kişi öldü şimdiye kadar?»

«Bildiğim kadariyle sekiz kişi.»

Gori'in yüzü ıstırapla doldu. Birisi ıslık çaldı.

Liebermann, «Yedi kişi diye düzeltti.» Başkaları da ölecek.»

«Yahudi mi bunlar?»

Liebermann başını olumsuz salladı. «Goyim.»

Pencerede oturan Bachrach sordu: «Peki neden?»

«Evet,» dedi Gorin,» «kim bunlar. Pennsylvania'daki kişi kim?»

Liebermann derin bir soluk aldı. Bıraktı. Öne doğru eğildi. «Eğer size bunun çok önemli, hattâ İsrail'e yapılan baskıdan da, Rusların Yahudi düşmanlığından da önemli olduğunu söylesem, şimdilik yeterli olur mu? Bana inanın ki, hiç bir şeyi abartmıyorum.»

Gorin kaşlarını çattı. Başını salladı. Sonra Liebermann'a baktı. «Hayır,» dedi, «yeterli değil. Size en iyi adamlarımdan ikisini ya da üçünü vereceğim. Çocuk değil bunlar, yetiştirilmiş, değerli elemanlar. Hayır, Yakof, olmaz. Eğer adamlarımı hiç bir şey bilmeden, gözü kapalı görevlendirirsem bana güvenleri kalmaz. Böyle bir istek Yakof Liebermann'dan gelse bile yapamam.»

Liebermann, «En azından konuyu bilmek isteyeceğinizi tahmin etmiştim,» dedi, «anlata-

cağım. Ama benden delil istemeyin, Haham, Yalnızca dinleyin ve bana güvenin: Yoksa zamanımı boşa harcamış olurum.»

Bakışlarını odadakilerin üzerinde gezdirdi. «Acaba içinizde biyoloji okuyan oldu mu?»

●

Bıyıklı olanı, «Tanrım!» dedi.

Bachrach, «Bunun İngilizce'de adı 'Clonig'-dir. Yani bölünme. Birkaç yıl önce bu konuda **Times**'da bir yazı çıkmıştı.»

Gorin'in yüzünde belli belirsiz bir gülümseme vardı. «Bu sabah,» dedi, «oğlumun yatağının başında, 'başıma daha neler gelecek, Tanrım?' dedim. «Liebermann'ı işaret etti. Acı acı gülümsüyordu. «Doksan dört tane Hitler.»

«Hitler'in jenlerini taşıyan doksan dört çocuk,» diye düzeltti Liebermann.

Gorin, «Benim için doksan dört Hitler demektir,» dedi.

Greenspan, «Bu Wheelock denilen kişinin hâlâ sağ olduğundan emin misiniz?» diye sordu.

«Eminim,» diye karşılık verdi Liebermann.

«Yani başka bir yere taşınmış olamaz mı?»

Liebermann, «Bende telefon numarası var,» diye açıkladı, «ama sizin önerimi kabul edip etmeyeceğinizi öğrenene kadar Wheelock'la konuşmak istemedim. Ama akşam evlerinde kaldığım kişinin karısına telefon ettirdim. Whee-

lock'lara bir köpek satın almak istediğini söyledi. Onlarda konuştu. Demek ki hâlâ oradalar».

Gorin, Greenspan'a, «Bu işi Philadelphia dışında halletmeliyiz,» dedi. Liebermann'a döndü: «Yapmayacağımız bir şey varsa o da eyalet sınırından silâh geçirmektir. F.B.I. bizi tutuklayacak bir neden bulmağa bayılır. Naziler de.»

Liebermann, «Şimdi Wheelock'a telefon edeyim mi?» diye sordu.

Gorin etmesini söyledi. Greenspan söze karıştı: «Wheelockların vine birini yerleştirmeliyiz.» Bıyıklı genç telefonu Liebermann'dan yana itti.

Liebermann gözlüklerini taktı. Ceket cebinden bir zarf çıkardı. Bachrach, «Merhaba bay Wheelock,» dedi, «sizin oğlunuz Hitler'dir.»

Liebermann, «Çocuktan hiç söz etmeyeceğim,» diye atıldı, «telefonu yüzüme kapatabilir.»

Liebermann numarayı çevirdi.

«Şimdi okul tatildir,» dedi Gorin, «telefona çocuk cevap verebilir.»

«Biz onunla arkadaşız,» diye cevap verdi Liebermann,» iki kere buluştuk bile.» Telefonun zili öteki yanda çalıyordu.

Liebermann kendisine meraklı süzen Gorin'e bakıyordu.

Derinden gelen kalın bir erkek sesi, «Allo,» dedi.

«Bay Henry Wheelock'la mı konuşuyorum?»

«Evet.»

«Bay Wheelock benim adım Yakof Liebermann. Sizi New York'tan arıyorum. Viyana'da

Savaş Suçları Haber Herkezini yönetiyorum. .. Belki siz de duymuşsunuzdur? Nazi Savaş Suçlularıyla ilgili haebr topluyoruz.»

«İşittim. Şu Eichman davası var.»

«Tamam. Ve de başkaları. Bay Wheelock şimdi bir başkasının peşindeyim. Bu ülkede bulunan birinin. Bu konuda Washington'a gidip F.B.I.'la görüşeceğim. Bu adam kısa bir süre önce iki üç kişiyi öldürdü. Başkalarını da öldürmeyi plânlıyor.»

«Bir polis köpeği mi istiyorsunuz?»

«Hayır, bu adamın öldüreceği sıradaki kişi, Bay Wheelock...» Libermann, Gorin'e baktı.. «Sizsiniz.»

«Siz kimsiniz? Ted mi? Saçmaladınız artık!»

«Şaka etmiyorum, Bay Wheelock. Bir Nazi'nin sizi öldürmeye kalkışmasını saçma bulacaksınız ama...»

«Kim demiş? Ben zamanında bol bol Nazi öldürdüm. Benden intikam almaya kalkışmalarını hiç de saçma bulmam. Tabii burada Nazi varsa.»

«Biri **var...**»

«Hadi hadi, kimsiniz siz?»

«Ben Yakof Liebermann, Bay Wheelock. Yeminederim ki New Providence'ye, sizi öldürmeye biri gelecek. Eski bir SS bu. Ben sizin hayatınızı kurtarmaya çalışıyorum.»

Sessizlik.

Liebermann, «Ben burada Haham Moshe

Gorin'in bürosundayım. Genç Yahudi Savunucularının yanında. F.B.I.'yı harekete geçirene kadar Haham size adamlarından birini yollamak istiyor...» Soran bakışlarla Gorin'e baktı. Gorin, «Yarın sabah,» dedi Liebermann,» yarın sabah.» «F.B.I.'dan ajanlar gelinceye kadar onlarla sizi korusalar...»

Sessizlik.

«Bay Wheelock?»

«Bakın, Bay Liebermann, tabii siz Liebermann'sanız, size bir şey söyleyeceğim. Şimdi siz Amerika Birleşik Devletlerinin en güvenlikte olan kişisiyle konuşuyorsunuz. Bir kere ben bir eyalet cezaevinde islahhane memuru olarak çalıştım. Kendimi korumasını iyi bilirim. Üstelik burada bir ev dolusu terbiye edilmiş Doberman köpek var. Bana yan bakanın gırtlağına saldırmaları için bir tek sözüm yeterli.»

«Bunu öğrendiğime sevindim,» dedi Liebermann, «ama bir duvarın üzerinize yıkılmasına da bu köpekler engel olabilir mi? Ya da birinin size uzaktan ateş etmesine? İki kişinin başına bunlar geldi.»

«Ne demek istiyorsunuz? Peşime Nazi diye biri yok. Siz yanlış Henry Wheelock'la konuşuyorsunuz.»

New Providence'de Dobermann yetiştiren başka bir Wheelock var mı? Altmış beş yaşında, kendisinden çok genç bir karısı, hemen hemen on dört yaşlarında oğlu olan bir Henry Wheelock?»

Sessizlik.

«Sizin korunmaya ihtiyacınız var,» diye devam etti. Liebermann. «Üstelik sizi öldürmeye gelecek Nazi'nin yakalanması gerek, köpekler tarafından öldürülmesi değil.»

«Bana bunu F.B.I. söylerse inanırım. Çevremde elinde beyzbol sopasıyle bir Yahudi'nin dolaşmasını istemiyorum.»

Liebermann bir an bir şey söylemedi. Sonra, «Bay Wheelock,» dedi, «Washington'a giderken uğrayıp sizi görebilir miyim? Durumu size bir parça daha açıklardım.» Gorin, onun yüzüne soran bakışlarla bakıyordu. Liebermann bakışlarını kaçırdı.

«İstiyorsanız gelin. Ben hep buradayım.»

«Karınız ne zaman evde **olmaz?**»

«Çoğunlukla evde yoktur. Öğretmenlik yapıyor.»

«Oğlunuz da okulda mı?»

«Okulu asıp filim çevirmediği zamanlar evde yoktur. İkinci bir Alfred Hitchock olacakmış.»

«O halde yarın öğlene doğru orada olurum.»

«Nasıl isterseniz. Ama yalnız **siz** gelin. Eğer o Yahudi yardımcılarınızdan birini görürsem, üzerine Doberman'ları salarım. Adresi vereyim.»

«Ben de var. Yarın görüşürüz. Bu gece evden çıkmasanız iyi olur.»

«Dışarda işim yok.»

Liebermann telefonu kapadı.

Başbaşa verip ne yapacaklarını kararlaştırdılar. Greenspan'la Paul Stern, hazırlanır hazırlanmaz Stern'in arabasıyle Philadelphia'ya gideceklerdi. Liebermann da Greenspan'ın arabasiyle sabahleyin New Providence'nin yolunu tutacaktı. Wheelock'un onayını aldıktan sonra Philadelphia'ya telefon edecek ve takım derhal Wheelock'un evine gelecekti. Liebermann çayını karıştırırken, «Büroma telefon etmem gerek,» dedi, «beni Washington'da sanıyorlardı.»

Gorin telefonu işaret etti.

Liebermann başını olumsuz salladı. «Hayır, şimdi saati değil, Sabah erkenden telefon ederim.» Gülümsedi. «Üstelik sizi masrafa sokmak istemiyorum.»

Gorin omuz silkti. «Ben Avrupa'yla her an telefon konuşması yaparım. Oradaki adamlarımızla.»

Liebermann başını düşünceli düşünceli salladı. «Bana maddi yardımda bulunanlar size dönmüşler.»

«Sanırım bazıları bize yardım etmeye başladılar,» dedi, Gorin, «ama burada bir arada oturmamız, birlikte çalışmamız, onların da ayni amaç için çalıştığını gösteriyor, değil mi?»

«Sanırım. Evet, öyle.» Liebermann bir an düşündü. Sonra, «Wheelock'un oğlu resim yapmıyor,» diye ekledi, «film yapıyor. «Gülümsedi. «Ama kendine doğru yolu seçmiş. Bir ikinci Alfred Hitchock olmak istiyormuş. Ve baba bunun iyi bir yol olduğunu düşünmüyor. Hitler'le ba-

bası da, Hitler'in sanatkâr olması üzerine büyük tartışmalara girişmişlerdi.»

●

Mengele, çarşamba sabahı erkenden caddenin karşı tarafındaki bir başka otele, Kenilworth'a, Bay Kurt Koehler adıyla yerleşmişti. Ondan otel ücretini önceden ödemesi istenmişti. Çünkü yanındaki küçük çanta kuşku uyandırmış, para ödemeden çıkıp gitmesinden korkulmuştu.

İlk kaldığı otelden Liebermann'ın bürosunu Ramon Ascheimy Negrin adiyle bir kez daha arayamazdı. Çünkü Liebermann'ın ölmesiyle dikkati çekmiş olurdu.

Yeni yerleştiği otelin odasından Fraeulein Zimmer'i aramış, ona New York'tan Washington'a geldiğini, Barry'nin bıraktığı notları Liebermann'a ulaştırmak kaygısıyla oğlunun cenazesini memlekete yalnız yolladığını anlatmıştı. Ama, Tanrı aşkına, Herr Liebermann **neredeydi?**

Benjamin Franklin otelinde yok muydu? Fraeulein Zimmer şaşırmış, ama dehşete kapılmamıştı. Mannheim'a telefon edip bir şeyler öğrenmeye çalışacaktı. Belki de Herr Koehler, Liebermann'ı başka otellerde de arasa iyi olurdu. Ama Herr Liebermann'ın bir başka otelde kalmaya kalkışacağını hiç sanmıyordu. Kaldığı takdirde Fraeulein Zimmer'e telefon edip bildirirdi. Her halde yakında ederdi. Evet, bir bilgi

edinince Herr Koehler'i hemen arayacaktı. Kenilworth otelinden. Benjamin Franklin oteli geldiğinde doluydu. Yer bulamamıştı. Bu yüzden onun karşısındaki Kenilworth'a yerleşmişti.

Fraeulein Zimmer onu aradığında Mengele otuz otelden fazlasına telefon etmişti. Benjamin Franklin'e de altı kez.

Liebermann, kararlaştırdığı gibi Frankfurt'u salı sabahı uçakla terketmişti. Şimdi ya Washington'daydı ya da New York'ta.

New York'da nerede kalır?»

«Çoğunlukla Otel Edison'da. Ama dostlarının evini yeğler. Orada pek çok tanıdığı var. Biliyorsunuz, New York büyük bir Yahudi kentidir.»

«Biliyorum.»

«Kaygılanmayın, Herr Koehler, Herr Liebermann bana telefon edecektir. Ben de ona sizin kendisini aradığınızı söylerim.»

Mengele, New York'taki Edison Otelini ve başkalarını aradı. Her yarım satte bir Benjamin Franklin oteline telefon etti. Elbisesiyle **Rahatsız Etmeyin** levhasının yerli yerinde durup durmadıklarını anlamak için dondurucu, bardaktan boşanırcasına yağan yağmurun altında Benjamin Franklin'deki odasına birkaç kez gidip baktı.

Çarşamba gecesi Kenilwohtr'ta kaldı. Uyumaya **çalıştı.** Tedirginleşti. Başucu masasının üzerinde duran tabancayı düşündü... Gerçekten Liebermann'la sıralarını bekleyen diğerlerini,

yetmiş yedi kişiyi, kendisi öldürülmeden öldürebilecek miydi? Yoksa Eichmann ve Stangle gibi yakalanıp o korkunç, bir komediye benzeyen soruşturmalara, duruşmaya katlanacak mıydı? Neden bütün bu plânlamaya, mücadeleye, kaygılanmaya bir son vermiyordu?

Sabahın birinde Amerikan televizyonunda Füerhr'le General von Blomberg'in bir Luftwaffe uçağını izleyişleriyle ilgili film buldu... Bu tanrının yolladığı işaretti sanki. TV'nin sesini kıstı. Benek benek, eski, sessiz şekilleri kalbi sıkışarak, tatlı - acı anılara kapılarak seyretti...

Sonra da uyudu.

Perşembe sabahı saat sekizi bir parça geçe, tam Viyana'ya yeniden telefon edeceği sırada telefon çaldı. «Alo?»

«Bay Kurt Koehler'le mi konuşuyorum?» Bir kadın sesi. Amerikalı. Fraeulein Zimmer değil.

«Evet...»

«Merhaba, ben Rita Farb. Yakof Liebermann'ın arkadaşıyım. Kendisi New York'da bizimle kalıyor. Size telefon etmemi söyledi. Viyana'la konuştu. Kendisini beklediğimizi öğrendi. Liebermann bu gece Washington'da olacak. Sizinle yemek yemek istiyor. Washington'a varır varmaz sizi arayacak.»

Rahatlayan, neşesini bulan Mengele, «Çok güzel,» dedi.

«Lütfen ona bir iyilikte bulunur musunuz? Benjamin Franklin otelini arar, Herr Libeerman'ın kesinlikle geleceğini söyler misiniz?»

«Memnuniyetle! Hangi uçakla geldiğini biliyor musunuz?»

«Arabayla geliyor, uçakla değil. Burdan henüz ayrıldı. Acelesi vardı. Onun için sizi ben aradım.»

Mengele kaşlarını çattı. «Saat altıdan önce burada olmaz mı? Şimdi yola çıktıysa?»

«Hayır, Pennsylvanai'ya uğrayacak. Saat altıda orada olamaz. Ama oraya gelir gelmez sizi arayacak.»

Mengele susuyordu. Sonra, «Henry Wheelock'la mı konuşacak?» diye sordu. «New Providence'de?»

«Evet, insan Yakof Liebermann'ı evinde konuk etmekten şeref duyuyor.»

«Telefon ettiğiniz için teşekkürler,» dedi Mengele, «Bir dakika, Yakof'la Henry'nin ne zaman buluşacaklarını biliyor musunuz?»

«Öğlende.»

«Teşekkür ederim. Güle güle.» Mengele telefonun düğmesine bastı. Ahize elindeydi. Saatine baktı. Gözlerini kapadı. Hareketsiz durdu. Parmağını düğmeden kaldırdı. Birkaç kez basıp kaldırdı. Telefona cevap veren otel memurundan telefon ve yemek hesabının hazırlanmasını istedi.

Perukla bıyığı taktı. Tabancayı da. Şapkasını, paltosunu giydi. Çantasını kaptı.

Caddeden Benjamin Franklin oteline koştu. Gişenin önünde durup memura talimatı verdi. Araba kiralayan gişeye gitti. Burada genç bir kadın memur ona pırıl pırıl gülümsedi.

Ama onun Paraguaylı olduğunu ve kredi kartının bulunmadığını öğrenince kadının gülümsemesi parlaklığını bir parça yitirdi. Arabanın kirasının önceden ödenmesi gerekiyordu. Altmış dolar kadar tutardı. Mengele istenen parayı tezgâha fırlatır gibi bıraktı. Ehliyetini de. Arabanın on dakika içinde hazır olmasını istedi. Asansöre yöneldi.

Saat dokuzda Baltimore'ye giden karayolunda, bir beyaz Ford Pinto'nun içindeydi. Güneş pırıl pırıldı. Tabancası koltuğunun altında, bıçağı paltosunun cebinde, Tanrı onunla beraberdi.

Saatte elli beş mil süratle giderse New Providence'ye Liebermann'dan hemen hemen bir saat önce varırdı.

Diğer arabalar yanından ağır ağır geçtiler. Amerikalılar! Hız limiti elli beşti, onlar altmışla gidiyorlardı. Başını salladı. Kendisi de kuralı bozup bir parça daha hızlı gitmeye başladı. Roma'dayken...

●

On bire onkala New Providence'ye vardı. Sonra Old Buc Road caddesini, daha sonra birisi kendisini ya da arabasını polise anlatır dü-

şüncesiyle, kimseye sormadan bulmak zorunda kaldı. Maryland'deki benzin istasyonundan aldığı yol haritası elindekinden daha ayrıntılı çıktı. Bunda New Providence'nin güney batısında Buck adında bir yer gösterilmişti. Oraya doğru yöneldi.

Old Buck Road'ın bir yerde ikiye ayrıldığını gördü. Sağa giden yolu seçti. Posta kutularının üzerindeki adları okuyarak ilerledi. **Gruber**'i, **C. Johnson**'ı geçti. Dar yolun iki yanında yapraksız ağaçlar vardı. Buna sevindi. Tabancasını kullanabilecekti.

H. Wheelock. Kırmızı işaret bayrağı posta kutusunun yanındaydı. Bunun altındaki bir tahta levhaya ÇOBAN KÖPEKLERİ yazılmıştı.

Mengele için kötüydü bu. Ama pek o kadar da değil. Satılacak köpeklerin bulunması onun buraya gelmesini daha da olumlu kılıyordu. Sağa döndü. Ağaçların arasından yavaş yavaş yükselen bozuk yolda ilerledi. Arabanın altı yolun çıkıntılı yerlerine sürtüyordu. Ama bu araba kiralayan şirketi ilgilendirirdi. Araba işlemez hale gelirse bu onun da sorunu olurdu. Arabayı daha yavaş sürmeye başladı. Saatine baktı: 11 : 18.

Evet, çocuklardan birini evlât edinen ailenin köpek yetiştirdiklerini belli belirsiz de olsa hatırlıyordu. Demek bu aile Wheelock'lardı. Yüksek sesle, «Günaydın,» dedi, «yolun üzerindeki levhanızda 'çoban köpekler' yazıyor. Tam benim aradığım köpek cinsi.» Eliyle bıyığını bastırdı.

Peruğunu düzeltti. Aynayı bir parça kendisine çevirerek baktı. Elini koltuğunun altına uzatıp tabancasının kılıfını açtı.

Köpek havlamaları geliyordu şimdi. Sonra iki katlı, beyaz panjurlu ev çıktı ortaya. Arka tarafta bir düzine kadar köpek kendilerini yüksek bir tel örgüye doğru fırlatıyor, havlıyor, kuyruk sallıyorlardı. Arkalarında ak saçlı bir adam durmuş Mengele'ye bakıyordu.

Mengele arabayı evin taş döşeli yoluna kadar sürdü. Orada durdu. Kapıyı açtı. Indi. Koltuğunun altındaki tabanca adeta ttiriyordu. Arabanın kapısını çarparak kapadı. Yolun başında durarak evden yana baktı. Demek onlardan biri burada yaşıyordu! Belki de çocuğun resmi evin bir yerine konmuştu. Hemen hemen on dört yaşında olan çocuğun yüzünü görmek ne büyük zevk olurdu ya! Tanrım, ya çocuk bu gün okulda değilse? Tedirgin, ama zevk veren bir düşünceydi bu!

Ak saçlı adam evin köşesinden geldi. Yanında derisi cilalanmış gibi parlayan bir siyah köpek vardı. Adam kahverengi kalın bir ceket, pantolon giymiş, siyah eldivenler takmıştı: Uzun boylu, geniş, iri yapılıydı. Sağlıklı yüzü asık hiç de dostça değildi.

Mengele gülümsedi. «Günaydın!» dedi, «ben...»

«Siz Liebermann mısız?» Adamın kalın bir sesi vardı.

Mengele'nin gülümsemesi daha da yayıldı. «**Ja,** evet!» dedi. «Evet! Siz bay Wheelock musunuz?»

Adam, Mengele'nin yanında durdu. Dalgalı ak saçlı başını olumlu salladı. Güzel, karga kanadı siyahlığındaki Doberman Mengele'ye hırladı. Keskin beyaz dişlerini gösterdi.

Mengele, «Bir parça erken geldim,» diye özür diledi.

Wheelock arkaya, Mengele'nin arabasından yana baktı. Sert kıllı kır kaşlarının altındaki mavi gözlerini Mengele'ye çevirdi. «Buyrun,» dedi. Başını evden yana çevirdi. «Beni bir hayli meraklandırdığınızı saklayacak değilim.» Döndü. Doberman'ın zincirinden tutarak eve doğru yürüdü.

Onun peşinden giden Mengele, «Çok güzel bir köpek,» dedi.

Wheelock verandaya çıktı. Evin kapısının tokmağı beyaz bir köpek başıydı.

Mengele sordu: «Oğlunuz evde mi?»

«Evde kimse yok,» dedi Wheelock evin kapısını açarak. «Ama nerdeyse gelirler.» Dobermanlar, ikisi üçü gelerek adamın ellerini yaladılar, Mengele'ye hırladılar. «Evet, evet, çocuklar,» dedi Wheelock. «O bir dost.» Köpeklere gitmeleri için işaret etti. Dobermanlar işarete uydular. Wheelock, «Kapıyı kapayın,» diyerek Mengele'ye içeri girmesini işaret etti.

Mengele girdi. Kapıyı kapadı. Wheelock'ın siyah Dobermanların arasına oturduğunu gör-

dü. Adam onların başlarını, karınlarını okşuyor köpekler de onun ellerini yalıyorlardı. Mengele, «Ne kadar güzel,» dedi.

Wheelock, «Bu genç dostlarım,» dedi mutlulukla, «Harpo ile Zeppo... Onlara bu adları oğlum taktı. Bu, Sam, bu da Major. Bu da Bay Liebermann dostlarım. Bir arkadaş. «Wheelock kalktı, Mengele'ye gülümsedi. «Birinin beni öldürmeye kalkışacağını söylediğinizde işte bu yüzden korkup altıma etmedim.»

Mengele başını anlayışla salladı. «Evet,» dedi. Paltosunu koklayan iki Doberman'a baktı. «Muhafızlarınız harikulade!»

«Bana yan bakanın canına okurlar.» Wheelock ceketinin fermuarını açtı. Kırmızı bir gömlek giymişti. «Paltonuzu çıkartın,» dedi Mengele'ye, «şuraya asın.»

Mengele'nin sağında, kocaman siyah kancaları olan bir portmanto duruyordu. Portmantonun aynası karşıdaki yemek odasını yansıtıyordu. Mengele şapkasını astı. Paltosunun düğmelerini çözdü. Dobermanlara, ceketini çıkartan Wheelock'a gülümsedi.

Wheelock ceketini askıya asarken, «Demek Eichmann'ı yaaklayan sizsiniz,» dedi.

Mengele, «Onu İsrailliler yakaladı,» diye karşılık verdi. Paltosunu çıkartmıştı. «Ama ben de de onlara yardım ettim elbette. Ariontin'de saklandığı yeri buldum.»

«Bir armağan aldınız mı?»

«Hayır.» Mengele paltosunu astı. «Ben bu

gibi işleri zevkim için yaparım. Bütün Nazilerden nefret ederim. Hepsi de bir bir yakalanıp başları ezilmeli.»

Wheelock, «Artık bizi Naziler değil başka şeyler kaygılandırmalı, dedi. «Gelin.»

Mengele onun peşinden sağdaki bir odaya girdi. Iki Doberman bacaklarını koklayarak peşinden geldiler. Diğer iki tanesi Wheelock'un yanındaydı. Beyaz perdeli, taş şömineli sevimli bir oturma odasıydı bu. Renk renk ödül kurdeleleri, yaldızlı kupalar, siyah çerçeveli resimler asılmıştı. «Ah, çok güzel,» dedi Mengele. Daha iyi görmek için duvara yaklaştı. Ama resimlerin hepsi de Dobermanlara aitti. Çocuğun yoktu.

«Şimdi, neden bir Nazi peşime düşsün?»

Mengele döndü. Wheelock iki pencere arasındaki Victoria stili bir kanepeye oturmuştu. Önündeki alçak bir masada duran kesme cam kavanoz içindeki tütünden alıyor, piposunu dolduruyordu. Bir Dobarman ön ayaklarını masanın üzerine koymuş, onu seyrediyordu.

Diğer bir Doberman, en büyüğü, tığ işi bir halının üzerine yatmış sakin sakin, ama ilgiyle Mengele'ye bakıyordu.

Diğer iki Doberman Mengele'nin bacaklarını, ellerini kokluyorlardı.

Wheelock, Mengele'ye bakarak sordu: «Neden?»

Mengele gülümsedi. «Şu anda konuşmak benim için çok güç... «Yanındaki Doberman'ı işaret etti.

Wheelock, «Kaygılanmayın,» dedi, «beni rahatsız etmezseniz onlar da size dokunmazlar. Oturun. Konuşun. Zamanla size alışırlar.»

Mengele, yayları gıcırdayan bir deri kanepeye oturdu. Halının üstünde oturan Doberman kaikıp geldi. Başını Mengele'nin bacakları arasına kokladı.

Wheelock, «Samson,» diye köpeği uyardı. Piposunu yaktı.

Doberman başını çekti. Yere oturup gözlerini Mengele'ye dikti. Bir diğeri de Mengele'nin ayakları dibinde oturuyordu.

Mengele, «Gelecek olan Nazi Dr. Mengele'nin kendisidir,» dedi. «Belki de kendisi burada...»

«Bir doktor mu?»

«Evet,» dedi Mengele, «Dr. Mengele. Bay Wheelock bu köpeklerin çok iyi terbiye edilmiş olduklarından eminim... Bu armağanlardan da belli oluyor...» parmağıyla duvarı işaret etti. Ama sekiz yaşlarındayken bana bir köpek saldırdı. Bir Doberman değil. Bir Alman çoban köpeği.» Sol kalçasına dokundu. «Bu kalçam hâlâ dikiş yerleriyle doludur. Tabii bu olay beni psikolojik yönden de etkiledi. Hâlâ bir köpekle aynı odada oturamam. Hele dördünün bir arada olması... Benim için bir karabasan bu!»

Wheelock piposunu bıraktı. «Bunu daha önce söylemeliydiniz,» dedi, Ayağa kalktı. Parmaklarını şaklattı. Dobermanlar yerlerinden fırladılar. Wheelock'un yanına gittiler. Wheelock, «Hadi

bakalım, çocuklar,» diyerek köpekleri kanepenin yanındaki odaya doğru götürdü. «Buraya girin,» diye eliyle işaret etti. Köpekler odaya geçince de kapıyı kapattı. Tokmağı çevirdi.

Mengele, «Başka bir kapıdan buraya gelmezler mi?» diye sordu.

«Hayır.» Wheelock geri yerine yürüdü.

Mengele rahat bir soluk aldı. «Teşekkür ederim. Şimdi kendimi çok daha iyi hissediyorum.» Kanapenin ucuna doğru oturdu. Ceketinin önünü açtı.

Wheelock, «Ne anlatacaksanız bir an önce anlatın,» dedi. Yerine oturup piposunu aldı. «Köpekleri orada uzun süre bırakmak istemem.»

«Hemen anlatacağım,» dedi Mengele, «ama önce...» işaret parmağını kaldırdı... «...size bir tabanca vermek istiyorum. Köpekler yanınızda olmadığı zamanlarda kendinizi korumanız için.»

«Benim tabancam var.» Wheelock piposunu dişlerlnin arasına sıkıştırmış, arkasına yaslanmış, bacak bacak üstüne atmıştı. «Bir Luger.» Piposunu ağzından aldı. Dumanı üfledi. «İki çiftemle bir de tüfeğim de var.»

Mengele, koltuk altındaki kılıftan tabancasını çıkartarak, «bu bir Browning,» dedi, «Luger'den çok daha üstündür.» Tabancanın emniyet tetiğini çekerek Browning'i Wheelock'tan yana çevirdi. «Eller yukarı,» dedi. «Önce pipoyu bırak. Yavaş yavaş.»

Wheelock kaşlarını çattı.

«Şimdi,» dedi Mengele, «seni incitmek istemiyorum. Neden canını yakayım? Benim için tam anlamiyle bir yabancısın. Benim ilgilendiğim kişi Liebermann.»

Wheelock doğruldu. Piposunu yavaş yavaş masaya bıraktı. Ellerini başının üstüne kaldırdı.

«Başının üzerine koy,» dedi Mengele, «saçın çok güzel. Seni kıskanıyorum. Aslında benimki bir peruk.» Oturduğu yerden kalkıp Browning'in namlusunu salladı.

Onun bu işareti üzerine Wheelock da kalktı. Ellerini başının üzerinde kavuşturmuştu. «Yahudiler de, Naziler de beni ilgilendirmez,» dedi.

«Güzel,» Browning'i Wheelock'un kırmızı gömleğinin göğsüne nişan almıştı. «Yine de seni, Liebermann'a işaret veremeyeceğin bir yere koymam gerek. «Bu evde kiler gibi bir yer var mı?»

«Elbette var,» dedi Wheelock.»

«Oraya gidelim. Ama yavaş yavaş. Bu dört taneden başka evin içinde başka köpek var mı?»

«Yok.» Wheelock elleri başının üzerinde koridora doğru yürüdü. «Şansınız varmış.»

Mengele peşinden gitti. «Karın nerede?»

«Okulda Öğretmenlik yapıyor. Lancaster'de.»

«Oğlunun resimleri var mı?«

Wheelock bir an durdu. «Neden sordun?»

«Bakmak için. Niyetim ona kötülük etmek değil. Oğlun benim elime doğdu.»

Wheelock merdivenin yanındaki bir kapının önünde durarak, «Bütün bunlar **ne demek** oluyor?» diye sordu.

«Oğlunun resimleri var mı?»

«Orada bir albüm var. Oturduğumuz odada. telefonun altındaki masanın çekmecesinde.»

«Bodrumun kapısı bu mu?»

«Evet.»

«Bir elini indir, kapıyı aç. Ama acele yok.»

Wheelock kapıya döndü. Bir elini başından indirdi. Kapıyı araladı. Elini yine başına koydu.

«Şimdi kapıyı ayağınla it.»

Wheelock kapıyı ayağıyla ardına kadar açtı.

Mengele yaklaştı. Tabancasını Wheelock'un tam sırtına doğrultmuştu. «Gir.»

«Işığı yakmam gerek.»

«Yak.»

Wheelock uzandı. Bir teli çekti. Kapının iç tarafındaki lâmba yandı. Elini yine başının üzerine koyarak kullanılmayan ve eşyalarıyla dolu yere başını uzattı.

Mengele, «Şimdi in,» dedi, «yavaş yavaş.»

Wheelock sola döndü. Merdivenleri ağır ağır inmeye başladı.

Menegle kapıya yaklaştı. Eşikte durdu. Sonra bir adım içeri girdi. Kapıyı ardından kapattı.

Wheelock elleri başının üzerinde merdivenleri ağır ağır iniyordu.

Mengele kırmızı gömlekli sırta nişan aldı. Tabancasını ateşledi, tekrar tekrar.

Eller aksaçlı başın üzerinden çekildi. İleriye uzanarak arandı. Merdivenin demir trabzanına tutundu. Wheelock sallandı.

Mengele bir kez daha ateş etti. Her ateş edişinde kulakları sağır edici bir ses çıkıyordu. Wheelock aşağı yuvarlandı.

Mengele onun peşinden baktı.

Sonra kapıyı açıp çıktı. Köpekler kudurmuş gibi havlıyorlardı. «Susun!» diye bağırdı Mengele. Ama köpekler havlamalarını sürdürdüler.

Mengele tabancasının emniyet tetiğini kapatıp koltuğunun altına yerleştirdi. Mendilini çıkarıp kapının tokmağını sildi. Sonra kapıyı dirseğiyle kapadı. Mendili cebine sokarken köpeklere yine, «Susun!» diye bağırdı. Köpekler yine de havladılar. Kapıyı tırmalıyorlardı.

Mengele acele acele ön kapıya gitti. Kapının dar, uzun camından dışarı baktı. Sonra kapıyı açıp koştu.

Arabasına atladı. Çalıştırdı. Köpekler havlıyor, kapıyı tırmalıyorlardı. Mengele arabasını evin önünden geçirip garaja soktu.

Sonra geri eve koştu. Portmantosunun aynasına baktı. Peruğu, bıyığı çıkardı. Bunları portmantoda asılı duran paltosunun cebine soktu.

Sonra yine aynaya baktı. Ellerini saçlarının arasından geçirdi. Kaşlarını çattı.

Ceketini çıkardı. Astı. Paltosunu asılı olduğu yerden alıp ceketinin üzerine astı. Ceketi paltonun altına sakladı.

Sanra çizgili kravatını da çıkardı. Katlayıp paltosunun cebine kaydu.

Gömleğinin kollarını sıvadı.

Köpekler kapının gerisinde havlıyor, inliyorlardı.

Mengele aynaya bakıp, «Siz Lieberman mısınız?» dedi.

Bunu birkaç kez yineledi. Liebermann adını bir Alman değil de bir Amerikalı gibi söylemeye çalıştı: «Siz Liebermann mısınız?» Sesini Wheelock'unkine benzetmeye çalışıyardu. Genizden gelen bir sesle konuşuyordu. «İçeri girin. Çak meraklandığımı saklayacak değilim Onlar, Onlar, Onl... O, O, O. Baş verin köpeklere. Zaten durmadan böyle havlarlar. Siz Liebermann mısınız? İçeri girin.»

Köpekler havlıyardu.

Mengele, «Susun!» diye bağırdı.

2

Liebermann, eğer Rita'nın barok stili yazısını doğru okuyabiliyorsa, Wheelock'un evi tam olarak Old Buck Road'a döndükten sonra kırk mil uzaktaydı. Yine de her şeyin düzene girdiğinin farkındaydı. Barry'nin cesedinin bulunmasına üzülmüştü. Ama Washington'a gittiğinde elinde güçlü ve kanıtlamaya yarayacak bir delil olacaktı. Üstelik Marry'nin babası Kurt Koehler de orada olacaktı. Hem de elinde oğlunun bıraktığı, önemli bir takım bilgilerle. Kurt Koehler oğlunun katillerinin bulunması için ona her halde yardımcı olacaktı.

Greensapn'la Stern de Philadelphie'da ondan haber bekliyorlardı. Wheelock'a hayatının tehlikede olduğu anlatılır, inandırılırsa hemen kalkıp geleceklerdi. «Oğlunuzla ilgili bir konu bu, Bay Wheelock, Onun evlât edinilmesiyle. Onu Elizabeth Gregory adında bir kadının aracılığıyla evlât edindiniz, değil mi? Lütfen bana inanın, hiç kimse...»

Şimdi Rita'nın yazdıkları doğru çıkmaya başlamıştı. Bir posta kutusunun üzerinde **Çoban Köpekleri** yazılıydı. Altında da **H. Wheelock.** Li-

ebermann arabayı yavaşlattı. Durdu. Karşıdan gelen bir kamyon yanından geçene kadar bekledi. Sonra hareket etti. Bozuk yolda otomobil hoplaya zıplaya ilerledi. Arabanın altı tümseklere değiyordu. Liebermann saatine baktı: On ikiyi yirmi beş geçiyordu.

Wheelock'u inandırabilmesi için yarım saati olacaktı. Konunun ayrıntılarına girmeden. («Oğlanların babalarını neden öldürdüklerini bilmiyorum, ama öldürüyorlar işte.») Sonra da Greenspanla Stern'e haber salıp gelmelerini sağlamak için bir saat kalıyordu. Böylece işleri düzene koyduğunda saat ikiyi bir parça geçecekti. Her halde saat üçte burdan Washington'a gitmek üzere hareket edebilecekti. O zaman beş, beş buçukta Washington'da olurdu. Koehler'i arardı. Onunla buluşmayı çok istiyordu. Barry'nin bıraktığı notları görmek için sabırsızlanıyordu. Ama Koehler bu notların önemini abartıyor da olabilirdi...

Köpek havlamaları. Liebermann iki katlı, güneş içindeki evden gelen köpek seslerine kulak verdi. Sonra bahçenin taş döşeli yoluna kadar geldi. Arabayı durdurup indi. Köpeklerin havlaması sürüp gidiyordu. Wheelock'un kendisini koruması köpekler sayesinde kolay olacaktı. Belliydi. Katil her halde Wheelock'u bir başka yerde öldürmeyi düşünecekti. Ya kentte ya da yolda. Wheelock katilin yararlanacağı bir açık verecekti mutlaka. Sorun Wheelock'u Y.J.D.'nin yardımını isteyecek kadar ürkütebilmekti. Ama

eve kapanıp bir dolaba saklanmasına yolaçacak kadar değil.

Lieberman derin bir soluk alıp eve doğru yürüdü. Verandaya geldi. Kapının demirden yapılmış köpek başı biçiminde bir tokmağı vardı. Yan tarafta da siyah bir zil. Liebermann tokmağı yeğledi. İki kez çaldı. Bir an bekledi... Köpeklerin havlaması sürüyordu. Liebermann parmağını zilin düğmesine uzattı. Ama aynı anda kapı açıldı. Umduğundan daha kısa boylu, kahverengi gözleri neşeyle parlayan ak saçlı bir adam ona baktı. Genizden gelen boğuk bir sesle, «Siz Lieberman mısınız?» dedi.

«Evet. Bay Wheelock'la konuşuyorum değil mi?»

Kısa kesilmiş ak saçlı baş bunu onayladı. Kapı bir parça daha açıldı. «İçeri girin.»

Liebermann içeri girdi. Hol köpek kokuyordu. Şapkasını çıkardı. Köpekler... beşi altısı, koridorun sonunda bir odanın gerisinde durmaksızın havlıyorlardı. Liebermann, Wheelock'a döndü. Wheelock kapıyı kapamış gülümseyerek duruyordu. «Sizinle tanıştığıma sevindim,» dedi Liebermann'a, «Artık gelmeyeceğinizi düşünmeye başlamıştım.»

«Adresi yanlış okumuşum.»

«Üzüldüm buna. Lütfen paltonuzu çıkarın.» Wheelock portmantoyu işaret etti.

Liebermann şapkasını astı. Çantasını yere bırakıp paltosunun düğmelerini çözdü. Wheelock telefonda olduğundan çok daha içten de arka-

daşçaydı... Sanki Liebermann'ı görmekten büyük bir sevinç duymuş gibiydi. mAa konuşmasındaki bir şey bu dostluk gösterisine uygun düşmüyordu. Liebermann bunu hissetmişti. Ama ne olduğunu bir türlü çıkartamıyordu. Köpeklerin havlayıp sızlandıkları kapıdan yana bakarak, «Gerçekten de bir ev dolusu köpeğiniz varmış,» dedi.

Wheelock gülümseyerek, «Evet,» dedi. «Aldırmayın. Hep böyle havlarlar. Sizi rahatsız etmesinler diye kapadım onları. Herkes köpek sevmez. Buraya gelin. Wheelock sağ taraftaki kapıya yürüdü.

Liebermann paltosunu astı. Yerden çantasını alıp yürüdü. Wheelock'a arkadan düşünceli düşünceli baktı. Sevimli oturma odasına girdi. Köpekler sol taraftaki bir kapının arkasında havlıyor, inliyor, sızlanıyorlardı. Odanın bu duvarında kupalar, resimler asılıydı. Şöminenin üzerindeki raf da kupalarla doluydu.

Wheelock, «Oturun,» dedi kanapeyi işaret ederek. Kendisi de onun karşısındaki yere yürüdü. «Şimdi bana neden Bir Nazi'nin beni öldürmek istediğini anlatın.» Oturdu. «Çok meraklandığımı söylemek isterim.»

Liebermann onun düşmanca tavrının nerden geldiğini şimdi anlamıştı. Wheelock bazı sözcükleri değiştirerek Almanca telafuz etmeye çalışıyor, sanki böylece onunla alay etmek istiyordu. Durmadan gülümseyen Wheelock aslında ona karşı iyimser, ılımlı değildi. Zaten Yahudi

düşmanı, insanların gırtlaklarını paralasın diye köpek yetiştiren eski cezaevi memurundan başka ne beklenebilirdi ki? Sevgi mi? Terbiye mi?

Zaten buraya onunla dostluk kurmaya gelmemişti ki. Liebermann çantasını ayaklarının dibine koydu. Ellerini de dizlerinin üzerine.

«Durumu size anlatabilmek için özel sorunlara girmek gerekiyor, Bay Wheelock. Sizinle ve ailenizle ilgili özel sorunlar. Oğlunuz ve onun evlat edinilmesi...»

Wheelock'un kaşları kalktı.

«Sizin ve eşinizin onu New York City'de 'Elizabeth Gregory'den aldığınızı biliyorum. Şimdi bana lütfen inanın... Bu konuda hiç kimse bir sorun çıkartmak istemiyor. Oğlunuzu elinizden almayacakları gibi, yasalara aykırı davrandığınız için de sizi sorumlu tutmayacaklar. Her şey çok uzun bir zaman önce oldu, artık önemli değil. **Doğrudan doğruya** önemli değil. Bana inanın.»

«Size güveniyorum.»

Wheelock serinkanlı bir insandı. Orada öylece oturmuş, parmağını yeşil kaplı fotoğraf albümünün kenarında gezdirip duruyordu. «Elizabeth Gregory,» dedi Liebermann, «o kadının gerçek adı değil. Asıl adı Frieda Maloney, Frieda Altschul Maloney. Bu adı hiç duydunuz mu?»

Wheelock kaşlarını düşünceli düşünceli çattı. «Şu Nazi'yi mi kastediyorsunuz? Almanya'ya geri yollanan kadını?»

«Evet.» Liebermann yerden çantasını aldı. «Burada onun bazı resimleri var. Göreceksiniz ki...»

«Zahmet etmeyin,» dedi Wheelock.

Liebermann ona baktı.

«Ben onun resmini gazetede gördüm,» diye açıkladı Wheelock, «bana pek bildik geldi. Şimdi nedenini anlıyorum.» Gülümsedi.

Liebermann başını salladı. Wheelock'un bilerek bir Alman şivesiyle konuşması dışında her davranışı içtendi. Arkadaşçaydı. «Siz ve eşiniz» dedi, «Elizabeth Gregory'den bebek alan tek aile değilsiniz. Guthrie denilen aile de aldı. Guthrie geçen ekimde öldürüldü. Curry ailesi de bir bebek aldı. Bay Curry kasım ayında öldürüldü.»

Wheelock'un gözlerinde şimdi kaygı belirmişti. Artık parmaklarını albümün kenarında dolaştırmıyordu.

Çantasını kucağında tutan Liebermann, «Bu ülkede elini kolunu sallayarak dolaşan bir Nazi var,» dedi, «bir eski SS, Frieda Maloney'den alınan bebeklerin babalarını öldürüyor. Hem de bebeklerin evlât edinme sırasına göre. Sıra sizde, Bay Wheelock. Hem de yakında. Sizden sonra öldürülecekler de var. İşte bu yüzden F.B.I.'ya başvuracağım. Ben F.B.I.'la görüşürken de sizin korunmanızı istiyorum. Yalnızca köpekleriniz tarafından değil.» Parmağıyla köpeklerin bulunduğu odanın kapısına işaret etti. Şimdi kö-

pekler sızlanıyorlardı. Bir iki tanesi de isteksiz isteksiz havladı.

Wheelock başını hayretle salladı. «Hımmm!» dedi, «ama garip bir şey bu!» Liebermann'a merakla baktı. «Bebeklerin **babalarının** öldürülmeleri...»

«Evet.»

«Neden?» Bay Wheelock bu kez sözcüğü Alman şivesiyle söylememişti. Sözcüğün teleffuzu kusursuzdu. Demek ki adam istyerek ya da istemeyerek öyle konuşmuyordu! Kendi gerçek aksanıydı!»

«Bilmiyorum...» dedi.

Adamın ayakkabıları, pantolonu bir kentlinin giysileriydi. Köyde yaşayan birinin değil. Ondan sızan düşmanlık... Köpeklerin bir odaya kapatılması.....

«Bilmiyor musunuz?» dedi Nazi olmayan Wheelock. «Durmadan birileri öldürülüyor ve siz bunun **nedenini bilmiyorsunuz ha?»**

Ama katiller elli yaşlarındaydılar. Bu adamsa altmış beşinde vardı. Mengele? O Brezilya ya da Paraguay'daydı .Kuzeye gelmeye **cesaret** edemezdi. Burada, Pennsylvania'da olamazdı.

Liebermann başını Mengele olmayan kişiye salladı.

Kurt Köehler Brezilya'ya gitmiş, sonra da Washington'e gelmişti. Barry'nin pasaportunda babasının adının yazılı olması gerekirdi...

Fotoğraf albümünün altından bir tabanca çıktı. Liebermann'a doğrultuldu. «O halde ben

sana anlatayım,» dedi tabancayı tutan adam. Liebermann ona baktı. Saçları bir parça koyultup uzatılsa, ince bir bıyık takılsa, gençleştirilse... Evet, Mengele, Mengele! Nefret edilen, uzun bir süreden beri aranılan, Ölüm Meleği, Çocuk Katili! Burada oturuyordu. Gülümseyerek. Ona tabancasını çevirmişti. **Mengele** Almanca, «Tanrı korusun,» dedi, «cahilce, bilgisiz ölmeyeceksin. Sana her şeyi anlatacağım. Yirmi yıldır yaptığımız çalışmaları anlatacağım. Seni korkutan tabanca mı yoksa beni tanıdın mı?»

Liebermann gözlerini kırpıştırdı. Derin bir soluk aldı; «Tanıdım,» dedi.

Mengele gülümsedi. «Rudel, Seibert ve diğerleri,» dedi, «bir avuç yorgun, yüreksiz karı. Frieda Maloney sana bebekleri anlattığı için adamlarımızı geri çağırdılar. İşi bitirmek bana düştü.» Mengele omuz silkti. «Umurumda bile değil. Çalışmak insanı gençleştirir. Bana bak, çantayı yere bırak. Ellerini başının üstüne koyup arkana dayan. Ama acele yok. Yavaş yavaş.»

Liebermann çantasını bacaklarının sol yanına bıraktı. Böylece fırsatını bulduğu anda köpeklerin havladığı odanın kapısını açmayı, köpekleri eli tabancalı Mengele'nin üstüne salabilmeyi düşünüyordu. Belki köpekler onun üzerine de saldırırlardı. Belki artık öldüğünü bildiği Wheelock emir vermeden hiç bir şey yapmazlar, ne kendisine, ne de Mengele'ye saldırırlardı. Ama aklına yapacak başka bir şey gelmiyordu.

«Yalnızca bir dakikan var,» dedi Mengele, «keşke daha uzun olsaydı. Bunu gerçekten isterdim. Yaşamımın en doyurucu, güzel anlarından birini yaşıyorum. Olanak bulsaydım seninle böyle bir iki saat oturur, konuşurdum. O kitabındaki acaip abartmalarından bazılarını çürütürdüm. Ama ne yazık ki...» Mengele omuzlarını pişmanlıkla silkti.

Liebermann ellerini başının üzerinde kavuşturdu. Bacaklarını yavaş yavaş, hissettirmemeye çalışarak uzatıyordu. Kanepe alçaktı. Kanepeden birden kalkmak hiç de kolay olmayacaktı. «Wheelock öldü mü?» diye sordu.

«Hayır. Kendisi mutfakta, bize yemek hazırlıyor. Beni dikkatle dinleyin, sevgili Liebermann. Şimdi sana tümüyle inanılmaz bir şey anlatacağım, ama inan bana gerçeği söyleyeceğim. Bir Yahudiye yalan söylemek gereğini duyar mıyım hiç. Üstelik ölecek olan birine?»

Liebermann bakışları pencereye bir an çevirdi. Sonra yine Mengele'ye baktı.

Mengele içini çekip başını salladı. «Eğer pencereden dışarı bakmak istersem önce seni öldürürüm, sonra bakarım. Biri gelecek olsa köpekler havlamaya başlarlar, değil mi?»

«Evet.»

Mengele yine gülümsedi. «Görüyorsun ya her şey benim istediğim gibi oluyor. Tanrı benimle beraber. Bu sabah saat birde televizyonda ne seyrettim biliyor musun? Hitler'in filmlerini. Hem de umutlarımı yitirdiğim, kendimi

öldürecek raddelere geldiğim bir sırada. Bu göklerden gelen bir işaret değilse, hiç bir şey değildir. Onun için pencereden yana bakmaktan vazgeç. Zamanını boşa harcama. Bana bak ve dinle. O yaşıyor. Bu albüm...» Mengele serbest eliyle işaret etti, ama bakışlarını Liebermann'dan hiç ayırmadı... «onun resimleriyle dolu. Bir yaşından on üç yaşına kadar olan resimlerle. Oğlanlar onun kusursuz jenetik benzerleri. Bunu nasıl başardığımı anlatıp zaman kaybedecek değilim... Zaten anlatmaya kalksam da anlayacağından kuşkuluyum. **Tam jenetik benzerleri.** Benim laboratuarımda yaratıldılar, Auiti kabilesinin kadınlarının rahminde geliştiler. Oğlanlar onların renklerini taşımazlar. Saf Hitler'dir onlar. Onun hücrelerinden oluştular. Hitler, 1943 ocak ayının altısında Tilki ininde benim kendisinden kan almama, kaburgalarından bir parça et kesmeme izin verdi. Kendisi çocuk istememişti...» Telefon çaldı. Mengele bakışlarını ve tabancasını Liebermann'dan ayırmıyordu. «Çünkü onun gibi tanrısal bir babanın gölgesinde hiç bir çocuğun gelişip yetişmeyeceğini biliyordu.» Telefon çalmaya devam ediyordu. «Bir gün onu yeniden yaratabileceğimi duyunca o da benim kadar heyecanlandı. İşte o zaman gereksindiğim olanakları bana sağladı. Çalışmalarımı onayladı. Auschwitz'deki çalışmalarımın amaçsız bir çılgınlık olduğunu mu sandın? Siz insanlar ne kadar dar görüşlü oluyorsunuz! Bana kanını ve etinden bir parçayı üzerine yazı yaz-

dırdığı bir sigara tabakasiyle birlikte verdi: 'Bana birçoklarından daha çok hizmet eden ve de bir gün hepsinden daha yararlı olacak eski dostum Josef Mengele'ye. Adolf Hitler. «Bu tabaka kadar sevdiğim başka bir eşyam yoktur. Gümrükten geçirmek tehlikeli olacağından tabakayı Asuncion'daki avukatımın kasasına koydum. Bak sana bir dakikadan fazla zaman ayırdım...» Mengele saatine baktı...

Aynı anda Liebermann kalktı... Bir tabanca patlaması... Kanepenin arkasına geçti: Uzandı. Tabanca yeniden patladı. Liebermann ıstırapla duvara yapıştı. Köpekler içerde havlamaya başlamışlardı . Liebermann tokmağa uzandı. Tabanca yine patladı. Tokmak parçalandı. Ama elinin üzerinde kanlı bir delik açılmıştı. Köpeklerin havlaması çılgınlık derecesini almıştı. Liebermann son bir gayretle, ıstıraptan gözlerini kapatarak tokmağın demirini çevirdi. Kapı açıldı. Köpekler fırtına gibi dışarı uğradılar. Havlamalar; bir çığlık, boşalan bir tabancadan çıkan tıkırtılar, bir darbe, homurtular, bağırma. Liebermann kendini bıraktı. Duvarın dibine çöktü. Gözleri açıktı.

Kara köpekler Mengele'yi kanapenin üzerine yatırmışlardı. Kocaman Dobermanlar ,dişleri meydanda, gözleri alev alev... Mengele bileğini kapan Dobermann'a bakıyordu. Tabanca elinden düşmüştü. Bakışları yanağının, çenesinin hemen yakınındaki Dobermanlara döndü. Dudakları titriyordu.

Bir dördüncü Dobermann kanepeyle Liebermann arasındaydı. Liebermann kayarak doğruldu. Mengele'yi tehdit eden Dobermann'lara bakarak bacaklarını uzattı.

Öldürmüyor, tehdit ediyorlardı. Mengele bileğini Dobermann'ın ağzından kurtarmıştı. Şimdi köpekle burun buruna duruyorlardı.

Istırabını yenmeye çalışarak, «Öldür!» diye emretti Liebermann. Ama sözcük ağzından fısıldar gibi çıkmıştı. Göğsündeki acı da dayanılır gibi değildi.

Yine de haykırdı: «Öldür!»

Dobermanlar hırladılar. Ama yerlerinden kımıldamadılar.

«Öldür!» Liebermann adeta böğürüyordu. Acı göğsünü parçalıyor, biber gibi yakıyordu.

Mengele'nin sımsıkı kapalı dudaklarının arasından tiz bir feryat yükseldi.

Liebermann başını duvara dayadı. Soluyarak gözlerini kapadı. Kravatını gevşetti. Gömleğinin düğmesini açtı. Parmaklarını ağrıyan yere götürdü. Göğsü ıslaktı. Parmaklarını çekti. Gözlerini açtı. Parmaklarının ucundaki kana baktı; Kurşun içine girmişti. Neye saplanmıştı? Sol ciğerine mi? Her nereye saplandıysa solukları ıstırapla dolup kabarıyordu. Pantolonun cebinden mendilini almak istedi. Bunun için sola doğru bükülmek zorunda kaldı. Korkunç bir acı kalbine bıçak gibi saplandı. Istırap kalçasından geliyordu. Dudaklarını ısırdı.

Mendilini aldı. Göğsündeki yaraya bastırıp orada tuttu.

Sol elini kaldırdı. Kan iki yanından akıyordu. Kurşun elini delip geçmişti. Parmaklarını oynatamıyordu.

Kanın akmasını durdurmak için elini havada tutmaya çalıştı. Ama yapamadı. Eli yanına halsiz düştü. Hiç gücü kalmamıştı. Yalnızca acı çekiyordu. Yorgundu.

Dobermanların çevresini aldığı Mengele'ye baktı.

Mengele onu izliyordu.

Lieberma nngöğsünü yakan acıyla gözlerini kapadı.

●

«Gidin...»

Liebermann gözlerini açtı. Kanepede yan yatmış Mengele'ye baktı:

Mengele yorgun yorgun, «Git,» dedi yine. Gözü önündeki Doberman'dan burnunun dibindeki Doberman'a, ondan da başucunda duran Doberman'a gitti. «Gidin. Artık silâh yok. Gidin. İyi köpekler.»

Mavimsi siyah Dobermanlar hırladılar. Yerlerinden bile kıpırdamadılar.

«Uslu köpekler,» dedi Mengele, «Samson? Uslu Samson, Git.» Başını kanapenin kolundan

yana yavaş yavaş çevirdi. Dobermanlar hırlayarak başlarını bir parça çektiler. Mengele onlara gülümsedi. «Binbaşı?» diye sordu. «Senin adın binbaşı mı? Güzel. Dost köpekler. Artık tabancam yok.» Bileği kıpkırmızı eli kanapenin kolunu yakaladı. Yavaş yavaş düzelmeye çalıştı. «Uslu köpekler. Gidin.»

Odanın ortasındaki Doberman hareketsiz duruyordu. Göğsü hareketsizdi.

«Güzel, uslu köpekler...»

Şimdi sırtüstü dönmüş olan Mengele kendini kanapenin ortasına doğru çekiyordu. Yavaş yavaş. Dobermanlar hırlıyor, ama yerlerinden kımıldamıyorlardı. «Gidin,» dedi Mengele, «ben sizin **dostunuzum.** Sizi incitiyor muyum? Hayır hayır, sizi severim ben.»

Liebermann gözlerini kapadı. Güçlükle soluk alıp veriyordu. Arkasından akan kanların ortasında oturuyordu.

«Uslu Samson, uslu Binbaşı. Beppo? Zarko? Uslu köpekler. Gidin. Gidin.»

●

Gena ile Gary aralarında anlaşamıyorlardı. Kasım ayında oradaydı. Belki de hiç konuşmasa daha iyi olacaktı. Belki de...»

«Yaşıyor musun, Yahudi piçi?»

Liebermann gözlerini açtı.

Mengele kanapenin köşesinde dimdik oturmuş, bir bacağı yerde, bir bacağı kanapede ona bakıyordu. Üç Doberman ona doğru eğilmiş, yumuşak yumuşak hırlıyorlardı.

«Çok fena,» dedi Mengele, «ama sonun yakın. Eğer sakin sakin oturur, onlarla güzel güzel konuşursam köpekler bana duydukları ilgiyi yitirirler. İşemek ya da su içmek isteyeceklerdir.» Dobermanlara İngilizce, «Su? Su istemez misiniz?» dedi, «uslu köpekler. Gidip su için.»

Dobermanlar yine hırladılar.

Mengele tatlı bir sesle Almanca, «Orospu çocuğu,» dedi Liebermann'a, «Yahudi piçi, hiç bir şey başaramadın,» «Çabucak öleceğine yavaş yavaş öleceksin. On beş dakika sonra buradan çıkıp gideceğim. Listedekiler tam tarihlerinde ölecekler. Dördüncü Reich doğuyor.. Yalnızca bir Alman Reich'ı değil, bütün Ari ırkı içine alacak bir Reich. Ben o günü görecek, liderlerinin yanı başında duracağım. Onların yaratacağı korkuyu, saygıyı hayal edebiliyor musun? Rusların, Çinlilerin tir tir titremelerini? Yahudileri saymıyorum elbette.» Telefon çaldı.

Liebermann duvardan uzaklaşmaya çalıştı...Telefonun teline uzanmak istiyordu. Ama kalçasındaki ağrı onu olduğu yere adeta çiviledi. Geri arkaya dayandı. Gözlerini kapadı.

«Güzel. Öleceksin. Ölürken fırınlara atılacak olan torunlarını düşün.»

Telefon çalmaya devam ediyordu.

Belki de Greenspan'la Stern'di. Neler olduğunu, neden onları aramadığını öğrenmek istiyorlardı herhalde. Cevap alamayınca kaygılanıp buraya gelmezler miydi? Şu Dobermanlar Mengele'yi olduğu yerde bir tutsalardı...

Liebermann gözlerini açtı.

Mengele Doberman'lara gülümseyerek oturuyordu... rahat, sürekli, dostça bir gülümseme vardı yüzünde. Köpekler artık hırlamayı kesmişlerdi.

Liebermann'ın gözleri kendiliğinden kapandı.

Fırınları, orduları, 'Heil Hitler' diye bağıran toplulukları düşünmemeye çalıştı. Acaba Max, Lili ve Ester Merkez'in çalışmalarını yürütebilecekler miydi?

●

Havlamalar, hırlamalar. Liebermann gözlerini açtı.

«Hayır, hayır,» dedi Mengele. Kanapenin köşesine doğru çekildi. Dobermanlar onun üzerine atılacakmış gibi hırlıyorlardı. «Tamam, tamam, uslu köpekler! Uslu köpekler! Hayır, hayır, gitmiyorum. Bakın nasıl hareketsiz oturuyorum. Değil mi?»

Liebermann gülümsedi. Gözlerini yeniden kapadı.

Uslu köpekler.

Greenspan? Stern? Gelin artık...

●

«Yahudi piçi?»

Mendil kanayan yere yapışmış olacaktı. Liebermann gözlerini açmadı. Mengele merak etsindi... Sonra sağ elini kaldırdı.

●

Uzaktan havlama sesleri. Evin arka tarafındaki köpekler...

Liebermann gözlerini açtı.

Mengele ona öfkeyle bakıyordu. Aylar önce telefondan Liebermann'a kadar gelen nefret vardı bu gözlerde.

«Ne olursa olsun,» dedi Mengele, «ben kazandım. Wheelokc öleceklerin on sekizincisiydi. On sekizi **Hitler'in babasını** kaybettiği yaşta babasız kaldılar. Tıpkı **onun** gibi büyüyüp gelişecekler. Sen bu odadan sağ çıkmayacaksın. Ben de sağ çıkmayabilirim. Ama senin öleceğin kesin.»

Verandada ayak sesleri.

Dobermanlar Mengele'ye doğru eğilerek hırladılar.

Liebermann'la Mengele odanın iki ucundan birbirlerine bakıyorlardı.

Ön kapı açıldı.

Kapandı.

Kapıdan yana baktılar.

Koridorda yere bir şey düştü. Madeni bir ses.

Ayak sesleri.

Oğlan gelip kapının eşiğinde durdu... Zayıf, sivri burunlu, koyu renk saçlı. Mavi, fermuarlı ceketinin önünde geniş, kırmızı bir şerit vardı

Çocuk Liebermann'a baktı.

Mengele'ye, Dobermanlara baktı.

Ölü Doberman'a baktı.

Açık mavi gözleri iri iri açılmıştı.

Koyu renk saç perçemini alnından itti.

«Şışşşş!» dedi.

●

Ona tapınırcasına bakan Mengele, «Mein... sevgili çocuk,» dedi,«benim sevgili, aziz, aziz çocuğum, ne denli mutlu olduğumu tahmin edemezsin. Seni böyle yakışıklı güçlü, iyi görmek... Bana dünyanın neşesini bağışladın! Şu köpekleri çağırır mısın? Bu sadık, güzel köpekleri? Beni burada saatlerden beri hareketsiz tuttular

Benim değil de şu pis Yahudi'nin sana kötülük etmeye geldiğini anlayamadılar. Lütfen onları başımdan al. Herşeyi anlatacağım.» Hırlayan Dobermanların arasından çocuğa sevgiyle gülümsedi.

Çocuk ona baktı. Sonra başını ağır ağır Liebermann'a çevirdi.

Liebermann başını olumsuz salladı.

Mengele, «Seni aldatmasın,» diye onu uyardı, «o bir katil, sana ve ailene kötülük etmeye gelen bir cani. Şu köpekleri yanına çağır, Bobby. Bak, adını biliyorum. Hakkında gereken herşeyi biliyorum... Geçen yaz Cape Cod'a gittin, bir film makinen var, iki tane sevimli, güzel kız yeğenin var. Adları... Annenle babanın eski bir dostuyum ben. Aslında sen benim elime doğdun. Senin doktorunum. Avrupadan henüz döndüm. Dr. Breitenbach. Sana benden söz ettiler mi hiç? Buradan uzun bir zaman önce ayrılmıştım.»

Çocuk ona kararsız kararsız baktı. «Babam nerede?» diye sordu.

Mengele, «Bilmiyorum,» dedi. «Şu adamın elinde silah vardı. Onu ben almayı başardım... Köpekler boğuşmamızı görünce yanlış sonuca vardılar... Sanırım bu adam...» Liebermann'dan yana başını salladı... «... babanı öldürdü. Ben anneni babanı ziyarete gelmiştim. Bir dost olduğunu söyleyerek beni içeri aldı. Silâhını çekince üstüne atılıp aldım. Şu köpekleri başımdan al da babanı arayalım. Belki de bir yerde

eli kolu bağlı bekliyordur. Zavallı Henry! Umudumuzu yitirmeyelim. Annenin burada bulunmaması iyi oldu. Hâlâ Lancaster'deki okulda öğretmenlik mi yapıyor?»

Çocuk ölü Doberman'a baktı.

Liebermann çocuğun dikkatini çekebilmek için parmağını salladı.

Çocuk Mengele'ye baktı. «Keççap,» dedi. Dobermanlar dönüp hoplaya zıplaya çocuğun yanına gittiler. Çocuğun eldivenli elleri onların başlarını okşadı.

«Keççap!» diye Mengele mutlulukla şakıdı. Bacaklarını kanepeden indirip kollarını ovuşturdu. «Binlerce yılda düşünsem, 'kaççap' demeyi aklıma getirmezdim doğrusu!» Odada dolaştı. Bir yandan da kalçalarını ovuşturuyordu. «Gidin dedim, dışarıya çıkın, dedim. Biz dostuz dedim, ama aklıma bir kez olsun keççap demek gelmedi.»

Çocuk, kaşları çatık eldivenlerini çıkardı. «Biz polise haber versek iyi olur. «Koyu saç perçemi yine alına düşmüştü.

Mengele oturmuş bakışlarını çocuktan ayıramıyordu. «Ne kadar harikulâdesin! Öylesine...» Sustu. Gözlerini kırpıştırdı. Gülümsedi. «Evet,» diye ekledi sonra, «gerçekten polise haber vermemiz gerek. Bana bir iyilikte bulun, **mein**... sevgili Bobby. Köpekleri al, mutfağa gidip bana bir bardak su getir. Belki yiyecek bir şey de bulursun.» Mengele ayağa kalktı. «Ben polise telefon eder, sonra da babanı ararım.»

Çocuk eldivenlerini ceketinin cebine soktu. «Ön taraftaki sizin arabanız mı?»

«Evet,» dedi Mengele, «onunki de garajda. Ya da garajdadır sanıyorum. Yoksa garajdaki araba sizin mi?»

Çocuk ona kuşkulu kuşkulu baktı. «Öndeki arabanın çamurluğunda,» dedi, «Israil'in bir karış toprağını bile vermeyecekleri yazılı bir etiket var. Ona **Yahudi** dediniz.»

«Evet, Yahudi'dir. Yani bir Yahudiye benziyor.» Gülümsedi Mengele; «kullandığım sözcüklerin üzerinde durulacak zaman değil. Lütfen bana su getir. Ben de polise telefon edeyim.»

Çocuk gırtlağını temizledi. «Lütfen yerinize oturur musunuz? Polisi ben çağırırım.»

«Bobby...»

«Turşular,» dedi çocuk. Dobermanlar hırlayarak Mengele'nin üzerine yürüdüler. Mengele geri geri kanepeye gitti. Kollarıyla çaprazlama yüzü kapatmıştı. «Keççap!» diye bağırdı. «Keççap!» Dobermanlar aldırış bile etmediler. Hırlıyorlardı.

Çocuk kapının eşiğinden ceketinin fermuarını açarak içeri yürüdü. «Onlar **sizi** dinlemezler.» Liebermann'a döndü. Alnındaki saçları geri itti.

Liebermann ona baktı.

«Yalan söyledi, değil mi?» diye sordu çocuk,» aslında tabanca ondaydı. Eve sizi o aldı?»

Mengele, «Hayır,» diye bağırdı.

Liebermann çocuğa başını sallayarak onayladı.

«Konuşabilir misiniz?»

Liebermann bu kez başını olumsuz salladı. Telefonu işaret etti.

Oğlan telefona doğru döndü.

Mengele, «O adam senin düşmanın!» diye haykırdı. «Yemin ederim ki düşmanın!»

«Beni geri zekalı mı sandınız?» diye sordu çocuk. Ahizeyi aldı.

«Yapma!» Mengele ona doğru eğildi. Dobermanlar hırlayarak keskin dişlerini gösterdiler. Ama Mengele aldırmadı. «Lütfen! Yalvarıyorum sana! **Kendi** hatırın için telefon etme, benim değil! Ben senin dostunum! Buraya sana yardım etmeye geldim! Beni dinle Bobby! Yalnızca bir dakika dinle!»

Çocuk ahize elinde Mengele'ye döndü.

«Lütfen! Her şeyi anlatacağım! Gerçeği! Yalan **söyledim,** evet! Silâh bendeydi. Beni bir dakika dinle! Yalnızca bir dakika! Sonra bana teşekkür edeceksin! Yemin ederim! **Bir dakika!**»

Çocuk ona bir an baktı. Ahizeyi yerine koydu.

Liebermann başını çaresizlikle salladı. «Telefon et polise!» dedi. Ama söylediklerini ancak kendisi duyabildi. Dudaklarının arasından bir fısıltı olsun çıkmıyordu.

Mengele, «Teşekkür ederim,» dedi çocuğa, «teşekkür ederim.» Arkasına dayandı. Pişmanlıkla gülümsedi. «Yalan söylenmeyecek bir kişi

olduğunu düşünmem gerekirdi. Bobby. Çünkü çok zekisin. Lütfen,» önce Dobermanlara, sonra da çocuğa baktı, «şunları yanına çağır.» Ben olduğum yerden kıpırdamam.»

Çocuk masanın yanında durmuş Mengele'ye bakıyordu. «Keççap,» dedi. Dobermanlar dönüp yanına geldiler. Çocuğun yanına sıralandılar. Başları Mengele'den yanaydı.

Mengele başını salladı. Elini kısa kesilmiş ak saçlarının üzerinden geçirdi. «Bu... öylesine güç ki.» Elini indirdi. Çocuğa kaygıyla baktı.

Çocuk, «Evet?» dedi.

Mengele, «**Zekisin** sen, değil mi?»

Çocuk karşılık vermedi. Eli en yakınındaki Dobermannın başının üzerindeydi.

«Okulda başarılı değilsin,» dedi Mengele. «Küçükken başarılıydın, ama artık değilsin. Çünkü gerektiğinden **fazla zekisin.** «Parmağını şakağına götürdü. «Kendine özgü düşüncelerin var. Ama aslında öğretmenlerinden de akıllı ve bilgilisin. Tamam mı?»

Çocuk yerde cansız yatan Dobermana baktı. Sonra da Liebermann'a. Kaşları çatıktı.

Liebermann parmağını telefona doğru salladı.

«Ben seninle gerçeği konuşacağım. Sen de bana **doğruyu** söyleyecek, konuşacaksın. Öğretmenlerinden daha zeki misin?»

Çocuk ona bakıp omuz silkti. «Bir tanesi hariç,» dedi.

«Büyük ideallerin var değil mi?»

Çocuk başını olumlu salladı.

«Büyük bir ressam ya da mimar olmak istiyorsun?»

Çocuk bunu başiyle hayırladı. «Film yapmak istiyorum.»

«A, evet, elbette.» Mengele gülümsedi. «Büyük bir film yapımcısı.» Çocuğa baktı. Gülümsemesi yüzünden kayboldu. «Babanla annen bu konuda tartıştılar sanırım. İleri görüşlü olmayan inatçı bir yaşlı baba. Ona karşı koydun. Haklı olarak.»

Çocuk ona bakıyordu.

«Görüyorsun ya, Bobby, seni gerçekten tanıyorum. Yeryüzündeki herkesten daha iyi.»

Çocuk, «Kimsiniz siz?» diye şaşkın şaşkın sordu.

«Seni dünyaya getiren doktor. Bu kadarı doğru. Ama annenle babanın dostu değilim. Onlarla hiç karşılaşmadım, tanışmadım.»

Çocuk onu daha iyi işitmek istiyormuş gibi başını yana eğdi.

«Bunun ne demek olduğunu anlıyor musun? Baban sandığın kişi...» Mengele başını salladı «... baban değil. Ve annen... Seni seven, senin de onu sevdiğin kadın annen değil. Onlar seni evlât edindiler. Bu işi de ben ayarladım. Aracılar yoluyla.»

Çocuk ona bakıyordu.

Liebermann çocuğu tedirgilikle izliyordu.

Mengele, «Bu haberleri birden bire öğren-

mek güzel bir şey değil,» dedi, «ama belki de... tümüyle de tatsız değildir, değil mi? Çevrendekilerden üstün olduğunu hissettin mi hiç?»

Uzun boylu çocuğun boyu daha da uzamış gibiydi. «Bazan kendimi başkalarından değişik hissettiğim oldu.»

«**Değişiksin**. Tümüyle değişik. Tümüyle üstün. Sen...»

«Gerçek annem babam kim?»

Mengele düşünceli düşünceli ellerine baktı Sonra ellerini kavuşturup çocuğa. «Senin için,» dedi, «şimdilik bunu bilmemen çok daha iyi olur. Büyüdüğünde, olgunlaştığında öğreneceksin. Ama sana şu kadarını söyleyebilirim Bobby: Seni dünyanın en soylu kanından dünyaya geldin. Senin mirasın... Paradan söz etmiyorum... karekter ve yetenek... Bunlar hiç kimseninkiyle ölçülemez. Senin içinde şimdi hayal ettiğinden **binlerce kez daha büyük** bir ideal var. Ve de sen bu ideali gerçekleştireceksin! Ama seni ne kadar iyi tanıdığıma bakıp bana güvenmeli, yapmam gerekenleri yapabilmem için buradan gitmeme izin vermelisin.»

Çocuk bakışlarını ondan ayırmadan duruyordu.

«Senin hatırın için,» dedi Megnele, «benim bütün düşündüğüm sensin. Buna **inanmalısın**. Hayatımı sana, senin iyiliğine adadım. Bütün düşüncem bu. Bana inanmalısın.»

«Gerçek annemle babam kim?»

Mengele başını olumsuz salladı.

«Bilmek istiyorum.»

«Bu konuda bana boyun eğmeli, gereken zamanı beklemelisin...»

«Turşular.» Dobermanlar hırlayarak atıldılar. Mengele yine kollarıyla yüzünü kapadı. Dobermanlar onun üzerine eğilmişlerdi.

«Söyleyin,» dedi çocuk, «şimdi. Yoksa... Onlara başka bir şey söylerim. Şaka etmiyorum. İstersem sizi onlara öldürtebilirim.»

Mengele kollarının gerisinden çocuğa baktı.

«Annemle babam kim? Üçe kadar sayacağım. Bir...»

Mengele, «Annen baban yok,» dedi.

«İki...»

«Doğru söylüyorum! Yeryüzüne gelmiş geçmiç en büyük insanın hücresinden doğdun! Yeniden **doğdun!** Sen **o'sun.** Onun hayatını yeniden yaşıyorsun! Ve de şu Yahudi onun yeminli düşmanıdır! Senin de!»

Çocuk Liebermann'a döndü.

Liebermann elini kaldırdı. Parmağıyla şakağının yanında da bir daire çizip Mengele'ye baktı.

Mengele, «Hayır!» diye bağırdı,» deli değilim ben! Zeki bir çocuksun, ama bilmediklerin var. Bilim ve mikrobiyolojiden anlamazsın daha. Tarihin en büyük insanının yaşayan eşisin! Ve o...» Mengele'nin bakışları Liebermann'a çevrildi... «...seni öldürmeye geldi! Ben de seni korumaya!»

«**Kim?**» diye sordu çocuk,» «Ben **kimim? Hangi** büyük adam?»

Mengele hırlayan Dobermanların başları üzerinden ona baktı.

Çocuk saymaya başladı: «Bir...»

«Adolf Hitler! Sana onun kötü bir insan olduğu anlatıldı. Ama yaşın ilerledikçe, çevreni kara derililer, Yahudiler, Slavlar, Doğulular, Latinler almaya başlayınca... Üstün ırktan kişilerin varlığı tehdit edilmeye başlandığında onları sen kurtaracaksın... O zaman Adolf Hitler'in insanların en zekisi, en iyisi ve en üstünü olduğunu anlayacaksın! Bununla gururlanacaksın! Seni yarattığım için bana borçluluk duyacaksın.»

Çocuk, «Biliyor musunuz,» dedi, «şimdiye kadar karşılaştığım kaçıkların en üstünüsünüz. Böylesine çılgınca, delice...»

«Sana gerçeği söylüyorum! Kendini bir dinle, Bobby, içinde ordulara hükmedecek gücü taşıyorsun! İnsanları, milletleri kendi iradene uyduracak güç sende! Sana karşı gelenleri, boyun eğmeyenleri acımasızca mahvedeceksin...»

«Delisin sen.»

«Onun bütün gücü, iradesi sende,» diye devam etti Mengele.» «Zamanı gelince gerçeği söylediğimi anlayacaksın. Şimdi benim dediğim gibi yap. Bırak da seni koruyayım. Gerçekleştirmen gereken bir idealin var. İdellerin en üstünü.»

Çocuk bakışlarını yere çevirdi. Alnını ovuş-

turdu. Sonra Mengele'ye baktı. «Hardal,» dedi.

Dobermanlar sıçradılar. Mengele bir çığlık attı!

Liebermann baktı. Yüzünü buruşturdu. Baktı.

Sonra bakışlarını çocuğa çevirdi.

Çocuk ellerini kırmızı çizgili mavi ceketinin ceplerine soktu. Masadan kanepeye gitti. Oturdu. Burnunu kırıştırdı. «Şişşşş,» dedi.

Liebermann çocuğa, sonra da Mengele'yi yere çeken Dobermannlara baktı.

Hırlamalar. Kan.

Bir süre sonra çocuk kanepeden kalktı. Elleri hâlâ ceplerindeydi. Yerde cansız yatan Dobermana baktı. Dönüp, «Tamam,» dedi. İki Doberman kanlı ağızlarını yalayarak onun yanına geldiler.

«Tamam!» Üçüncü Doberman başını kaldırdı.

Köpeklerden biri yerde yatan Dobermanı kokladı.

Diğeri Liebermann'ın yanından geçip kapıyı burnuyla itti. Dışarı çıktı.

Çocuk gelip Liebermann'ın bacakları arasında durdu. Saçları yine alnına düşmüştü.

Liebermann da başını kaldırıp ona baktı. Telefonu işaret etti.

Çocuk eğildi. «Yakında öleceksiniz sanı-

rım,» dedi, «birisi yardımınıza gelip sizi hastaneye kaldırmazsa.» Soluğu ciklet kokuyordu.

Liebermann başiyle onayladı.

«Burdan çıkıp giderim,» dedi çocuk, «kitaplarımı da alarak. Daha sonra gelirim. Yürüyüş yaptığımı söylerim... Bazan yaparım bunu. Annem de eve ancak beşe yirmi kala gelir. O zamana kadar siz ölmüş olursunuz.»

Liebermann ona çaresizlikle baktı. Bir Doberman daha dışarı çıktı.

«Eğer burada kalır da polise telefon edersem,» dedi çocuk, «onlara yaptığım şeyi anlatır mısınız?»

Liebermann düşündü. Başını olumsuz salladı.

«Hiç bir zaman?»

Liebermann yine söylemeyeceğini anlatacak biçimde başını salladı.

«Söz mü?»

Liebermann yine başiyle evetledi.

Çocuk elini uzattı.

Liebermann bu ele baktı.

Sonra çocuğa çevirdi bakışlarını.

Hayır, dedi kendi kendisine, iki biçimde de zaten öleceksin. Böyle bir yerde seni kurtaracak doktor olmaz ki.

«Evet?»

Belki de ölümden sonra hayat vardır. Belki de Hannah onu bekliyordu. Babası, annesi, kızlar...

Kendi kendini kandırma.

Elini kaldırdı.

Çocuğun elini sıktı.

Çocuk, «Gerçekten delinin biriydi,» dedi. Doğruldu.

Liebermann onun eline baktı.

Hâlâ Mengele'nin üzerinden ayrılmamış olan Doberman'a çocuk, **Defol!»** diye bağırdı.

Doberman koşarak Liebermann'ı yanından geçip çıktı. Ağzı kan içindeydi.

Çocuk telefona gitti.

Liebermann gözlerini kapadı.

Hatırladı. Gözlerini açtı.

Çocuk konuşmasını bitirince ona işaret etti.

Çocuk geldi. «Su mu istiyorsunuz?»

Liebermann başını olumsuz salladı. İşaret etti.

Çocuk yanına diz çöktü.

Liebermann, «Bir liste var,» dedi.

«Ne?» Çocuk kulağını onun dudaklarına yaklaştırdı.

Liebermann elinden geldiğince yüksek sesle, «Bir liste var,» dedi.

«Liste mi?»

«Bak bakalım bulabilecek misin? Belki paltosunun cebindedir.»

Koridora çıkan çocuğun peşinden baktı.

Bana yardım eden Hitler.

Gözlerini kapamadı.

Kanapenin önünde yatan Mengele'ye baktı.

Yüzünün bulunduğu yer beyazlıklar, kırmızılıklar içindeydi. Kemik ve kan.

İyi.

Bir süre sonra çocuk elindeki kâğıtlara bakarak geldi.

Liebermann uzadı.

«Babamın adı da var.»

Liebermann elini bir parça daha uzattı.

Çocuk ona tedirgin tedirgin baktı. Sonra kâğıtları Liebermann'ı eline sıkıştırdı. «Unuttum. Gidip babamı arayayım.»

Altı ya da yedi tane daktilo edilmiş kâğıt. Adlar, adresler, tarihler. Gözlükleri olmadan okuması güçtü. **Döring,** üstü çizilmiş. **Horve,** üstü çizilmiş. Başka kâğıtlar. Üzerleri çizilmemiş adlar.

Kâğıtları yere koyarak katladı. Ceketinin cebine soktu.

Gözlerini kapadı.

Ölme, Henüz bitmedi.

Uzaktan havlama sesleri geldi.

«Onu buldum.»

●

Sarı sakallı Greenspan ona öfkeyle baktı. «Ölmüş,» diye fısıldadı;» artık onu sorguya çekemeyiz!»

«Önemi yok. Liste bende.»

«Ne?»

Liebermann, «Tamam,» dedi, «liste bende. Bütün babalar,» diye elinden geldiğince yüksek sesle yineledi.

Yerden kaldırıldı. Bir yere kondu.

Sedyeye. Taşındı. Köpek başlı kapı tokmağı. Gün ışığı Masmavi gökyüzü.

Gözlerinin içine bakan pırıl pırıl mercekler, mırıltılar. Onun yanındaki sivri burunlu...

8

Sonunda orada iyi doktorlar olduğu anlaşıldı. Hiç olmazsa Liebermann'ın kendini eli alçılı, kolunda serum tüpü, her tarafı sargılı bulmasını sağlayacak kadar iyi doktorlar.

Lancaster Hastanesinin özenli bakımı altında cuma ve cumartesi günleri elden kaçtı.

Tıknaz yapılı bir Kızılderili doktor ona iyileşeceğini söyledi. Göğsüne «mediastinum» denilen yere bir kurşun saplanmıştı. Doktor kendi göğsünde gösterdi. Bu kurşun bir kaburgayı parçalamış, sol ciğerle, gırtlak sinirini zedelemişti. Şahdamarın kıl payı yanından geçmişti. Bir kurşun, leğen kuşağı kemiklerini parçalayarak adalenin içine gömülmüştü. Bir başka kurşun da sol elinin kemiklerini dağıtmıştı. Sağ yanını sıyırıp geçen de başka bir kurşundu.

Adaleye gömülen kurşun çıkartılmış, tedavisi yapılmıştı. Bir hafta ya da on güne kadar ayağa kalkabilirdi. İki hafta kadar koltuk değnekleriyle yürümek zorunda kalacaktı. Avusturya Elçiliğine haber verilmişti. Ama buna hiç gerek yoktu. Doktor gülümsedi. Çünkü televizyon ve radyo sayesinde olayı öğrenmeyen kalma-

mıştı. Bir dedektif onunla konuşmak istemiş, ama izin verilmemişti.

Dena eğilip Liebermann'ı öptü. Sağ elini sıkıp gülümsedi. Dena'nın gözlerinin altında mor halkalar belirmişti, ama yine de güzeldi. «Bütün bunları İngiltere'de yapmayı beceremez miydin?»

Şimdi Liebermann acil hastalar koğuşundan alınmış, özel bir bakıma tabi tutulmuştu. Yatağında oturabiliyor, notlar yazabiliyordu.

Eşyalarım nerede?

Hastabakıcı gülümseyerek, «Odanıza geçtiğinizde hepsi verilecek,» dedi.

Ne zaman?

«Büyük bir olasılıkla perşembe ya da cuma günü.»

Dena ona gazeteleri okuyordu. Mengele'nin kimliği Ramon Ascheimy Negrin olarak saptanmıştı. Bir Paraguaylı. Wheelock'u öldürmüş, Liebermann'ı yaralamış, Wheelock'un köpekleri tarafından öldürülmüştü. Wheelock'un on üç yaşındaki oğlu Robert'in, okul dönüşü karakola çağrılıp ifadesi alınmıştı. Wheelock'ların evine gelen beş kişinin Genç Yahudi Savunucuları ve Liebermann'ın arkadaşları oldukları ortaya çıkmıştı. Liebermann'la Wheelock'un evinde buluşmayı kararlaştırdıklarını, birlikte Washington'a gideceklerini söylemişlerdi. Ascheim y Negrin'in bir Nazi olduğunu ileri sürmüşler, ama Liebermann'ın neden Wheelock'un evine gittiğini, Wheelock'un öldürülmesi olayını açıklayamamışlar-

dı. Polis, kendine geldiği takdirde Liebermann'ın olayı aydınlatacağını umuyordu.

Dena sordu: «Aydınlatabilir misin?»

Liebermann başını eğdi. Dudaklarıyla, «Belki» işareti yaptı.

«Y. J. D.'le ne zaman dost oldun?»

Geçen hafta.

Hastabakıcı Dena'ya birinin kendisiyle görüşmek istediğini haber verdi.

Dr. Chavan geldi. Liebermann'ı sağlık kartını okudu. Çenesini tuttu. Yaşlı adama dikkatle baktı. «En önemli şey, bir an önce traş olmanızdır,» dedi.

Dena, Liebermann'ı valizinin ağırlığıyla yana eğilerek geldi. Valizi bölmenin yanına bıraktı. Greenspan getirmişti. Dena'ya, Liebermann'a söylemesi için bir de mesaj bırakmıştı: «Bir, iyi ol. İki, haham Gorin seni ilk fırsatta arayacak. Kendine özgü sorunları var. Gazeteleri izle.»

Liebermann'ın bütün vücudü ağrılar, sızılar içindeydi. Bir hayli uyudu.

Şimdi çizgili perdeli, televizyonlu bir odaya alınmıştı. Çantası masanın üzerindeydi. Yatağına yerleşir yerleşmez komodininin çekmecesini açtı. Diğer eşyalarıyla birlikte liste oradaydı. Gözlüklerini taktı. Daktilo edilmiş adları okudu.

Bir berber gelip onu traş etti.

Konuşabiliyordu artık, ama konuşmaması gerekti. Bu da hoşuna gidiyordu. Düşünmeye zamanı oluyordu.

Dena mektuplar yazdı. Liebermann **Philadelphia Inquirer'i, The New York Times**'ı okudu, televizyondaki haberleri izledi. Gorin'le ilgili bir şey yoktu. Kissinger Kudüste'ydi. Rabin'le buluşmaya gitmişti. Cinayet, işsizlik.

«Nen var, baba?»

«Hiç.»

«Konuşma.»

«Sen sordun.»

«Konuşma! Yaz! Defteri kalemi sana bunun için verdiler.»

Dena bazan pek otoriter oluyordu.

Çiçekler, kartlar geldi: Dostlardan, Merkez'e para yardımında bulunanlardan, konferans bürosundan... Klaus bir mektup yazmıştı. Hastanenin adresini Max'dan almıştı: **«Lütfen en kısa zaman cevap verin. Ben, Lena ve Nürnberger merak içindeyiz. Zaten bunu yazmama gerek yok sanırım. Gazetelerde yazılanlardan fazlasını öğrenmek istiyoruz.»**

Konuşmasına izin verildiği gün Barnhart adlı bir dedektif onu görmeye geldi. İri yarı, kızıl saçlı, nazik bir adamdı. Liebermann'ın söyleyecek fazla bir şeyi yoktu. Ramon y Negrin'le kendisini vurduğu gün dışında hiç karşılaşmamıştı. Evet, Bayan Wheelock haklıydı. Bir Nazi Bay Wheelock'u öldürmeye kalkışabilirdi. Bunu da Güney Amerika'daki pek güvenilir olmayan bir kaynaktan aldığı habere göre söylemişti. Wheelock'u bu haberin gerçek olup olmayaca-

ğını anlamak için ziyaret etmişti. Onu içeriye Ascheim almış, üzerine ateş etmişti. Liebermann köpekleri odaya almış, Dobermanlar da Ascheim'i öldürmüşlerdi.

«Paraguay hükümeti adamın pasaportunun sahte olduğunu bildirdi. Onlar da Ramon y Negrin'in kim olduğunu bilmiyorlar.»

«Parmak izini falan almamışlar mı?»

«Hayır efendim. Ama her kimse asıl sizin peşinizdeymiş, Wheelock'un değil. Siz oraya iki buçuk sıralarında vardınız, değil mi?»

Liebermann düşündü. Onayladı.

«Oysa Wheelock saat on birle on iki arasında öldü. Demek ki 'Ascheim' denilen kişi sizi tam iki satten fazla bekledi. Wheelock'un peşinde olduğunuz kişilerle hiç bir ilişkisi yok. Bundan eminiz. Gelecekte dikkatli olmanızı öğütlerim.»

«Teşekkür ederim. Dikkatli olurum. Evet.»

Gorin o günkü haberlerde vardı. 1973'den beri gözaltında bulunduruluyordu. Suçu bir bombalama olayında suçlu bulunmasıydı. Şimdi federal hükümet Gorin'in yeniden bir suikast düzenlediği gerekçesiyle tutuklanmasını istiyordu. Bu kez haham Gorin bir Sovyet diplomatını kaçırmaya kalkmıştı. Yargıç duruşmanın 26 şubatta yapılmasını istiyordu. Bu da Gorin'in bir yıl hapis yatması demekti. Evet, herkesin kendine özgü derdi vardı.

Liebermann'ın da. Yalnız kaldığı zaman lis-

teyi inceledi. Düzgün bir biçimde daktilo edilmiş beş tane ince kâğıt. Doksan dört ad. Bakışlarını duvara çevirerek oturdu. Başını salladı. içini çekti. Listeyi katladı. Pasaportunun kabının içine soktu.

Max'la Klaus'a mektup yazdı, ama fazla bir şey anlatmadı. Telefon konuşmaları yaptı.

Dena'nın evine dönmesi gerekiyordu. Hastane masrafını Marvin Farb'la diğerleri halledeceklerdi. Liebermann Avusturya'ya döndüğünde sigorta parasını alacak, onlara olan borcunu ödeyecekti. Dena, «Faturanın kopyasını almayı unutma,» diye tenbihledi ona. «Zamanından önce yürümeye de kalkma. Hastaneden, ancak taburcu ettikleri zaman çık.»

«Olur, olur, olur.»

Dena gittikten sonra Liebermann ona kocasiyle ilgili anlaşmazlığı sormadığını hatırladı. Ne babaydı ya!

Koridorda koltuk değneklerine dayanarak yürüdü. Diğer hastalarla ahbaplık etti.

Gorin telefon etti. «Yakof nasılsın?»

«İyiyim, teşekkürler. Bir haftaya kadar taburcu oluyorum. Sen nasılsın?»

«Pek iyi değil. Bana ne yaptıklarını görüyorsun ya?»

«Evet. Çok ayıp.»

«Duruşmayı ertelemeye çalışıyoruz, ama fazla bir şey yapabileceğimiz kanısında değilim. Beni gerçekten kafese sokmaya niyetliler. Ve

de **ben** suikastçıyım. Vay canına! Dinle, sen ne yapıyorsun? Konuşabilir misin? Ben bir telefon kulübesindeyim.»

Liebermann İbranice, «İbranice konuşsak daha iyi olur,» dedi, artık kimse öldürülmeyecek. Adamlar geri çağrıldı.»

«Öyle mi?»

«Beni vuran, şu köpeklerin öldürdüğü adam.. Melek'ti. Kimi kastettiğimi anladın mı?»

Sessizlik. «Emin misin?»

«Elbette. Konuştuk.»

«Ah, Tanrım! Sana şükürler olsun! Tam ona uygun bir ölüm oldu. Ve de sen bunu kimselere söylemiyorsun, ha? Tarihin en büyük basın toplantısını yapardım ben!»

«Peki onun Wheelock'ların evinde ne aradığını sorduklarında nasıl bir karşılık veririm ben? Eğer her şeyi açıklamazsam işe F.B.I. el atar. Onları karıştırmak gerekir mi? Henüz bilmiyorum.»

«Evet, evet, haklısın. Ama bilmek ve de dünyaya ilân edememek! New York'a gelecek misin?»

«Evet.»

«Nerede kalacaksın? Seninle bağlantı kurarım.»

Liebermann ona Farb'ın numarasını verdi.

«Phil, sende bir listenin olduğunu söylüyor.»

Liebermann gözlerini kırpıştırdı. «Nerden biliyor?»

«Sen söylemişsin.»

«**Ben mi?** Ne zaman?»

«Oradaki evde. Var mı?»

«Evet, var. Düşünüp duruyorum. Liste de bir sorun oldu. Haham.»

«Sakın kaybetme. Yakında görüşürüz. Shalom.»

«Shalom.»

Liebermann bir iki gazeteci ve kolej öğrencileriyle konuştu. Koridorda koltuk değnekleriyle yürümeye çalıştı.

Bir gün öğleden sonra sağlıklı, kahverengi saçlı, kırmızı ceket giymiş bir kadın geldi ziyaretine. «Bay Liebermann?»

«Evet.»

Kadın gülümsedi: Gamzeler, düzgün beyaz dişler. «Benimle bir dakika konuşur musunuz, lütfen? Ben Bayan Wheelock'um. Bayan Hank Wheelock.»

Liebermann ona baktı. «Evet,» dedi, «elbette.»

Lieberman'nın odasına gittiler. Kadın, çantasını kucağına koyarak sandalyelerden birine oturdu. Liebermann koltuk değeklerini karyolaya dayayıp diğer sandalyeye geçti.

«Başınız sağolsun,» dedi.

Kadın bakışlarını çantasından ayırmadan

başını salladı. Sonra bakışlarını Liebermann'a çevirdi. «Polis bana o adamın Hank'ı öldürmeye değil, sizi tuzağa düşürmeye geldiğini söyledi, Bay Liebermann. Onun Hank'la, bizimle ilgisi yokmuş.»

Liebermann bunu başiyle onayladı.

«Ama sizi beklerken,» diye Bayan Wheelock konuşmasını sürdürdü, «fotoğraf albümümüze bakmış. Albüm yerdeydi... Onun ...«Liebermann'a bakıp omuz silkti.

«Belki de albüme kocanız bakıyordu. O adam gelmezden önce.»

Kadın başını olumsuz salladı. Dudaklarının uçları sarktı. «Kocam albüme asla bakmazdı O resimleri ben çektim. Biriktirdim. Altlarına tarihleri yazdım. Albüme o adam bakıyordu.»

«Belki de vakit geçirmek için bakmıştır.»

Bayan Wheelock konuşmadan bir süre oturdu. Sonra, «Oğlumuzu evlât edindik,» dedi, «oğlumu. Kendisi bilmez. Anlaşmada bunu ona söylemeyeceğimiz yazılıydı. Önceki gece oğlum bana evlât edinilip edinilmediğini sordu. Böyle bir şeyi ilk kez soruyordu. Bay Liebermann, o gün oğluma böyle bir şey söylediniz mi?»

«Ben mi? Hayır. Ben oğlunuzun durumunu nerden bileyim?»

«Belki de bir ilişki vardır diye düşündüm. Oğlumu bir Alman kadından aldık. Aschelim de bir Alman adı. Alman şivesiyle konuşan biri telefon edip Bobby'i sordu. Sizin... Almanlara karşı olduğunuzu biliyorum.»

«Nazilere karşı,» dedi Liebermann, «hayır, Bayan Wheelock, oğlunuzun evlât edinildiğini bilmiyordum. Oğlunuz geldiğinde de konuşmadım. Konuşacak durumda değildim. Şimdi de değilim. Belki de babası öldüğü için böyle düşünmeye başlamıştır.»

Kadın içini çekti. «Belki de,» dedi. Liebermann'a gülümsedi. «Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim. Kaygılandım da... Bobby'la ilgilidir diye.»

«Önemi yok. Tanıştığımıza sevindim. Zaten sizi gitmeden arayacak başsağlığı dileyecektim.»

«Filmi gördünüz mü, Bay Liebermann? Sanmam. Görmediniz. İşlerin bu yönde gelişmesi çok acayip, değil mi? Kötülükten iyilik doğuyor. Hank öldü. Siz yaralandınız, o adam... ve de köpekler. Ve de Bobby'e fırsat çıktı.»

«Fırsat mı?»

«Evet, WGAL, Bobby'nin o gün çektiği filmi satın aldı. Bir bölümünü televizyonda gösterdi... Sizin cankurtarana taşınmanız, ağızları kanlı köpekler, o adam ve Hank... Sabah haberlerinde gösterildi. Bobby'nin yaşında bir çocuk için bu olay çok önemli. Yalnızca gerekli kişilerle tanışması değil, kendine güvenmesi bakımından da önemli. Yönetmen olmak istiyor.»

«İnşallah başarır, bayan Wheelock.»

Bayan Wheelock doğruldu. Yüzünde gururlu bir gülümseme vardı. «Oğlum çok yeteneklidir. Başaracağından eminim.»

Farb, 28 şubat cuma günü geldi. Liebermann'ı, koltuk değneklerini ve valizini, göz kamaştıran, pırıl pırıl Lincoln arabasına yerleştirdi. Sonra Liebermann'a hastane ücretinin faturasının kopyasını verdi.

Liebermann faturaya bakınca iri iri açılan gözleriyle Farb'a sorarca baktı.

«Bu ucuz,» dedi Farb. «New York'da olsaydın iki katına malolurdu.»

«Gott im Himmel!» (*)

●

Y.J.D. bürosunda çalışan kız - Sandy - ayın on birine gelen salı günü Liebermann'ı yemeğe davet etti. «Bu bir veda partisi.» dedi

Liebermann ayın on üçünde A.B.D.'den ayrılıyordu. Veda partisi onun için miydi. «Kimin şerefine?» diye sordu.

«Hahamın. Duymadınız mı?»

«Temyiz kararı kabul mü etti?»

«Hayır, kendisi vazgeçti.»

«Ya! Çok üzüldüm buna. Evet, orada olacağım.»

Sandy lokantanın adresini verdi: Smilkstein'in Yeri, Canal Street't bir yerdi.

(*) «Aman Tanrım!» türünden bir söz.

The Times gazetesi haberi iç sayfasında, tek sütun halinde vermiş, bu da Liebermann'ın gözünden kaçmıştı. Gorin, yargıçın kararını kabul etmişti. Martın on altısında bir Pennsylvania fedaral cezaevine girecekti. Liebermann, «Mımmm,» dedi. Başını salladı.

Salı günü öğleyi biraz geçe lokantanın merdivenlerini ağır ağır çıkıyordu. Her adımda duraklıyor, merdivenin trabzanına asılarak kendini yukarı çekiyordu.

Merdivenlerin sonunda kendini kan ter içinde, soluk soluğa buldu. Kocaman bir oda sayılabilecek bir salona girdi. Salon, üzeri örtüsüz masalar, katlanmış sandalyelerle doluydu. Dans pistinin ortasındaki bir masada oturanlar yemek listesini inceliyor, sırtı kambur bir garson da elinde defteriyle onların kararlarını bekliyordu. Masanın başında oturan Gorin onu gördü. Ayağa kalktı. Acele acele geldi. Sanki davayı kazanmış gibi neşeli ve canlıydı. «Yakof! Seni gördüğüme sevindim!» Liebermann'ın elini sıktı. Kolundan tuttu. «Çok iyi görünüyorsun! Allah kahretsin merdivenleri unuttum ben!»

«Önemi yok,» dedi Liebermann soluklanmaya çalışıyordu.

«Önemi olmaz olur mu! Aptallık ettim. Bir başka lokanta seçmeliydim.» Masaya doğru yürüdüler. «Bölüm başkanlarımla Paul' ve Stern var. Sen ne zaman gidiyorsun, Yakof?»

«Yarından sonra. Çok üzüldüm...»

«Farketmez, farketmez... Orada çok iyi dostlarım olacak... Nixon'un beyin takımıyla birlikte kalacağım. Beyler, sizi Yakof Liebermann'la tanıştırayım. Bu Dan, Stig, Arnie...»

Beş ya da altı kişiydiler. Phil Greenspan'la Papul Stern de vardı.

Greenspan gülümseyerek, «Son gördüğümden binlerce kere daha iyisiniz,» dedi.

Lieberman onun karşısındaki yere otururken, «Biliyor musun,« dedi, «o gün seni gördüğümü bile hatırlamıyorum.»

«Hatırlayacak durumda değildiniz. Ölü gibiydiniz.»

«Doğrusu doktorlar çok iyiydi,» dedi Liebermann. «Buna şaşırmadım desem yalan olur.» Lieberman koltuk değneğini masaya dayadı. Yemek listesini aldı.

Solunda oturan Gorin, «Garson rostonun iyi olmadığını söyledi,» diye atıldı, «ördek sever misin? Burada çok iyi yaparlar.»

Oldukça sıkıcı, neşesiz bir veda yemeği oldu. Yemeklerini yerlerken Gorin arkadaşlarına kendisi cezaevindeyken yapılması gereken işleri anlattı. Acı şakalar yapıldı. Misilleme yapılması önerildi. Liebermann, Kissinger'le ilgili bir öykü anlatarak havayı yumuşatmaya çalıştı, Ama bunun da yararı dokunmadı.

Garson masayı temizledi. Şimdi pasta ve çaylar gelmişti. Gorin dirseğini masaya dayadı. Ellerini kavuşturdu. Masadakilere ciddi ciddi

baktı. «Şimdiki sorunlarımız, bir sorun sayılmaz,» dedi, «öyle değil mi, Yakof?»

Liebermann onu başını sallayarak onayladı.

Gorin, Greenspan'la Stern'e, diğerlerine baktı. «Doksan dört çocuk, var,» dedi, «on üç yaşlarında. Bazıları on bir ya da on iki. Daha büyümelerine fırsat verilmeden öldürülmeleri gerekiyor. Hayır... Şaka etmiyorum. Keşke şimdi şaka ediyor olsaydım. Bunların bazıları İngiltere'de, bazıları İskandinavya'da. Bazıları burada ya da Kanada'da. Onlara nasıl ulaşacağımızı bilmiyorum, ama ulaşacağız. Yakof bize onların kim olduklarını, nasıl dünyaya geldiklerini anlatacak.» Arkasına dayanıp Liebermann'ı işaret etti. «Ayrıntılara girmen gereksiz. Konunun özünü anlat.» Gorin diğerlerine döndü: «Liebermann'ın bütün sözlerine kefil oluyorum. Phil'le Paul de benimle aynı kanıda. Çocuklardan birini gördüler. Başka, Yakof.»

Liebermann çay kadehinin içindeki kaşığa bakıyordu.

Gorin, «Söz sende,» dedi.

Liebermann ona baktı. Boğuk bir sesle, «Bir dakika yalnız konuşabilir miyiz?» dedi.

Gorin, ona soran bakışlarla baktı. Sonra derin bir soluk alarak gülümsedi. «Elbette,» dedi. Ayağa kalktı.

Liebermann koltuk değneğini aldı. Yerinden kalktı. Gorin arkasındaydı. Elini yaşlı adamın

sırtına koymuştu. Alçak sesle, «Ne diyeceğini biliyorum,» dedi. Masadan uzaklaştılar.

«Ne diyeceğini biliyorum, Yakof,» diye yineledi Gorin.

«Oysa ben bilmiyorum. **Senin** bilmene sevindim.»

«Pekâlâ, ne diyeceğini sana ben söyleyeyim. 'Yapmamalıyız. Onlara bir şans tanımalıyız. Babalarını kaybeden çocuklar bile sonunda bildiğimiz, sıradan kişiler olabilir.'»

«Sıradan değil, hayır. Sanmam. Ama birer Hitler olmazlar.»

«'Yani iyi yürekli, anlayışlı Yahudiler olmalı, onların medeni haklarına saygı duymalıyız. İçlerinden biri Hitler olduğunda da kaygılanmayı çcouklarımıza, torunlarımıza bırakmalıyız. Tabii gaz odalarına giderlerken.'»

Liebermann durdu. Dönüp Gorin'e baktı. «Haham,» dedi, «gelecekte neler olacağını hiç kimse bilemez, Mengele yaptıklarının başarıya ulaşacağını düşündü. Ama bu onun **projesi,** onun **idealiydi.** Hiç birisi de Hitler olmayabilir. Hatta bunlardan binlerce de olsa sonunda birer Hitler olmayabilirler. Hepsi birer çocuk. Jenleri ne olursa olsun birer çocuk. Onları nasıl öldürebiliriz? Çocukları öldürmek Mengele'nin işiydi. Bizim de mi işimiz olsun. Hattâ...»

«Beni gerçekten şaşırtıyorsun.»

«İzin ver de sözümü bitireyim. Hattâ konu üzerine çocukların bulundukları ülkelerin hükümetlerinin bile dikkatini çekmememiz gerekir.

Çünkü o zaman çocuklar gerçek kimliklerini az çok anlayabilir, Mengele'nin plânlaştırdığı gibi birer Hitler olmaya kalkışabilirler. Bu işi ne kadar az bilen olursa o kadar iyi.»

«Yakof, eğer **bir tanesi** Hitler olursa... Yalnızca **bir tanesi**... Tanrım, başımıza ne geleceğini biliyorsun!»

«Hayır,» dedi Liebermann, «hayır. Ben bu konuyu haftalardan beri düşünüyorum. Konuşmalarımda Hitler devrini iki şeyin yaratacağını söylüyorum: Bir yeni Hitler'le bin dokuz yüz otuz yıllarının toplumsal olanakları. Ama doğru değil bu. Üç şey gerek aslında: Hitler, olanaklar... ve Hitler'in peşinden gidecek insanlar.»

«Peki, yeni bir Hitler'in taraftar bulacağını hiç düşünmüyor musun?»

«Düşünmüyorum. Hayır. İnsanların eskisinden daha anlayışlı, bilinçli olduklarına inanıyorum. Televizyon, insanların düşünce ve davranışlarında büyük değişiklikler yaptı. Ve tarih... Hiç taraftar bulamaz demiyor, bulacaktır. Ama yeteri kadar değil...»

«Sen insanoğluna benden daha çok güveniyor, inanıyorsun. Yakof, sen istediğin kadar konuş dur, ama ben kararımı değiştirmeyeceğim. O çocukları öldürmemiz gerek. Bu bizim yalnızca hakkımız değil, görevimiz de. Onları Tanrı yaratmadı, Mengele yarattı.»

Liebermann başını sallıyarak ona baktı. «Pekâlâ,» dedi, «sorunu ortaya ben çıkardım sanırım.»

«Öyle oldu,» dedi Gorin, masayı işaret etti. «Şimdi onlara her şeyi anlatır mısın? Ayrılmazdan önce yapmamız gereken bir hayli iş var.»

Birlikte masaya doğru yürüdüler.

«Ayağa kalkmışken,» dedi Liebermann, «burada erkekler tuvaleti var mı?»

«Şurada.»

Liebermann onun işaret ettiği yöne yürüdü. Gorin masaya gidip oturdu.

Liebermann tuvalete girdi. Küçük bir yerdi. Kapının sürmesini itti. Bastonunu sağ bileğine astı. Pasaportunu çıkarttı. Kabının içinden listeyi aldı. Pasaportu geri cebine soktu. Listeyi ikiye katladı. Boydan boya yırttı. Yeniden katladı. Yine yırttı. Küçücük parçalar elde edinceye dek işlemi yineledi. Sonra küçük kâğıt yığınını tuvaletin içine atıp sifonu çekti. Kâğıt parçaları suyun çıkardığı gürül gürül sesler arasında gitti. Bazıları kenarlarına yapışmıştı.

Su deposunun dolmasını bekledi.

Yeniden sifonu çetki.

Tuvaletten çıkınca masanın ucunda oturan adamın bakışlarını yakalayıp Gorin'e işaret etti. Adam Gorin'e bir şey söyledi. Gorin dönüp baktı. Liebermann onu eliyle çağırdı. Gorin bir an yerinden kımıldamadı. Sonra kalktı. Geldi.

«Yine ne var?»

«Güçlü ol şimdi.»

«Neden?»

«Listeyi tuvalete attım.»

Gorin ona bakakaldı.

«Yapılacak en doğru şey buydu. İnan bana.»

Gorin'in yüzü bembeyaz olmuştu.

«Bir hahama neyin doğru neyin yanlış olduğunu söylemek bana tuhaf geliyor...» dedi Liebermann.

«Senin listen değildi o.» O herkesindi... Yahudilerindi!...» Gorin güçlükle konuşuyordu.

«Çocukları öldürmek... Hangi ırktan, milletten olursa olsun... doğru değil.»

Gorin'in yüzü bu kez kıpkırmızı kesildi. Kahverengi gözleri ateş saçıyordu. «Bana neyin doğru, neyin yanlış olduğunu anlatmaya kalkma!» diye haykırdı, «Eşek herif, Aptal, cahil, bunak herif!»

Liebermann ona yalnızca baktı.

«Seni merdivenlerden aşağı fırlatıp atmam gerekir.»

«Bana bir dokun, boynunu kırarım.»

Gorin kendini toparladı. Yumruklarını sıkmıştı. «İşte başımıza ne geldiyse senin gibi Yahudilerin yüzünden geldi.»

«Hayır,» dedi Liebermann, «Naziler neden oldular her şeye. İstediklerini elde etmek için çocukları bile öldürmeyi göze alan insanlar yüzünden geldi.»

«Defol buradan!» Gorin dönüp gitti.

Liebermann onun peşinden baktı. Sonra derin bir soluk alarak merdivenleri ağır ağır indi.

●

Kennedy havaalanına giden taksinin penceresinden Liebermann, Frieda Maloey'in çocukları Kanadalı, Amerikalı ailelerle evlatlık verdiği Howard Johnson's Motor Lodge yapısını görüyordu. Yapı, alacakaranlıkta ışıklara gömülmüştü...

Pan Am'da bilet kontrolünü yaptırdıktan sonra konferans bürosundan Bay Goldwasser'i aradı.

«Alo! Nasılsın? Neredesin?»

«Kennedy'de. Eve gidiyorum. Fena sayılmam. Birkaç ay dinlenmem gerek o kadar. Mesajımı aldın mı?»

«Evet.»

«Çiçekler için yeniden teşekkür ederim. Çok güzeldiler. **The Times**'daki yazı iyiydi, değil mi? CBS ve de diğer televizyon yayınları...»

«İnşallah bir daha bu tür yayınlara neden olmasın.»

«Yine de iyi oldu. Dinle bak, ilkbaharın sonlarında ya da sonbaharın başlarında bana bir konferans turu hazırlarsan bir daha konferansları yarıda bırakmayacağıma yemin ederim. Şeref sözü veriyorum.»

«Şey...»

«Hadi hadi, sen de ilgileniyorsun.»

«Pekâlâ, 'bir araştırma yapayım.»

«Güzel. Bak, Bay Goldwasser...»

«Tanrı aşkına bana Ben der misin? Bunca yıllık arkadaşlıktan sonra bana Bay diye hitap etmen ayıp olmuyor mu?»

«Ben... Kolejler, çocuklar olsun. Onlarla konuşmak istiyorum.»

«Onlar pek para vermezler.»

«Gençlerin bulunduğu yerleri yeğlerim.»

«Ben bakacağım, merak etme.»

«Tamam. Her şey hazır olunca bana yaz.»

Telefonu kapadı. Yerden çantasını aldı. Uçağa biniş yerine doğru topallayarak ilerledi.

9

Karanlık odaya çökmeye başlamıştı. Bir kapı tokmağı ışıldıyordu, bir ayna, eski sopalarının uçları. Karyolanın, sandalyenin kapkara biçimleri. Bir kafesin madeni çubukları. Roket modelleri. Ağır ağır dönen küçük, gümüş rengi bir uçağın kanatları.

Odanın ortasında masanın düzgün yüzeyi bir masa lâmbasiyle bembeyaz aydınlanıyordu. Bir el, fırçayı boyaya soktu, ucunu inceltti, kurşun kalemle çizilmiş çizgilerin üzerinde gezdirdi. Bir stadyum yapıyordu: geniş, damı saydam, daire biçiminde.

Çocuk, sivri burnunu kağıda gömmüş, dikkatle çalışıyordu. Resme insanlar eklemeye başladı, sıra sıra küçük, insan başı biçiminde yuvarlaklar, stadyumun ortasına dönüktü. Fırçayı yine boyaya batırdı, inceltti, alnına düşen saçları elinin tersiyle itti; daha başka insan başları çizdi.

Bir piyano sesi duyuluyordu hafifçe : Strauss'un valslerinden biri.

Çocuk, başını kaldırıp kulak verdi. Gülümsedi.

Sonra resmine döndü. Piyanodan gelen melodiyi mırıldanarak daha başlar çizdi.

Babasının ölmesi iyi olmuştu. Yalnızca o ve annesi vardı artık. Kavga yoktu, kapılar çarpılmıyordu. Ona, «Elindekini bırak derslerine çalış,» denmiyordu.

Şey, iyi olmamıştı elbette... Bunu demek istememişti... Ama hayat daha rahat olmuş, kolaylaşmıştı .Büyükannesi bile babası için gerçek bir diktatör derdi hep. Çok konuşan, kendini beğenmiş, dediğim dedik bir baba. Sanki dünyadaki en önemli kişi kendisiymiş gibi davranırdı... Şimdi hayat kolaylaşmıştı. Ama bu, babasından nefret ettiği anlamına gelmezdi elbette. Yalnızca onun ölmesini **istemişti.** Aslında babasını severdi. Cenaze töreninde ağlamamış mıydı?

Resmine döndü. Kendini kürsüye, orada duran adama verdi. Uzaktan küçük görünüyordu. Fırça, fırça, fırça darbeleri. Kollarını kaldır: fırça, fırça darbeleri.

Kim olabilirdi bu adam, kürsüde duran kişi? Büyük birisiydi. Bundan kuşkusu yoktu. Çünkü onu görmeye bunca insan gelmişti... Bir şarkıcı ya da komedyen değildi; olağanüstü bir kişi, stadyuma gelenlerin sevdiği, saydığı, **gerçekten iyi bir insandı.** Onu dinleyebilmek için büyük paralar ödemişlerdi. Ama paraları olmasaydı bile bu adam onları içeriye bedava alırdı. O kadar iyi bir...

Damın üzerine bir televizyon kamerası yerleştirdi. Kürsüdeki adamın üzerine birkaç projektör ışığı daha tuttu.

Fırçanın ucunu iyice incelterek kürsüye yakın duran kişilerin yüzlerine küçük ağızlar yaptı. Böylece bunlar kürsüdeki adamı alkışlıyor, ona ne kadar büyük bir insan olduğunu, kendisini ne kadar çok sevdiklerini söylüyorlardı.

Çocuk, sivri burnunu resme bir parça daha eğdi. Daha gerideki küçük başlara ağızlar gözler yaptı. Saçları yine alnına düştü. Dudağını ısırdı. Mavi gözlerini kıstı. Nokta, nokta, nokta. İnsanların bağırışmalarını, alkışlarını işitebiliyordu. Giderek büyüyen, aşkla, sevgiyle, tapınmayla dolu bağrışmalardı bunlar. Gökgürültüsünü andıran bir gümbürtü gökyüzünü dolduruyordu.

Eski Hitler filmlerindekilerine benzeyen bir sevgi gösterisiydi .

—SON—

UÇURUM

Andre P. Brink

Irk ayrımının toplumsal, cinsel, her türlü özgürlüğü, insanı ittiği **UÇURUM... ve UÇURUM'a** direniş...

YAĞMA

Charles L.MEE, *JR*

Savaşta öldürülüyor insanlar, yakılıyor yıkılıyor, sonunda da ülkeler, bir mal gibi yağmalanıyor; **YAĞMA** bunu anlatıyor işte.

TEFECİLER

arthur hailey

Para gücüyle insanları kirletenlerin içyüzü...

sigmund FREUD

Yasaklar ve Normal Dışı İstekler

FREUD'u okumadıysanız cinselliği bilmiyorsunuz!

Bilimsel Dizi'nin 8. kitabı

ŞOK

Alvin Toffler

GELECEK KORKUSU!

Gelecek hakkında düşündünüz mü hiç?

Bilimsel Dizi'nin 4. kitabı

1964 NOBEL

EDEBİYAT ARMAĞANI

JEAN - PAUL SARTRE

UYANIŞ

Varoluşçuluk akımının önderi
sayılan büyük düşünürün
en güzel romanı.
İlk baskısı 20 günde
tükenerek Türkiye'de satış
rekoru kıran
edebiyat anıtı.

Lüks bez ciltli
Fiyatı : **15 Lira**

BEKLEYİŞ

Jean - Paul SARTRE'ın
2. romanı olan bu kitap
beş ayda hazırlandı.

Lüks ciltli - lâke şömiz içinde. 15 TL.

*
**

1964 NOBEL

EDEBİYAT ARMAĞANI

TÜKENİŞ

Yüzyılımızın büyük bir kitleyi fikirleri ile etkilemeyi başarmış Fransız düşünürü **SARTRE'ın**
en güzel romanlarından biri.

Fiyatı : 20 TL.

ÇEHOV

KÜÇÜK KÖPEKLİ KADIN

HASAN ALİ EDİZ'in
pırıl pırıl türkçesiyle

Çehov'u okumadıysanız, kısa hikâye türünü tanımıyorsunuz demektir. **Çehov** bir edebiyat türüne ve bir ülkenin edebiyatına damgasını vuran eşsiz bir yazardır.

En seçme 40 hikâye
ve 478 sayfa, 20 TL.

GUY DES CARS

ÇÖPÇATAN

Bu kitap okuyanları bir anda saracak, onları yepyeni ve bilmedikleri bir konunun içine sürükleyecektir.

Fiatı : 20 TL.

PANİK

A. J. CRONİN'in şimdiye kadar yazmış olduğu en güzel roman

ŞAHİKA

(The Citadel)

GENÇ BİR DOKTORUN HAYAT MÜCADELESİ VE HAYAT ZİRVESİNDEKİ HAYAL KIRIKLIKLARI...

Lüks ciltli : 20 TL.

*
**

Fransız Edebiyatının ölmez eseri
Prosper Mérimée

CARMEN

VE

COLOMBA

Carmen ve Colomba'da Paris'in soylu kadınlarından daha ateşli çingene kızını ve ilkelliğin bütün uyuşmazlığını taşıyan Colomba'yı bulacak ve bir solukta okuyacaksınız

Lüks ciltli, Fiatı: 15 TL.